

Sametingets plenum

Møtebok 02/02

Kautokeinoeien 50, N-9730 Kárásjohka

Telefon (47) 78 47 40 00

Telefaks (47) 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 27. – 31. mai 2002

Sted: Karasjok

Saksliste:

- Sak 12/02   Konstituering
- navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
- godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 13/02   Sametingsrådets beretning om virksomheten
- Sak 14/02   Sametingsrådets redegjørelse om Sametingets internasjonale engasjement
- Sak 15/02   Kunngjøring av nye saker
- Sak 16/02   Spørsmål til Sametingsrådet i hht Sametingets forretningsorden § 11
- Sak 17/02   Innstilling fra kontrollkomitéen – Godtgjørelse til Sametingets representanter
- Sak 18/02   Innstilling fra Norsk-svensk reinbeitekommisjon av 1997
- Sak 19/02   Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag
- Sak 20/02   Reindrifftsavtalen 2002 og reindrifftsstyrets årsmelding 2001
- Sak 21/02   Sametingets budsjett 2002 – revidert budsjett
- Sak 22/02   Sametingets årsmelding og regnskap for 2001
- Sak 23/02   Samefolkets fond
- Sak 24/02   Stabbursdalen nasjonalpark og verneområde
- Sak 25/02   Møteplan for Sametinget 2003

Sign: _____/_____

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
Mandag 27. mai 2002 kl. 15.00 – 19.30	12/02	3
	13/02	8
	14/02	24
Tirsdag 28. mai 2002 kl. 09.00 – 12.15	15/02	34
	16/02	44
Tirsdag 28. mai 2002 kl. 15.00 - 18.35	17/02	54
	18/02	56
Onsdag 29. mai 2002 kl. 09.00 – 12.15	19/02	67
	20/02	74
Onsdag 29. mai 2002 kl. 15.00 – 19.55	21/02	92
	24/02	258
	25/02	262
Torsdag 30. mai 2002 kl. 09.00 – 12.50	22/02	101
Torsdag 30. mai 2002 kl. 15.00 – 18.45	23/02	240
Fredag 31. mai 2002 kl. 08.30 – 10.00	14/02	24

Sign: _____/_____

Sak 12/02

Konstituering

Saken påbegynt 27. mai 2002 kl. 15.20.

Representanter

Følgende representanter av tilstede ved konstitueringen:

1.	Olav M. Dikkanen	21.	Svein Peter Pedersen
2.	Arild Johnsen <i>vara for Magnbild Mathisen</i>	22.	Randi A. Skum
3.	Reidun M. Vælidalo <i>vara for Berit R. Nilssen</i>	23.	Margreta Påve Kristiansen
4.	Steinar Pedersen	24.	Per-Bjørn Lakselvnes
5.	Janoš Trosten	25.	Ann-Mari Thomassen
6.	Jon Erland Balto	26.	Berit Oskal Eira
7.	Ragnhild L. Nystad	27.	Ove Johnsen
8.	Egil Olli	28.	Åge Nordkild
9.	Terje Tretnes	29.	Roger Pedersen
10.	Per A. Bæhr	30.	Per Solli
11.	Klemet Erland Hætta <i>vara for Ole Henrik Magga</i>	31.	Sven-Roald Nystø
12.	Isak Mathis O. Hætta	32.	Stig Eriksen
13.	Josef Vedhugnes	33.	Anders Urheim
14.	Olaf Eliassen	34.	Jarle Jonassen
15.	Anni S. Nilsen <i>vara for Sverre Anderssen</i>	35.	Kjell Jøran Jåma
16.	Willy Olsen	36.	Sten Erling Jønsson
17.	Jon Harald Skum	37.	Birger Nymo
18.	Per Arnesen <i>vara for Tormod Bartholdsen</i>	38.	Johan Mikkel Sara
19.	Lene Hansen <i>vara for Geir T. Pedersen</i>	39.	Jørn Are Gaski
20.	Willy Ørnebakk		

Sign: _____/_____

Innvilgende permisjoner

Ved konstitueringen:

Representant nr 2 Magnhild Mathisen ble innvilget permisjon 27. – 28.05.02.
Representant nr 3 Berit Ranveig Nilssen ble innvilget permisjon 27. – 28.05.02.
Representant nr 11 Ole Henrik Magga ble innvilget permisjon 27. – 31.05.02, hele plenumsmøtet.
Representant nr 15 Sverre Anderssen ble innvilget permisjon 27. – 31.05.02, hele plenumsmøtet.
Representant nr 18 Tormod Bartholdsen ble innvilget permisjon 27. – 31.05.02, hele plenumsmøtet.
Representant nr 19 Geir Tommy Pedersen ble innvilget permisjon 27. – 31.05.02, hele plenumsmøtet.

I tillegg har følgende fått innvilget permisjon:

Representant nr 4 Steinar Pedersen ble innvilget permisjon fra kl. 16.00 28.05 og 29.05.02.
Representant nr 17 Jon Harald Skum ble innvilget permisjon 30. – 31.05.02.
Representant nr 22 Randi A. Skum ble innvilget permisjon 30. – 31.05.02.
Representant nr 33 Anders Urheim ble innvilget permisjon fra kl. 18.00 29., 30. og 31.05.02.
Representant nr 9 Terje Tretnes ble innvilget permisjon kl. 19.40 29.05.02.
Representant nr 6 Jon Erland Balto ble innvilget permisjon 31.05.02.

Vararepresentanter

Arild Johnsen møtte for representant nr 2 Magnhild Mathisen, 27. – 28.05.02.
Reidun M. Vælidalo møtte for representant nr 3 Berit Ranveig Nilssen, 27. – 28.05.02.
Klemet Erland Hætta møtte for representant nr 11 Ole Henrik Magga.
Anni S. Nilsen møtte for representant nr 15 Sverre Anderssen.
Per Arnesen møtte for representant nr 18 Tormod Bartholdsen.
Lene Hansen møtte for representant nr 19 Geir Tommy Pedersen.
Marie Therese N. Aslaksen møtte for representant nr 4 Steinar Pedersen, 28.05.02 fra kl. 17.15 - 29.05.02.
Ingar Eira møtte for representant nr 17 Jon Harald Skum, 30. – 31.05.02.
Vivi Pedersen møtte for representant 22 Randi A. Skum, 30. – 31.05.02.
Inger Mathisen møtte for representant nr 33 Anders Urheim, 30. – 31.05.02.
Britt Hjørdis Somby møtte for representant nr 6 Jon Erland Balto 31.05.02.

Sign: _____/_____

I. Dokumenter

- Innkalling av 23.04.2002 med innstilling til saksliste

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

1. Innkalling av 23.04.2002 med innstilling til saksliste og følgende tilleggssaker godkjennes:

Sak 24/02   Stabbursdalen nasjonalpark og verneområde

Sak 25/02   Møteplan for Sametinget 2003

2. Valg av sette-møteleder for dette plenumsmøtet

To medlemmer av møtelederskapet har fått innvilget permisjon fra dette plenumsmøtet, derfor må det velges sette-møteleder for dette plenumsmøtet.

Representant Birger Nymo foreslo Klemet Erland Hætta som sette-møteleder.

Klemet Erland Hætta velges som sette-møteleder for dette plenumsmøtet.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Josef Vedhugnes	

Sign: _____/_____

VI. Sametingets vedtak etter voteringa

Innkalling av 23.04.2002 med sakliste og tilleggssaker ble enstemmig godkjent.

Klemet Erland Hætta ble valgt som sette-møteleder for dette plenumsmøtet.

Saken ble avsluttet 27. mai 2002 kl. 15.25.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk og John Osvald Grønmo

Møteboken består totalt av 7 sider

Sak 13/02

Sametingets beretning om virksomheten

Saken påbegynt 27. mai 2002 kl. 15.25.

I. Dokumenter

Beretningen omfatter Sametingsrådets aktiviteter 11.02 – 12.05.02.

1 Om virksomheten

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 2 møter og behandlet 21 saker. Saker behandlet på rådsmøtene omtales ikke særskilt i beretningen, men det vises til rådets møtebok 5/02 og 6/02.

Som det fremgår av vedlegget har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

Presidenten har i perioden avholdt 3 møter med gruppelederne. På disse møtene ble aktuelle saker drøftet, bl.a diverse høringssaker.

2 Saksområder

2.1 Miljø- og kulturvernsaker

2.1.1 Museumssaker

04.04.02 ble det avholdt et møte med representanter for alle de samiske museene som er under Sametingets forvaltning. På møtet ble Samisk museumsforum etablert, som skal være et faglig og veiledende organ for Sametingets arbeid for samisk museumsvirksomhet. 17.04.02 hadde Sametinget v/administrasjonen møte med Norsk museumsutvikling og de fem nordligste fylkeskommunene om arbeidet med samiske museumsspørsmål. Sametingsrådet tar, som tidligere bebudet, sikte på å komme med en museumsmelding til Sametinget på slutten av 2002 hvor bl.a konsolideringsprosessen for de samiske museene omtales.

Sametingsrådet arbeider videre med en realisering av Østsamisk museum i Neiden som samisk tusenårssted. Som en direkte oppfølging av statsbudsjettet 2002 har Statsbygg kommet i gang med prosjekteringen for Østsamisk museumsbygg. Sametinget har i den anledning bidratt med innspill i forhold til alternative tomtevalg i forhold til det fredede området Skoltebyen kulturmiljø. Rådet har ikke, slik det har kommet fram i media, tatt stilling til hvor i Neiden bygget skal oppføres. Arbeidet med å få på plass en organisatorisk og finansiell ramme om den framtidige museumsdriften følges opp. I dette arbeidet er Sør-Varanger kommune også en sentral aktør.

Sign: _____/_____

2.1.2 Konvensjonen om biologisk mangfold

Sametinget v/administrasjonen har fulgt opp det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold ved deltakelse i den norske delegasjonen til det sjette partsmøtet i Haag 7. – 19.04.02. Sametinget deltok primært i den delen av møtet som omhandlet urfolkskapitlet i konvensjonen, kapittel 8(j). Det er utviklet en god dialog mellom urfolksrepresentantene og partslandene som deltar i arbeidet. Partsmøtet ivaretok de fleste anbefalinger som kom fra arbeidsgruppa som arbeider med kapitlet. Sametinget ønsker i sterkere grad at arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold, og spesielt urfolkskapitlet, knyttes opp mot andre relevante internasjonale konvensjoner som omtaler urfolksrettigheter.

Sametinget v/administrasjonen har deltatt på første møte i den interdepartementale referansegruppa til Biomangfoldslovutvalget 22.03.02. Det er en utfordring å få knyttet det som skjer i det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold, der Norge er en aktiv deltaker, til lovarbeidet som skjer internt i Norge.

2.1.3 Agenda 21

Sametingsrådet har utfordret Regjeringen til å videreføre Sametingets initiativ om en egen Agenda 21 for urfolk. Initiativet har vært drøftet på presidentmøte 30.01.02 og i styremøtet til Samisk Parlamentarisk råd 04.04.02. Rådet har skriftlig henvendt seg til Utenriksdepartementet ved 2 andledninger, brev av 13.03.02 og 05.04.02, og bedt om at urfolksdimensjonen vektlegges i de nordiske lands arbeid foran den såkalte Johannesburg-konferansen. Pr. 29.04.04 har vi ikke mottatt svar.

2.1.4 Supplering av Verneplan for vassdrag

Våren 2001 vedtok Stortinget at verneplanen for vassdrag skulle suppleres. Grunnlaget for suppleringen fremgår av St.meld. nr. 37 (2000-2001) og behandlingen av denne. Arbeidet med suppleringen av verneplanen skjer i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning. Sametinget deltar i dette arbeidet med et eget delprosjekt, der målet er å gi en vurdering av samiske interesser i forbindelse med de 32 prioriterte vassdragene som er foreslått for videre vurdering av styringsgruppa for suppleringsarbeidet. Det er opprettet en prosjektstilling i Sametingets administrasjon til oppfølging av arbeidet.

2.1.5 Forsvarets nye planer i Hálkavárri og Porsangmoen skytefelt

Forsvaret orienterte Sametinget om omfattende utvidelsesplaner av Hálkavárri skytefelt 10.04.02. En utvidelse av området vil berøre et bredt spekter av samiske interesser. Rein- og sauedriftsinteressene i området vil bli ytterligere belastet, noe som vil føre til krenkelser av rettighetene til næringsutøverne som benytter de aktuelle områdene. I tillegg vil en utvidelse berøre den sjøsamiske bosettingen i området, både med hensyn til sikkerhet, miljø og næringer. Videre vil samiske kulturminner og hellige steder bli direkte berørt. En utvidelse av militær aktivitet i området vil ha direkte og alvorlige konsekvenser for naturgrunnlaget for samisk kultur. Utvidelsen vil medføre store konsekvenser i forhold til de forpliktelser

Norge har overfor samene som urfolk, både i forhold til internrettslige regler og til internasjonale konvensjoner.

Rådet har klart gitt uttrykk for sin store bekymring for disse planene overfor Forsvarsdepartementet. I møte med Forsvarsministeren 02.05.02 kom det ikke lovnader i forbindelse med utvidelsen, men ministeren ga uttrykk for at man ville vurdere planene på nytt. Det vil bli holdt møte med statssekretæren 22.05.02 i Karasjok.

Rådet har også sendt brev til ambassadene til de NATO-allierte landene USA, Frankrike, Tyskland, Storbritannia og Nederland, og bedt om en redegjørelse for om de er kjent med at planene berører urfolksområder, og om de har vurdert planene forhold til internrettslige og folkerettslige bestemmelser hva gjelder urfolk. Den britiske ambassadøren har i sitt svar 29.04.02 vist til at Storbritannia i flere år har benyttet skytefeltet og håper på å gjøre det i fremtiden også, men kun etter godkjenning fra den norske regjering. Ambassaden anser dette som en sak for den norske regjeringen.

2.1.6 Mineralsaker

Visepresident Ragnhild L. Nystad hadde 18.04.02 møte med nærings- og handelseminister Ansgar Gabrielsen om mineralspørsmål i samiske områder. Statsråden ga ingen signaler om at det vil bli foretatt noe for å stoppe lete- og mutingsvirksomheten i samiske områder på kort sikt. Det skal fra høsten 2002 igangsettes et nytt arbeid med en odelstingsproposisjon om ny minerallov. Dette arbeidet vil ses i nær sammenheng med arbeidet med en "Finnmarskslov". Det ble lovet at departementets arbeid med ny minerallov skulle skje gjennom tett dialog og stor grad av åpenhet med Sametinget.

2.1.7 Snøhvit

Visepresident Ragnhild L. Nystad og rådsmedlem Johan Mikkel Sara presenterte Sametingets uttalelse og syn i Snøhvitsaken til olje- og energiminister Einar Steensnæs. Statsråden har i brev av 27.02.02 (vedlagt) til Stortingets energi- og miljøkomite poengtert at den norske stat har eiendomsrett til undersjøiske petroleumsforekomster og han mener rettighetssituasjonen er avklart, se vedlegg.

2.1.8 Vernearbeid

Det foregår omfattende arbeid i flere fylker med tanke på opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder. Dette er en oppfølging av St.t.meld. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og vernede områder i Norge. Sametingsrådet har i flere sammenhenger klart uttrykt at det i forskriftene for verneområder må framkomme at vernet ikke skal være til hinder for framtidig samisk næringsutøvelse. Rådet har understreket at dette må framkomme i verneforskriftenes formålparagraf ved at vernet skal virke til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næring i området. I noen områder vil flere statlige initiativ ha konsekvenser for områdeforvaltning og samiske samfunn. Rådet har arbeidet for at det skjer en økt grad av helhetlig statlig planlegging og utvikling av områdene, og at dette skjer gjennom koordinerte nasjonale prosesser, slik at det virker til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur.

Sign: _____/_____

2.2 Helse og sosial

Sametingsrådet har tatt initiativ til å få en gjennomgang av samisk helse- og sosialsatsing etter at staten har overtatt organisering av spesialistlegetjenestene. Det vil bli avholdt møte med helseministeren 11.06.02.

2.2.1 NOU 2001:22 Fra bruker til borger

Sametingsrådet har avgitt en uttalelse til NOU 2001:22 Fra bruker til borger. Utredningen omhandler funksjonshemmedes rettigheter i en større sammenheng, og det er foreslått ulike strategier og virkemidler for å fremme funksjonshemmedes deltakelse og likestilling i det norske samfunn. I høringsuttalelsen uttalte rådet at samene skal sikres full likestilling og et tilpasset tilbud når det gjelder funksjonshemmedes kulturelle bakgrunn og språklige og sosiale tilhørighet. Slik at dette ikke blir en tilleggsbarriere og en hindring for oppnåelse av likeverdige tilbud. Rådet har understreket at denne problemstillingen bør hjemles i den foreslåtte antidiskrimineringsloven for funksjonshemmede og ved gjennomgang av nåværende lovgivning.

2.2.2 Fremtidig organisering av fylkeskommunens oppgaver på barnevern og familievern

Barne- og familiedepartementet har lagt frem en utredning om alternative forslag til fremtidig organisering av barne- og familievern. Fire alternative modeller drøftes; fortsatt fylkeskommunalt ansvar, samlet overføring av oppgavene fra fylkeskommunene til kommunene, samlet statlig overføring av oppgavene fra fylkeskommunene til staten, samt en delt løsning der noen av de fylkeskommunale oppgavene overføres til staten og andre til kommunene. Rådet har gått inn for alternativet *samlet statlig overføring av oppgavene fra fylkeskommunene til staten*. Rådet er prinsipielt for at staten bør overta ansvaret for tjenestetilbudene som fylkeskommunene innehar ansvaret for. Dette fordi det er nødvendig å samordne helse- og sosialtjenestene på tvers av fylkesgrensene. Det er også viktig at barnevernet og familievernet samordnes med de øvrige samiske spesialisthelsetjenestene.

2.2.3 Prosjektsøknader

Søknadsfrist for oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge var 01.02.02. Søknadene er p.t. til behandling hos sametingspresidenten. Til sammen er det kommet inn søknader til 58 prosjekter fra 46 søkere. Kr. 3 800 000 fordeles til helse- og sosialformål. Rådet vedtok i sak R 137/01 satsingsområder for 2002.

2.3 Samisk samarbeid

2.3.1 Møte i Samisk parlamantarisk råd (SPR)

25.04.02 tiltrådte Sametinget i Sverige SPR. SPR møtet ble avholdt i Karasjok 25.- 26.04.02. Godkjenning og underskriving av samarbeidsavtale var den sentrale saken på møtet. Andre saker var valg, arbeidsorden, arbeidsplan, likestillingsprofil, overføring av samisk språknemnd til Samisk parlamentarisk råd, samisk representasjon i Nordisk Råd, Nordisk samekonvensjon og Permanent Forum for urfolkssaker i FN.

Sign: _____/_____

Sven-Roald Nystø ble valgt som president i SPR i 16 måneder, frem til 26.08.03. Pekka Aikio og Lars Anders Baer er visepresidenter i samme periode. Andre styremedlemmer er: Berit Oskal Eira (S-N), Eva Jejlid (S-S) og Irja Seurujävi-Kari (S-F). Sametinget i Norge fortsetter som sekretariat for SPR så lenge Sametinget i Norge har presidenten i SPR.

I SPR's arbeidsplan er satsingsområder og arbeidsfelt for 2002-3003 valgt. SPR har ambisjoner om å styrke samarbeidet over landegrensene i Sápmi, samordne ressursene og styrke situasjonen for samisk språk, opplæringen av samiske barn, læremiddelproduksjon og likestilling mellom kjønnene. Dessuten vil SPR arbeide for samisk medlemskap i Nordisk Råd, og har foreslått at samene får 3 representanter i Nordisk Råd. Av internasjonale saker prioriteres FNs Permanente Forum for urfolkssaker, dvs. bistå samenes og inuittenes representant i Forumet, Ole Henrik Magga, i samarbeid med Samerådet.

Neste SPR-møte planlegges avholdt i desember 2002 og avholdes på finsk side. I forbindelse med rådsmøtet vil det bli avholdt en likestillingskonferanse.

2.3.2 Norsk delegasjon i SPR (SPR-N)

Sametingets delegasjon i SPR har i møte 26. april 2002 satt av kr. 300.000 fra post 57.3 Annet internasjonalt arbeid i 2002, til samenes arbeid med FNs Permanente Forum.

2.4 Internasjonalt og nordisk urfolkssamarbeid

2.4.1 Barentssamarbeidet

Visepresident Ragnhild Nystad deltok på Regionrådets møte i Syktyvkar i Russland 19. – 20.03.02. Av saker til behandling var bl.a prosjekttiltak for samisk radiotilbud på Kolahalvøya. Regionrådet vedtok å gi sin støtte til prosjektet.

I 2003 er det 10 år siden etablering av barentssamarbeidet. Det legges opp til en bred markering med statsministermøte og begivenheter på alle barentsprogrammet's satsingsområder.

2.5 Næring- og kultursaker

2.5.1 Ungdomspolitik

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) har hatt møte 10.-11.04.02. på Árran i Tysfjord. Arbeidet med planleggingen av Sametingets ungdomskonferanse 2002 er i gang, og den vil bli holdt på Snåsa 27.-28.09.02.

2.5.2 Tildeling av samiske kunstnerstipend.

Sametingets stipendkomité, sammensatt av samiske kunstnerorganisasjoner, har med bakgrunn i Sametingsrådets vedtak i sak 14/02 ”Midlertidig forvaltningsordning for samiske kunstnerstipend” foretatt følgende tildeling av kunstnerstipender for 2002:

Sign: _____/_____

Rauni Magga Lukkari, forfatter (arbeidsstipend), Jørn Langseth, duojár (studiestipend), Hilde Schanche Pedersen, scenograf og kunsthåndverker (studiestipend), Frank Jørstad, skuespiller (studiestipend), Dagny Biti Green, juoigi (materialstipend) og Arve Nordland, komponist (vikarstipend). Etableringsstipend for skjønnlitterære forfattere/oversettere er tildelt Sollaug Eira.

2.5.3 Samisk litteraturstipend for ungdom

Sametinget er i gang med realisering av litteraturstipend for unge som skriver på samisk. Sametingets tilskuddstyre har på sitt møte 04.-05.03.02 gitt sin tilslutning til at det blir utlyst og tildelt inntil seks stipend á kr. 10 000,- til ungdom mellom 14 og 28 år som skriver på samisk. Av de som får tildelt stipend skal det være både nord-, lule- og sørsamiskspråklige skribenter. Sámi Girječálliid Searvi, Sámi fágagirječálliid- ja jorgaleaddjiidsearvi og Sametingets ungdomspolitiske utvalg er invitert til å utnevne ett medlem hver til en referansegruppe som skal bistå i gjennomføring av stipendordningen og stå for tildelingen av stipendene. De som mottar stipend skal følges opp med veiledning. En tar sikte på å gjennomføre tiltaket i løpet av høsten 2002/våren 2003.

2.5.4 Spillemidler til samisk idrett

Sametinget har gjennom flere henvendelser til Kulturdepartementet i 2001 bedt om at samisk idrett blir tildelt støtte i form av spillemidler. Spillemidlene for 2002 er nå fordelt. Kultur- og kirkedepartementet har i brev av 16.04.2002 meddelt at en er ”*av den oppfatning at SVL-N's virksomhet er av et slikt omfang og av en slik karakter (begrunnelse og orientering mot samisk kultur) at organisasjonen ikke berettiger spillemidler i form av organisasjonsstøtte. Departementet vil imidlertid få orientere om at samisk idrett gjennom dagens tilskuddsordninger til anlegg kan motta spillemidler til etablering av nødvendig infrastruktur, og at samiske idrettslag kan motta tilskudd fra spillemidlene gjennom tilskuddsordningen til lagsnivå?*”.

Sametingsrådet vil igjen ta opp saken med Kultur- og kirkedepartementet med tanke på avklaring av ulike alternativer for finansiering av samisk idrett, herunder mulighetene for tildeling av spillemidler til formålet.

2.5.5 Felleskonferansen mellom Sametinget og kommunene, Karasjok 14.-15.0202

Konferansen var den andre i rekken av møter mellom kommunene i virkeområdet for Samisk næringsfond og Sametinget. Bakgrunnen for konferansen var Sametingets ønske om å formalisere og styrke samarbeidet med kommunene innenfor virkeområdet for Samisk utviklingsfond. Det var i alt 14 kommuner som deltok med sin politiske og administrative ledelse. Tema for møtet var utvikling av samarbeid om en bærekraftig utvikling både for samisk kultur og for næringslivet. Holdninger til samisk språk og kultur ble drøftet med utgangspunkt i situasjonen i de ulike kommunene og hva som kan gjøres gjennom særskilte tiltak og allianser, for å bedre situasjonen. Videre ble konsekvensene av endringene i de kommunale rammevilkårene for næringsutvikling, for samisk kultur og lokal næringsutvikling drøftet. Det var stor interesse for å utvikle dette samarbeidet, og det er uttrykt ønske fra kommunenes side om årlige møter mellom Sametinget og kommunene. Som et ledd i samarbeidet ønsker Sametinget å inngå et mer forpliktende partnerskap med den enkelte kommune når det gjelder tiltak for samisk kultur og lokalt næringsliv. Prosessen med å utvikle det bilaterale samarbeidet mellom den enkelte kommune og Sametinget er i gang.

Sign: _____/_____

2.5.6 Fiskeri

Sametinget har som målsetning å ivareta det kystnære fiske som et viktig materielt grunnlag for bo- og sysselsettingen i samiske kyst- og fjordområder. Samiske fiskerettigheter må ivaretas, tilbakeføres og videreutvikles innenfor rammene av et særskilt geografisk tiltaksområde (sak 30/98). For å oppnå denne målsetningen deltar nå Sametinget v/administrasjonen sammen med Finnmark fylkeskommune i en ressursgruppe som arbeider med å få overført rettighetene innen fiskeri- og oppdrettsnæringa til et regionalt folkevalgt nivå. Det vil i denne forbindelse bli avholdt åpne temamøter i Båtsfjord (11.-12.06), Honningsvåg (22.08), Mehamn (19.-20.09) og Hammerfest (29.10).

Sametingsrådet har overfor Fiskeridepartementet tatt opp problemene med en voksende overkapasitet blant de store båtene samt stadig minkende fiskekvoter. Rådet er svært betenkt over departementets holdning når det gjelder begrensning av fiskernes rettigheter til fiske etter torsk, hyse og sei. Særlig gjelder det fiskere i gruppe II. Rådet er også kritisk til departementets praktisering av aktivitetskravet hvor fiskere er blitt fratatt sine hevdvunne fiskerettigheter fordi de har fisket for lite fisk, og ikke pga ressurs-situasjonen. Rådet er også imot departementets forslag om lukking og privatisering av fiskeriene, og ber heller departementet utvikle fremtidige reguleringsmodeller som er fleksible og tilpasningsdyktige og som omhandler rekruttering av kvinner, ungdom og kombinasjonsnæringsutøvere. Reguleringsopplegget må på en langt større måte enn dagens system ta hensyn til enkeltfiskernes behov for rettigheter og en helt annen samordning av fiskerettigheter mellom gruppe I og II.

Rådet mener det også må innføres en kvoteavkorting i torskefiskeriene for de aller største fartøyene som fisker i pelagisk sektor (sild, brisling, lodde og makrellstyrke), slik at man kan øke kvote- og inntektsgrunnlaget til kyst- og fjordfiskerne. Styrking av kvotegrunnlaget vil også gi muligheter for innføring av samlekvoter i 2003 for alle båter under 15 meter i gruppe II.

I forbindelse med Stortingets næringskomités behandling av dokument nr. 8:65 (2001-2002) om kystsel, gjorde Sametingsrådet følgende innspill: *Sametinget ber komiteen fremme forslag om kompensasjonsordninger for tap av fiskeredskaper som ødelegges av for store mengder sel i samiske fjordområder. Videre ønsker Sametinget at det opprettes et prøveprosjekt som stimulerer og tilrettelegger for fangst, produksjon og salg av sel og selprodukter i samiske kyst- og fjordområder.*

2.5.7 Arbeidet med næringsutvikling i Porsanger- og Tanafjorden

I Porsanger er det igangsatt et forprosjekt for å vurdere ulike tiltak for reduksjon av selbestanden, samt utnytting av ressursene fra sel i en kulturell og næringmessig sammenheng. Dette arbeidet inngår i et større prosjekt kalt "Porsangerfjorden tilbake til livet". Det er etablert et godt samarbeid med Porsanger kommune i forbindelse med oppfølging av prosjektet. I Tana er det i gang et arbeid med oppfølging av tiltak med sikte på næringsutvikling i de små bygdesamfunnene ved Tanafjorden. Et lokalt initiativ om etablering av et eget utviklingsprosjekt vil bli fulgt opp av Sametinget.

2.5.8 Fylkeskommunale regionale utviklingsplaner

De regionale utviklingsplanene (RUP) for Troms og Finnmark er nå vedtatt, og arbeidet følges opp gjennom møtene i samordningsgruppen og virkemiddelgruppen, der Sametingets administrasjon deltar.

Sign: _____/_____

2.6 Språk

2.6.1 Språk og terminologigrupper

Periodens arbeid med språkfaglige saker har i hovedsak vært gransking av kvaliteten i samiske oversettelser av bl.a læremidler og eksamener. De nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske terminologigruppene jobber kontinuerlig med språklig gransking av termer og ordlister.

2.6.2 Samarbeid

Sametinget v/administrasjonen har deltatt i Giellagiella-forumet i april. Forumet er kommunenes språkfaglige forum, og Sametingets rolle i forumet er rådgivning. På forumet ble også bruken av tospråkligheitsmidlene diskutert. Språkstyrets leder Rolf Olsen holdt foredrag om bevaring av språket.

Sametinget v/administrasjonen har deltatt i samarbeidsmøtet mellom Samisk språknemnd og de samiske språkrådene i Sverige og Finland. Der ble sametingenes samarbeid om språksaker diskutert, og det ble enighet om å forsøke å etablere en felles orddatabank.

2.6.3 Sametingets språkstyre

Språkstyret har hatt møte i mars hvor de bl.a. godkjente følgende terminologilister: Dataterminologi, møteterminologi, terminologi til reindriftsloven og lule- og sørsamiske termer. På møtet ble språkstyrets stilling og retningslinjer diskutert, samt hvilke råd man skal gi når det kommer forespørsler om skriving av todelte administrative navn. I forbindelse med evaluering av stedsnavnloven har språkstyret bedt Sametinget fremme ovenfor myndighetene at stedsnavnloven må tilpasses slik at den tar hensyn til samiske stedsnavn og tradisjoner, og at loven gjør det lettere å godkjenne og bruke stedsnavnene. Språkstyret innledet også en prinsipiell debatt om hvordan man skal skrive lulesamiske og sørsamiske stedsnavn for eksempel på nordsamisk, og hvilket språks bøyingsstruktur som skal legges til grunn.

2.6.4 Kommunenes og fylkeskommunenes utgifter knyttet til tospråklighet

Sametinget v/administrasjonen har deltatt i en arbeidsgruppe som har sett på utgifter knyttet til tospråklighet i kommuner og fylkeskommuner. Rapporten ble offentliggjort 03.05.02.

Sametinget har fått inn de fleste rapportene om språksituasjonen for 2001 fra kommunene i forvaltningsområdet og fra de samiske språksentra. Rapportene viser at kommunene arbeider med å fremme samisk språk, men at det fortsatt er mye som kan gjøres for at språket skal bli et sterkere administrasjonsspråk.

2.6.5 Språkprosjekt i Ullsfjord

I februar foretok Sametingsrådet v/rådsmedlem Johan Mikkel Sara offisiell åpning av et språkprosjekt i Ullsfjord. Språkprosjektets mål er etablering av et språksenter i Ullsfjord.

Sign: _____/_____

2.7 Barnehage og opplæring

2.7.1 Barnehage

Sametingsrådet har for inneværende år prioritert å besøke alle samiske barnehager i landet. En sentral problemstilling er å drøfte på hvilken måte Sametinget positivt kan bidra til å styrke samisk språk- og kulturarbeid i barnehagene og kommunene. Visepresident Nystad har deltatt på barnehagebesøk i Nesseby, Tana og Porsanger.

Det særskilte tilskuddet til samiske barnehager er fordelt til 43 barnehager/familiebarnehager over hele landet og det utgjør for eksempel kr 5,8 mill. I tillegg har 3 barnehager fått tilskudd til morsmålsopplæring i barnehagen. Antall barnehager som mottar tilskudd er hittil i år det samme som i fjor, og det er kun 1 barnehage som har fått redusert tilskuddet i forhold til 2001.

2.7.2 Læremidler

Det er tildelt i alt kr 5,8 mill til igangsetting av 7 nye læremidler. Resten av midlene som var avsatt til ordinære læremidler er gått til trykking og slutføring av igangsatte prosjekter. Det var kommet inn søknader for ca. 20 mill kr. Det er også lyst ut midler til utvikling av digitale læremidler.

For å styrke læremiddelsituasjonen og for å få til felles utviklingsprosjekter som ivaretar kvaliteten i den samisk skolen, har Sametinget gjennomført ett møte med Sameskolstyrelsen i Sverige og Sametinget i Finland. I første omgang er det planer om å arrangere en felles samisk læremiddelkonferanse.

2.7.3 Voksenopplæring, høyere utdanning og forskning

Med bakgrunn i kompetansereformen og voksnes lovfestede rett til opplæring, ser Sametingsrådet behov for å gi voksenopplæring større prioritet. Rådet har hatt møte med Utdanningsdepartementet og Voksenopplæringsinstituttet angående voksenopplæring. Rådet ønsker en klarere ansvarsavklaring i forhold til de ulike områder som berører voksenopplæring for samer, og at det stilles midler til rådighet for gjennomføring av nødvendige tiltak. Dette gjelder bl.a. læremidler for voksne, og utvikling av metoder for hvordan gjøre nytte av tradisjonskunnskap innen samisk kultur og næringer i forbindelse med for eksempel språkopplæring.

Innenfor samisk høyere utdanning og forskning har Sametinget tidligere gjort vedtak (sak 43/00, 47/00 og 19/97) om bl.a. oppgradering av samisk høyskole til en samisk vitenskapelig høyskole. Rådet er av den oppfatning at Samisk høyskole fortsatt må bestå og videreutvikles som en selvstendig høyskole, og stiller seg dermed avvisende til eventuelle planer om å gjøre Samisk høyskole til en underavdeling av Universitetet i Tromsø. Samisk høyskole er inne i en positiv utvikling, og med det planlagte vitenskapsbygget i Kautokeino, vil skolen få et ytterligere fortrinn i konkurransen om de samiske studentene i Norge, Sverige, Finland og Russland. Rådet forventer at den kommende stortingsmeldingen om samisk høyere utdanning og forskning vil gi Samisk høyskole muligheter til fortsatt utvikling.

Visepresidenten har deltatt i et møte med Stortingets utdannings- og forskningskomité i Kautokeino 07.05.02. På møtet presiserte visepresidenten at høyskolen må styrkes faglig og økonomisk, samt at

Sign: _____/_____

bygningmassen må oppgraderes slik høgsolen og samarbeidspartnerne har skissert det. Rådet har også hatt et møte med Samisk høgskole 07.05.02 om stortingsmelding om høyere utdanning.

Lulesamiske elever innen videregående opplæring har ikke et tilfredstillende tilbud om samisk opplæring for eksempel. I den forbindelse har Sametinget hatt et møte med Árran lulesamisk senter og Nordland fylkeskommune. Det skal igangsettes et planleggingsarbeid i regi av Árran – lulesamisk senter hvor målet er å få utviklet større grad av samisk innhold i den videregående opplæringen i Nordland. Ny modell forventes iverksatt høsten 2003.

2.8 Finnmarkslov

Rådet har vært i møte med Justisminister Odd Einar Dørum og Finnmark Fylkeskommune i Oslo 02.05.02. På dette møtet ble Regjeringens skisse til ny forvaltnings- og eiermodell for grunnen i Finnmark presentert, se vedlegg. Justisministeren har bedt Sametinget og Finnmark Fylkeskommune til et nytt møte i sakens anledning 10.06.02. Det er også holdt et møte med Sametingets gruppeledere om denne saken 07.05.02.

2.9 Andre saker

I tillegg har rådet behandlet klagesaker og forberedt saker til dette plenum.

3 Kunngjøring av nye saker – oppfølging

Forslag 1 og 5 ble behandlet på plenumsmøtet 22.02.02 som sak 11/02 Innspill til jordbruksforhandlingene 2002 – 2003.

Forslag 2: Reintap i Ytre Troms reinbeiteområde

Reinbeitedistriktene i Ytre Troms har vært utsatt for betydelig tap av rein pga. de ekstreme snøvinterne i 1996/97 og 1999/2000. Tapene har medført at kravet til slakteuttak ikke har latt seg gjennomføre pga. mangelen på slaktedyrr. Dette har resultert i at mange driftsenheter ikke har oppnådd produksjonstilskudd. Sametingsrådet er kjent med at det innenfor Reindriftens utviklingsfond har vært gitt ekstraordinær støtte til reetablering av distrikter som på grunn av lav reintall ikke blir utnyttet optimalt. Det er naturlig å fremme saken for reindriftsforvaltningen og styret i Reindriften utviklingsfond før Sametinget eventuelt tar saken opp med Landbruksministeren. I den nye reindriftsavtalen for driftsåret 2002/2003 gis reindriftsjefen hjemmel til å dispensere fra slaktekravene ved særskilte forhold utenfor næringens kontroll som hindrer driftsenhetene å oppfylle slaktekravene.

Forslag 3: Sametingets fiskeripolitikk

Sametingsrådet er oppmerksom på en rekke utfordringer og problemstillinger innen fiskeriene, og er i likhet med Arbeiderpartiets sametingsgruppe opptatt av å legitimere en ny og bærekraftig samfunnsforvaltning av fiskeriene. Rådet mener at utviklingen innen fiskeriene er av avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk kultur, næring, språk og bosetning i kyst- og fjordområdene. Rådet vil fremme en egen melding for Sametingets plenum som omhandler bevaring og utvikling av samiske kyst-

Sign: _____/_____

og fjordsamfunn, hvor fiskeriene vil utgjøre en sentral del. Det tas sikte på å legge meldingen frem høsten 2002.

Forslag 4: Sametingets bibliotekplan

Utredningen ”Samisk bibliotekjeneste – Sámi sierrabibliotekha/Samisk spesialbibliotek mot en ny tid” som ble vedtatt av Sametinget i 1994, tar for seg de framtidige rollene til Samisk spesialbibliotek og Sametingets informasjonstjeneste. Utredningen legger et godt grunnlag for en videre utvikling av samisk bibliotekjeneste. Det blir lagt spesiell vekt på at for at den samiske bibliotekjenesten skal fungere, er det nødvendig med et samarbeid mellom Sametinget og skole-, folke- og fylkesbibliotekene og kommunene og fylkeskommunene. Dette er en del av det daglige arbeidet til biblioteket, og Sametinget anser det som en høyt prioritert oppgave som må utvikles videre.

Sametinget samarbeider også over landegrensen om samiske bibliotekjenester. Biblioteket deltar i et nordisk samarbeid der målet er å utvikle en felles nordisk samisk bibliografi og på den måten gjøre samisk litteratur som er registrert i Norge, Sverige, Finland og Russland, bedre tilgjengelig for brukerne på internett.

Rådet er enig i at bibliotekene spiller en viktig rolle i formidlingen av kunnskap om samisk litteratur og samfunnsniv, og for å kunne lykkes i dette formidlingsarbeidet er det avgjørende at teknologien fungerer også med hensyn til bruk av de samiske dialektene. Sametinget står overfor mange utfordringer på området og vil i stedet for å revidere biblioteksplanen komme med en redegjørelse om samisk bibliotekjeneste. Redegjørelsen vil bli lagt fram første halvdel av 2003.

Forslag 6: Utredning – Helhetlig plan for samer utenfor språklovens forvaltningsområde og SUFs virkeområde
Sametinget har over tid fått utformet en rekke utredninger som omhandler vitalisering av samisk språk, utvikling av samisk opplæring, motivering til samisk kulturytring og deltakelse i samisk samfunnsniv og tilskynding til ny tids næringsutvikling i samiske områder.

Dette materialet vil kunne ligge til grunn for en evaluering av planenes virkning og utvikling for samene som er bosatt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk eller som bor utenfor SUFs virkeområde. En evaluering og ny oppdatering bør kunne danne grunnlag for en handlingsplan eller en melding.

Forslag 7: Reindriftsadministrasjonen til Guovdageaidnu

Sametingsrådet er enig i at lokaliseringen av hovedkontoret for Reindriftsforvaltningen til Alta ikke er en god løsning. Rådet registrerer, at hovedkontoret for Reindriftsforvaltningen i alle år etter etableringen i Alta rundt 1980, har hatt begrenset kultur- og samiskspråklig kompetanse. Rådet ser det som naturlig at hovedkontoret flyttes til en kommune der samisk språk og kultur står sterkt. Dette for å gjøre det lettere å rekruttere samiskspråklig arbeidskraft, men også for å gi samiske ungdommer bedre mulighet til en yrkeskarriere innenfor reindriftsforvaltningen. Sametingsrådet ser det ikke som naturlig å fremme forslaget om å flytte reindriftsforvaltningens hovedkontor på det nåværende tidspunkt, men vil i forbindelse med høringsrunden om endringer i reindriftsloven ta opp dette. Dette for å behandle lokalisering av reindriftsforvaltningen og andre spørsmål i tilknytning til forvaltningen av reindriftnæringen i en helhetlig sammenheng.

Sign: _____/_____

Forslag 8: Ivaretagelse av samiske barn i forhold til barnevernet

Sametingsrådet har i sin uttalelse til ny organisering av barne- og familievernet (se pkt. 2.2) uttalt at samiske barn skal ha mulighet til å komme til et beredskaps-/fosterhjem hvor de får den kulturelle og språklige støtten de trenger i en vanskelig fase av sitt liv.

I regjeringens handlingsplan ”Mangfold og likeverd” er målsettingen å utforme en politikk som skal skape oppvekstmiljøer der samisk og norsk kultur og språk i størst mulig grad har lik status og oppleves som likeverdig. Dette må tas hensyn til og følges opp når regjeringen skal ta stilling til valg av modell for ny organisering av barnevernet.

Forslag 9: Samisk gamlebygging skal godkjennes ved lov

Plan- og bygningsloven er det viktigste lovverktøy for regulering av inngreps- og byggetiltak.

Sametingsrådet er enig i at samisk kultur, med samfunn og næringer, i dag ikke er tilstrekkelig ivare tatt i lovgivningen ved arealplanlegging. Dette medfører også at oppsett av tradisjonelle gammer i tilknytning til samisk utmarknæringer i prinsippet behandles likt med oppsett av hus og hytter etter plan- og bygningsloven. Rådet har derfor i sin høringsuttalelse sak R 68/01 NOU 2001:7 Bedre kommunal- og regional planlegging etter plan- og bygningsloven (som er Planlovutvalgtets første delinnstilling) bedt om en egen vektleggingsregel i lovens formålsparagraf. Loven må ha som formål å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametingsrådet viser til at dette også følger av internasjonale forpliktelser. Sametingsrådet har videre sagt i sin høringsuttalelse at: *”Det er behov for at hytte- og gamlebygging i tilknytning til utøvelse av tradisjonelle næringer skal skje uten bruk av dispensasjonsadgangen. Det kreves imidlertid en grensegang mellom tradisjonell utmarksnæring og mer fritidspreget utmarksbruk”*. Planlovutvalget skal konkretisere samiske interesser i plansystemet til sin endelige innstilling, som ventes ved årsskiftet 2002/2003. Rådet vil følge opp problemstillinger om tradisjonell gamlebygging i forbindelse med Planlovutvalgets endelige innstilling. Høsten 2002 vil rådet fremme en egen melding om næringskombinasjoner hvor det vurderes å foreslå opprettet et eget register for utøvere av utmarksnæringer. Et slikt register vil eventuelt også kunne lette saksbehandling for oppsett av gammer tilknyttet tradisjonell utmarksnæringer i henhold til plan- og bygningsloven.

Forslag 10: Tiltak for å få flere til å ta samisk førskolelærer- og lærerutdanning

Sametinget har i sak 43/00 behandlet NOU 2000:3, Nergård utvalgets utredning. Her er det bl.a foreslått opprettet en stipendordning som rekrutteringstiltak. Våren 2002 vil Stortinget behandle stortingsmelding om samisk høgere utdanning og forskning. Stortingsmeldingen legges frem i mai. Det er ventet at ett av rekrutteringstiltakene er stipendordninger for førskole- og lærerutdanningen.

Sametinget har også utredet samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I denne utredningen er det foreslått ulike motiveringstiltak for å få studenter til å velge førskole- eller almennlærerutdanning. Saken fremmes til behandling i Sametinget høsten 2002.

Forslag 11: Regjeringen har etter 01.01. 02 gitt grunneierne muligheter til å ta markedspris for bortleid areal (festetomter)

Sametingsrådet har undersøkt betydningen av innføring av ny tomtefestelov fra 01.01.02. I henhold til tomtefestelovens § 12 er det ikke anledning å kreve festeavgift som er urimelig høy i forhold til det som vanligvis blir betalt på stedet ved ny feste av lignende tomter. Etter hva rådet har forstått vil ikke Statsskog SF's praksis ved prissetting av tomtefeste endres i Finnmark som følge av den nye loven. Retningslinjene

Sign: _____/_____

knyttet til jordsalgsloven vil fremdeles legge rammene for Statsskog prisfastsetting. Statsskogs tomtefestepriis skal ikke være prisledende, de skal som hovedregel følge det etablerte prisenivå på stedet (jf. Retningslinjer for fastsettelse av priser ved salg og bortfeste av Statsgrunn i Finnmark pkt. 1.1).

Forslag 12: Virkninger av fornuksningspolitikken

Jf. Sak 23/02 Samefolkets fond.

Forslag 13: Evaluering av sameloven

Samelovens §3-12 og dens forskrifter skal endres pga at Sametinget endret Samisk språkråd til Sametingets språkstyre i 2001. Kultur- og kirke departementet har utarbeidet forslag til endringer som ble sendt ut til høring i januar i år. I den forbindelsen har rådet uttalt at tiden nå er inne for å gjennomføre en evaluering av sameloven og språkreglene. Til dette har Kultur- og kirke departementet svart at de er enige i vurderingen og vil se positivt på alle innspill og bidrag fra Sametinget i saken. Rådet arbeider videre med saken, og vil foreslå dette som et tiltak i språkmeldingen somvil bli lagt fram høsten 2002.

Forslag 14: Direktoratet for naturforvaltning ignorerer samiske tradisjoner

Sametingsrådet har allerede den 14.09.01 foreslått jaksstart til 15. september. Dette skjedde i forbindelse med forslaget fra Direktoratet for naturforvaltning om endret jaksstart bl.a. på ryer. Samtidig uttalte rådet at jakt på hønsefugler der hunder brukes kan komme i konflikt med reindrifts- og jordbruksnæringen. Kommuner som har beitende dyr i jaktområdene må ta hensyn til dette, og tilpasse bruken av hund til utøvelsen av disse næringene. Hensynet til reindrifts- og jordbruksnæringen må komme i første rekke.

Forslag 15: Karasjok gamle kirke må restaureres snarest

Karasjok gamle kirke, fra 1807, er et arkitektonisk og kulturhistorisk kulturminne av stor nasjonal interesse. Kirken har forfalt en del år, og har siden mai 2001 vært stengt. I januar 2002 oversendte Karasjok Menighetsråd en søknad til Sametinget om restaurering av Karasjok gamle kirke. Som rette myndighet ble søknaden oversendt Riksantikvaren. Etter avtale med Riksantikvaren ble det utarbeidet en ny søknad med nytt budsjett og fremdrift for det videre arbeidet. I brev av 12.03.02 innvilget Riksantikvaren inntil kr. 230.000,- til restaurering av kirken. 21.03.02 arrangerte Sametinget et møte i Karasjok med Karasjok menighetsråd, Karasjok kommune med ordføreren og Riksantikvaren, der det også ble gjennomført en befaring av kirken. Sametinget har en god dialog med Riksantikvaren, og den videre fremdriften og ansvarsfordelingen er avklart. Sametinget har hovedansvaret for oppfølgingen og gjennomføringen av den antikvariske delen av arbeidet, mens Riksantikvaren har det overordnede ansvaret. Restaurering av altertavla dekkes av Riksantikvaren. For å få en fullstendig oversikt over skadene, skal to håndverkere med god kompetanse innen antikvarisk istandsetting, utføre en tilstandsvurdering av kirken i uke 21. Når tilstadsrapporten foreligger, starter arbeidet med restaureringen av kirka umiddelbart opp. Restaureringen av kirken er planlagt sluttført i 2007, slik at den fremstår ferdigrestaurert til 200-årsjubileet.

Forslag 16: Frakttilskudd/drifstøtte

Sametinget har i dag ingen støtteordninger for fraktutjevning til lokale distrikter innenfor Samisk utviklingsfonds virkeområde. I noen avgrensede tilfeller har en i prosjektsammenheng prøvd ut frakttilskudd for innlandsfisk, uten at dette har nedfelt seg i noen fast støtteordning. Med de midler som er

stilt til disposisjon i Samisk utviklingsfond, har en ikke økonomisk grunnlag for å iverksette slike ordninger. Det vil kreve en bredere konsekvensutredning for å finne mer konkret ut hva dette vil innebære av økonomiske uttelling for en allerede hardt presset fondsøkonomi. Dessuten ser en vanskeligheter med å kunne avgrense en slik ordning til noen utvalgte lokalsamfunn og sektorer.

Forslag 17: Endring av opplæringsloven

Sametingets utredning ”*Samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk*” berører både definisjonen ”samisk distrikt” og opplæring *i og på* samisk. Utredningen er sendt ut på høring, og i disse dager er de fleste høringsuttalelsene kommet inn.

Rådet er av den oppfatning at det ikke lar seg gjøre å gjennomføre noen tiltak i forhold til opplæringsloven nå, da disse problemstillingene vil bli nøye vurdert i forbindelse med behandling av saken høsten 2002.

Forslag 18: Utvidelse av Samisk utviklingsfonds virkeområde

Sametinget har, siden siste utvidelse av det geografiske virkeområdet fant sted i 1999, fått henvendelser fra kommuner og politiske grupperinger om utvidelse av virkeområdet. En eventuell utvidelse må drøftes i et helhetlig bo- og sysselsettingsperspektiv. Det legges opp til at det vil bli fremmet en egen melding om kyst- og fjordområdene førstkommende høst. I den sammenheng vil det være naturlig å ta opp spørsmålet om en eventuell utvidelse av fondets geografiske virkeområde.

Forslag 19: Nei til nye hindringer for tradisjonelle næringer

Sametingsrådet har i 2001 gitt uttalelser om hold av småfe på beite og om den nye stortingsmeldingen om rovdyrvern. I uttalelsen pekte rådet på den uheldige koblingen forslaget bygger på mellom dyr på beite og dyreeierens ansvar med å sette i verk forebyggende tiltak mot rovdyrangrep. Etter vårt syn kan det ikke være dyreeierens ansvar å hindre rovdyrangrep. Dyreeierne har ingen myndighet og heller ingen virkemidler for å forebygge rovdyrangrep. Dyreeierne kan ikke gjøres ansvarlige for tiltak de ikke har myndighet til å utføre. Det vil ikke være rett av miljøvernmyndighetene å skyve problemene med rovviltforvaltningen over på dyreeierne.

I områder hvor rovvilt forårsaker store lidelser på beitende dyr må rovviltbestanden reduseres til et nivå hvor skadene reduseres til et minimum. Det er ikke mulig for dyreeierne å ha kontinuerlig tilsyn over beitende dyr, slik Landbruksdepartementet foreslår i forbindelse med endringsforslaget til dyrevernavloven.

Rådet vil følge opp både denne saken og forslaget om å forby snarefangst på ryper når den nye stortingsmeldingen om dyrevernavloven skal behandles.

4 Saker til plenumsmøtene i 2002

Sametingsrådet tar sikte på å fremme følgende saker og meldinger for Møtelederskapet til plenumsmøtene i 2002:

September 2002:

- Likestillingspolitisk redegjørelse
- Sametingsplanen 2001 – 2004

Sign: _____/_____

- Sametingets valgeregler – Valgregelutvalgets rapport
- Opplæring utenfor forvaltningsområdet for samelovens språkregler
-

November 2002:

- Helse- og sosialpolitisk redegjørelse
- Sametingets budsjett for 2003
- Statsbudsjettet for 2004

Meldinger:

- Om tiltak i samiske kyst- og fjordområder
- Om samiske museer
- Om samisk språk

Vedlegg:

- Oversikt over representasjoner og møter i perioden
- Olje- og energidepartementets brev av 19.04.02 om Snøhvit-saken
- Finnmarkslov – Regjeringens foreløpige skisse til ny forvaltning av grunnene i Finnmark
- Riksrevisjonens brev av 19.03.02 og vårt svar av 19.04.02 ang. revisjon av Sametingets underliggende virksomheter

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning tas til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
Josef Vedhugnes (til forretningsorden)	
Isak Mathis O. Hætta (til f.o)	

Sign: _____/_____

	Willy Ørnebakk (til f.o.)	
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Roger Pedersen	
3.	Egil Olli	
4.	Olaf Eliassen	
5.	Terje Tretnes	
6.	Birger Nymo	
7.	Isak Mathis O. Hætta	Sven-Roald Nystø Isak Mathis O. Hætta
8.	Jon Harald Skum	
9.	Ragnhild Lydia Nystad	Egil Olli Ragnhild Lydia Nystad
10.	Steinar Pedersen	Ragnhild Lydia Nystad Ann-Mari Thomassen Klemet Erland Hætta Olaf Eliassen Steinar Pedersen
11.	Svein Peter Pedersen	
12.	Per A. Bæhr	
13.	Anders Urheim	
14.	Janoš Trosten	Steinar Pedersen Isak Mathis O. Hætta Roger Pedersen Ragnhild Lydia Nystad
15.	Olav M. Dikkanen	
16.	Per Solli	
17.	Stig Eriksen	Anders Urheim Stig Eriksen
18.	Willy Olsen	Janoš Trosten
19.	Ove Johnsen	
20.	Per Arnesen	Svein Peter Pedersen
21.	Per A. Bæhr	Janoš Trosten Isak Mathis O. Hætta Per A. Bæhr
22.	Johan Mikkel Sara Isak Mathis O. Hætta (til f.o.)	
23.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingsrådets beretning ble tatt til etterretning.

Saken ble avsluttet 27. mai 2002 kl. 19.00.

Sign: _____/_____

Sak 14/02

Sametingsrådets redegjørelse om Sametingets internasjonale engasjement

Saken påbegynt 27. mai 2002 kl. 19.00 (fremleggelsen). Debatt om saken påbegynt 31. mai kl. 08.30.

I. Dokumenter

Sametinget legger vekt på å delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål. Dette er krevende arbeid som forutsetter en målrettet deltakelse i de ulike prosesser. Ressurssituasjonen gjør at det er behov for en prioritering av saksområder.

Sametingsrådet mener at arbeidet med internasjonale saker i Sametinget bør ha fokus på:

- Å arbeide overfor utvalgte FN-organer
- Å arbeide overfor verdens nordområder
- Å arbeide med relevante saker overfor EU-systemet og Europa for eksempel
- Å kunne yte bistand til utvikling blant andre urfolk

I tillegg er det viktig at Sametinget styrker det samiske samarbeidet over landegrensene gjennom Samisk parlamentarisk råd.

Sametingsrådet vil i denne redegjørelsen stort sett omtale de fire forannevnte punkter, samt Sametingets interne arbeid med internasjonale spørsmål. Samisk parlamentarisk råd (SPR) konstituerte seg 25. og 26. april i år med Sametinget i Sverige som fullt medlem. Sametingsrådet mener at SPR bør gis tid og muligheter til å utvikle sitt arbeid mer, før Sametinget i plenum behandler det. Det gjelder også arbeidet med samekonvensjonen. Når det gjelder arbeidet med nordiske saker, viser Sametingsrådet til at dette også er en sak som SPR behandlet på det konstituerende møtet. Men allerede nå vil Sametingsrådet signalisere at utfallet av spørsmålet om samisk medlemskap i Nordisk råd, vil få betydning for Sametingsrådets holdning til den framtidige prioritering av arbeidet i forhold til det forum.

1 Sametingets internasjonale arbeid

1.1 De Forente Nasjoner (FN) – Urfolkssaker

FNs erklæring om urfolksrettigheter

Utkastet til erklæring om urfolksrettigheter, utarbeidet av en ekspertgruppe i FN, ble lagt fram i 1994. Utkastet har i flere år vært gjenstand for forhandlinger mellom stater og urfolksorganisasjoner (NGOer) i en arbeidsgruppe nedsatt av FNs menneskerettighetskommisjon (MR-kommisjonen). Erklæringsutkastet er omfattende og handler om urfolks rett til full og effektiv menneskerettighetsbeskyttelse, selvbestemmelse og rett til full deltakelse i samfunnet. Sametinget har deltatt i den norske delegasjonen

Sign: _____/_____

siden erklæringsutkastet ble lagt fram, unntatt i 2000. Det har vært avholdt syv forhandlingsrunder i Genève. Sametingsrådet mener at arbeidet har hatt liten framgang, selv om målet er å få vedtatt erklæringen innen urfolkstiåret er over i 2004.

Et av de særlig vanskelige spørsmål i denne sammenheng er urfolks rett til selvbestemmelse, som behandles i artikkel 3 i erklæringsutkastet. Sametingsrådet vil prioritere å følge opp dette arbeidet i fremtiden.

Selvbestemmelse i forhold til FN

Norge skal rapportere til FNs menneskerettighetskomité innen oktober 2004 om samenes rett til selvbestemmelse i henhold til artikkel 1 i FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Sametingsrådet har forventninger til at Sametinget kan være med i prosessen som leder til Norges svar til komiteen, samtidig vil Sametingsrådet være aktiv i prosessen med å legge premisset for det videre arbeidet med spørsmålet om selvbestemmelse både nasjonalt og internasjonalt.

Permanent Forum for urfolkssaker i FN

FNs generalforsamling vedtok i 2000 å etablere Permanent Forum for urfolkssaker, et rådgivende organ for ECOSOC (Economic and Social Council – FNs økonomiske og sosiale råd) med mandat å drøfte urfolkssaker relatert til økonomisk og sosial utvikling, kultur, miljø, utdanning, helse og menneskerettigheter. Forumet består av 16 uavhengige eksperter hvorav 8 representanter for regjeringene og 8 urfolks representanter. Sametingsrepresentant Ole Henrik Magga ble valgt til leder i Permanent Forum under forumets første møte som ble avviklet i New York 13.-24. mai 2002. Sametingsrådet mener at Sametinget må prioritere arbeidet i Permanent Forum, og sette av særskilte midler til dette over Sametingets budsjett.

Agenda 21 – Urfolk Agenda 21

FNs konferanse om miljø og utvikling i Rio de Janeiro i 1992 forpliktet verdenssamfunnet til en omfattende innsats for å løse de globale miljø- og utviklingsproblemer. I Johannesburg i 2002 vil FN gjennomgå arbeidet så langt og utvikle strategier for det videre arbeidet. Sametinget har i årene 1999-2001 hatt et eget prosjekt som en del av den nasjonale satsingen i Norge omkring lokal Agenda 21. Sametinget har vedtatt en egen erklæring om bærekraftig utvikling, og lanserte i 2001 et arbeid med Urfolk Agenda 21.

Sametingene i Finland, Norge og Sverige ønsker å arbeide med et felles initiativ overfor sine respektive lands ansvarlige departement for å få fram urfolksperspektivet til Johannesburgkonferansen og i landenes oppfølging av anbefalingen. Sametingsrådet mener det er viktig å synliggjøre urfolksperspektivet i handlingsplanen basert på Agenda 21, denne utfordringen vil være et sentralt arbeidsområde for Sametingsrådet i forhold til det planlagte toppmøtet i Johannesburg i 2002.

Konvensjonen om biologisk mangfold

Sametinget har gjennom den norske delegasjonen deltatt i det internasjonale arbeidet med Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) både på partsmøter og i urfolksarbeidsgruppen (ad-hoc) som vurderer arbeidet i forhold til artikkel 8(j) senest i februar 2002.

Sign: _____/_____

Sametingsrådet mener at arbeidet i forhold til konvensjonen er en sentral utfordring for Sametinget, spesielt i forhold til artikkel 8(j) og arbeidsgruppen for urfolks kunnskaper, fornyelser og praksiser. Konvensjonen og arbeidsprogrammene for implementeringen av konvensjonen har direkte relevans for samiske arealinteresser og ressursforvaltning.

WHO – World Health Organization/Verdens helseorganisasjon

I 1999 hadde Verdens helseorganisasjon sin første konsultasjon med urfolk i Geneve. Sametinget deltok i den norske delegasjonen, og har fulgt og følger opp arbeidet. WHO og Verdens miljøprogram (UNEP) startet i 1999 et samarbeid med fokus på urfolks helse og miljø i Arktisk. Sametinget har signalisert at dette arbeidet bør starte i samiske områder. Sametingsrådet har inntrykk av at arbeidene har stagnert og vil ta initiativ overfor sentrale myndigheter slik at arbeidet igjen blir prioritert i WHO.

ILO - Den internasjonale arbeiderorganisasjonen

Sametingsrådet viser til at Sametinget kan, på linje med stater og arbeidstaker-/arbeidsgiverorganisasjoner, utarbeide selvstendige rapporter til ILO-konvensjon nr 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Dette har Sametingsrådet ønsket å prioritere, men rådet har ikke hatt kapasitet til å følge dette opp på en ønskelig måte.

Sametingsrådet viser videre til at det er en **rekke organer innen FN-systemet** som behandler saker som er viktige for urfolk. Sametinget har tidligere ikke hatt kapasitet til å engasjere seg innen disse feltene. Dersom Sametinget tilføres mer ressurser bør tinget i tillegg engasjere seg på følgende områder:

WIPO (World Intellectual Property Organization) er FNs organisasjon for immaterielle rettigheter. Organisasjonen legger rammebetingelser for internasjonalt vern av immaterielle rettigheter mot bl.a kommersielt misbruk av tradisjonell kunnskap, kultur etc. I det internasjonale samarbeidet mellom urfolk er spørsmål om beskyttelse av tradisjonell kunnskap og åndelige verdier viktige tema. Sametingsrådet vil invitere til et nærmere samarbeid med samiske organisasjoner som blant annet Sámikopiija, også om ønskelig med sikte på å knytte dets arbeid nærmere det internasjonale urfolksarbeidet på dette området.

WTO (World Trade Organization) er FNs organisasjon for handel. Organisasjonen legger rammebetingelser for verdenshandel og har betydning for mulighetene for produktvern, handelsbeskyttelse, subsidier og annen virkemiddelbruk som er aktuell i samiske områder. WTO's arbeid har stor betydning for de samiske primærnæringene.

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) er FNs organisasjon for utdanning og kultur. Organisasjonen overvåker og utvikler FNs politikk på kulturområdet, og skal håndtere arbeidet til verdens kulturkommisjon. Den norske delegasjonen til UNESCO har et samisk medlem.

1.2 Verdens nordområder

Barentssamarbeidet

Sametinget har vært involvert i Barentssamarbeidet siden starten i 1993. Arbeidet er organisert i et Barentsråd på det nasjonale nivå og i et Regionråd på det regionale nivå. Barentsregionens urfolk er samer, vepsere og nenetsere. Barentsrådet møtes på utenriksministernivå ved slutten av hver formannskapsperiode som varer i 2 år. I tillegg avholdes andre ministermøter (foreløpig miljø, ungdom og kultur). Urfolkene er ikke representert i Barentsrådet, selv om Sametingsrådet gjentagne ganger har fremmet krav om dette. Urfolkene har 1(en) felles representant i Regionrådet. Det er opprettet arbeidsgrupper og utvalg både på sentralt og regionalt nivå. Sametingsrådet har ikke kapasitet til å følge opp alle arbeidsgruppene innen i de ulike felt på regionnivået. Sametingsrådet har prioritert å følge opp tilrådingene fra Arbeidsgruppen for urfolk, som oppnevnes av Regionrådet, og som også har en rådgivende rolle for Barentsrådet. Sametingsrådet mener at Arbeidsgruppen for urfolk ikke har fått de nødvendige økonomiske ressurser til å kunne satse målrettet på urfolksarbeidet i regionen og har gjentagne ganger påpekt dette overfor sentrale myndigheter. Sametingsrådet har i samråd med Sametingets representasjon til SPR, besluttet å opprette et urfolkskontor i Murmansk, nettopp for å styrke urfolkenes arbeid i Barentsregionen.

Sametinget representerer urfolkene i Regionrådet og Regionkomiteen i perioden 2000 –2003. Det har medført at tingets engasjementet er betraktelig høyere enn det har vært de siste årene. Dette krever betydelig økte ressurser. Sametinget har ikke fått tilført ekstra ressurser til dette arbeidet, og er så langt vi kjenner til det eneste deltakende organ i samarbeidet som ikke mottar noe form for økonomiske ressurser fra sentrale myndighetene. Sametingsrådet mener at med de ressurser man har til rådighet i dag, makter ikke Sametinget å ivareta sine oppgaver tilfredsstillende.

Norsk-Russisk miljøvernkommissjon

Sametinget har i årene 1997-2001 hatt et samarbeid med Kola Science Centre i Apatity, Russland for dokumentasjon og undersøkelser av kulturminner i de østsamiske siidaene i Russland og Norge. Prosjektet har hatt konferanser i Neiden i Norge i 1997 og Apatity i Russland i 2001.

Arktisk Råd

Det arktiske samarbeidet om bevaring av det arktiske miljøet ble etablert i Rovaniemi 1991. Arktisk Råd ble etablert i 1996. Samarbeidet foregår mellom de åtte arktiske stater: Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA. Den samiske representasjonen har vært ivaretatt av Samerådet som har permanent deltakerstatus i rådet.

På grunn av ressursmangel har Sametingsrådet i svært begrenset grad greid å involvere seg i arbeidet i Arktisk Råd. Sametingsrådet har deltatt i den norske delegasjonen til utenriksministermøtene i Arktisk Råd.

Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region

I tillegg til Arktisk Råd er det etablert et samarbeid mellom parlamentarikere ved at det er opprettet en felles parlamentarikerkomité som har observatørstatus i Arktisk Råd og som årlig avholder en konferanse med temaer som har relevans for det arktiske samarbeidet. Sametinget blir invitert til å delta på parlamentarikerkonferansene.

1.3 Den Europeiske Union og Europa for øvrig

Den Europeiske Union – EU

Samenes forhold til EU er flersidig ved at Finland og Sverige er medlemmer i EU, og Norge står utenfor, men har inngått en avtale om økonomisk samarbeid – EØS-avtalen. Samene er Eus eneste urfolk. Sametingets engasjement i forhold til EU begrenser seg til Interregsamarbeidet og til deltakelse i regjeringens arbeid med prosjektet Europapolitisk plattform. Sametinget deltar i delprogrammet Sápmi i Interreg Nord-samarbeidet og i delprogrammet Åarjelsaemien Dajve i Interreg Sverige-Norge-samarbeidet. Sametingsrådet mener at det gjennom Interreg er mulig å styrke grenseoverskridende samarbeid, hvor man kan få varige resultater på områder som næringsutvikling, sysselsetting, kultur, språk m.v.

Sametingsrådet mener at Sametinget i fremtiden har et behov i større grad å fokusere på de politiske prosessene innenfor Eus politiske organer, så vel som på det som skjer innenfor Eus byråkratiske system.

Europarådet

Europarådet er en internasjonal organisasjon som blant annet arbeider for å styrke demokratiet, menneskerettighetene og lovsamarbeidet mellom medlemsstatene. Europarådet har arbeidet i forhold til minoritetsspørsmål. Det foreligger hittil to konvensjoner angående minoriteter: Europarådets konvensjon for beskyttelse av minotitets- og regionalspråk av 1992, og Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter. Norge har ratifisert konvensjonen om minoritetsspråk. Samene har status som urfolk og Sametinget har så langt valgt å ikke engasjere seg i forhold til arbeidet i Europarådet.

1.4 Kommentarer til nordområde- og europapolitikken

Sametingsrådet mener at Norge har en for svak nordområdepolitikk. Politikktutforming er heller ikke i tilstrekkelig grad koordinert mellom ulike myndighetsaktører. Derfor tilrås Norge å forsterke sitt arbeid med nordområdene. Dette på grunn av at landets nordområder representerer mangfoldige, levedyktige og framtidsrettede samfunn som er viktige for landets nasjonale identitet og økonomi. Derfor bør det utvikles **en egen nordområdestrategi** i Norge. Strategien må utvikles i et grenseoverskridende perspektiv **der urfolksinteressene integreres på en grunnleggende måte**. Det gjelder å samle ressursene. Derfor må strategien utvikles i et partnerskap mellom nasjonale, regionale og lokale myndigheter i nord, Sametinget, privat sektor og aktuelle organisasjoner og institusjoner, herunder de samiske. Målet må være å utvikle en sosial, kulturell, næringsmessig, og politisk bærekraftig utvikling for alle samfunn nordpå.

Sign: _____/_____

Nordområdestrategien bør omfatte både nasjonale tiltak og grenseoverskridende tiltak som samles i et eget program. Foruten rent nasjonale saker, bør de grenseoverskridende samarbeidsområder blant annet være:

- Det arktiske samarbeidet
- Barentssamarbeidet
- Norges bilaterale arbeid i forhold til Russland og Canada
- Eus nordlige dimensjon
- Nordkalottensamarbeidet

De dimensjoner som bør ha spesiell grenseoverskridende oppmerksomhet er:

- Miljø- og ressurovervåking
- Forvaltning av marine ressurser, spesielt fiskeriene
- Urfolkens rettigheter og samfunn
- Arbeidet med den nordlige sjørute og den nordlige maritime korridor
- Olje- og gassspørsmål

1.5 Opplæring

Sametinget har per i dag et samarbeid med et universitet i Skottland om å utvikle metoder og materiell innen voksenopplæringen. I dette samarbeidet inngår også Samisk høyskole. Sametingsrådet mener at vi innenfor området for utdanning ville hatt utbytte av et samarbeid med andre urfolk når det gjelder for eksempel læreplanarbeid og utvikling av ulike modeller for å gi opplæring i urfolksspråk.

1.6 Bistand til utvikling blant andre urfolk

Arbeid med urfolk i bistanden

Urfolksprogrammet ble i 2000 tilbakeført til NORAD. NORAD har i 2001 igangsatt arbeidet med å utarbeide nye retningslinjer for NORADs støtte til urfolk i bistanden. Man tar blant annet sikte på å utarbeide en oversikt over den norske støtten som går til urfolk, og at måltettheten vurderes i det totale arbeidet som utføres. Sametinget har deltatt på to møter med NORAD. Sametingsrådet mener at samene som urfolk må i større grad involveres i Norges bistand til urfolk i verden og Sametingets rolle må i den sammenheng også avklares.

Solidaritetsarbeid med andre urfolk

Sametinget får ofte henvendelser fra urfolksorganisasjoner om hjelp og bistand i forskjellige saker. I den utstrekning Sametingsrådet har hatt kapasitet til det har vi ønsket å respondere på henvendelser, men på grunn av begrensede ressurser kan ikke rådet gå aktivt inn i ”forpliktende” samarbeid.

2 Sametingets interne arbeid med internasjonale spørsmål

Sametingsrådet mener så mye som mulig av Sametingets arbeid med internasjonale spørsmål bør kanaliseres gjennom Sametingets representasjon i Samisk parlamentarisk råd (SPR). SPR er et organ for samisk samarbeid, Sametingsrådet legger stor vekt på at Sametingets arbeid i SPR skal reflektere dette faktum. Sametingets representasjon til SPR har søkt å gjennomføre en slik arbeidsmåte så langt som mulig

Sign: _____/_____

allerede i forrige valgperiode, uten å komme i konflikt med prinsippet om enkeltrepresentantenes frihet og rett til å gi uttrykk for sin mening.

Sverige har tiltrådt SPR. Våre arbeidsformer bør derfor hurtigst mulig finne tjenlige former av mer varig karakter. Dette omfatter også forholdet mellom Sametingets representasjon til SPR og plenum. Det er plenum som skal utforme den politikk representantene skal utøve i SPR. Derfor er det nødvendig også å finne praktiske instrumenter for hvordan plenum skal kunne behandle internasjonale spørsmål, og samtidig få tilbakemelding om arbeidet i SPR.

Med den organisering Sametinget har i dag synes behovet for plenums deltakelse i de nærmeste par årene å kunne bli godt nok ivarettatt gjennom:

- Sametingsrådets årlige redegjørelser om Sametingets arbeid med internasjonale saker
- Årsmeldingen som kort vil omtale de viktigste sakene sammen med en oversikt over det generelle arbeidet i SPR
- De årlige budsjettene plenum fordeler. Disse vil etter hvert bli sterkere utviklet som styringsredskaper for de enkelte samfunnsområder Sametinget arbeider med. Det gjelder også Sametingets forslag til det årlige statsbudsjett

Når omfanget i arbeidet i SPR øker, kan det bli nødvendig å fremme egne meldinger om arbeidet i SPR overfor plenum. Sametingets representasjon til SPR er oppnevnt av plenum. Derfor vil utviklingen av forholdet mellom representasjonen og plenum kunne berøre sider som angår Sametingets forretningsorden. Før nærmere konkrete forslag om dette fremmes, må disse drøftes grundig på forhånd i Sametingets representasjon til SPR.

Sametingsrådet ser en sterk tendens i at den globale utviklingen og utviklingen i internasjonale samarbeidsfora spesielt, får sterkere innflytelse og konsekvenser for utviklingen innen ulike samfunnsområder både nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette omfatter også arbeidet med urfolkssaker. Globaliseringen og internasjonaliseringen av betingelsene for våre muligheter, berører også den enkelte sames hverdag og gjelder også for samiske samfunn. Derfor foreligger det et behov for å styrke de samiske myndigheters og det sivile samiske samfunns kapasitet til å arbeide med internasjonale saker. Sametinget bruker betydelige ressurser på å ta i mot og møte statlige representanter, særlig fra ulike ambassader, og representanter fra ulike urfolksgrupper. Kontakten består i å utveksle erfaringer, informasjon og opprette forbindelser. Virksomheten medfører også arrangement og oppfølging. En utfordring er at mye av denne kontakten må skje i Oslo. Blant annet derfor har Sametingsrådet tatt sikte på å opprette et stedlig kontor for Sametinget i Oslo i løpet av inneværende år.

Erfaringene så langt er at engasjement og deltakelse i internasjonale fora er ressurskrevende hvis en ønsker å ha en aktiv rolle. Sametinget må inneha kompetanse, kjenne de ulike systemene, være tilstede og ha oversikt og kjennskap i forhold til de ulike aktørene i de ulike situasjonene, og være forberedt til møtene. Arbeidsspråket i de fleste internasjonale prosesser er engelsk. Dette innebærer at det er påkrevd med muntlig og skriftlig kompetanse i engelsk, og helst også på andre større språk.

De største begrensende faktorer for Sametingets internasjonale engasjement er mangel på menneskelige og økonomiske ressurser. Engasjementet har økt i omfang, noe som også har vært en målsetting fra

Sign: _____/_____

Sametingets side, uten at de nødvendige ressurser foreligger. Dette skaper problemer i forhold til de målsettingene som Sametinget har for dette arbeidet og i forhold til de forventningene Sametinget møter fra det samiske samfunnet og medaktører for eksempel, både på nasjonalt og internasjonalt plan. Behovet for kompetanse og kapasitetsoppbygging i forhold til internasjonale spørsmål øker, og selv om Sametingets direkte engasjement på dette feltet i dag er begrenset, vil man likevel måtte ruste opp for å møte de fremtidige utfordringene. Per i dag mottar Sametinget etter årlige søknader til Utenriksdepartementet kr. 200.000 til det internasjonale arbeidet. Dersom vi skal ha muligheter til å følge opp de forventninger, spesielt fra regjeringens side, som er knyttet til Sametinget på dette området, må nye eksterne midler tilføres tinget.

Merknad 1, Arbeiderpartiet sametingsgruppe v/Steinar Pedersen:

Arbeiderpartiets sametingsgruppe finner sametingsrådets redegjørelse om Sametingets internasjonale engasjement, som en god teknisk oversikt over de internasjonale forbindelsene og tilknytningen som Sametinget har. En slik oversikt er nyttig. Arbeiderpartiets sametingsgruppe har således ingen problemer med å gi sin tilslutning til disse beskrivelsene. Det gjelder også beskrivelsen av de ressursbehovene som foreligger.

Gruppen finner imidlertid at som politisk dokument, som grunnlag for en politisk debatt i Sametinget, gir rådets fremlegg et ikke så godt grunnlag. Det er nemlig ganske fritt for politiske vurderinger, og omtale av forhold det kan være stor debatt om, både i Sametinget, nasjonalt og internasjonalt. Vi har derfor forventninger til at Sametinget, blant annet på grunnlag av responsen på den fremlagte meldinga, som kommer under plenumsbehandling, drøfter prinsippene for, og innholdet i den politikken Sametinget faktisk skal føre i det enkelte internasjonale forum.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil understreke at denne politikken må forankres i prinsipielle retningslinjer og vedtak som er fattet i plenum. Gruppen finner det noe merkelig at det bare er sametingsrådet som skal legge premissene for det videre arbeidet med selvbestemmelse, jf. pkt. ”Selvbestemmelse i forhold til FN”

Sametingets standpunkt til spørsmålet om selvbestemmelse må klargjøres. Vi vil i så fall bidra positivt til dette gjennom en grundig behandling i Sametinget.

Det samme gjelder spørsmålet om landrettigheter. Der er Sametingets syn svært mangesidig, og pr. i dag vet man heller ikke fullt ut hva som er sametingsrådets syn på dette. Det skyldes at partiene som danner sametingsflertallet har ganske ulike syn i sine politiske grunndokumenter. En forutsetning for å kunne føre en konstruktiv politikk i internasjonale fora, er at man på dette, som på andre sentrale politikkområder, har lagt et grundig og mest mulig omforent politisk grunnlag hjemme. Det vil si i Sametinget.

Det haster med en plenumsbehandling av de to nevnte feltene – selvbestemmelse og landrettigheter. Dette på grunn av høstens forhandlinger i Genève, om utkastet til en FN – erklæring om urfolks rettigheter. Man kan ikke leve med at menige sametingsrepresentanter leser i avisene, og hører i media, at Sametinget nekter å delta i disse forhandlingene, slik det skjedde høsten 2000.

Derfor er det vårt syn og klare ønske at de to nevnte temaene må komme opp til behandling før forhandlingene i Genève. Allerhelst bør det skje i september plenumet.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener også at det må nedfelles som et prinsipp at det skal gjennomføres tilnærmet likhet mellom flertall og opposisjon når det gjelder representasjon i internasjonale fora. Det vil ha mye å si for Sametingets legitimitet i det internasjonale arbeidet.

Merknad 2, representant Berit Ranveig Nilsse, NSRs samarbeidsgruppe:

”....., og sette av særskilte midler til dette over Sametingets budsjett.”

Etter denne setningen foreslås det et tillegg. Sitat:

”Sametinget ber Utenriksdepartementet (DU) bevilge midler til Permanent Forum både i år og ellers også. Sametinget ber også den norske regjeringen utfordre de andre nordiske land til å sikre forumets framtidige arbeid økonomisk. Ved å gi økonomisk støtte, får den norske staten anledning til å vise at den tar opprettelsen av Permanent Forum og dets arbeid på alvor. Dette vil også kunne forplikte andre stater til å ta opprettelsen av forumet og dets arbeid på alvor.”

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets redegjørelse med merknader tas til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	
2.	Steinar Pedersen	
3.	Sven-Roald Nystø	

Sign: _____/_____

4.	Berit Ranveig Nilssen	
5.	Berit Oskal Eira	
6.	Per Solli	
7.	Olav M. Dikkanen	
8.	Steinar Pedersen	
9.	Willy Olsen	
10.	Sven-Roald Nystø	
11.	Ragnhild Lydia Nystad	
12.	Johan Mikkel Sara	
13.	Jørn Are Gaski	
14.	Lene Hansen	
15.	Olav M. Dikkanen	
16.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingsrådets redegjørelse med merknader tas til etterretning.

Saken (fremleggelsen) ble avsluttet 27. mai 2002 kl. 19.25. Debatten ble avsluttet 31. mai kl. 10.00.

Sign: _____/_____

Sak 15/02

Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 28. mai 2002 kl. 09.00.

I. Dokumenter

Forslag 1, representant Terje Tretnes, Sámeálbmot bellodat:

Samefolkets dag 6. februar – Temadag over hele landet

Samefolkets parti vil støtte ulike tiltak som kan fremme identitet og synliggjøre, markere og utvikle samisk kultur i hele samfunnet i Norge – fremme samiske identitet utenfor samiske kjerneområder og gjøre 6. februar til offentlig samisk flaggdag.

Det blir viktig å markere samefolkets dag over hele landet og med det samiske flagget i bruk, ved offisielle institusjoner i alle kommuner der samer bor. Her tenker en seg markeringer både i barnehager, barne- og ungdomsskoler osv. Det er svære mange barnehagebarn og enkeltelever av samisk herkomst over hele landet som sammen med sine foreldre på denne måten gjerne vil feire samefolkets dag. Barnehager og skoler er også interessert i en slik markering, men trenger tilrettelagt undervisningsstoff om dette. Det må innarbeides temadager over hele landet i hele skoleverket i forbindelse med markeringen av samefolkets dag 6. februar.

Forslag 2, representant Janoš Trosten, NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet:

Nasjonal temadag i grunnskolen og videregående skole om samene

Fornorskningspolitikken har hatt store innvirkninger på det samiske folket og for å si det rett ut, så er det umulig fullt ut å rette opp og bøte på virkningene av fornorskningspolitikken. Også i dag er det mange samer som ikke våger å stå fram som samer. For mange er frykten for å bli diskriminert og trakassert, både fysisk og psykisk, en tung bær å bære. Dette er rett og slett forferdelig og helt uakseptabelt. Sametinget har et ønske om at barn og unge skal få vokse opp i et mangfoldig, tolerant og fredelig samfunn. Dette er et prinsipp som skal gjelde alle barn og unge, uansett etnisk tilhørighet.

NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet mener at alle har et ansvar for å forhindre mobbing og trakassering, uansett hvor det måtte skje.

Det er en kjent sak at mobbing, diskriminering og trakassering av etniske folkegrupper grunner seg i uvitenhet. Dette dokumenteres av mange forskningsresultater.

NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet ber Sametingsrådet ta kontakt med Utdannings- og forskningsdepartementet for å få klarhet i om det er mulig å gjennomføre en årlig temadag i grunnskolen og i den videregående skolen i Norge.

Sign: _____/_____

Formålet med temadagen skal være å spre ut riktige opplysninger og kunnskaper om samene for å forhindre at samiske barn og ungdom diskrimineres og trakasseres i samfunnet.

Forslag 3, representant Janoš Trosten, NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet:

Norske lover må ta hensyn til samiske fangst- og fiskemetoder og tradisjoner

Mange eksempler og erfaringer dokumenterer at de norske lovene ikke er tilpasset samiske tradisjoner.

Det er beint fram en hindring for samisk kulturutøvelse og en trussel mot deler av den samiske kulturen. Slik kan det ikke fortsette. Man skulle tro at lovens formål var å tilrettelegge forholdene og ikke slik som i dag, nemlig å forhindre mulighetene.

I år opplevde fuglejegerne i Guovdageaidnu-Kautokeino og laksefiskerne i Deatnu-Tana vassdraget, en tidlig vår. Vårfuglejakta og laksefisket hadde kunnet ta til i begynnelsen av mai, men loven setter en stopper for dette. Vårfuglejakta tok til 25.05.02 og laksefisket 20.05.02.

Det er ikke akseptabelt, og det er nødvendig å endre lovene slik at de tilpasses bedre de samiske tradisjonene og den samiske levemåten.

Etter samisk tradisjon er det naturen som bestemmer når fangst og fiske skal ta til. Dette betyr at dersom våren kommer tidlig, så starter fangst og fiske tidlig, en sein vår betyr at fangst og fiske tar til seinere.

NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet ber Sametingsrådet undersøke med myndighetene om hvilke mulighetene for å få endret lovene for jakt og fiske slik at de tilpasses fangst- og fiskemetodene, samt tradisjonene til naturens folk.

Forslag 4, representant Janoš Trosten, NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet:

Støtteordningen til organisasjonene bør endres og forbedres

Ved tildeling av støtte til organisasjonene skal det legges vekt på organisasjonens medlemstall og virksomheter. Organisasjonene som klarer å øke medlemstallet og som fungerer på to språk, skal få ekstra støtte.

Hittil har ikke Sametinget verdsatt tospråkighet tilstrekkelig ved tildeling av organisasjonsstøtte. Alle vet at det er dobbelt så dyrt å drive en tospråklig organisasjon.

I og med at rekruttering av medlemmer ikke betyr noe for tildeling av organisasjonsstøtte, fører det til at engasjementet/motivasjonen til de frivillige organisasjonene kveles.

NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiet, ber Sametingsrådet granske støtteordningene med sikte på å få til en rettferdig ordning. Dagens ordning er ikke tilfredsstillende.

Sign: _____/_____

Forslag 5, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie gruppe:

Forslag om endring i regelverk til Samisk utviklingsfond til innkjøp av fiskebåter

Det vises til Samisk utviklingsfonds retningslinjer når det gjelder tilskudd til kjøp av fiskebåter. Skal tilskudd gis, kan ikke båten være eldre enn 15 år og det gis heller ikke dispensasjon fra retningslinjene.

Ordningen ekskluderer mange unge som på grunn av økonomiske forhold ikke har mulighet til å anskaffe nyere båt. I dagens marked finnes det båter som er over 15 år som er i en slik teknisk og sikkerhetsmessig stand, at de er fullt ut egnet for de som skal etablere seg i yrket.

Vi vil derfor anmode Sametinget om å vurdere å frafalle angjeldende regel, og heller vurdere den enkelte sak spesielt.

Forslag 6, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie gruppe:

Forslag vedrørende Sametingets administrasjonsbygg

Vi anmoder Sametinget om å nedsette et utvalg med mandat å utarbeide en handlingsplan vedrørende behov, lokalisering og etablering av Sametingets nåværende og fremtidige virksomhet i områder utenfor Karasjok.

Forslag 7, representant Stig Eriksen, Frie gruppe:

Forslag vedrørende regionalt og lokalt eierskap til vannkraftsressurser i samiske område

Det er alminnelig anerkjent at elektrisk kraft vil få høyere markedspris i årene fremover enn tilfellet vil være for andre energikilder. Den som har kontroll med vannkraftressursene vil således ha et konkurransemessig fortrinn framfor andre, med hensyn til å opprettholde eksisterende arbeidsplasser og utvikle nye, samtidig som det offentlige dermed får muligheter til å tilby befolkningen et godt tjenestetilbud.

Arbeidsplasser er en viktig forutsetning for å opprettholde bosettingen i landsdelen. Vi foreslår at Sametinget utreder betydningen av regionalt og lokalt eierskap til vannkraftverkene herunder ivaretagelse av samiske inntresser og rettigheter, samt legger fram forslag til tiltak for å oppnå dette. Det vises i saken blant annet til kraftverk som nå selger betydelige strategiske eierandeler til utlandet.

Sametinget bør vurdere å utrede saken i samarbeid med Sametinget i Sverige. Det bør ligge til rette for et samarbeid om utnyttelsen av vannkraft på tvers av riksgrensen generelt og spesielt i lulesamisk område. Det er avgjørende betydning at samiske inntresser og rettigheter blir ivaretatt. Som kjent er vannkraftressursene allerede i dag betydelig utbygd i lulesamisk område.

Det vises i saken til at tross for at store vannkraftressurser er hentet ut fra lulesamisk område, er det gamle bosetningsområder som ennå ikke har fått tilført strøm, som for eksempel deler av Hellemo fjord, Grunnfjord og Mannfjord.

Sign: _____/_____

Forslag 8, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie gruppe:

Forslag om utvidet låneramme med rentekompensasjon i samiske kommuner vedrørende vedtatt skolesatsing. Stortinget har vedtatt en særlig satsing på utbygging og utvikling av grunnskolene. I den forbindelse har kommunene fått anledning til å oppta lån med rentekompensasjon fra staten. Det er allerede vedtatt rammer for den enkelte kommune. Reglene er generelle og i hovedsak baser på elevtall og antall skolekretser.

I kommuner hvor det er norske og samiske elever vil det være behov for økte investeringsrammer. Vi ber derfor Sametinget ta saken opp med sentrale politiske myndigheter, slik at de tokulturelle kommunene får utvidede rammer tilpasset de reelle behov.

Forslag 9, representant Stig Eriksen, Frie gruppe:**Forslag om vern av fiskeplasser i samiske fjordområder**

Fiskeri- og havbruksnæringen er den næringen som sannsynligvis har det største potensialet for utvikling av arbeidsplasser i distriktene. Som et ledd i havbruksnæringens utvikling registreres det nå en stor kamp om sjøarealer til oppdrettsnæringen. Blant annet er det framsatt forslag om å etablere en grunnbok ledsaget av pantsettelse av bruksrettigheter for sjøarealer. Dette utlukker fjordfiskerens mulighet til å høste av fiskeressursene og kan føre til at fiskerne og stedets befolkning mister rettighetene til lokale fiskeplasser.

Kystzoneplaner kan regulere arealbruken ut i fra en lang rekke kategorier. Mange kommuner har nå fått utarbeidet kystzoneplaner. Det kan synes som at planene i liten grad tar hensyn til fiskeplasser som fiskerne bruker i sitt daglige virke. Vi vil derfor foreslå at Sametinget tar initiativ til å utrede saken med det siktemål at lokale fiskeplasser og yngelplasser vernes mot inngrep fra andre interesser. I samme forbindelse vil vi også foreslå at Sametinget ser på retningslinjer og regelverk for utarbeidelse av kystzoneplaner i samiske områder. Det bør være et mål at sjøarealene i samiske fjordområder i størst mulig utstrekning skal forbeholdes lokalbefolkning.

Forslag nr. 10, representant Jon Erland Balto Senterpartiets sametingsgruppe og NSRs samarbeidsgruppe:**Vern villaksstammen**

Samisk laksefiske i elvene og sjøen har alltid representert en viktig del av det samiske næringsgrunnlaget generelt. Laksefisket har vært og er viktig for bevaring og utvikling av den samiske kulturen, spesielt den sjøsamiske. Samisk kunnskap og tradisjon nedfelt gjennom generasjoner, må legges til grunn for dagens forvaltning og beskatning av laksebestanden.

Sámediggi-Sametinget mener det er svært viktig at laksestammene og øvrige anadrome fiskearter bevares og skjermes for forurensing og sykdommer. Sámediggi-Sametinget er i denne forbindelse svært bekymret for villaksstammen og for spredning av lakseparasitten *gyrodactylus salaris* og andre sykdommer i elver og vassdrag.

Sign: _____/_____

Sámediggi-Sametinget er tilfreds med at Villaks-utvalget har brukt mye tid på diskusjon omkring emnet spredning av sykdommer og parasitter fra oppdrettsvirksomheten til villaksen. For å sikre overlevelse og vekst for villaksbestanden, støtter Sámediggi-Sametinget ”Rieber-Mohn utvalgets” forslag om å skjerme noen fjordsystemer og andre områder mot oppdrett eller annen aktivitet som kan skade eller hindre villaksens vekst og eksistens.

Sámediggi-Sametinget krever derfor at Stortinget legger til rette for en omlegging fra sjøbasert til landbasert oppdrett i vernesonen for lakseførende vassdrag.

Finansieringen av nødvendig overgang til landbasert oppdrett i vernesonen er uten tvil en statlig oppgave. For det første er det statens oppgave å verne om villaksstammene i Norge. For det andre vil det være en dramatisk avgjørelse å nedlegge lokalsamfunn når det finnes alternative måter å drive oppdrettsvirksomhet på. For det tredje er det statlige myndigheter som har tildelt konsesjoner i disse områdene.

Fordelen ved landbasert oppdrett er mange. Blant annet vil forurensingen rundt oppdrettsanlegg reduseres, og rømt oppdrettslaks vil ikke forekomme på slike anlegg. Bakdelen er at investeringskostnaden vil være stor i forhold til sjøbasert oppdrett.

Sámediggi-Sametinget mener at oppdrettsanlegg i nærheten av lakseførende vassdrag må gis økonomisk støtte til omlegging av drifta. Sámediggi-Sametinget forventer at statlige myndigheter prioriterer dette arbeidet, og igangsetter nødvendige forberedende arbeider allerede inneværende år. Slik at omleggingen kan påbegynnes snarest mulig.

Forslag 11, representant Olaf Eliassen, Senterpartiets sametingsgruppe og NSRs samarbeidsgruppe:

Sametinget krever stopp i planene om opprettelse/utvidelse av nasjonalparker og landskapsområder. Sámediggi-Sametinget viser til forslag om utvidelse av flere nasjonalparker og landskapsvernområder som berører samiske områder i hele landet. Politiske myndigheter har lovet særlig varsomhet med inngrep i samiske områder inntil Samerettsutvalgets innstilling er behandlet. Sámediggi-Sametinget konstaterer at disse lovnadene ikke overholdes.

Sámediggi-Sametinget mener en utvidelse av nasjonalparker/landskapsvernområder i samiske områder er en type inngrep som berører lokalbefolkningens rettigheter til utøvelse av tradisjonell kultur gjennom utnyttelse av naturressursene.

Sámediggi-Sametinget mener at slike vesentlige inngrep i samiske områder er et brudd på folkerettslige avtaler og konvensjoner som Norge har ratifisert, herunder ILO-konvensjon nr. 169, FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter samt Grunnlovens § 110 a.

Sámediggi-Sametinget kan ikke akseptere statlige myndigheters overgrep overfor befolkningen i samiske områder. Sámediggi-Sametinget krever umiddelbar stopp i planene om utvidelse av nasjonalparker og opprettelse av landskapsvernområder.

Sign: _____/_____

Forslag 12, representant Svein Pedersen, Senterpartiets sametingsgruppe og NSRs samarbeidsgruppe:

Studiehjemler for å lære samisk

Senterpartiets sametingsgruppe og NSR's samarbeidsgruppe er kjent med at Regjeringen har foretatt en kraftig reduksjon i midlene til studiehjemler for å studere samisk for lærere i grunnskolen inneværende år.

Disse hjemlene har inntil nå vært med på å utdanne samiske lærere, og har hatt stor betydning for å få fram kvalifiserte lærerkrefter for undervisning i samisk språk, kulturforståelse og -kunnskap for barn og unge.

Når denne muligheten nå er borte, vil rekrutteringen av samisklærere svekkes kraftig og satsing på samiskkunnskaper i skole og barnehager er satt mange år tilbake.

Senterpartiets sametingsgruppe og NSR's samarbeidsgruppe ber Sametingsrådet arbeide for at ordningen opprettholdes og utvides med nødvendige økonomiske midler.

Forslag 13, representant Josef Vedhugnes, Aps sametingsgruppe:

Utvidelse og opprettelse av nasjonalparker – krav om konsekvensutredning

1. Sametinget viser til den foreliggende plan om utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark. Sametinget krever at utvidelse av nasjonalparken stanses og at det utarbeides en konsekvensutredning.
2. Utvidelse og opprettelse av nye nasjonalparker andre steder i landet må utsettes, inntil samerettsutvalgets innstilling for områder utenfor Finnmark foreligger.

Forslag 15, representant John Harald Skum, NSRs samarbeidsgruppe:

Samisk språkopplæring utenfor språkforvaltningsområdet virker ikke tilfredsstillende. Sametingets språkavdeling har ikke klart å gripe tak i problemene som angår språkopplæring i disse områdene.

Alta er et av de områdene der språkopplæringen ikke har fungert tilfredsstillende. I den forbindelse foreslår vi at det opprettes et språkopplæringskontor i Alta, som ligger utenfor forvaltningsområdet, og som har ansvaret for å koordinere språkarbeidet utenfor forvaltningsområdet.

Forslag 16, representant Willy Olsen, Aps sametingsgruppe:

Begrensning av turistfisket i sjøen

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber om at den aktuelle problemstillingen tas opp til behandling av Sametinget snarest. Som kjent er fiskeressursene i sjøen under stort fangstmessig press – ressursene strekker ikke til alle.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er kjent med at det ligger inne forslag om å begrense ”turistuttaket” til 8 kg pr. fisker. Begrensningens størrelse tar gruppa ikke stilling til, men Fiskarlaget har beregnet uttaket til 15.000 tonn, dette uttaket utgjør en altfor stor belastning på fiskeressursene. Det må imidlertid

Sign: _____/_____

understrekes at turistfisket organisert gjennom lokale turistverter må gis bedre vilkår når uttakets størrelse eventuelt fastsettes.

Forslag 17, representant Anders Urheim, Aps sametingsgruppe:

Utkast til forskrift om tildeling av matfiskkonsesjoner for laks og ørret i sjøvann – Ny høring

Viser til Fiskeridepartementets høringsutkast til nye forskrifter, jamfør over, med høringsfrist 14. juni 2002. Fiskeridepartementet har den 22. mai 2002 sendt ut på ny høring Utkast til forskrift om tildeling av matfiskkonsesjoner for laks og ørret i sjøvann. Med henvisning til dato for høringsfristen, medfører dette at det er Sametingsrådet som må utforme høringsutkastet.

Bakgrunnen for endringene er en grunnlagt uttalelse i juni 2000 fra EFTA's overvåkingsorgan ESA som konkluderer med at krav om lokalt eierskap er i strid med etableringsretten og kapitalreglene i EØS-området. Videre har ESA reist spørsmål med bestemmelsen om 10-års omsetningsforbudsregelen og at kvinnelige søkere skal prioriteres.

Høringen omfatter endringer i to paragrafer i forskriften. For Hellemokonsesjonenes vedkommende gjelder endringene § 6 og § 8 i egen forskrift (tilsvarende §7 og §10 i de nasjonale forskriftene).

Oppsummert er de opprinnelige kriterier om lokalisering til Hellemofjorden, lokal eierskap, lokal rekruttering og finansiering av infrastruktur tatt ut og erstattet med at Musken-konsesjonene får de samme kriterier for tildeling som de øvrige konsesjoner. Videre er omsetningsbegrensingene for Hellemokonsesjonene foreslått senket fra 15 til 10 år og at overdragelse kan tillates dersom overdragelsen ikke vil være i strid med forutsetningene for tildelingen. Hellemokonsesjonenes formålsparagraf er uendret.

I de opprinnelige Hellemo-forskriftene var ikke kvinner nevnt. I de nasjonale forskriftene er prioritering av kvinnelige søkere endret til at kvinner oppfordres til å søke. Denne oppfordringen står ikke i de nye forskriftene for Hellemokonsesjonene.

I de opprinnelige utkast til forskriftene (2001) heter det i § 6 Kriterier for tildeling og drift:

”Ved tildeling skal det legges vekt på i hvor stor grad søkers virksomhet vil bidra til å oppnå forskriftens formål om å styrke det lulesamiske samfunnet i Musken. Herunder skal det legges vekt på:

- a. oppdrettsvirksomheten lokaliseres til Hellemofjorden, fortrinnsvis i nærhet av den lulesamiske bygda Musken
- b. lokal deltakelse på eiersiden
- c. at det så langt mulig skal foretas lokal rekruttering til de arbeidsplasser som opprettes i umiddelbar tilknytning til oppdrettsanleggene
- d. at den som får tilsagn om konsesjon bidrar til å etablere og finansiere de infrastrukturtiltak virksomheten krever.”

Det nye utkastet til § 6 som er identisk med de nasjonale kriterier for tildeling lyder:

”Ved tildelingen av konsesjoner skal det legges vekt på:

- a. i hvilken grad den omsøkte virksomheten vil bidra til å realisere det potensial som ligger i

Sign: _____/_____

havbruksnæringen som helhet;

b. søkerens eksisterende eller planlagte økonomiske aktivitet i regionen, herunder integrasjon med annen næringsvirksomhet for eksempel ved samarbeid med andre næringsdrivende;

c. hvorvidt søker er nyetablerer, eller er en mindre aktør i næringen.”

Det er lett å se at det eneste som skiller forskriften for Hellemokonsesjonene fra de øvrige er formålsparagrafen, som lyder (§ 1) :

”Forskriften skal bidra til å styrke det lulesamiske samfunnet i Musken i Tysfjord kommune”.

Fiskeridepartementets merknader til bestemmelsen var i 2001:

”Til § 1 Formål

Formålet med tildeling av to konsesjoner til Tysfjord kommune, er å styrke det lulesamiske samfunnet i Musken. Tildelingen har til hensikt å bidra til at det skapes varige og sikre arbeidsplasser i Muskensamfunnet. Samtidig skal etableringen bidra til å styrke grunnlaget for fortsatt bosetting og vekst for på denne måten å opprettholde og utvikle et ellers sårbart lulesamisk kulturelt og språklig miljø.”

Når de konkrete kriterier for tildeling og drift er endret såpass sterkt, understreker Sametinget at det ved tildeling av konsesjoner må legges vekt på hvorvidt søker oppfyller intensjonene i den opprinnelige formålsparagrafen, i tillegg til de vanlige kriterier nedfelt bl.a. i akvakulturloven (kompetanse, kapital og lokaliteter).

Sametinget understreker at det må være realisme i de forslag som konsesjonssøkerne fremmer og at søkers mulighet til å realisere tiltakene tas med i betraktning. Videre bør tiltakene være i overensstemmelse med behov som er reelle og uttrykt bl.a. i kommunedelsutvalgets behandling av saken.

Sametinget krever ikke minst at også i Musken-konsesjonene bør kvinner oppfordres til å søke, for eksempel at det i eksisterende § 3 – Utlysning – tas inn nytt punkt c: oppfordring til at kvinner søker om konsesjon.

Sametinget uttrykker ikke minst sin tilfredshet med at Fiskeridepartementet ikke foreslår at det betales vederlag for Musken-konsesjonene.

Forslag 18, representant John Harald Skum, NSRs samarbeidsgruppe:

Tingrettens dom vedrørende fiskerettighetene i Altaelva før St. Hans

Det er nylig avsagt en tingrettsdom i Alta som gir det private interesseselskapet ALI eiendomsrett til Altaelva. ALI har opparbeidet seg en rett til laksefiske i altaelva *etter* St.Hans. Med den nye dommen får ALI all rett til å forvalte fiskeretten også *før* St.Hans.

Vi ber Sametinget vurdere de prinsipielle sidene vedrørende denne dommen. Sametinget må jobbe for å få denne saken med i arbeidet når tinget skal fremme innstilling om forvaltningsretten til land og vann i Finnmark for justisdepartementet.

Sign: _____/_____

Forvaltnings- og eiendomsretten til Altaelva underkastes en politisk behandling i forbindelse med Justisdepartementets behandling av ny Finnmarkslov.

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Forslag 1 – 10, 12 og 15 – 18 oversendes Sametingsrådet for videre behandling. (Forslag 14 ble ikke fremmet.) Forslag 11 og 13 behandles som egen sak på dette plenumsmøtet, siste sak 29.05.02:

Sak 24/02 Stabbursdalen nasjonalpark og vernområde

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Terje Tretnes	
2.	Janoš Trosten	
3.	Isak Mathis O. Hætta	
4.	Stig Eriksen	
5.	Jon Erland Balto	
6.	Olaf Eliassen	
7.	Svein Peter Pedersen	Egil Olli
8.	Josef Vedhugnes	Svein Peter Pedersen
		Olaf Eliassen
		Josef Vedhugnes
		Janoš Trosten
		Josef Vedhugnes
9.	Klemet Erland Hætta	Isak Mathis O. Hætta
		Klemet Erland Hætta
10.	Jon Harald Skum	
11.	Willy Olsen	Svein Peter Pedersen
		Ann-Mari Thomassen
		Willy Olsen

Sign: _____/_____

12.	Anders Urheim	Stig Eriksen
		Olaf Eliassen
		Anders Urheim
	Olaf Eliassen (til forslagene)	
	Josef Vedhugnes (til forslagene)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Forslag 1 – 10, 12 og 15 – 18 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.
 Forslag 11 og 13 behandles som egen sak på dette plenumsmøtet, som sak 29.05.02:
 Sak 24/02 Stabbursdalen nasjonalpark og vernområde

Saken ble avsluttet 28. mai 2002 kl. 10.15.

Sign: _____/_____

Sak 16/02

Spørsmål til Sametingsrådet i hht Sametingets forretningsorden §11

Saken påbegynt 28. mai 2002 kl. 10.15.

I. Dokumenter

- Spørsmål 1, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 2, representant Jørn Are Gaski, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 3, representant Egil Olli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 4, representant Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 5, representant Roger Pedersen, SVLs sametingsgruppe
- Spørsmål 6, representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 7, representant Steinar Pedersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Spørsmål 1, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Utvidelsen av lulesamisk senter Árran og Sametingets kulturhusplan

Vi registrerer med tilfredshet at Árran lulesamisk senter i revidert nasjonalbudsjett 2002 er foreslått en bevilgning på 5 mill. kroner. Utvidelsen av senteret er et nødvendig tiltak for styrking av samisk språk og kultur.

Sametinget har i sak 21/99 Samlet plan for samisk kulturhus ført opp lulesamisk senter Árran i Tysfjord på en uprioritert liste over planlagte prosjekter. På den prioriterte lista er det ført opp 2 prosjekter nemlig Ája samisk senter i Kåfjord og utbygging av samisk senter Várdobáiki i Sør-Troms og Ofoten.

I og med at den foreslåtte bevilgning vil gå til Árran, er det en viss fare at de prioriterte tiltakene blir ytterligere forsinket til fordel for Árran, dersom det fra regjeringens side ikke bevilges ekstra midler til samiske kulturhus.

Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til Sametingsrådet:

Hva slags rolle har Sametingsrådet spilt i behandlingen av søknaden om bevilgning av midler til Árran i revidert nasjonalbudsjett? Mener Sametingsrådet at dette er i samsvar med Sametingets vedtatte kulturhusplan, og hvordan forholder sentrale myndigheter seg til Sametingets prioriteringer? Vil de foreslåtte 5 millioner kronene bli trekt av bevilgningen til Sametinget i senere budsjetttrammer?

Sign: _____/_____

Sametingsrådets svar:

Utvidelsen av lulesamisk senter Árran og Sametingets kulturhusplan

Sametingsrådet har merket seg Stortingets kommunalkomiteens flertallsmerknad i Budsjett Inst. S. Nr. 5 (2001-2002) der flertallet ber departementet vurdere tilskudd til det lulesamiske senter Árran. Videre har Sametingsrådet merket seg regjeringens forslag i revidert statsbudsjett 2002 om en bevilgning på 5. mill. kroner til Árran lulesamisk senter i Tysfjord.

Sametingsrådet har ikke hatt noe medvirkning i forhold til kommunalkomiteens flertallsmerknad i Budsjett-innst. S. Nr. 5 (2001-2002), eller til regjeringens foreslåtte bevilgning i revidert statsbudsjett.

For øvrig viser Sametingsrådet til at det er etablert faste møter på politisk nivå om Sametingets budsjett mellom Sametinget og Kommunal- og regionaldepartementet, og mellom Sametinget og enkelte andre departementer, forut for regjeringens første årlige budsjettkonferanse. I disse møtene fremmes Sametingets prioriteringer og behov overfor den politiske og administrative ledelse i departementene. Sametingsrådet har på disse møter og i andre møter på nasjonal og regional nivå forholdt seg til Sametingets prioriteringer jfr. Sak 21/99 Samlet plan for samiske kulturhus.

Sametingsrådet har ikke forutsetninger for å svare hvordan betydning dette vil få for fremtidige budsjetter, men rådet forutsetter at Regjeringens lovnad om å følge Sametingets prioriteringer hva gjelder kulturhus blir fulgt.

Spørsmål 2, representant Jørn Are Gaski, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Særskilt tilskudd til samiske barnehager

Det særskilte tilskuddet til samiske barnehager ble opprettet i 1985 og har vært forvaltet av fylkesmennene fram til 2001 da Sametinget overtok. I sak 39/00 vedtok Sametinget at det skulle utarbeides egne retningslinjer for det særskilte tilskuddet til samiske barnehager. Dette ble gjort under sak 44/01.

Etter at disse retningslinjene ble vedtatt og Sametinget fikk overført forvaltningsansvaret, viser det seg at samiske barnehager, særlig utenfor samisk språkforvaltningsområde, går fra fast støtte over til prosjektstøtte og at de totale bevilgningene til samiske barnehager har gått ned som følge av at andre midler fra det offentlige ikke lenger skal dekke utgifter til språktiltak i samiske barnehager.

Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til Sametingsrådet:

Inntil Sametinget får rettet opp situasjonen, hva vil Sametingsrådet gjøre for å unngå en svekkelse av de samiske barnehagene?

Sametingsrådets svar:

Sametinget tildeler tilskudd til samiske barnehager med en grunnstøtte på 60.000 pr avdeling, og i tillegg 15.000 pr samisktalende ansatt, maks 2 pr avdeling. Summen blir den samme som før, nemlig 90.000 pr avdeling. Familebarnehagene oppnår kr 40 000 i tilskudd for to hjem. Satsen er det samme som tidligere.

Sign: _____/_____

Alle de samiske barnehagene som har søkt om tilskudd fra Sametinget har fått dette. Kun en barnehage har fått mindre enn de søkte fordi de ikke oppfyller vilkårene for å få tilskudd. De fleste barnehager har fått like mye som i alle år, dvs. 90.000 pr avdeling.

Den totale bevilgning for de samiske barnehager har ikke gått ned. De samiske barnehagene i Norge får omtrent det samme de har fått i alle år. Sametinget tildelte i 2001 kr. 5.923.776 og i 2002 er det tildelt 5.944.860. Det er derfor ikke riktig slik det blir hevdet at de generelle bevilgninger til samiske barnehager er redusert som følge av Sametingets forvaltning av ordningen.

Den eneste barnehagen som ikke får den summen de har fått hos fylkesmenn er Gimle barnehage i Tromsø. De har tidligere under fylkesmannes forvaltning av ordningen fått tildelt midler til tospråklig assistanse, noe som utgjør ca. 20.000 pr barn pr år. Dette er selvfølgelig betydelig mer enn det de andre samiske barnehagene noen gang har fått. Ingen av de andre samiske barnehagene i Norge har fått tildelt slike midler i den tid fylkesmennene forvaltet dette tilskuddet. I overgangsperioden da Sametinget overtok forvaltningen av dette tilskuddet, dvs 2001, ble det åpnet for at samiske barnehager kunne søke om midler til tospråklig assistanse. Det var 2 barnehager i Norge som benyttet seg av det; Gimle barnehage i Tromsø og Cizáš samiske barnehage i Oslo. Sistnevnte var klar over at dette bare var en overgangsordning og har forholdt seg til det.

Sametingsrådet er derfor ikke enig med Arbeidspartiets sametingsgruppe om at samiske barnehager utenfor samisk forvaltningsområdet har fått endret sin støtteordning fra fast støtte til prosjektstøtte.

Eiere av alle offentlig og private barnehager i Norge får offentlig driftstilskudd fra staten til alle barnehager, basert på antall barn. Dette tildeles fra Barne- og familiedepartementet, og tildeles etter antall barn i barnehagen i desember hvert år. De midlene kan barnehagen/eier bruke til det de måtte ønske. Mange barnehageeiere bruker en del av de vanlige driftsmidlene til språktiltak, for eksempel til å ansette samisktalende personell.

I følge barnehageloven er det barnehagens eier som er ansvarlig for barnehagens drift. I dette ligger det også at det er eiers ansvar å påse at det samiske tilbudet er tilfredsstillende, og i tråd med det som er vedtatt i barnehagens vedtekter, og som foreldrerådet ønsker.

Rådet registrerer at mange barnehageeiere ser på det å ansette en samisktalende person i barnehagen som merutgift som man må få offentlig kompensasjon for. Det er beklagelig at eiere av samiske barnehager ikke ser verdien av å prioritere de samiske barnas språkopplæring.

I tillegg til det vanlige tilskuddet til samiske barnehager, disponerer Sametinget prosjektmidler som alle samiske barnehager kan søke på. Sametinget har ved første utlysning, mai 2002, fått inn søknader for mye mer enn det der er midler til i vårhalvåret. Sametingsrådet vil derfor måtte foreta en prioritering av prosjektene. Imidlertid vil neste runde på prosjektmidlene utlyses og tildeles til høsten 2002.

Sametinget får også inn søknader fra norske barnehager til morsmålsopplæring for samiske barn. De søknadene kommer i tillegg til det vanlige tilskuddet til samiske barnehager. Rådet vil til høstens budsjettmøter med departementet legge frem faktiske tall og be om tilleggsbevilgning til samiske barnehager, spesielt med henblikk på tiltak som styrker barnas samiske språk.

Sign: _____/_____

Spørsmål 3, representant Egil Olli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Sametingets deltakelse ved jordbruksforhandlingene

Regjeringen har i Stortingsmelding nr. 55 200-2001 Om samepolitikken, uttalt blant annet at regjeringen vil invitere Sametinget til drøftinger av jordbrukspolitikken generelt, og utfordringene i det samiske jordbruket spesielt, i forkant av de årlige jordbruksoppgjørene.

Så vidt vi kjenner til er ikke denne meldingen trekt tilbake av den nye regjeringen.

Sametinget har ved budsjett behandlingen 2002 i sak 41/01 under strategier uttalt: *”Et nært samarbeid med landbruksmyndighetene er nødvendig for å kunne ha et levedyktig jordbruk og for å gi kvinner og menn like muligheter til å være aktive utøvere. Sametinget ser det som naturlig at tinget trekkes inn på et tidlig tidspunkt i saker og planarbeide som har betydning for det samiske jordbruk. Det gjelder spesielt ved forhandlinger om jordbruksavtalen.”*

Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til Sametingsrådet; er invitasjonen til Sametinget om drøftinger i forkant av jordbruksforhandlingene, fulgt opp av den nye regjeringen?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet sendte den 12.03.02 en anmodning om møte til landbruksminister Lars Sponheim. Rådet ba om et møte for å drøfte Sametingets jordbrukspolitikk, årets jordbruksforhandlinger og Sametingets engasjement i framtidige jordbruksforhandlinger. Sametingsrådet oversendte samtidig Sametingets vedtak i sak 11/02 Innspill til jordbruksforhandlingene for 2002-2003.

Landbruksministeren besøkte Sametinget den 17.04.02. Temaene for denne reisen var utfordringene i reindriften og verdiskapningen i reindriftnæringen. På dette møtet ba Sametingsrådet om et særskilt møte om jordbruket i samiske områder. Landbruksministeren responderte ikke på denne anmodningen.

Rådet registrerer at i en tidlig fase i forhandlingene var avtalepartene i diskusjon om overføringen av 2,0 mill. kroner til Samisk utviklingsfond skulle kuttes. Sametinget understreket skriftlig under forhandlingene viktigheten av å opprettholde støtten til Samisk utviklingsfond. Resultatet av dette var at overføringene til Sametinget blir videreført.

Rådet registrerer at Sametinget ikke har fått gjennomslag for sitt syn om å etablere faste rutiner for å kunne gi innspill til jordbruksforhandlingene verken med denne regjeringen eller de tidligere regjeringene. Sametinget deltar i reindriftnæringene som observatør. Rådet anser jordbruk som en så viktig samisk næring at det må etableres faste møter med statsråden om jordbruksforhandlingene og om saker som har betydning for det samiske jordbruket.

Spørsmål 4, representant Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder og Tanafjord-prosjektet

Sametinget har i sin handlingsplan for de samiske kyst- og fjordområdene utpekt tre spesielle prosjektområder, Tana, Lyngen og Porsanger. Der har man lagt til grunn at det i samarbeid med lokale interesser skulle settes inn virkemidler på brei basis.

Sign: _____/_____

Jeg er klar over at det har vært vanskeligheter med ekstern finansiering til disse prosjektområdene. Sametinget rår uansett over en del midler som kunne vært brukt til å forberede grunnen for disse prosjektene, noe vi fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe ser som svært viktig.

Vi er kjent med at en gruppe i tilknytning til Tanafjorden arbeider aktivt for å fremme de målsettingene som ligger i Sametingets handlingsplan for de samiske kyst- og fjordområdene. For vår del ser vi positivt på dette, og håper at Sametingsrådet deler vår oppfatning.

På denne bakgrunn vil jeg spørre Sametingsrådet om hvordan rådet kan bidra til at dette lokale/regionale initiativet fører frem, slik at iallfall en del av sametingets intensjoner i handlingsplanen kan gjennomføres.

Sametingsrådets svar:

Sametinget anser arbeidet i samiske kyst- og fjordområder for å være viktig. Sametingsrådet har en kontinuerlig prosess for å følge opp målsettingene i Sametingets handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder.

Når det gjelder Sametingets engasjement i Tanafjorden anser vi initiativet som lokalt er kommet i forbindelse med revitalisering av Tanafjordprosjektet, som en start og et viktig bidrag i arbeidet med å få etablert en handlingsplan for Tanafjorden. Sametingsrådet er opptatt av at det videre arbeidet får en lokal forankring og vil støtte det lokale initiativ som her er tatt. Sametinget mener at dette arbeidet er i tråd med Sametingets vedtak (sak 30/98), og Sametinget har derfor sammen med Fylkesmannens landbruksavdeling (BU-fondet) gitt støtte til forprosjektarbeidet – *Revitalisering av Tanafjordprosjektet* - i Tanafjorden.

I forbindelse med gjennomføring av forprosjekt ble det avholdt et møte den 26.04.2002, mellom Sametinget og en lokal arbeidsgruppe. Her gikk man gjennom prosjektets oppbygging og formål samt at det ble drøftet forskjellige strategier angående drift og måloppnåelse ved en et fremtidig prosjekt i Tanafjorden.

Forprosjektet skal i henhold til opplysninger som ble gitt på møtet den 26.04.2002 være sluttført i disse dager, og en vil fra Sametingets side avvente det videre arbeid med saken inntil forprosjektet er sluttført.

Spørsmål 5, representant Roger Pedersen, SVFs sametingsgruppe:

Norges deltakelse i arbeidet med FNs urfolkserklæring

Norge har deltatt siden starten av forhandlingene i FN og er representert ved Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Sametinget.

Sametinget har deltatt i den norske delegasjonen siden erklæringsutkastet kom i 1994, med unntak av forhandlingene i november 2000. Sametinget deltok ikke i den norske delegasjonen under arbeidsgruppens møte på grunn av uenighet om de norske posisjonene i forhandlingene. Dette gjaldt spesielt spørsmålet om urfolkernes rett til selvbestemmelse.

Hvilken strategi har Sametinget i forhold til den kommende forhandlingsrunden i desember 2002?

Sign: _____/_____

Mener Sametinget at det samiske folk er tjent med at Sametinget nok en gang isolerer seg fra resten av verden i prosessen mot å vedta erklæring om urfolks rettigheter?

Sametingsrådets svar:

Samenes Valgforbund ved representant Roger Pedersen vil ha svar fra Sametingsrådet på hvilken strategi Sametinget har i forhold til det kommende arbeidet med FNs erklæring om urfolks rettigheter i Genève.

Samenes Valgforbund spør også om det samiske folk er tjent med at Sametinget nok en gang isoleres fra prosessen med å vedta en urfolkserklæring.

Sametingsrådet mener at arbeidet med en urfolkserklæring i FN er meget viktig. Sametinget har deltatt årlig i arbeidsgruppens forhandlinger siden 1994, med unntak av forhandlingene i november 2000. I 2000 valgte Sametinget ikke å delta fordi de instruksjonene som var gitt fra regjeringen, og som vi da ville blitt underlagt, ikke var forenlige med Sametingets syn. Sametinget deltok senest i februar i år som en del av den norske delegasjonen til forhandlingene om urfolkserklæringen i Genève, og kunne observere at prosessen går sakte fremover.

Når det gjelder den kommende forhandlingsrunden, er det blitt signalisert fra landene som deltar i prosessen at en av de artiklene som kan komme opp ved neste forhandlingsrunde, er utkastets artikkel 3 om selvbestemmelse. Derfor er det stor sannsynlighet for at både artikkel 3 og artiklene som omhandler urfolks landrettigheter skal tas opp til behandling i arbeidsgruppen under neste forhandlingsrunde.

Sametingsrådet mener at Sametinget prinsipielt skal delta i disse forhandlingene slik vi gjorde i den forrige runden. Rådet mener det er nødvendig at Sametinget deltar i en så viktig internasjonal prosess som dette. Forutsetningen for at Sametinget skal kunne delta som en del av den norske delegasjonen til Genève, er imidlertid at vi vet hvilken posisjon den norske regjeringen har i forhold til de enkelte artiklene som skal drøftes. Hvis den norske regjeringens posisjon er uforenlig med Sametingets, må det vurderes på hvilke andre måter Sametinget kan delta i prosessen. Dette er strategispørsmål som vi ikke kan svare på før vi vet hvilke artikler som skal opp til forhandlinger, og hvilken posisjon den norske Regjeringen har i forhold til disse.

Sametingsrådet understreker viktigheten av Sametingets deltakelse i de internasjonale prosessene vedrørende urfolks rettigheter, og vil vektlegge arbeidet med urfolkserklæringen også på nordisk nivå.

Spørsmål 6, representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Verneplanen Tysfjord – Hellemo

Norges siste tradisjonelle lulesamiske fjordbosetting, i Hellmofjorden i Tysfjord, utsettes for en langvarig, pågående alvorlig trussel mot sin eksistens gjennom et utredningsforslag om vern av området.

Verneplanen omfatter mesteparten av landområdet omkring fjorden og halve havoverflaten.

Sign: _____/_____

Gjennom en rekke erklæringer de seneste år på nasjonalt nivå er det meget klart uttrykt at det er en nasjonal oppgave å sikre og utvikle denne bosettingen. Verneplanen er totalt uforenlig med mål om å sikre ressursgrunnlaget for den aktuelle befolkning og dermed den fremtidige bosettingen i området.

Lokalbefolkningen, som direkte blir berørt, krever at Hellmofjorden med tilliggende landområder – som utgjør ressursgrunnlaget for bosettingen – tas endelig ut av verneplanen Tysfjord-Hellemo.

Miljøverndepartementet har i brev 26.02.02 instruert Fylkesmannen i Nordland om å ta opp igjen verneplanens utredningsarbeid som ble stanset våren 2001, blant annet etter inngripen fra det forrige Sametingsrådet. Grunnlaget for Fylkesmannens videre arbeid er det samme som før.

Et notat som sametingspresidenten overleverte under et møte i Miljøverndepartementet den 14. august 2001 er ikke engang nevnt og langt mindre tatt til følge av departementet. Sametingsrådets krav den gang var at verneplanprosessen skulle skiftes ut med en nasjonal prosess. Jeg viser til notatet.

Lokale instanser avviser den nye oppstarten fordi arbeidet helt åpenbart skal lede til vernevedtak – som igjen vil medføre at ressursgrunnlaget for dem som vil leve og virke i fjorden meget sterkt innskrenkes. Løfter fra statlige myndigheter om at lulesamiske interesser skal ivaretas innenfor Naturvernloven anses som selvmotsigelse.

Fylkesmannen har bebudet å forelegge saken for departementet på nytt fordi departementets opplegg møtte sterk motstand på et møte på Storjord i Tysfjord den 26. april 2002. Lokale instanser i Hellmofjorden har i erklæringer overlevert på Storjordmøtet, krevd saken tilbakesendt for behandling på nasjonalt nivå – og bedt om et møte med miljøvernministeren.

Hva har Sametingsrådet gjort overfor den nye Regjeringen for å bidra til at Hellmofjorden tas endelig ut av verneplanen Tysfjord-Hellemo?

Sametingsrådets svar:

Sametingspresidenten tok på møte med miljøvernminister Børge Brende 07.01.02 opp Regjeringens oppfølging av St.meld. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og vernede områder i Norge. Det ble der gitt klart uttrykk for at norsk samepolitikk og internasjonal rettsutvikling har endret seg på flere områder siden 1991, og at forutsetningen for vernearbeid i samiske områder er i dag er annerledes uten at dette i tilstrekkelig grad tas hensyn til i pågående vernearbeid. På møte understreket derfor presidenten at vernearbeid i samiske områder må vektlegge naturgrunnlaget for samisk kultur, og at lokale samiske interesser skal delta i verneplanarbeidet på likeverdige vilkår og gjennom likeverdig dialog med forvaltningsmyndigheten. Vern og framtidig bruk av områdene må vurderes samlet sett i slike prosesser.

Når det gjelder den nyoppstartede arbeidet for verne i Tysfjord-Hellemo området, mener Sametingsrådet at Miljøverndepartementet har sett betydningen av sterk lokal samisk premissgiving for og deltaking i arbeidet:

- Departementets manglende kontakt og dialog med Sametinget i forkant av dets brev til Fylkesmannen i Nordland om nyoppstart av verneplanarbeidet er kritikkverdig og har medført at mandatet for det nyoppstartede arbeidet ble for snevert.

Sign: _____/_____

- Sametingsrådets holdning til verneprosessen har ikke endret seg. Rådet holder fast ved det opplegget om en nasjonal prosess, presidenten fremmet i notat av 14.08.01 til berørte statsråder, og som representant Urheim viste til. Vi er tilfredse med at saken nå synes igjen å være tilbake i dette spor. Når det gjelder en videre oppfølging, har det vært samtaler med Fylkesmannen i Nordland og Sametingsrådet. Vi vil inntil videre avvente en forventet invitasjon fra Miljøverndepartementet til et møte for å drøfte en nasjonal prosess for framtidig bruk og vern i Tysfjord-Hellmo-området.

Spørsmål 7, representant Steinar Pedersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Vil Sametingsrådet svare på skriftlige henvendelser fra opposisjonen?

Sametinget styres i dag etter et parlamentarisk prinsipp, hvor flertallet danner Sametingsrådet, forbereder saker til plenum, gjennomfører vedtak derfra, behandler alle andre saker som ikke går til plenum, og har hele Sametingets administrasjon og omfattende administrative ekspertise til sin rådighet til hjelp for å gjennomføre sin politikk.

Opposisjonen i Sametinget står i dag utenfor dette. Man må forberede alle sakene selv, og har mange ganger en meget innfløkt og arbeidskrevende oppgave når man skal fylle sin rolle som opposisjon, for eksempel i forhold til saker som Sametingsrådet legger frem for plenum. I den forbindelse er det ofte behov for avklaring av ting i innstillingen, faktaopplysninger man lurer på, hva som ligger bak enkelte vurderinger, m.v.

Det sier seg selv at med skikkelige oppklaringer av slike ting, ville man kunne løst opp i floker og muligens en del misforståelser før plenumsbehandling. Og alle burde ha interesse av en mer smidig og mindre tidkrevende behandling i plenum.

Dette forutsetter imidlertid at flertallet – Sametingsrådet – følger noen helt elementære grunnregler i et parlamentarisk system, blant annet å gi opposisjonen skriftlige svar på spørsmål som stilles i forhold til innstillingene for plenum.

Arbeiderpartiets gruppe har gjennom flere år trodd at det gikk an å skrive til Sametingsrådet og få skriftlige svar på spørsmål i forhold til saker som legges frem til behandling i plenum. Vi har til dags dato ikke fått et eneste svar.

Det siste forsøket vi gjorde var i Snøhvitsaken, som tinget behandlet i februar. Da brukte vi mye tid på å utforme et brev til Sametingsrådet om sentrale problemer i innstillinga. Intet svar foreligger.

I komitéinnstillinga som lå til grunn for den nåværende organisering av Sametingets arbeid, heter det at når det gjelder arbeidsformer er det en prinsipiell likhet mellom Stortinget og Sametinget.

Ut fra en slik sammenlikning vil jeg peke på at i forholdet mellom regjering og Storting, ville det blitt betrakta som forakt for Stortinget, hvis regjeringa unnlot å svare på en skriftlig henvendelse fra en gruppe eller enkeltrepresentant i Stortinget.

Sign: _____/_____

En slik holdning er imidlertid regelen i Sametinget. Man svarer ikke på skriftlige henvendelser om saker som skal behandles i Sametingets plenum. Denne situasjonen er helt uholdbar.

På denne bakgrunn vil jeg stille følgende spørsmål til sametingspresidenten:

Mener sametingspresidenten at det er parlamentarisk holdbart å neglisjere skriftlige henvendelser om saker som skal behandles i Sametingets plenum, og ønsker Sametingsrådet å endre praksis, slik at den blir lik det man ellers har i parlamentariske forsamlinger?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet er enig med Arbeiderpartiets sametingsgruppe i at skriftlige henvendelser skal besvares skriftlig. Dette ses ikke minst som særlig viktig når det gjelder spørsmål rettet fra gruppene og representantene i Sametinget til Sametingsrådet.

Sametingsrådet vil på denne bakgrunn sterkt beklage at det ikke er gitt et formelt svar på Arbeiderpartiets sametingsgruppe sitt brev av 13.02.02 vedrørende Sak 6/02 utbygging av Snøhvitfeltet – ivaretagelse av samiske rettigheter til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder. Dette er en lei forsømmelse, som på ingen måte er ment som et uttrykk for Sametingsrådets holdning overfor Sametinget og dets representanter.

Sametingsrådet vil i denne sammenhengen understreke at skriftlige spørsmål som reises til Sametingsrådets framlagte saker til plenum, må reises i rimelig tid før plenum for at rådet skal ha en reell mulighet til å gi et ordentlig svar.

Sametingsrådet tar Arbeiderpartiets sametingsgruppe sin kritikk på rådets manglende skriftlige svar til etterretning, og vil se til at dette ikke skjer framover.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.
Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Willy Ørnebakk	
2.	Randi A. Skum	
3.	Willy Ørnebakk	Anders Urheim

Sign: _____/_____

		Stig Eriksen
		Sven-Roald Nystø
		Willy Ørnebakk
4.	Jørn Are Gaski	
5.	Ragnhild Lydia Nystad	Jørn Are Gaski
		Ragnhild Lydia Nystad
		Janoš Trosten
		Ragnhild Lydia Nystad
6.	Egil Olli	
7.	Svein Peter Pedersen	Olaf Eliassen
		Egil Olli
		Svein Peter Pedersen
8.	Per Solli	
9.	Johan Mikkel Sara	Per Solli
		Johan Mikkel Sara
10.	Roger Pedersen	
11.	Ragnhild Lydia Nystad	Steinar Pedersen
		Janoš Trosten
		Roger Pedersen
		Ragnhild Lydia Nystad
12.	Anders Urheim	
13.	Sven-Roald Nystø	Anders Urheim
		Per Solli
		Janoš Trosten
		Sven-Roald Nystø
14.	Steinar Pedersen	
15.	Svein Peter Pedersen	Steinar Pedersen
		Svein Peter Pedersen

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Se pkt. III.

Saken ble avsluttet 28. mai 2002 kl. 12.15.

Sign: _____/_____

Sak 17/02

Innstilling fra kontrollkomitéen – Godtgjørelse til Sametingets representanter

Saken påbegynt 28. mai 2002 kl. 15.25.

I. Dokumenter

- Kontrollkomitéens sak 09/02 Sak fra gruppeleder i Samenes Valgforbund

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingets kontrollkomité fremmer følgende innstilling til Sametinget:

Sametinget i plenum mener at Sametingsrådet gikk ut over sin fullmakt under sak 19/01 innsparing generelt for politisk nivå og forskrift om godtgjørelse for sametingsrepresentantene, sist endret under sak 13/00, da Sametingsrådet ved Sametingspresident stanset utbetalingen av den faste månedlige godtgjørelsen til sametingsrepresentantene i perioden 01.07.01 til 30.09.01 – og skal dermed i sin helhet utbetales til den enkelte sametingsrepresentant.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Kontrollkomiteen innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Jørn Are Gaski, saksordfører	
2.	Sven-Roald Nystø	
3.	Egil Olli	
4.	Isak Mathis O. Hætta	Sven-Roald Nystø

Sign: _____/_____

5.	Åge Nordkild	
6.	Roger Pedersen	
7.	Isak Mathis O. Hætta	
8.	Jørn Are Gaski, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget i plenum mener at Sametingsrådet gikk ut over sin fullmakt under sak 19/01 innsparing generelt for politisk nivå og forskrift om godtgjørelse for sametingsrepresentantene, sist endret under sak 13/00, da Sametingsrådet ved Sametingspresident stanset utbetalingen av den faste månedlige godtgjørelsen til sametingsrepresentantene i perioden 01.07.01 til 30.09.01 – og skal dermed i sin helhet utbetales til den enkelte sametingsrepresentant.

Saken ble avsluttet 28. mai 2002 kl. 16.00.

Sak 18/02

Innstilling fra Norsk-svensk reinbeitekommissjon av 1997

Saken påbynt 28. mai 2002 kl. 16.00.

I. Dokumenter

- Innstillingen fra norsk-svensk reinbeitekommissjon av 1997, avgitt 27.04.01.
- Brev av 04.07.01 fra Landbruksdepartementet.
- Brev av 08.11.01 fra Sametinget til Landbruksdepartementet
- Brev av 20.11.01 fra Landbruksdepartementet
- Brev av 28.08.01 fra Saltfjellet – og Balvatn reinbeitedistrikt
- Brev av 23.11.01 fra Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 21.11.01 fra Helligskogen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 12.11.01 fra Saltfjellet reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av fra Hamarøy/Mørkvatn reinbeite
- Høringsuttalelse av 25.11.01 fra Færen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Skjomen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 10.11.01 fra Frostisen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av (udatert) fra Byrkie reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 01.12.01 fra Hjertind-Altevatn reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 02.12.01 fra Mauken/Tromsdal reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 29.12.01 fra Elgå reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 03.12.01 fra Gielas reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 21.11.01 fra Nord-Senja reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 17.11.01 fra Lakselvdalen-Lyngsdalen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 18.12.01 fra Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Områdestyret i Troms
- Høringsuttalelse av 11.12.01 fra Områdestyret i Nordland
- Høringsuttalelse av 22.11.01 fra Områdestyret i Sør-Trøndelag
- Høringsuttalelse av 10.12.01 fra Områdestyret i Nord-Trøndelag
- Høringsuttalelse av 27.11.01 fra Reindrifststyret
- Høringsuttalelse av 12.11.01 fra Lierne kommune
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Røyrvik kommune
- Høringsuttalelse av 06.11.01 fra Målselv kommune
- Høringsuttalelse av 30.11.01 fra Hattfjelldal kommune
- Høringsuttalelse av 06.12.01 fra Balsfjord kommune
- Høringsuttalelse av 21.09.01 fra Verdal kommune
- Høringsuttalelse av 14.12.01 fra Storfjord kommune
- Høringsuttalelse av 08.01.02 fra Justisdepartementet
- Høringsuttalelse av 04.01.02 fra Kommunal- og Regionaldepartementet

Sign: _____/_____

- Høringsuttalelse av 27.11.01 fra Kulturdepartementet
- Høringsuttalelse av 10.07.01 fra Barne – og familiedepartementet
- Høringsuttalelse av 20.07.01 fra Forsvarsdepartementet
- Høringsuttalelse av 04.10.01 fra Finansdepartementet
- Høringsuttalelse av 26.10.01 fra Olje- og Energidepartementet
- Høringsuttalelse av 05.11.01 fra Nærings- og Handelsdepartementet
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Miljøverndepartementet
- Høringsuttalelse av 04.07.01 fra Samferdseldepartementet
- Høringsuttalelse av 05.12.01 fra Utenriksdepartementet
- Høringsuttalelse av 27.11.01 fra Arbeids- og Administrasjonsdepartementet
- Høringsuttalelse av 20.11.01 fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN)
- Høringsuttalelse av 15.08.01 fra Fylkesveterinæren for Hedmark og Oppland
- Høringsuttalelse av 17.12.01 fra Fylkesveterinæren i Troms og Finnmark
- Høringsuttalelse av 20.11.01 fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
- Høringsuttalelse av 08.11.01 fra Fylkesmannen i Troms
- Høringsuttalelse av 11.12.01 fra Sør-Trøndelag fylkeskommune
- Høringsuttalelse av 09.10.01 fra Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Høringsuttalelse av 07.12.01 fra Nordland fylkeskommune
- Høringsuttalelse av 06.12.01 fra Nordisk organ for reinforskning (NOR)
- Høringsuttalelse av 03.12.01 fra Norges Naturvernforbund
- Høringsuttalelse av 03.12.01 fra Norges Fjellstyresamband
- Høringsuttalelse av 07.01.02 fra Norges Bondelag
- Høringsuttalelse av 10.12.01 fra Troms Reindriftssamers Fylkeslag
- Høringsuttalelse av 03.11.01 fra Norske Reindriftssamers Landsforbund
- Sametingets reindriftspolitik (sak 18/01)
- Sak 08/02 Behandling av innstilling av Norsk-svensk reinbeitekommissjon av 1997

Nye høringsuttalelser:

- Høringsuttalelse av 29.01.02 fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Høringsuttalelse av november 2001 fra Balvatn reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 22.01.02 fra Essand reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse fra 18.01.02 fra Rana kommune

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Utgangspunktet for Sametingets vedtak er at samene som urfolk har rettigheter til sine arealer. Dette er nedarvede rettigheter som man aldri har gitt i fra seg. På bakgrunn av saksframlegget fremmes følgende innstilling:

1. Grunnlaget for den eksisterende konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite bygger på Lappekodisillen av 1751. Kodisillens ånd var preget av humanistiske idealer: Samene skulle få "betiene sig af Land og Strand til Underholdning for Deres Dyr og sig selv, da de venligen skal imodtages, beskyttes og hielpes til Rette"(Kodisillens art. 10). Det er tale om en rett til å utnytte

Sign: _____/_____

beiteområder i det andre land i samsvar med tidligere sedvane fra gammelt av. Lappekodisillen forutsatte på denne måten uttrykkelig at samenes bruksutøvelse i begge land var en etablert rettighet.

Reindriftens rettsgrunnlag bygger på rettigheter ervervet gjennom *alders tids bruk* av beitearealene. Dette prinsipp gjelder internt i Norge, men også i forhold til den grenseoverskridende reindrift. Dette spørsmålet er tidligere behandlet i Sametinget i sak 18/01 Sametingets reindriftpolitikk, møtebok 2/01 side 83, siste avsnitt:

”Samene som et urfolk har også særskilte rettigheter i sine tradisjonelle områder, deriblant retten til å utøve reindrift, uavhengig av norske tingsrettslige forhold. Dette er noe som i senere tid uttrykkelig er anerkjent i internasjonal rett/folkerett.”

Dette innebærer at det foreligger samiske beiterettigheter som de to nasjonalstatene må ta hensyn til ved inngåelse av en ny reinbeitekommissjon. En svekkelse av retten til grenseoverskridende reindrift vil innebære en svekkelse av reindriftretten generelt.

Utgangspunktet for behandling av innstillingen til ny reinbeitekonvensjon er:

1. Samiske nedarvede rettigheter må respekteres uavhengig av nasjonalstatenes grenser
2. Dagens reindriftsutøvere på tvers av nasjonalgrensene må sikres fortsatt reindrift også i fremtida. Sametinget forutsetter at de endelige løsningene ikke blir slik at noen får grunn til å føle deres interesser neglisjert.
3. Riksgrensene bør i minst mulig grad legge hindringer i veien for utvikling av samisk felleskap og næringsvirksomhet.

I forarbeidene til Kodisillen ble også hensynet til det samiske folkets fremtid berørt. I en betenkning fra de juridiske rådgivere til den dansk-norsk konge av 16. september 1750 heter det:

”...denne Overflyttelse fra det ene Rige til det andet [er] ganske nødvendig til den lappiske Nations Conservation”.

Det var altså klart for dem som forberedte Kodisillen og for kongene at statenes disposisjoner kunne ha følger for et helt folks fremtid og at dette hensynet har inngått som et grunnlag statene imellom.

Konvensjonens betydning er derfor ikke begrenset til kun grenseoverflyttingene. I arbeidet med ny reinbeitekonvensjon må Samerådets målsetning om at rikenes grenser ikke skal bryte vårt folks felleskap være sentralt

2. Sametinget er positiv til forslaget om opprettelse av reinbeitenemnd og overprøvningsnemnd. Hensikten med opprettelsen er bl. a. å øke rettssikkerheten til reindriftsutøverne i de to land. I forbindelse med oppnevningen av medlemmer til reinbeitenemnden og til overprøvningsnemnden må det være representanter for reindriftsutøverne og representanter oppnevnt av sametingene i hvert av de to landene. Dette for å sikre samisk innflytelse og medbestemmelse i arbeidet i disse nemndene. I tillegg er Sametinget enig i kommisjonens forslag om at overprøvningsnemnden må ha et medlem fra hver land med juridisk ekspertise og at leder for

overprøvningsnemnden kommer fra et tredje land i Norden. Dette innebærer at overprøvningsnemnden bør ha 7 medlemmer og at reinbeitemnemnden bør ha 6 medlemmer.

3. Sametinget er enig med kommisjonen i behovet for enklere og mer fleksible ordninger når det gjelder forhold av betydning for gjennomføringen av praktisk reindrift. Dette gjelder spesielt spørsmål om samarbeidsavtaler og samdrift, men også spørsmål vedrørende gjerder, beitetider, skillinger og motorisert ferdsel over riksgrensene.

Sametinget er positiv til kommisjonens forslag som gir reinbeitedistrikter og samebyer anledning til å inngå samarbeidsavtaler i tillegg til det som fastsettes av konvensjonen. Dette må også gjelde i områder som ikke er vurdert av Reinbeitekommisjonen av 1997. Sametinget etterlyser dog en nærmere presisering der distriktet består av flere grupperinger (siidaer). Mindretallsrettighetene er heller ikke problematisert der det er intern uenighet om inngåelse av samarbeidsavtaler. Dette må gis særlig oppmerksomhet i den videre prosessen. Sametinget støtter forslaget til forenklet regelverk for slaktning av rein i det annet land. Det er også behov for andre forenklinger i regelverket, bl.a. i reglene om medførsel over grensen av utbytte av jakt og fiske.

4. Sametinget er positiv til at det etableres to typer områder med rettigheter for reindriftsutøvere fra det andre land til reindrift: grensebeiteområder og konvensjonsområder. Konvensjonsområdene gir det andre lands reineiere eksklusiv rett til beiten, mens det i grensebeiteområdene er tillatt med dobbelbeiting.

Sametinget viser til at det kan være et behov for dobbelbeiting innenfor enkelte av områdene som kommisjonen har foreslått som konvensjonsområder (sommerbeite) for reineiere fra svensk side. Dette for å sikre at norsk reindrift får utnytte det som måtte være av vinterbeite i geografisk nærhet til de andre sesongbeitene. Vurdering av hensiktsmessigheten av dobbelbeiting i de enkelte beiteområdene vil være en del av forhandlingene om ny reinbeitekonvensjon.

Sametinget vil understreke at hoveddelen av reinen som beiter om sommeren i Troms og Nordland vil måtte finne sine vinterbeiter i Sverige ut fra de økologiske forholdene. Dette gjelder uavhengig av om reinen tilhører reineiere fra norsk eller svensk side av grensen.

Sametinget registrerer at det i kommisjonens forslag er forutsatt en fordeling av beiteområder ut fra rene hensiktsmessighetsbetraktninger. Dette er ikke problematisert av kommisjonen. Sametinget vil understreke at reindriftnæringen har sedvanemessige rettigheter med ekspropriasjonsrettslig vern. Det kan derfor ikke fritt foreta en fordeling av beiteområder uten hensyntagen til slike forhold. Sametinget vil også understreke at respekt for reindriftenes rettigheter må være grunnlag for de kommende forhandlinger om ny reinbeitekonvensjon. Kommisjonen har foreslått en rekke konvensjonsområder (vinterbeite) i Sverige. En viktig del av forhandlingene om ny konvensjon er å drøfte de foreslåtte områdene og andre potensielle vinterbeiteområder i Sverige. Vinterbeiting i Sverige vil medføre behov for levendetransport av rein. En etablering av støtteordninger for slik transport vil være nødvendig.

Sign: _____/_____

5. For første gang i historien etter 1751 fins samiske representative organ i både Norge og Sverige som kan ivareta det samiske folkets interesser. Sametingene må få en reell innflytelse i den videre prosessen i arbeidet med en ny konvensjon. Sametingene må få egne representanter i forhandlingsdelegasjonene og de må få anledning til å etablere arbeidsgrupper og et administrativt samarbeid seg imellom for å samordne de samiske interessene. Dessuten skal det selvsagt være et løpende samarbeid med regjeringene. I tillegg må de berørte reineierne i begge land trekkes sterkt inn i arbeidet. Reindriftens kollektive rettigheter og de enkelte reineieres rettigheter må respekteres i forhandlingene om en ny konvensjon samtidig som den enkelte reindriftsutøver sikres mulighet til utvikling av egen reindrift i forhold til dagens arbeidsredskaper og andre rammevilkår. Sametinget vil bistå aktivt til å finne frem til gode løsninger for den enkelte siida og den enkelte reindriftsutøver. Sametinget tar sikte på i samarbeid med Sametinget fra svensk side å etablere et eget utvalg til støtte for Sametingene og reindriften i forbindelse med forhandlinger om ny konvensjon.

Sametinget vil understreke den norske- og svenske stats ansvar for at det gjennomføres en grundig prosess i forbindelse med forhandlinger om ny reinbeitekonvensjon. En prosess, der alle berørte reinbeitedistrikt og reindriftsutøvere trekkes aktivt inn i arbeidet. Ansvaret for at forhandlingsresultatet blir balansert og akseptabelt for de berørte reindriftsinteressene og for samiske interesser tilligger Statlige myndigheter i de to land.

Sametinget forutsetter at tinget blir holdt løpende orientert om prosessen videre og inviteres til å oppnevne de representanter som er nødvendig for å ivareta det samiske folkets interesser generelt og i særdeleshet de reineieres interesser som konvensjonen berører. Det forutsetter også at Sametinget tilføres de økonomiske midler som er nødvendig.

Merknad 1, Arbeiderpartiets sametingsgruppe v/representant Sten Jønsson:

Arbeiderpartiets sametingsgruppe finner mye positivt i saksfremlegget. Man vil likevel presisere at hovedfokus må være på de næringsmessige sidene ved en ny reinbeitekonvensjon, og at det derfor er næringsutøverne og deres organisasjoner som spiller hovedrollen. Det gjelder både i de fremtidige forhandlinger og i de institusjonelle arrangementene som skal lages for å gjennomføre iverksettelsen av en endelig konvensjon.

Dette er bakgrunnen for at Arbeiderpartiets sametingsgruppe fremmer enkelte konkrete forslag for å tone ned endel mer overgripende samepolitiske føringer som ligger i saksfremlegget. Etter vår oppfatning vil det kunne trekke oppmerksomheten bort fra det saken egentlig dreier seg om – reindriftsutøvernes mulighet for å kunne drive en mest mulig funksjonell reindrift på tvers av grensen mellom Sverige og Norge.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil også bemerke at reindriftspolitikken i Norge og Sverige er svært forskjellig. Det er viktig at man i det videre arbeidet med konvensjonen også tar den nødvendige høyde for dette.

Sign: _____/_____

Merknad 2, representant Åge Nordkild, NSR Nordre-Nordland, og representant Ann-Mari Thomassen, NSR SørTroms:

Lappekodisillen av 1751 erkjente det faktum at samene bebodde området lenge før de nåværende statene og statsgrensene ble etablert. Lappekodisillen sikret grunnleggende sedvanemessige rettigheter i den grenseoverskridende ressursutnyttinga som allerede hadde eksistert i lang tid. Grensesettinga skulle ikke hindre den grenseoverskridende ressursutnyttinga, særlig gjaldt dette reindrifta. Grensestegninger, lover og avtaler mellom Sverige og Norge har likevel forsterket betydningen av riksgrensene, og mange reindriftssamer har mistet rettigheter i det andre land. Særlig har beiterettighetene for samer på svensk side blitt begrenset, jmf. Felleslappeloven av 1883, Reinbeitekonvensjon av 1923 og Reinbeitekonvensjon av 1972.

Utfra den samepolitiske målsetting om at ”samene bebor områder på tvers av riksgrenser og rikenes grenser ikke skal bryte vårt folksfellesskap” og utfra at Reinbeitekommisjonen ikke har hatt sedvaneproblematikken i sitt mandat i arbeidet med en ny reinbeitekonvensjon, så må sedvanefokusset vektlegges i mye sterkere grad i forhandlingsutvalgets arbeid med ny reinbeitekonvensjon.

Det nye Samerettsutvalget har også nettopp igangsatt sitt arbeid med å utrede rettigheter fra Troms fylke og sørover. I denne sammenhengen vil det være naturlig at også Samerettsutvalget setter fokus på de sedvanerettslige spørsmål som har en aktualitet i forbindelse med ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige.

Forslag 1, representant Sten Jønsson, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

1. Side 2 i punkt 1 siste avsnitt utgår siste setning.
2. Side 2 i punkt 2 tillegg etter andre setning: *Sametinget er av den formening at det kreves nye løsninger for å effektivisere forvaltningen, oppsynet mot og utviklingen av den grenseoverskridende reindrift. Sametinget mener at en god og smidig praktisering av reinbeitekonvensjonen hviler på at nemndene blir opprettet. Nemndene bør være oppnevnt med slik faglig tyngde at de skaper tillit blant brukerne.*
3. Punkt 4 tilleggssetning i begynnelsen av første setning i andre avsnittet: *Sametinget er enig med kommisjonen i prinsippet om å unngå dobbelbeiting, men Sametinget viser likevel til at det kan være behov for -----.*

Forslag 2, representant Roger Pedersen, Samenes Valgforbund:

Sametingsrådets innstilling forkastes, og erstattes med følgende:

Sametinget mener at konvensjonen av 1972 forlenges inntil videre.

Prosessen med den nye konvensjonen intensiveres, slik at vi kan få utarbeidet en ny konvensjonsavtale innen utgangen av 2004.

Sign: _____/_____

Sametinget stiller seg positiv til forslaget om opprettelse av et nøytralt mellomstatlig organ som skal ivareta konvensjonens interesser og som på kort varsel kan bidra til å løse konflikter som oppstår i konvensjonsområdene. Et slikt organ bør legges til et fylke som har mange konvensjonsområder innenfor sine grenser.

Sametinget mener det er behov for et fast kontaktorgan mellom de svenske og norske reindriftsmyndigheter som forenkler saksbehandling i saker som angår konvensjonsområder.

Det er behov for å samordne felles tiltak i reindriftsnæringa på tvers av landegrensene.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 2 ble forkastet med 37 stemmer.
2. Forslag 1, pkt. 1, ble forkastet med 23 stemmer.
3. Forslag 1, pkt. 2, ble vedtatt med 37 stemmer.
4. Forslag 1, pkt. 3, ble forkastet med 23 stemmer.
5. Sametingsrådets innstilling, med vedtatte endringer, ble vedtatt med 37 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Representant Isak Mathis O. Hætta, Frie gruppa, fremmet følgende protokolltilførsel:

Lappekodisillen av 1751 erkjenner at samene bodde i områdene lenge før nåværende nasjonalstatene og statsgrensene ble etablert. Nevnte kodisill skulle sikre grunnleggende sedvanemessige rettigheter i den grenseoverskridende ressursutnytingen som allerede hadde eksistert i lang tid, dvs. grensene skulle ikke hindre for ressursutnyttelsen.

Grenser, avtaler og lover har likevel vært til stort hinder for ressursutnytingen for den samiske befolkningen som tradisjonelt har brukt områdene, og her må sedvanemessig bruk vektlegges i det videre arbeid i forhandlingsutvalget med den nye reindriftskonvensjonen. Derfor ser Sametinget at det er meget uheldig at beiterettighetene for samer bosatt på svensk side blitt så mye begrenset, jf. Fellelappeloven av 1883, reinbeitekonvensjonen av 1923 og 1972.

Samebyer på svensk side har tatt opp at Andøya skulle tilbakeføres som reinbeiteområde under arbeid med konvensjonen, slik at ikke den norske reindriften skulle ta enda større områder fra svensk reindrift. Man ser fra Sametingets side at dette området bør innlemmes i arbeidet.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Randi A. Skum, saksordfører	
2.	Sten Erling Jønsson	
3.	Roger Pedersen	
4.	Jarle Jonassen	Roger Pedersen
		Jarle Jonassen
5.	Ann-Mari Thomassen	
6.	Isak Mathis O. Hætta	Åge Nordkild
		Isak Mathis O. Hætta
7.	Per A. Bæhr	Ann-Mari Thomassen
		Janoš Trosten
		Per A. Bæhr
8.	Berit Oskal Eira	
9.	Olav M. Dikkanen	
10.	Sten Erling Jønsson	
11.	Per Solli	
12.	Terje Tretnes	
13.	Roger Pedersen	
14.	Jarle Jonassen	
15.	Isak Mathis O. Hætta	
16.	Randi A. Skum, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Utgangspunktet for Sametingets vedtak er at samene som urfolk har rettigheter til sine arealer. Dette er nedarvede rettigheter som man aldri har gitt i fra seg. På bakgrunn av saksframlegget fremmes følgende innstilling:

1. Grunnlaget for den eksisterende konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite bygger på Lappekodisillen av 1751. Kodisillens ånd var preget av humanistiske idealer: Samene skulle få "betiene sig af Land og Strand til Underholdning for Deres Dyr og sig selv, da de venligen skal imodtages, beskyttes og hielpes til Rette"(Kodisillens art. 10). Det er tale om en rett til å utnytte beiteområder i det andre land i samsvar med tidligere sedvane fra gammelt av. Lappekodisillen forutsatte på denne måten uttrykkelig at samenes bruksutøvelse i begge land var en etablert rettighet.

Reindriftens rettsgrunnlag bygger på rettigheter ervervet gjennom *alders tids bruk* av beitearealene. Dette prinsipp gjelder internt i Norge, men også i forhold til den grenseoverskridende reindrift. Dette spørsmålet er tidligere behandlet i Sametinget i sak 18/01 Sametingets reindriftspolitik, møtebok 2/01 side 83, siste avsnitt:

”Samene som et urfolk har også særskilte rettigheter i sine tradisjonelle områder, deriblant retten til å utøve reindrift, uavhengig av norske tingsrettslige forhold. Dette er noe som i senere tid uttrykkelig er anerkjent i internasjonal rett/folkerett.”

Dette innebærer at det foreligger samiske beiterettigheter som de to nasjonalstatene må ta hensyn til ved inngåelse av en ny reinbeitekommisjon. En svekkelse av retten til grenseoverskridende reindrift vil innebære en svekkelse av reindriftretten generelt.

Utgangspunktet for behandling av innstillingen til ny reinbeitekonvensjon er:

1. Samiske nedarvede rettigheter må respekteres uavhengig av nasjonalstatenes grenser
2. Dagens reindriftsutøvere på tvers av nasjonalgrensene må sikres fortsatt reindrift også i fremtida. Sametinget forutsetter at de endelige løsningene ikke blir slik at noen får grunn til å føle deres interesser neglisjert.
3. Riksgrensene bør i minst mulig grad legge hindringer i veien for utvikling av samisk felleskap og næringsvirksomhet.

I forarbeidene til Kodisillen ble også hensynet til det samiske folkets fremtid berørt. I en betenkning fra de juridiske rådgivere til den dansk-norsk konge av 16. september 1750 heter det:

”...denne Overflyttelse fra det ene Rige til det andet [er] ganske nødvendig til den lappiske Nations Conservation”.

Det var altså klart for dem som forberedte Kodisillen og for kongene at statenes disposisjoner kunne ha følger for et helt folks fremtid og at dette hensynet har inngått som et grunnlag statene imellom.

Konvensjonens betydning er derfor ikke begrenset til kun grenseoverflyttingene. I arbeidet med ny reinbeitekonvensjon må Samerådets målsetning om at rikenes grenser ikke skal bryte vårt folks felleskap være sentralt

2. Sametinget er positiv til forslaget om opprettelse av reinbeitenemnd og overprøvningsnemnd. Hensikten med opprettelsen er bl.a. å øke rettssikkerheten til reindriftsutøverne i de to land. Sametinget er av den formening at det kreves nye løsninger for å effektivisere forvaltningen, oppsynet mot og utviklingen av den grenseoverskridende reindrift. Sametinget mener at en god og smidig praktisering av reinbeitekonvensjonen hviler på at nemndene blir opprettet. Nemndene bør være oppnevnt med slik faglig tyngde at de skaper tillit blant brukerne. I forbindelse med oppnevningen av medlemmer til reinbeitenemnden og til overprøvningsnemnden må det være representanter for reindriftsutøverne og representanter oppnevnt av sametingene i hvert av de to landene. Dette for å sikre samisk innflytelse og medbestemmelse i arbeidet i disse nemndene. I tillegg er Sametinget enig i kommisjonens forslag om at overprøvningsnemnden må ha et medlem fra hver land med juridisk ekspertise og at leder for overprøvningsnemnda kommer fra et tredje land i Norden. Dette innebærer at overprøvningsnemnden bør ha 7 medlemmer og at reinbeitenemnda bør ha 6 medlemmer.
3. Sametinget er enig med kommisjonen i behovet for enklere og mer fleksible ordninger når det gjelder forhold av betydning for gjennomføringen av praktisk reindrift. Dette gjelder spesielt

Sign: _____/_____

spørsmål om samarbeidsavtaler og samdrift, men også spørsmål vedrørende gjerder, beitetider, skillinger og motorisert ferdsel over riksgrensene.

Sametinget er positiv til kommisjonens forslag som gir reinbeitedistrikter og samebyer anledning til å inngå samarbeidsavtaler i tillegg til det som fastsettes av konvensjonen. Dette må også gjelde i områder som ikke er vurdert av Reinbeitekommisjonen av 1997. Sametinget etterlyser dog en nærmere presisering der distriktet består av flere grupperinger (siidaer). Mindretallsrettighetene er heller ikke problematisert der det er intern uenighet om inngåelse av samarbeidsavtaler. Dette må gis særlig oppmerksomhet i den videre prosessen. Sametinget støtter forslaget til forenklet regelverk for slaktning av rein i det annet land. Det er også behov for andre forenklinger i regelverket, bl.a. i reglene om medførsel over grensen av utbytte av jakt og fiske.

4. Sametinget er positiv til at det etableres to typer områder med rettigheter for reindriftsutøvere fra det andre land til reindrift: grensebeiteområder og konvensjonsområder. Konvensjonsområdene gir det andre lands reineiere eksklusiv rett til beite, mens det i grensebeiteområdene er tillatt med dobbelbeiting.

Sametinget viser til at det kan være et behov for dobbelbeiting innenfor enkelte av områdene som kommisjonen har foreslått som konvensjonsområder (sommerbeite) for reineiere fra svensk side. Dette for å sikre at norsk reindrift får utnytte det som måtte være av vinterbeite i geografisk nærhet til de andre sesongbeitene. Vurdering av hensiktmessigheten av dobbelbeiting i de enkelte beiteområdene vil være en del av forhandlingene om ny reinbeitekonvensjon.

Sametinget vil understreke at hoveddelen av reinen som beiter om sommeren i Troms og Nordland vil måtte finne sine vinterbeiter i Sverige ut fra de økologiske forholdene. Dette gjelder uavhengig av om reinen tilhører reineiere fra norsk eller svensk side av grensen.

Sametinget registrerer at det i kommisjonens forslag er forutsatt en fordeling av beiteområder ut fra rene hensiktsmessighetsbetraktninger. Dette er ikke problematisert av kommisjonen. Sametinget vil understreke at reindriftnæringen har sedvanemessige rettigheter med ekspropriasjonsrettslig vern. Det kan derfor ikke fritt foreta en fordeling av beiteområder uten hensyntagen til slike forhold. Sametinget vil også understreke at respekt for reindriften rettigheter må være grunnlag for de kommende forhandlinger om ny reinbeitekonvensjon.

Kommisjonen har foreslått en rekke konvensjonsområder (vinterbeite) i Sverige. En viktig del av forhandlingene om ny konvensjon er å drøfte de foreslåtte områdene og andre potensielle vinterbeiteområder i Sverige. Vinterbeiting i Sverige vil medføre behov for levendetransport av rein. En etablering av støtteordninger for slik transport vil være nødvendig.

5. For første gang i historien etter 1751 fins samiske representative organ i både Norge og Sverige som kan ivareta det samiske folkets interesser. Sametingene må få en reell innflytelse i den videre prosessen i arbeidet med en ny konvensjon. Sametingene må få egne representanter i forhandlingsdelegasjonene og de må få anledning til å etablere arbeidsgrupper og et administrativt samarbeid seg imellom for å samordne de samiske interessene. Dessuten skal det selvsagt være et

løpende samarbeid med regjeringene. I tillegg må de berørte reineierne i begge land trekkes sterkt inn i arbeidet. Reindriftens kollektive rettigheter og de enkelte reneieres rettigheter må respekteres i forhandlingene om en ny konvensjon samtidig som den enkelte reindriftsutøver sikres mulighet til utvikling av egen reindrift i forhold til dagens arbeidsredskaper og andre rammevilkår. Sametinget vil bistå aktivt til å finne frem til gode løsninger for den enkelte siida og den enkelte reindriftsutøver. Sametinget tar sikte på i samarbeid med Sametinget fra svensk side å etablere et eget utvalg til støtte for Sametingene og reindriften i forbindelse med forhandlinger om ny konvensjon.

Sametinget vil understreke den norske- og svenske stats ansvar for at det gjennomføres en grundig prosess i forbindelse med forhandlinger om ny reinbeitekonvensjon. En prosess, der alle berørte reinbeitedistrikt og reindriftsutøvere trekkes aktivt inn i arbeidet. Ansvaret for at forhandlingsresultatet blir balansert og akseptabelt for de berørte reindriftsinteressene og for samiske interesser tilligger Statlige myndigheter i de to land.

Sametinget forutsetter at tinget blir holdt løpende orientert om prosessen videre og inviteres til å oppnevne de representanter som er nødvendig for å ivareta det samiske folkets interesser generelt og i særdeleshet de reneieres interesser som konvensjonen berører. Det forutsetter også at Sametinget tilføres de økonomiske midler som er nødvendig.

Saken ble avsluttet 28. mai 2002 kl. 18.35.

Sign: _____/_____

Sak 19/02

Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag

Saken påbegynt 29. mai 2002 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- Retningslinjer av 5. februar 1997
- Evaluering av samisk bokproduksjon – sluttrapport fra Agenda, 30.03.01
- Sak 07/02 Samisk bokproduksjon – evaluering
- Beregningsgrunnlag for søknad om støtte til utvikling og produksjon av elektroniske læremidler

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

I. Sametingets overordnede målsetting for utvikling av samiske læremidler og samisk litteratur er at:

- Det skal utgis flest mulig samiske bøker, med best mulig kvalitet, for å styrke bruken av samisk, og for å utvikle språket, kulturen og identiteten.
- Det skal utformes ordninger som sikrer nødvendig kulturell infrastruktur i form av stabil samisk forlagsbransje.

Formålet med tilskudd til samiske forlag er å:

- sikre jevn produksjon av samisk litteratur, inkludert elektroniske læremidler
- bidra til kompetanseøkning i bransjen
- styrke markedsføring og distribusjon av samisk litteratur, inkludert læremidler
- opprettholde og utvikle en stabil samisk forlagsbransje

II. Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag

§ 1 - Formål

Formålet med tilskuddet er å sikre økt produksjon av samisk litteratur inkludert læremidler, og for å opprettholde og utvikle en stabil samisk forlagsbransje. Målet er også å bidra til kompetanseøkning i bransjen og styrke markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser, inkludert læremidler.

Sign: _____/_____

§ 2 - Vilkår for støtte

Tilskudd tildeles på grunnlag av søknad fra samiske forlag. Søknaden skal inneholde plan for kompetanseheving og markedsføring og distribusjon. Tilskuddsmottaker skal sende rapport om bruken av midlene. Med samiske forlag menes forlag som er registrert i Norge og som har til formål i all hovedsak å utgi samiske utgivelser.

I tillegg er det følgende vilkår for å få støtte:

- a) forlaget har utgitt minimum 10 titler,
- b) forlagets brutto-omsetning skal min. være 0,5 mill. kr./år,
- c) samiske utgivelser skal utgjøre 75% av bruttoomsetningen.

§ 3 - Fordeling av tilskuddet

a) Grunntilskudd

15% av den årlige rammen fordeles likt mellom støtteberettigede etter § 2, annet avsnitt.

b) Tilskudd til kompetanseutvikling

50% av rammen gis til kompetanseutvikling i forlagene, primært for å sikre økt produksjon av samisk litteratur, inkludert læremidler. Ved tildeling av tilskuddet tas det hensyn til forlagets samlede samiske bokproduksjon og samiske musikkutgivelser foregående år. Ved utregning av tilskuddet skal det legges til grunn antall ark pr. ferdigstilt samisk bok og antall ferdigstilte samiske musikkutgivelser foregående år.

c) Tilskudd til markedsførings- og distribusjon

35% av rammen fordeles til markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser. Ved fordeling til det enkelte forlag legges det til grunn forlagets omsetningstall av eget salg og antall ark av samisk bokproduksjon og antall ferdigstilte samiske musikkutgivelser foregående år.

§ 4 - Forvaltning av ordningen

Sametingets administrasjon foretar utlysning og behandling av søknader. Søknadsfristen er 15 desember. Sametingets tilskuddstyre foretar tildeling av tilskuddet til samiske forlag, og kan knytte nærmere vilkår til tildelingen.

Sametingets tilskuddstyre utarbeider en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene.

§ 5 - Klagebehandling

Sametingsrådet er klageinstans. Forvaltingslovens regler kommer til anvendelse ved behandling av saker etter disse retningslinjer.

§ 6 - Tilsyn

Sametinget har tilsyn med at midlene forvaltes i samsvar med retningslinjene.

Sign: _____/_____

§7 - Ikrafttredelse

Retningslinjene trer i kraft fra 15.juni 2002.

III. Økonomiske og fremtidige forhold

Sametingsrådet viser til at rammen til forlagstøtte har stått uendret over flere år, en eventuell økning vil bli vurdert i forbindelse med budsjettarbeidet for 2003. Videre vil Sametingsrådet vurdere å legge frem en melding om samisk forlagsvirksomhet og samisk bokproduksjon etter at tingets vedtatte tiltak, jfr. sak 7/02 og Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag har virket en tid.

Forslag 1, representant Anders Urheim, APs sametingsgruppe:

- I Som Sametingsrådets innstilling.
- II Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag.

§1 - Formål

”Tilskuddet tildeles for å sikre økt produksjon og bruk av samisk litteratur, herunder trykte og elektroniske læremidler, og for å opprettholde og utvikle en stabil samisk forlagsbransje. Målet er også å bidra til kompetanseøkning i bransjen og styrke markedsføringen og distribusjon av samiske utgivelser, inkludert læremidler.

Et framtidig mål er også å sikre en samisk forlagsdrift som ivaretar alle de samiske språkene.”

§2 - Vilkår for støtte

Tilskudd tildeles på grunnlag av søknad fra samiske forlag. Søknaden skal inneholde plan for kompetanseheving og markedsføring og distribusjon. Tilskuddsmottaker sender rapport om bruken av midlene. Med samiske forlag forstås forlag som er registrert i Norge og som har til formål i all hovedsak å utgi samiske utgivelser, og der disse utgjør minst 75%, jf. §1.

I tillegg er det følgende vilkår for å få støtte:

- a) forlaget har utgitt minimum 10 litterære titler,
- b) forlagets brutto-omsetning skal min. være 0,5 mill. kr./år,
- c) samiske utgivelser skal utgjøre 75% av bruttoomsetningen.

Ovennevnte vilkår kan i særlige tilfeller dispenseres, jmfør formålsparagrafen.

§3 - Fordeling av tilskuddet til etablerte forlag, jf. §2

- a) Grunntilskudd

Sign: _____/_____

15% av den årlige rammen fordeles likt mellom støtteberettigede etter §2, annet avsnitt.

b) Tilskudd til kompetanseutvikling

50% av rammen gis til kompetanseutvikling i forlagene, primært for å sikre økt produksjon av samisk litteratur, inkludert læremidler. Ved tildeling av tilskuddet skal det tas hensyn til forlagets samlede samiske bokproduksjon i de to foregående år. Ved utregning av tilskuddet skal det legges til grunn antall ark pr. ferdigstilt samisk bok i de to foregående år.

c) Tilskudd til markedsførings- og distribusjon

35% av rammen fordeles til markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser. Ved fordeling til det enkelte forlag legges det til grunn forlagets omsetningstall av eget salg og antall ark av samisk bokproduksjon i de to foregående år.”

§4 - § 7 foreslås uendret.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1, § 1, 1. del, ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 1, § 1, 2. del, ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 1, § 2, ble forkastet med 20 stemmer.
4. Forslag 1, § 3, ble forkastet med 24 stemmer.
5. Sametingsrådets innstilling, med allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	
2.	Jon Erland Balto	Egil Olli Jon Erland Balto
3.	Anders Urheim	Ragnhild Lydia Nystad Anders Urheim
4.	Terje Tretnes	
5.	Per Arnesen	
6.	Josef Vedhugnes	

Sign: _____/_____

7.	Roger Pedersen	
8.	Janoš Trosten	
9.	Stig Eriksen	
10.	Jon Erland Balto	
11.	Willy Ørnebakk	
12.	Willy Olsen	
13.	Anders Urheim	
14.	Sven-Roald Nystø	
15.	Per Arnesen	
16.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	
	Anders Urheim (til forr.orden)	
	Ragnhild Lydia Nystad (til forslaget)	
	Anders Urheim (til forslaget)	
	Anders Urheim (til voteringen)	
	Ragnhild Lydia Nystad (til forslaget)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

I. Sametingets overordnede målsetting for utvikling av samiske læremidler og samisk litteratur er at:

- Det skal utgis flest mulig samiske bøker, med best mulig kvalitet, for å styrke bruken av samisk, og for å utvikle språket, kulturen og identiteten.
- Det skal utformes ordninger som sikrer nødvendig kulturell infrastruktur i form av stabil samisk forlagsbransje.

Formålet med tilskudd til samiske forlag er å:

- sikre jevn produksjon av samisk litteratur, inkludert elektroniske læremidler
- bidra til kompetanseøkning i bransjen
- styrke markedsføring og distribusjon av samisk litteratur, inkludert læremidler
- opprettholde og utvikle en stabil samisk forlagsbransje

II. Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag

§ 1 - Formål

Formålet med tilskuddet er å sikre økt produksjon og bruk av samisk litteratur inkludert læremidler, herunder trykte og elektroniske læremidler, og for å opprettholde og utvikle en stabil samisk

Sign: _____/_____

forlagsbransje. Målet er også å bidra til kompetanseøkning i bransjen, og styrke markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser, inkludert læremidler.

Et framtidig mål er også å sikre en samisk forlagsdrift som ivaretar alle de samiske språkene.

§ 2 - Vilkår for støtte

Tilskudd tildeles på grunnlag av søknad fra samiske forlag. Søknaden skal innholde plan for kompetanseheving og markedsføring og distribusjon. Tilskuddsmottaker skal sende rapport om bruken av midlene. Med samiske forlag menes forlag som er registrert i Norge og som har til formål i all hovedsak å utgi samiske utgivelser.

I tillegg er det følgende vilkår for å få støtte:

- a) forlaget har utgitt minimum 10 titler.
- b) forlagets brutto-omsetning skal min. være 0,5 mill. kr./år.
- c) samiske utgivelser skal utgjøre 75% av bruttoomsetningen.

§ 3 - Fordeling av tilskuddet

a) Grunntilskudd

15% av den årlige rammen fordeles likt mellom støtteberettigede etter § 2, annet avsnitt.

b) Tilskudd til kompetanseutvikling

50% av rammen gis til kompetanseutvikling i forlagene, primært for å sikre økt produksjon av samisk litteratur, inkludert læremidler. Ved tildeling av tilskuddet tas det hensyn til forlagets samlede samiske bokproduksjon og samiske musikkutgivelser foregående år. Ved utregning av tilskuddet skal det legges til grunn antall ark pr. ferdigstilt samisk bok og antall ferdigstilte samiske musikkutgivelser foregående år.

c) Tilskudd til markedsførings- og distribusjon

35% av rammen fordeles til markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser. Ved fordeling til det enkelte forlag legges det til grunn forlagets omsetningstall av eget salg og antall ark av samisk bokproduksjon og antall ferdigstilte samiske musikkutgivelser foregående år.

§ 4 - Forvaltning av ordningen

Sametingets administrasjon foretar utlysning og behandling av søknader. Søknadsfristen er 15 desember. Sametingets tilskuddstyre foretar tildeling av tilskuddet til samiske forlag, og kan knytte nærmere vilkår til tildelingen.

Sametingets tilskuddstyre utarbeider en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene.

§ 5 - Klagebehandling

Sametingsrådet er klageinstans. Forvaltingslovens regler kommer til anvendelse ved behandling av saker etter disse retningslinjer.

Sign: _____/_____

§ 6 - Tilsyn

Sametinget har tilsyn med at midlene forvaltes i samsvar med retningslinjene.

§7 - Ikrafttredelse

Retningslinjene trer i kraft fra 15.juni 2002.

III. Økonomiske og fremtidige forhold

Sametingsrådet viser til at rammen til forlagstøtte har stått uendret over flere år, en eventuell økning vil bli vurdert i forbindelse med budsjettarbeidet for 2003. Videre vil Sametingsrådet vurdere å legge frem en melding om samisk forlagsvirksomhet og samisk bokproduksjon etter at tingets vedtatte tiltak, jfr. sak 7/02 og Retningslinjer for tilskudd til samiske forlag har virket en tid.

Saken ble avsluttet 29. mai 2002 kl. 11.35.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk og John Osvald Grønmo

Møteboken består totalt av 73 sider

Sak 20/02

Reindrifftsavtalen 2002 og reindrifftsstyrets årsmelding 2001

Saken påbegynt 29. mai 2002 kl. 11.35.

I. Dokumenter

- Sametingets vedtak i sak 17/01 Reindrifftsavtalen 2001 – 2002
- Innspill fra Sametinget til reindrifftsforhandlingene for avtaleåret 2002/2003, datert 30.11.01
- Brev fra Landbruksdepartementet datert 02.04.02 Reindrifftsavtalen 2002/2003
- Totalregnskap for reindrifftsneringen fra økonomisk utvalg 2001
- Ressursregnskap for reindrifftsneringen fra Reindrifftsforvaltningen 2002
- Reindrifftsstyrets årsmelding 2001, Reindrifftsforvaltningens brev av 02.04.02
- Områdestyrene for reindrift – årsmeldinger 2001, Reindrifftsforvaltningens brev av 15.04.02

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1. Innledning

Uttalelsen inneholder en vurdering av utviklingen i reindrifftsneringen på grunnlag av styringsorganenes årsmeldinger, Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg og Ressursregnskapet fra Reindrifftsforvaltningen. I tillegg behandles reindrifftsavtalen for driftsåret 2002/2003. Bakgrunnen for Sametingets behandling av reindrifftsavtalen er hovedavtalen for reindrifften §4 som slår fast at før Stortinget behandler reindrifftsavtalen skal Sametinget gis anledning til å uttale seg. Sametinget finner det mest hensiktsmessig at de ulike meldingene og rapportene om reindrift behandles sammen med reindrifftsavtalen, slik at Sametinget kan fremme sine synspunkter i de ulike reindriftssakene i en helhetlig sammenheng.

2. Sametingets merknader til utviklingen i næringen

Grunnlaget for Sametingets merknader er Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg og Ressursregnskapet fra Reindrifftsforvaltningen. Sametinget har merket seg opplysninger i Ressursregnskapet som viser store variasjoner i produksjonen fra reinbeiteområde til reinbeiteområde, men også store variasjoner mellom ulike distrikt og siidaer innenfor samme reinbeiteområde. Dette gjenspeiler variasjoner i driftsformer, slakteuttak, tap, topografi, beitegrunnlag, areal, sammensetning av årstidsbeitene, reintetthet, klimatiske forhold, rovdyrpress og forstyrrelser. Det forhold at samisk reindrift har vært og er basert på naturlig beite og drevet i utmark gjør at det naturlig vil være variasjoner i produksjonen både mellom ulike år og mellom ulike områder.

Sign: _____/_____

Ressursregnskapet (Kap. 6, tabell 6.7) viser en lav produksjon i Karasjøk, Vest-Finnmark og Troms siste driftsår (00/01), bl.a. på grunn av rovdyr og vanskelige klimatiske forhold. Sametinget har merket seg at det i disse områdene har vært en lav produksjon i alle de 5 siste årene. I en situasjon med mangeårig lav produksjon anser Sametinget det nødvendig med økt fokus på ulike tapsforebyggende tiltak og økt forskning med sikte på økt kunnskap om ulike tapsårsaker.

Ressursregnskapet (tabell 8.3) gir oversikt over alderssammensetningen av innehavere av aktive driftsenheter. Tabellen viser en skjev alderssammensetning og høy gjennomsnittsalder. Sametinget har merket seg at antallet driftsenhetsinnehavere i aldersgruppen under 30 år er lavt i forhold til innehavere i de eldre aldersgruppene. Antallet driftsenhetsinnehavere under 30 år utgjorde siste driftsåret 9,3 % av totalantallet driftsenheter. I de enkelte driftsenhetene vil det nok være ungdommer som arbeider aktivt i reindriften uten rettigheter, uten egen inntekt og uten framtidsutsikter. Ofte er det disse ungdommene som utfører det tyngste arbeidet i reindrifta og er nødvendig arbeidskraft. Et problem med en aldersmessig skjev fordeling vil være balansen mellom fysisk arbeidskraft og kompetanse, samt kulturell kontinuitet. Dersom en tar utgangspunkt i behovet for balanse mellom kompetanse og arbeidskraft, burde andelen utøvere under 30 år ligge mellom 20% og 30%.

En balansert utvikling i reindriftsnæringen med kulturell kontinuitet innebærer behov for at det nå etableres gode generasjonsovergangsordninger, slik at ungdommer som skal sørge for kulturell kontinuitet får fullverdig mulighet til å delta i drifta fra ung alder og får et økonomisk fundament for deltagelsen. Sametinget er oppmerksom på at noen distrikter har et høyt antall driftsenheter i forhold til ressursgrunnlaget. I slike distrikter er ordninger med frivillige innløsning av driftsenheter en god ordning som over tid vil gi en mer bærekraftig reindrift. I tillegg til innløsningsordninger vil Sametinget foreslå at det etableres gode førtidspensjoneringsordninger for aldersgruppen over 50 år som tiltak for å få en bedre tilpassing mellom driftsenheter og ressursgrunnlaget, men også for å gi flere ungdommer mulighet til å utvikle sin reindrift. Fordelen med førtidspensjonsordninger fremfor innløsning av driftsenheter er at ved førtidspensjonering vil en beholde tilhørighet til reindriftskulturen og fremdeles være en ressurs for næringen, samtidig som pensjoneringen gir de resterende driftsenheter bedre økonomiske rammebetingelser. Problemet med dramatiske brudd i livsforløpet er de sosiale kostnadene som slike brudd ofte fører til.

Tilrettelegging av generasjonsoverganger vil ikke øke antallet permanente enheter i reindriftsnæringen, men derimot være et tiltak som skaper forutsigbarhet for de som satser på en fremtid i næringen, samtidig som en unik kompetanse og kulturell kontinuitet sikres. Sametinget vil bemerke at dagens situasjon for aktive unge utøvere ikke er tilfredsstillende. Sametinget vil foreslå at det godkjennes ordninger enten med midlertidige driftsenheter for ungdom eller togenerasjonsdriftsenheter. Ingen av forslagene krever lovendringer og kan innføres straks.

Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg viser at reindriftens egen inntjening har blitt redusert de siste 10 årene. Dette gjelder både den totale produksjon og produksjonen per rein. Samtidig har kostnadene økt. Konsekvensen av denne utviklingen er at reindriftshusholdningene i større grad enn tidligere er avhengig av økonomiske overføringer og inntekter utenom reindrifta. Dette er en utvikling som svekker den kulturelle bærekraften i reindriftsnæringen og konsekvensen er at en stadig større andel av kvinner med tilknytning til reindriftsnæringen har lønnsarbeid. Totalregnskapet viser at inntekter utenom

reindriftsnæringen er høy i områder med svakt økonomisk resultat i næringen. For å motvirke denne utviklingen anser Sametinget det nødvendig å styrke det økonomiske resultatet i næringen i områder med svak næringsøkonomi.

Totalregnskapets viser en kjønnsmessig skjevhet med hensyn til fordeling av lederfunksjonen i driftsenhetene. Sametinget etterlyser et mer planmessig arbeid med likestillingsutfordringer i reindriftsnæringen.

3. Reindrifftsavtalen

3.1 Sametingets behandling av avtalen for 2001/2002.

Reindrifftsavtalen for 2001/2002 ble behandlet av Sametingets plenum 30.05.01 i sak 17/01. Sametinget fokuserte ved fjorårets behandling av reindrifftsavtalen på følgende problemstillinger:

- Sametinget ønsket å rette søkelyset på bruken av språk under forhandlingene og ser det som en styrke at både samisk og norsk blir benyttet under reindrifftsforhandlingene.
- Sametinget foreslo at i forbindelse med økonomiske virkemidler må det foretas konsekvensutredninger.
- Sametinget uttrykte tilfredshet med at det er satt i gang tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnlaget.
- Sametinget uttrykte tilfredshet med at verdiskapningsprogrammet for reindrift er i gang og at Sametinget har fått en representant i styringsgruppen.

3.2 Sametingets innspill til avtalen for 2002/2003

Sametinget gav i brev av 30.11.01 innspill til årets reindrifftsforhandlinger, slik det også har blitt gjort tidligere år. Innspill til avtalepartene i reindrifftsforhandlingene er en oppfølging av Sametingets reindrifftspolitikk. På forhånd var innspillet kommunisert med NRL i møtet den 12.11.02. Sametinget fokuserte i sitt innspill på følgende forhold:

- Forenkling av tilskuddsordningene til driftsenheter.
- Den økonomiske situasjonen i reindriftsnæringen.
- Utviklingsprogram for duodji.
- Strukturelle forhold.
- Regler for reinslakting/Dokumentasjon av slakteuttak.

3.3 Nærmere om reindrifftsavtalen 2002/2003

Den økonomiske rammen for reindrifftsavtalen 2002/2003 er på 103 mill kroner, som er det samme som for inneværende avtaleår. Til Reindriftens Utviklingsfond ble det avsatt til sammen 45,9 mill kroner mot 49,7 mill kroner for foregående år. Av avsetningen til Reindriftens utviklingsfond ble følgende midler øremerket:

- 5,5 mill kroner til forskning og veiledning

Sign: _____/_____

- 2,0 mill kroner til samisk utviklingsfond for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår som en komponent
- 1,5 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 7,7 mill kroner til verdiskapningsprogram for reindrift
- 12 mill til innløsning av driftsenheter og andre strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for tilpassing av antall driftsenheter og reintall
- 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak

I tillegg til selve reindrifftsavtalen ble det utarbeidet to sluttprotokoller fra reindrifftsforhandlingene. Den ene protokollen handler om dekning av kostnader til tiltak som følge av radioaktiv forurensning. Det er viktig å merke seg at avtalepartene er enige om at Reindrifftsforvaltningen i Alta får i oppdrag å gjennomgå dagens ordninger med sikte på omlegginger i regelverket. Den andre sluttprotokollen handler om omlegging av tilskudd til driftsenheter og tamreinlag. Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning (NILF) får som oppdrag å gjennomgå ordningene med tilskudd til driftsenheter og tamreinlag.

3.4 Sametingets synspunkter på forhandlingsresultatet

For første gang foregikk forhandlingene om reindrifftsavtalen på både samisk og norsk. Sametinget har i flere år etterlyst og belyst fordeler ved bruk av begge språk under forhandlingene. Partene får et bedre utgangspunkt for en felles forståelse omkring de spørsmålene som drøftes og får samme mulighet til å fremme sine synspunkter under forhandlingene. Sametinget er særlig fornøyd med at denne muligheten ble realisert under reindrifftsforhandlingene i år, og foreslår at dette blir en permanent praksis. Sametinget registrerer også at avtalepartene er enige om å oversette reindrifftsavtalen og tilhørende forskrift til samisk.

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene kom frem til et omforent resultat under avtaleforhandlingene. Det første tilbudet fra staten hadde en ramme på 100 mill kroner, som var en reduksjon på 3 mill kroner i forhold til inneværende avtale. Det endelige forhandlingsresultatet ble en uendret ramme på 103 mill kroner.

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene viderefører og styrker verdiskapningsprogrammet for reindrift med en økning fra 7 mill. kroner til 7.7 mill. kroner. Ansvaret for forvaltning av programmet er lagt til Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND). Sametinget har en representant i styringsgruppen for programmet. Sametinget registrerer at avsetningen på 1 mill. kroner til kvinnerettede tiltak i utviklingsfondet videreføres. Dette er et svært begrenset beløp i forhold til likestillingsutfordringene i reindrifftsneringen. Sametinget vil foreslå at avtalepartene i forbindelse med forskriftsdrøftingene vurderer muligheten til å igangsette et arbeid med sikte på konkrete tiltak for å styrke kvinnenenes deltagelse og posisjon innenfor reindrifftsneringen.

Sametinget merker seg at driftsenhetene ikke har fått økte tilskudd/takster for avtaleåret 2002/2003. Totalregnskapet viser en fortsatt vanskelig økonomisk situasjon for reindrifftsfamiliene. Sametinget merker seg at under 50% av reindrifftsavtalemidlene er direkte tilskudd til driftsenhetene. Sametinget anser det problematisk at så vidt liten del av reindrifftsavtalen kommer de enkelte reindrifftsfamiliene til gode, og vil på bakgrunn av den vanskelige økonomiske situasjon i næringen, anbefale en økning av de økonomiske overføringer direkte til reindrifftsfamiliene.

Sign: _____/_____

Reindrifftsavtalen for 2002/2003 innebærer en skjerpning av minstekravet for å oppnå produksjonstilskudd for driftsenheter i Finnmark med store rovdyrtap, da rovdyrtapet ikke godkjennes som uttak. For enkelte distrikter i Troms innebærer årets avtale en skjerpelse ved at minstekravet er økt fra 800 kilo i fjor til 1200 kilo i år.

Sametinget er tilfreds med at avtalen åpner for mulighet til dispensasjon fra slaktekravene ved ekstraordinære forhold.

Sametinget merker seg at avtalepartene ikke har innført forenklinger i produksjonstilskuddsordningen, slik Sametinget har foreslått. Sametinget anser en ordning med produktivitetsskrav per vårrein som unødvendig detaljstyring. Sametinget vil anbefale at det kun er et minstekrav til produksjon for innvilgelse av produksjonstilskudd. I tillegg til det produksjonsuavhengige produksjonstilskuddet som virker inntektsutjevneende er det nødvendig å videreføre produksjonsavhengige tilskudd som kalveslakttilskudd og tidligslaktetilskudd for å stimulere til økt produksjon.

Sametinget kom med innspill til reindrifftsforhandlingene om en økning fra 2 mill. kroner til 4 mill. kroner i overføringen fra RUF til SUF for å finansiere et eget utviklingsprogram for duodji. Hoveddelen av duodjiutøverne er tilknyttet reindrifften og det ville derfor være naturlig at reindrifften gjennom reindrifftsavtalen er med på å finansiere dette. Sametinget har merket seg at et så viktig utviklingsprogram for reindrifften som duodjiprogrammet, ikke ble prioritert av avtalepartene i forbindelse med reindrifftsavtalen.

Avtalepartene har i en egen sluttprotokoll blitt enige om å foreta en gjennomgang av ordningene med tilskudd til driftsenheter og tamreinlag. Dette er i overensstemmelse med Sametingets merknad til fjorårets reindrifftsavtale. Sametinget vil dog bemerke at mandatet til Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning (NILF) i forbindelse med gjennomgangen av tilskudd til driftsenhetene er for snevert. En vurdering av den økonomiske virkemiddelbruken i reindrifftsnaeringen uten at de kulturelle forhold blir vurdert er ikke akseptabelt. Sametinget er i tvil om Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning har den nødvendige kompetanse til å kunne vurdere kulturelle konsekvenser av ulike modeller for utforming av økonomiske virkemidler. Sametinget vil foreslå at enten Nordisk Samisk Institutt eller annen fagkompetanse på samiske forhold trekkes inn i arbeidet.

4. Sametingets merknader til styringsorganenes virksomhet

4.1 Reindrifftsstyrets årsmelding

Reindrifftsstyret har i sin årsmelding for 2001 kommentert utfordringer, utviklingen og noen enkeltsaker. Sametinget vil peke på Reindrifftsstyrets ansvar for å fastsette forutsigbare rammebetingelser for reindrifftsnaeringen. I reindrifftslovens § 2 heter det :

”Reindrifftsstyret skal dele reinbeiteområdene i reinbeitedistrikter og fastsette alders- og kjønnbestemte vektgrenser for rein og/ eller høyeste antall rein som til enhver tid får beite i det enkelte reinbeitedistrikt.”

Sign: _____/_____

En viktig forutsetning for en bærekraftig reindrift er å få på plass nødvendige rammebetingelser med hensyn til reintall for det enkelte reinbeitedistrikt og den enkelte siida og en fordeling av et bærekraftig reintall mellom de ulike reiene. Uten trygge og forutsigbare rammebetingelser for den enkelte siida og enkelte reindriftsfamilie vil arbeidet med økt produksjon og en intern bærekraftig forvaltning av beiteressursene være vanskelig.

Erfaringene fra reinbeitedistrikter der rammebetingelsene er fastsatt og der det er etablert en fordeling av et bærekraftig reintall mellom de ulike reiene er at det i slike distrikter er bedre produksjon og større forutsigbarhet enn i distrikter der rammebetingelsene ikke er fastsatt. Sametinget har forståelse for at arbeidet med fastsettelse av nye rammebetingelser er et vanskelig og tidskrevende arbeid. Prosessen og måten arbeidet gjennomføres på, er viktig for å skape forståelse for vedtak som fattes. Sametinget vil likevel uttrykke en viss bekymring for fremdriften i arbeidet. Manglende og uklare rammebetingelser medfører utrygghet og et behov for posisjonering, som reindriften som helhet ikke er tjent med. Sametinget forventer at nødvendige ressurser stilles til disposisjon, slik at arbeidet med rammebetingelsene kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte innenfor en forsvarlig tidsramme.

4.2 Reindriftens utviklingsfond

Reindriftens utviklingsfond forvaltes av et styre bestående av 3 av medlemmene i reindriftsstyret. Bevilgningsregnskapet viser en stor bredde i bruken av midlene. Bl.a. overføres 2 millioner kroner til Samisk utviklingsfond med formål om utvikling av næringsvirksomhet i tillegg til reindriftsnæringen. Andre større poster er ekstraordinær støtte for rovdyrtrap (5,5 mill. kroner) i Troms, Nordland og Sør-Trøndelag, utdanningsstipender (2,9 mill. kroner), pramming av rein (4,33 mill. kroner), gjeterhytter (1,8 mill. kroner) og arbeids og sperregjerder (2,6 mill. kroner).

Sametinget registrerer at det i 2001 kun er bevilget 181 000 kroner til livdyrkjøp av en budsjettramme på 1,6 mill. kroner. Dette kan nok ha en sammenheng med en vanskelig situasjon i deler i reindriftsnæringen der det er behov for reintallreduksjoner, men det kan også forklares med at omfordelingen av reinbestanden fra den eldre generasjon til den yngre generasjon skjer i mindre omfang enn før. Manglende bevilgninger til livdyrkjøp viser en situasjon, der ungdommen i reindriftsnæringen av ulike årsaker ikke får mulighet til å etablere seg med fulle rettigheter og plikter i næringen.

4.3 Områdestyrene for reindrift - årsmeldinger

Områdestyrene for reindrift, Nord- og Sør-Trøndelag, Nordland, Troms, Øst- og Vest-Finnmark, har i sine årsmeldinger behandlet flere sammenfallende saker. Sametinget vil peke på to viktige arbeidsområder for områdestyrene:

- Godkjenning av distriktsplanene
- Behandling av arealsaker

Reinbeitedistriktene skal utarbeide beite- og driftsplaner i henhold til reindriftslovens §8. Sametinget registrerer at de fleste reinbeitedistrikter nå har godkjente distriktsplaner. Sametinget forventer at arbeidet med distriktsplaner blir prioritert, slik at alle distriktene i løpet av dette året har godkjente distriktsplaner.

Sign: _____/_____

Sametinget registrerer at områdestyrene har lagt mye arbeid i behandlinger av arealsaker. Sametinget er bekymret for konsekvensene for reindriftens beitegrunnlag av det store antallet dispensasjoner fra vedtatte arealplaner og det store antallet arealsøknader etter plan- og bygningsloven i kommuner uten godkjente arealplaner. Det økende antallet inngrep i reindriftens naturgrunnlag kan ikke fortsette. Situasjonen i dag er at reindriften har et svakt vern av beitearealene. Kun plan- og bygningsloven gir reindriften et viss minimum av arealvern.

Dagens plan- og bygningslov avgrenser reindriftens (områdestyrets) innflytelse til å være høringsinstans og innsigelsesmyndighet i forhold til kommunens arealplanen og reguleringsplaner. I tillegg har reindriften klagerett på kommunenes enkeltvedtak om dispensasjon fra vedtatte planer. Plan- og bygningsloven er under revisjon. Sametinget vil i forbindelse med revisjonen kreve at Norges forpliktelser i henhold til ILO-konvensjon 169 inkorporeres i den nye plan- og bygningsloven.

5. Andre forhold

5.1 Rettighetspørsmålene

Sametinget viser til at det nå er gått 5 år siden Høyesterettsdommen som fratok Riast-Hylling beiterett i et område nord for Aursunden, ble avsagt. Situasjonen i dag er at det ikke er mulig å drive lovlig reindrift i Riast-Hylling reinbeitedistrikt.

Staten har i henhold til ILO-konvensjons 169, artikkel 14 plikt til å sikre urbefolkningen mulighet til fortsatt reindrift. Stortingets forutsetninger om å føre forhandlinger med grunneierne er sluttført. Saken trenger en snarlig avgjørelse.

5.2 Rovvilt

Statens forvaltning av rovviltbestandene var et sentralt tema under årets reindrifftsforhandlinger. NRL krevde bl. annet:

- Tiltak som reduserer rovvilttapene til halvparten i inneværende driftsår og en omforent plan for å få ned tapene ytterligere
- Full erstatning for alle rovdyrtap og rovdyrskader med utbetaling før St. Hans

Sametinget registrerer at rovviltforvaltningen i Norge skaper store problemer for reindriften. Tall fra næringen viser at rovvilttapene i enkelte distrikt er større enn produksjonen. Sametinget er enig med NRL i at rovdyrbestandene innenfor de samiske reindrifftsområdene må reduseres og at det må tilrettelegges for uttak av skadedyr uten en omfattende og tidskrevende prosedyre. Erstatning bøter ikke på de tapene og ulempene som rovdyrbestanden påfører reindriftnæringen. For reindriftnæringen er det uakseptabelt at tapene i enkelte distrikter er så store at hele produksjonen går til rovdyr istedenfor til mat for mennesker. Sametinget konstaterer at Staten ikke kom med konkrete forslag til reduksjon av rovvilt under reindrifftsforhandlingene annet enn at det skal arbeides aktivt med å redusere tapene i enkelte distrikt.

Sametinget foreslår at det nå gjennomføres en brei gjennomgang av forvaltningsordningene for rovdyrbestandene med sikte på at forvaltningen av rovdyrene endres slik at Statens forpliktelser om

ivaretagelse av det materielle grunnlaget for samisk kultur ivaretaes. Det er ikke akseptabelt at det i enkelte reinbeitedistrikter er en situasjon der rovdyrtape gjør det umulig å produsere reinkjøtt for salg. Sametinget vil peke på behovet for rovdyrfrie kalvingsområder, etablering av tålegrenser for tap og mulighet for rask inngripping ved store tap.

5.3 Kvinnens stilling i reindriftnæringen

Tradisjonelt har kvinnens stilling i reindriften vært sterk i forhold til organisering og utøvelse av driften, økonomi, oppdragelse av barn, forvaltning av kulturelle verdier, duodji og husholdning. Denne posisjonen svekkes gradvis. Kvinnen er underlagt mannen næringsmessig da svært få kvinner har egen driftsenhet. Dette medfører at kvinnene er i ferd med å forsvinne fra næringen. Dette har en negativ innvirkning på reindriften eksistens som tradisjonell samisk næring. Reindriften står overfor store utfordringer i arbeidet med å synliggjøre kvinnens stilling og å styrke kvinnens status og posisjon i næringen. Sametinget vil understreke nødvendigheten av konkrete tiltak for å stimulere og tilrettelegge for kvinnens deltagelse i reindriftnæringen.

6. Utsyn

Reindriftnæringen er en viktig del av samisk kultur. Dette innebærer at Sametinget har en spesiell forpliktelse til å arbeide for en positiv utvikling av reindriftnæringen. Samisk språk og kultur er en viktig og integrert del av reindriftnæringen.

Ved utformingen av reindriftpolitikken er det viktig å vurdere konsekvensene for næringsvirksomheten, og konsekvensene for utviklingen av den samiske kulturelle bærekraften i reindriftnæringen. Dette innebærer bl.a. at ved utformingen av forskrifter og regler for reinslaktingen må disse fremme utvikling av reindriftskulturen. Reglene og forskriftene for slakting av rein er i dag en effektiv barriere mot småskala produksjon og salg av samiske spesialiteter som røykakjøtt, tørkakjøtt og duodjiprodukter basert på råvarer fra rein. Disse må endres.

I spørsmål knyttet til økonomiske virkemidler må de kulturelle konsekvensene av virkemidlene vurderes på lik linje med konsekvensen av virkemidlene for den økonomiske og økologisk bærekraften i næringen. Sametinget har merket seg at avtalepartene har blitt enige om å se på en omlegging av tilskuddsordningene til driftsenheter og tamreinlag. Sametinget vil understreke at det er myndighetenes ansvar å sørge for at konsekvensene av tilskuddsordningene i forhold til likestilling og i forhold til samisk kulturell bærekraft blir vurdert i forbindelse med denne gjennomgangen.

Merknad 1, Arbeiderpartiets sametingsgruppe v/representant Egil Olli:

Reindriftsavtalen

Sametinget gav sine innspill til avtalepartene i reindriftsforhandlingen pr. brev, dette mener Arbeiderpartiets sametingsgruppe ikke er en god nok arbeidsform. Sametinget og regjeringen bør i forkant av de årlige reindriftsforhandlinger drøfte reindriftpolitikken og de utfordringene næringen står overfor. En slik arbeidsform vil gjøre det lettere for Sametinget og regjeringen å utforme en felles reindriftpolitikk.

Sign: _____/_____

Arbeiderpartiets sametingsgruppe tar til etterretning avtalen som er inngått mellom avtalepartene. Fortsatt er inntektene lave i reindriften og det er behov for å styrke inntjeningen. Arbeiderpartiets sametingsgruppe er derfor glad for at avtalen viderefører og øker bevilgningen til verdiskapningsprogrammet, der en ser et stort potensiale for inntektsøkning for reindriftsbefolkningen. Det er også gledelig at det i avtalen er satt av midler til refusjon av utgifter i forbindelse med den nyetablerte fagbrevordningen i reindriften. Dette er viktig i forbindelse med de utfordringer reindriften står overfor.

Rovdyrtap

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er tilfreds med at Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet er enige i at rovdyrtapene ikke er akseptable, og at det må arbeides aktivt for å redusere tapene, med blant annet uttak av rovdyr i kalvingsområdene og i særlig tapsbelastede områder.

Fortsatt mangler imidlertid myndighetene en klar holdning for takling av rovdyrproblematikken.

For næringen er det ikke akseptabelt at bare 28% av tapene forvoldt av rovdyr blir erstattet, når over 50% av produksjonen tapes til rovdyr.

Strukturtiltak

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er også fornøyd med at det er avsatt 12 mill. kr til innløsning av driftsenheter og andre struktureringstiltak i distrikter med behov for tilpasning av antall driftsenheter og reintall. Arbeiderpartiets sametingsgruppe har forventninger til at dette fører til en bedre tilpasning til beiteressursene. For å få den frivillige ordningen med avvikling av driftsenheter til å fungere, må man høyne innløsningssummen pr. driftsenhet betraktelig.

Ordningen med tidligpensjonering i reindriften må fortsette, og ordningen med generasjonsskifte må innføres. Dette for at ungdommen skal kunne få innpass i næringen og for å få til en bedre alderssammensetning i næringen. I noen distrikter er det en skjev alderssammensetning, og nevnte ordninger kan være virkemidlene for å rette opp dette.

Driftstilskudd

Driftstilskudd til Troms og Nordland må opprettholdes i sin nåværende form og med nåværende satser, inntil en får bukt med rovdyrproblemet. Det er fortsatt mange distrikter og driftsenheter som har et langt lavere reintall enn det beitesituasjonen skulle tilsi. En bør heller ikke skjerpe slaktekravet for distrikter, som har hatt katastrofesituasjon de siste år, dette angår blant annet Ytre-Troms.

Drivstoffavgifter i næringen

Arbeiderpartiets sametingsgruppe går inn for at reindriftnæringen fritas for avgifter på drivstoff. Reindriftnæringen er avhengig av å bruke bensindrevne fremkomstmidler, og det vil ikke være riktig å innkreve drivstoffavgift på bensin brukt i næringen.

Forslag 1, representant Per A. Bæhr, Flyttsamelista og Høyre:

Flyttsamelista og Høyre foreslår at avsnitt 4 i punkt 3.4, side 4, strykes (Sametinget merker seg ...)

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble forkastet med 21 stemmer.
2. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Representant Margreta Påve Kristiansen fremmet følgende protokolltilførsel:

Som Sametinget kjenner til, har distriktene i ytre deler av Troms reinbeiteområde lidt store og inngripende tap som følge av ekstreme snøvintre i 1997 – 2000. Viser blant annet til at dette ble reist som ny sak under plenum i februar 2002 som sak 11/02. Da katastrofevinteren i 2000 inntraff hadde distriktene ikke maktet å bygge reinflokken opp til et levelig nivå, etter tapene vinteren 1997.

I denne sammenheng vises det spesielt til årsmeldingen fra Områdestyret i Troms 2001 side 19, hvor det uttrykkelig slås fast: Ettervirkningene av tapsvintrene 1997 og 2000 medfører behov for gjenoppbygging av produksjonsgrunnlaget med et reintall til et rimelig nivå. Områdestyret mener at det må tas hensyn til dette ved utformingen av regelverket til reindriftsavtalen. For at slike situasjoner skal fanges opp av reindriftsavtale-systemet, må ordningen gi muligheter og legge bedre til rette for gjenoppbygging/ reetablering.

Det er meget beklagelig at forhandlingspartene ikke har tatt hensyn til uttalelsen fra reindriftens eget fagorgan, som har inngående kjennskap til den vanskelige situasjonen i distriktene som er rammet.

Denne situasjonen må slik det fremkommer i årsmeldingen for Områdestyret i Troms, tas på alvor, ved at distriktene gis anledning til gjenoppbygging av produksjonsgrunnlaget. Dette må fanges opp ved utformingen av regelverket til reindriftsavtalen, slik områdestyret også understreket. Slaktekravet må derfor fjernes, eller senkes til 800 kg, slik det ble gjort under reindriftsavtalene for 2001/2002.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Randi A. Skum, saksordfører	
2.	Per A. Bæhr	
3.	Egil Olli	
4.	Ann-Mari Thomassen	
5.	Jarle Jonassen	
6.	Ragnhild Lydia Nystad	
7.	Sten Erling Jønsson	
8.	Berit Oskal Eira	
9.	Willy Olsen	
10.	Margreta Påve Kristiansen	

Sign: _____/_____

	Jarle Jonassen (til forslaget)	
11.	Randi A. Skum, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

1. Innledning

Uttalelsen inneholder en vurdering av utviklingen i reindriftsnæringen på grunnlag av styringsorganenes årsmeldinger, Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg og Ressursregnskapet fra Reindriftsforvaltningen. I tillegg behandles reindriftsavtalen for driftsåret 2002/2003. Bakgrunnen for Sametingets behandling av reindriftsavtalen er hovedavtalen for reindriften §4 som slår fast at før Stortinget behandler reindriftsavtalen skal Sametinget gis anledning til å uttale seg. Sametinget finner det mest hensiktsmessig at de ulike meldingene og rapportene om reindrift behandles sammen med reindriftsavtalen, slik at Sametinget kan fremme sine synspunkter i de ulike reindriftssakene i en helhetlig sammenheng.

2. Sametingets merknader til utviklingen i næringen

Grunnlaget for Sametingets merknader er Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg og Ressursregnskapet fra Reindriftsforvaltningen. Sametinget har merket seg opplysninger i Ressursregnskapet som viser store variasjoner i produksjonen fra reinbeiteområde til reinbeiteområde, men også store variasjoner mellom ulike distrikt og siidaer innenfor samme reinbeiteområde. Dette gjenspeiler variasjoner i driftsformer, slakteuttak, tap, topografi, beitegrunnlag, areal, sammensetning av årstidsbeitene, reintetthet, klimatiske forhold, rovdypress og forstyrrelser. Det forhold at samisk reindrift har vært og er basert på naturlig beite og drevet i utmark gjør at det naturlig vil være variasjoner i produksjonen både mellom ulike år og mellom ulike områder.

Ressursregnskapet (Kap. 6, tabell 6.7) viser en lav produksjon i Karasjok, Vest-Finnmark og Troms siste driftsår (00/01), bl.a. på grunn av rovdyr og vanskelige klimatiske forhold. Sametinget har merket seg at det i disse områdene har vært en lav produksjon i alle de 5 siste årene. I en situasjon med mangeårig lav produksjon anser Sametinget det nødvendig med økt fokus på ulike tapsforebyggende tiltak og økt forskning med sikte på økt kunnskap om ulike tapsårsaker.

Ressursregnskapet (tabell 8.3) gir oversikt over alderssammensetningen av innehavere av aktive driftsenheter. Tabellen viser en skjev alderssammensetning og høy gjennomsnittsalder. Sametinget har merket seg at antallet driftsenhetsinnehavere i aldersgruppen under 30 år er lavt i forhold til innehavere i de eldre aldersgruppene. Antallet driftsenhetsinnehavere under 30 år utgjorde siste driftsåret 9,3 % av totalantallet driftsenheter. I de enkelte driftsenhetene vil det nok være ungdommer som arbeider aktivt i reindriften uten rettigheter, uten egen inntekt og uten framtidsutsikter. Ofte er det disse ungdommene som utfører det tyngste arbeidet i reindriften og er nødvendig arbeidskraft. Et problem med en aldersmessig skjev fordeling vil være balansen mellom fysisk arbeidskraft og kompetanse, samt kulturell kontinuitet. Dersom en tar utgangspunkt i behovet for balanse mellom kompetanse og arbeidskraft, burde andelen utøvere under 30 år ligge mellom 20% og 30%.

Sign: _____/_____

En balansert utvikling i reindriftsnæringen med kulturell kontinuitet innebærer behov for at det nå etableres gode generasjonsovergangsordninger, slik at ungdommer som skal sørge for kulturell kontinuitet får fullverdig mulighet til å delta i drifta fra ung alder og får et økonomisk fundament for deltagelsen. Sametinget er oppmerksom på at noen distrikter har et høyt antall driftsenheter i forhold til ressursgrunnlaget. I slike distrikter er ordninger med frivillige innløsning av driftsenheter en god ordning som over tid vil gi en mer bærekraftig reindrift. I tillegg til innløsningsordninger vil Sametinget foreslå at det etableres gode førtidspensjoneringsordninger for aldersgruppen over 50 år som tiltak for å få en bedre tilpassing mellom driftsenheter og ressursgrunnlaget, men også for å gi flere ungdommer mulighet til å utvikle sin reindrift. Fordelen med førtidspensjonsordninger fremfor innløsning av driftsenheter er at ved førtidspensjonering vil en beholde tilhørighet til reindriftskulturen og fremdeles være en ressurs for næringen, samtidig som pensjoneringen gir de resterende driftsenheter bedre økonomiske rammebetingelser. Problemet med dramatiske brudd i livsforløpet er de sosiale kostnadene som slike brudd ofte fører til.

Tilrettelegging av generasjonsoverganger vil ikke øke antallet permanente enheter i reindriftsnæringen, men derimot være et tiltak som skaper forutsigbarhet for de som satser på en fremtid i næringen, samtidig som en unik kompetanse og kulturell kontinuitet sikres. Sametinget vil bemerke at dagens situasjon for aktive unge utøvere ikke er tilfredsstillende. Sametinget vil foreslå at det godkjennes ordninger enten med midlertidige driftsenheter for ungdom eller togenerasjonsdriftsenheter. Ingen av forslagene krever lovendringer og kan innføres straks.

Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg viser at reindriftens egen inntjening har blitt redusert de siste 10 årene. Dette gjelder både den totale produksjon og produksjonen per rein. Samtidig har kostnadene økt. Konsekvensen av denne utviklingen er at reindriftshusholdningene i større grad enn tidligere er avhengig av økonomiske overføringer og inntekter utenom reindrifta. Dette er en utvikling som svekker den kulturelle bærekraften i reindriftsnæringen og konsekvensen er at en stadig større andel av kvinner med tilknytning til reindriftsnæringen har lønnsarbeid. Totalregnskapet viser at inntekter utenom reindriftsnæringen er høy i områder med svakt økonomisk resultat i næringen. For å motvirke denne utviklingen anser Sametinget det nødvendig å styrke det økonomiske resultatet i næringen i områder med svak næringsøkonomi.

Totalregnskapets viser en kjønnsmessig skjevhet med hensyn til fordeling av lederfunksjonen i driftsenhetene. Sametinget etterlyser et mer planmessig arbeid med likestillingsutfordringer i reindriftsnæringen.

3. Reindriftsavtalen

3.1 Sametingets behandling av avtalen for 2001/2002.

Reindriftsavtalen for 2001/2002 ble behandlet av Sametingets plenum 30.05.01 i sak 17/01. Sametinget fokuserte ved fjorårets behandling av reindriftsavtalen på følgende problemstillinger:

- Sametinget ønsket å rette søkelyset på bruken av språk under forhandlingene og ser det som en styrke at både samisk og norsk blir benyttet under reindriftsforhandlingene.

- Sametinget foreslo at i forbindelse med økonomiske virkemidler må det foretas konsekvensutredninger.
- Sametinget uttrykte tilfredshet med at det er satt i gang tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnlaget.
- Sametinget uttrykte tilfredshet med at verdiskapningsprogrammet for reindrift er i gang og at Sametinget har fått en representant i styringsgruppen.

3.2 Sametingets innspill til avtalen for 2002/2003

Sametinget gav i brev av 30.11.01 innspill til årets reindrifftsforhandlinger, slik det også har blitt gjort tidligere år. Innspill til avtalepartene i reindrifftsforhandlingene er en oppfølging av Sametingets reindrifftspolitikk. På forhånd var innspillet kommunisert med NRL i møtet den 12.11.02. Sametinget fokuserte i sitt innspill på følgende forhold:

- Forenkling av tilskuddsordningene til driftsenheter.
- Den økonomiske situasjonen i reindrifftsneringen.
- Utviklingsprogram for duodji.
- Strukturelle forhold.
- Regler for reinslakting/Dokumentasjon av slakteuttak.

3.3 Nærmere om reindrifftsavtalen 2002/2003

Den økonomiske rammen for reindrifftsavtalen 2002/2003 er på 103 mill kroner, som er det samme som for inneværende avtaleår. Til Reindrifftens Utviklingsfond ble det avsatt til sammen 45,9 mill kroner mot 49,7 mill kroner for foregående år. Av avsetningen til Reindrifftens utviklingsfond ble følgende midler øremerket:

- 5,5 mill kroner til forskning og veiledning
- 2,0 mill kroner til samisk utviklingsfond for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår som en komponent
- 1,5 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 7,7 mill kroner til verdiskapningsprogram for reindrift
- 12 mill til innløsning av driftsenheter og andre strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for tilpassing av antall driftsenheter og reintall
- 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak

I tillegg til selve reindrifftsavtalen ble det utarbeidet to sluttprotokoller fra reindrifftsforhandlingene. Den ene protokollen handler om dekning av kostnader til tiltak som følge av radioaktiv forurensning. Det er viktig å merke seg at avtalepartene er enige om at Reindrifftsforvaltningen i Alta får i oppdrag å gjennomgå dagens ordninger med sikte på omlegginger i regelverket. Den andre sluttprotokollen handler om omlegging av tilskudd til driftsenheter og tamreinlag. Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning (NILF) får som oppdrag å gjennomgå ordningene med tilskudd til driftsenheter og tamreinlag.

Sign: _____/_____

3.4 Sametingets synspunkter på forhandlingsresultatet

For første gang foregikk forhandlingene om reindrifftsavtalen på både samisk og norsk. Sametinget har i flere år etterlyst og belyst fordeler ved bruk av begge språk under forhandlingene. Partene får et bedre utgangspunkt for en felles forståelse omkring de spørsmålene som drøftes og får samme mulighet til å fremme sine synspunkter under forhandlingene. Sametinget er særlig fornøyd med at denne muligheten ble realisert under reindrifftsforhandlingene i år, og foreslår at dette blir en permanent praksis. Sametinget registrerer også at avtalepartene er enige om å oversette reindrifftsavtalen og tilhørende forskrift til samisk.

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene kom frem til et omforent resultat under avtaleforhandlingene. Det første tilbudet fra staten hadde en ramme på 100 mill kroner, som var en reduksjon på 3 mill kroner i forhold til inneværende avtale. Det endelige forhandlingsresultatet ble en uendret ramme på 103 mill kroner.

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene viderefører og styrker verdiskapningsprogrammet for reindrift med en økning fra 7 mill. kroner til 7.7 mill. kroner. Ansvar for forvaltning av programmet er lagt til Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND). Sametinget har en representant i styringsgruppen for programmet. Sametinget registrerer at avsetningen på 1 mill. kroner til kvinnerettede tiltak i utviklingsfondet videreføres. Dette er et svært begrenset beløp i forhold til likestillingsutfordringene i reindrifftsneringen. Sametinget vil foreslå at avtalepartene i forbindelse med forskriftsdrøftingene vurderer muligheten til å igangsette et arbeid med sikte på konkrete tiltak for å styrke kvinnenens deltagelse og posisjon innenfor reindrifftsneringen.

Sametinget merker seg at driftsenhetene ikke har fått økte tilskudd/takster for avtaleåret 2002/2003. Totalregnskapet viser en fortsatt vanskelig økonomisk situasjon for reindrifftsfamiliene. Sametinget merker seg at under 50% av reindrifftsavtalemidlene er direkte tilskudd til driftsenhetene. Sametinget anser det problematisk at så vidt liten del av reindrifftsavtalen kommer de enkelte reindrifftsfamiliene til gode, og vil på bakgrunn av den vanskelige økonomiske situasjon i næringen, anbefale en økning av de økonomiske overføringer direkte til reindrifftsfamiliene.

Reindrifftsavtalen for 2002/2003 innebærer en skjerping av minstekravet for å oppnå produksjonstilskudd for driftsenheter i Finnmark med store rovdyrtaf, da rovdyrtafet ikke godkjennes som uttak. For enkelte distrikter i Troms innebærer årets avtale en skjerpelse ved at minstekravet er økt fra 800 kilo i fjor til 1200 kilo i år.

Sametinget er tilfreds med at avtalen åpner for mulighet til dispensasjon fra slaktekravene ved ekstraordinære forhold.

Sametinget merker seg at avtalepartene ikke har innført forenklinger i produksjonstilskuddsordningen, slik Sametinget har foreslått. Sametinget anser en ordning med produktivitetskrav per vårrein som unødvendig detaljstyring. Sametinget vil anbefale at det kun er et minstekrav til produksjon for innvilgelse av produksjonstilskudd. I tillegg til det produksjonsuavhengige produksjonstilskuddet som virker inntektsutjevneende er det nødvendig å videreføre produksjonsavhengige tilskudd som kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd for å stimulere til økt produksjon.

Sign: _____/_____

Sametinget kom med innspill til reindrifftsforhandlingene om en økning fra 2 mill. kroner til 4 mill. kroner i overføringen fra RUF til SUF for å finansiere et eget utviklingsprogram for duodji. Hoveddelen av duodjiutøverne er tilknyttet reindrifften og det ville derfor være naturlig at reindrifften gjennom reindrifftsavtalen er med på å finansiere dette. Sametinget har merket seg at et så viktig utviklingsprogram for reindrifften som duodjiprogrammet, ikke ble prioritert av avtalepartene i forbindelse med reindrifftsavtalen.

Avtalepartene har i en egen sluttprotokoll blitt enige om å foreta en gjennomgang av ordningene med tilskudd til driftsenheter og tamreinlag. Dette er i overensstemmelse med Sametingets merknad til fjorårets reindrifftsavtale. Sametinget vil dog bemerke at mandatet til Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning (NILF) i forbindelse med gjennomgangen av tilskudd til driftsenhetene er for snevert. En vurdering av den økonomiske virkemiddelbruken i reindriffts næringen uten at de kulturelle forhold blir vurdert er ikke akseptabelt. Sametinget er i tvil om Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning har den nødvendige kompetanse til å kunne vurdere kulturelle konsekvenser av ulike modeller for utforming av økonomiske virkemidler. Sametinget vil foreslå at enten Nordisk Samisk Institutt eller annen fagkompetanse på samiske forhold trekkes inn i arbeidet.

4. Sametingets merknader til styringsorganenes virksomhet

4.1 Reindrifftsstyrets årsmelding

Reindrifftsstyret har i sin årsmelding for 2001 kommentert utfordringer, utviklingen og noen enkeltsaker. Sametinget vil peke på Reindrifftsstyrets ansvar for å fastsette forutsigbare rammebetingelser for reindriffts næringen. I reindrifftslovens § 2 heter det :

”Reindrifftsstyret skal dele reinbeiteområdene i reinbeitedistrikter og fastsette alders- og kjønnbestemte vektgrenser for rein og/ eller høyeste antall rein som til enhver tid får beite i det enkelte reinbeitedistrikt.”

En viktig forutsetning for en bærekraftig reindrift er å få på plass nødvendige rammebetingelser med hensyn til reintall for det enkelte reinbeitedistrikt og den enkelte siida og en fordeling av et bærekraftig reintall mellom de ulike reieneierne. Uten trygge og forutsigbare rammebetingelser for den enkelte siida og enkelte reindriffts familie vil arbeidet med økt produksjon og en intern bærekraftig forvaltning av beiteressursene være vanskelig.

Erfaringene fra reinbeitedistrikter der rammebetingelsene er fastsatt og der det er etablert en fordeling av et bærekraftig reintall mellom de ulike reieneierne er at det i slike distrikter er bedre produksjon og større forutsigbarhet enn i distrikter der rammebetingelsene ikke er fastsatt. Sametinget har forståelse for at arbeidet med fastsettelse av nye rammebetingelser er et vanskelig og tidskrevende arbeid. Prosessen og måten arbeidet gjennomføres på, er viktig for å skape forståelse for vedtak som fattes. Sametinget vil likevel uttrykke en viss bekymring for fremdriften i arbeidet. Manglende og uklare rammebetingelser medfører utrygghet og et behov for posisjonering, som reindrifften som helhet ikke er tjent med. Sametinget forventer at nødvendige ressurser stilles til disposisjon, slik at arbeidet med rammebetingelsene kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte innenfor en forsvarlig tidsramme.

Sign: _____/_____

4.2 Reindriftens utviklingsfond

Reindriftens utviklingsfond forvaltes av et styre bestående av 3 av medlemmene i reindrifststyret. Bevilgningsregnskapet viser en stor bredde i bruken av midlene. Bl.a. overføres 2 millioner kroner til Samisk utviklingsfond med formål om utvikling av næringsvirksomhet i tillegg til reindriftnæringen. Andre større poster er ekstraordinær støtte for rovdyrtap (5,5 mill. kroner) i Troms, Nordland og Sør-Trøndelag, utdanningsstipender (2,9 mill. kroner), pramming av rein (4,33 mill. kroner), gjeterhytter (1,8 mill. kroner) og arbeids og sperregjerder (2,6 mill. kroner).

Sametinget registrerer at det i 2001 kun er bevilget 181 000 kroner til livdyrkjøp av en budsjetttramme på 1,6 mill. kroner. Dette kan nok ha en sammenheng med en vanskelig situasjon i deler i reindriftnæringen der det er behov for reintallreduksjoner, men det kan også forklares med at omfordelingen av reinbestanden fra den eldre generasjon til den yngre generasjon skjer i mindre omfang enn før. Manglende bevilgninger til livdyrkjøp viser en situasjon, der ungdommen i reindriftnæringen av ulike årsaker ikke får mulighet til å etablere seg med fulle rettigheter og plikter i næringen.

4.3 Områdestyrene for reindrift - årsmeldinger

Områdestyrene for reindrift, Nord- og Sør-Trøndelag, Nordland, Troms, Øst- og Vest-Finnmark, har i sine årsmeldinger behandlet flere sammenfallende saker. Sametinget vil peke på to viktige arbeidsområder for områdestyrene:

- Godkjenning av distriktsplanene
- Behandling av arealsaker

Reinbeitedistriktene skal utarbeide beite- og driftsplaner i henhold til reindrifstlovens §8. Sametinget registrerer at de fleste reinbeitedistrikter nå har godkjente distriktsplaner. Sametinget forventer at arbeidet med distriktsplaner blir prioritert, slik at alle distriktene i løpet av dette året har godkjente distriktsplaner.

Sametinget registrerer at områdestyrene har lagt mye arbeid i behandlinger av arealsaker. Sametinget er bekymret for konsekvensene for reindriften av beitegrunnlag av det store antallet dispensasjoner fra vedtatte arealplaner og det store antallet arealsøknader etter plan- og bygningsloven i kommuner uten godkjente arealplaner. Det økende antallet inngrep i reindriften naturgrunnlag kan ikke fortsette. Situasjonen i dag er at reindriften har et svakt vern av beitearealene. Kun plan- og bygningsloven gir reindriften et viss minimum av arealvern.

Dagens plan- og bygningslov avgrensner reindriften (områdestyrets) innflytelse til å være høringsinstans og innsigelsesmyndighet i forhold til kommunens arealplanen og reguleringsplaner. I tillegg har reindriften klagerett på kommunenes enkeltvedtak om dispensasjon fra vedtatte planer. Plan- og bygningsloven er under revisjon. Sametinget vil i forbindelse med revisjonen kreve at Norges forpliktelser i henhold til ILO-konvensjon 169 inkorporeres i den nye plan- og bygningsloven.

5. Andre forhold

5.1 Rettighetspørsmålene

Sametinget viser til at det nå er gått 5 år siden Høyesterettsdommen som fratok Riast-Hylling beiterett i et område nord for Aursunden, ble avsagt. Situasjonen i dag er at det ikke er mulig å drive lovlig reindrift i Riast-Hylling reinbeitedistrikt.

Staten har i henhold til ILO-konvensjons 169, artikkel 14 plikt til å sikre urbefolkningen mulighet til fortsatt reindrift. Stortingets forutsetninger om å føre forhandlinger med grunneierne er sluttført. Saken trenger en snarlig avgjørelse.

5.2 Rovvilt

Statens forvaltning av rovviltbestandene var et sentralt tema under årets reindrifftsforhandlinger. NRL krevde bl. annet:

- Tiltak som reduserer rovvilttapene til halvparten i inneværende driftsår og en omforent plan for å få ned tapene ytterligere
- Full erstatning for alle rovdyrtap og rovdyrskader med utbetaling før St. Hans

Sametinget registrerer at rovviltforvaltningen i Norge skaper store problemer for reindrifften. Tall fra næringen viser at rovvilttapene i enkelte distrikt er større enn produksjonen. Sametinget er enig med NRL i at rovdyrbestandene innenfor de samiske reindrifftsområdene må reduseres og at det må tilrettelegges for uttak av skadedyr uten en omfattende og tidskrevende prosedyre. Erstatning bøter ikke på de tapene og ulempene som rovdyrbestanden påfører reindriffts næringen. For reindriffts næringen er det uakseptabelt at tapene i enkelte distrikter er så store at hele produksjonen går til rovdyr istedenfor til mat for mennesker. Sametinget konstaterer at Staten ikke kom med konkrete forslag til reduksjon av rovvilt under reindrifftsforhandlingene annet enn at det skal arbeides aktivt med å redusere tapene i enkelte distrikt.

Sametinget foreslår at det nå gjennomføres en bred gjennomgang av forvaltningsordningene for rovdyrbestandene med sikte på at forvaltningen av rovdyrene endres slik at Statens forpliktelser om ivaretagelse av det materielle grunnlaget for samisk kultur ivaretas. Det er ikke akseptabelt at det i enkelte reinbeitedistrikter er en situasjon der rovdyrtapene gjør det umulig å produsere reinkjøtt for salg. Sametinget vil peke på behovet for rovdyrfrie kalvingsområder, etablering av tålegrenser for tap og mulighet for rask inngripping ved store tap.

5.3 Kvinnens stilling i reindriffts næringen

Tradisjonelt har kvinnens stilling i reindrifften vært sterk i forhold til organisering og utøvelse av driften, økonomi, oppdragelse av barn, forvaltning av kulturelle verdier, duodji og husholdning. Denne posisjonen svekkes gradvis. Kvinnen er underlagt mannen næringsmessig da svært få kvinner har egen driftsenhet. Dette medfører at kvinnene er i ferd med å forsvinne fra næringen. Dette har en negativ innvirkning på reindriffts eksistens som tradisjonell samisk næring. Reindrifften står overfor store utfordringer i arbeidet med å synliggjøre kvinnenens stilling og å styrke kvinnenens status og posisjon i næringen. Sametinget vil

Sign: _____/_____

understreke nødvendigheten av konkrete tiltak for å stimulere og tilrettelegge for kvinnenes deltagelse i reindriftsnæringen.

6. Utsyn

Reindriftsnæringen er en viktig del av samisk kultur. Dette innebærer at Sametinget har en spesiell forpliktelse til å arbeide for en positiv utvikling av reindriftsnæringen. Samisk språk og kultur er en viktig og integrert del av reindriftsnæringen.

Ved utformingen av reindriftspolitikken er det viktig å vurdere konsekvensene for næringsvirksomheten, og konsekvensene for utviklingen av den samiske kulturelle bærekraften i reindriftsnæringen. Dette innebærer bl.a. at ved utformingen av forskrifter og regler for reinslaktingen må disse fremme utvikling av reindriftskulturen. Reglene og forskriftene for slakting av rein er i dag en effektiv barriere mot småskala produksjon og salg av samiske spesialiteter som røykakjøtt, tørkakjøtt og duodjiprodukter basert på råvarer fra rein. Disse må endres.

I spørsmål knyttet til økonomiske virkemidler må de kulturelle konsekvensene av virkemidlene vurderes på lik linje med konsekvensen av virkemidlene for den økonomiske og økologisk bærekraften i næringen. Sametinget har merket seg at avtalepartene har blitt enige om å se på en omlegging av tilskuddsordningene til driftsenheter og tamreinlag. Sametinget vil understreke at det er myndighetenes ansvar å sørge for at konsekvensene av tilskuddsordningene i forhold til likestilling og i forhold til samisk kulturell bærekraft blir vurdert i forbindelse med denne gjennomgangen.

Saken ble avsluttet 29. mai 2002 kl. 16.05.

Sak 21/02

Sametingets budsjett 2002 – revidert budsjett

Saken påbegynt 29. mai 2002 kl. 16.05.

I. Dokumenter

- Driftstilskudd til samiske bokbusser – brev av 27.06.01 fra Statens bibliotektilsyn
- Statsbudsjettets kap. 701.21 for 2002, tildeling til Sametinget fra Helsedepartementet – brev av 09.01.02 fra Det Kongelige Helsedepartement
- Statsbudsjettet 2002 kap 206 post 50 Tilskudd til Sametinget – tilsagnsbrev av 23.01.02 fra Utdannings- og forskningsdepartementet
- Statsbudsjettet 2002 – tildeling til Sametinget fra Kommunal- og regionaldepartementet – tildelingsbrev av 31.01.02 Statsbudsjettet 2002 kap. 320 Almenne kulturformål post 53 Samiske kulturformål – tildeling til Sametinget – brev av 21.02.02 fra Det Kongelige Kultur- og Kirkedepartement
- Prosjektbeskrivelse – valg, representasjon og likestilling – brev av 28.02.02 fra Sámi Allaskuvla
- Skisse til pilotprosjektet eSápmi – notat av 11.04.02

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget:

Sametingets endringer i budsjettet for 2002 framgår av nedenforstående tabell med tilhørende omtale av de enkelte poster:

Post	Benevnelse	Budsjett			(i 1000 kr)
		2002	Bund.mid.	Endring	
01	Driftsutgifter pol. Ledelse	11 060		+446	11 506
01	Driftsutgifter adm.	48 168	+1 430	+1089	50 687
21	Spesielle driftsutgifter	3 412		+2700	6112
45	Større nyanskaffelser	0		0	0
51	Næringsutvikling	21 630		0	21 630
52	Kultur	29 719		+135	29 854
53	Samisk språk	29 200		+300	29 500
54	Miljø- og kulturvern	10 515		-165	10 350
55	Andre tilskudd(politisk arbeid)	4 900		0	4 900
56	Opplæring	20 714		+2 500	23 214
57	Internasjonalt samarbeid	1 100		+2 150	3 250
59	Helse- og sossialsatsing	5 200		-700	4 500
60	Arkiv-, bibliotek- og info.tj.	4 182	+367	+665	5 214
61	Likestillingstiltak (NY)	0		+200	200
			+1797	+ 9320	

Sign: _____/_____

1 Post 01 Driftsutgifter

Driftsutgifter politisk nivå økes med **kr 446 000**. Økningen fordeles til styrking av plenum, Sametingsrådet, delegasjonen til Samisk parlamentarisk råd og gruppelederne. Driftsutgiftene til gjennomføring av interregprogrammene økes med **kr 150 000**. Sametingets driftsutgifter til arbeidet med samisk språk økes med **kr 230 000**. Dette omfatter spesielt styrking av normeringsarbeidet i samisk. Det avsettes **kr 200 000** til utredning av Samisk arkiv i Kautokeino. Sametinget iverksetter pilotprosjektet eSápmi med **kr 300 000**, og forutsetter også ekstern finansiering i gjennomføringen. Til dekning av utgifter til pågående miljø- og kulturvernprosjekter og til pågående opplæringsprosjekter er det overført bundne midler på **kr 1 430 000**.

		Budsjett		(i 1000 kr)
Post 01	Driftsutgifter	2002	Endring	Revidert
Post 01	Politisk ledelse	11 060	+446	11 506
Post 01	Administrasjon:	48 168	2 519	50 687

2 Post 21 Spesielle driftsutgifter

Underposten læremiddelutvikling styrkes med **kr 2 500 000**. Underposten Interreg driftsutgifter økes med **kr 80 000** til å dekke utgifter til teknisk assistanse i Sametinget i Sverige.

		Budsjett		(i 1000 kr)
Post 21	Spesielle driftsutgifter	2002	Endring	Revidert
21.1	Læremiddelsutvikling	1 800	+ 2 500	4 300
21.2	Interreg driftsutgifter	300	+80	420
21.3	Internett/datainformasjon	700		700
21.4	Kompetansheving språk	500		500
21.5	Politiske initiativ	62		62
21.6	Likestillingspris	50		50
21.7	Oppfølging av Samerettsutvalget	0	+120	120
	Sum	3 412	+2 700	6112

3 Post 53 Språk

		Budsjett		(i 1000 kr)
Post	Betegnelse	2002	Endring	+/-
53.0	Tospråklighetstilskudd	24 750	+300	25 050
53.2	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	2 450		2 450
53.3	Språksentre	2 000		2 000
	SUM	29 200	+300	29 500

Tospråklighetstilskuddet styrkes med **kr 300 000**,-, jf overføring av tidligere skjønnsmidler (KRD kap 571 post 64) til kommunene. Disse fordeles forholdsvis til de 6 primærkommunene som får støtte over posten.

Sign: _____/_____

4 Post 52.3 Kulturhus

Vardobáiki og Gamtofta tas inn i driftstilskuddsordningen som en fast ordning med henholdsvis kr 100 000 og kr 35 000 i støtte for 2002.

5 Post 54 Miljø- og kulturvern

Underposten 54.0 kulturminnevern økes med kr 500 000. Samisk arkiv flyttet fra til ny post 60.2. Dette gir følgende samlede ramme for virkmidler til miljø og kulturvern i 2002:

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
54.0	Kulturminnevern	1 000	+500	1 500
54.1	Museer	8 850		8 850
54.2	Samisk arkiv (<i>flyttet til 60.2</i>)	665	-665	0
SUM		10 515	-165	10 350

6 Post 56 Opplæring

Tilskuddet til læremidler og kompetanseheving spes.ped. økes med **kr 1 300 000**. Tilskuddet til barnehager økes med **kr 1 200 000** som en ekstraordinær tildeling for 2002

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
56.0	Læremidler og kompetanseheving spes.ped.	12 204	+1 300	13 504
56.1	Utdanningsstipend	1 000		1 000
56.2	Barnehager	7 510	+ 1 200	8 710
SUM		20 714	+2 500	23 214

7 Post 57 Internasjonalt arbeid

Underpostost 57.3 *økes* med **kr 150 000** for å styrke Sametingets arbeid med FN's permanente forum for urfolk. Den statlige andel til gjennomføring av Interregprogrammene på **kr 2 000 000**, fordeles henholdsvis på nye underposter 54.4 og 54.5 med 1 million kroner hver, jf. tabellen nedenfor.

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
57.1	Interreg.- regional andel	700		700
57.2	Barentssamarbeid	200		200
57.3	Annet	200	+150	350
57.4 NY	Interreg III A Sverige-Norge Áærjelsaemien Dajve	0	+1 000	1 000
57.5 NY	Interreg III A Nord Sápmi	0	+1 000	1 000
SUM		1 100	+2 150	3 250

Sametingets representanter til Samisk parlamentarisk råd gis fullmakt til å foreta eventuelle nødvendige omposteringer mellom postene 57.1, 57.2 og 57.3. Tilsvarende gjelder mellom underpostene 57.4 og 57.5.

Sign: _____/_____

Dette omfatter også å kunne flytte eventuelle midler til post 01 Driftsutgifter for å kunne gjennomføre vedtatte prosjekter.

8 Post 59 Helse- og sosialsatsing

Helse- og sosialsatsing reguleres med kr 5 200 000 minus kr 700 000, som allerede er satt av til lønns- og administrasjonsutgifter til en stilling under post 01.

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
59.1	Helse- og sosialsatsing	5 200	-700	4 500
	SUM	5 200	-700	4 500

9 Post 60 Arkiv- bibliotek- og informasjonstjenester – NY BETEGNELSE

Sametinget har budsjettet med kr 4 182 000 til drift av de samiske bibliotekbussene i 2002. Imidlertid viser tall som Sametinget har mottatt fra Statens Bibliotektilsyn at bokbussene med bakgrunn i godkjente budsjettforslag for 2002, har krav på til sammen kr 4 549 000. For at Sametinget skal kunne dekke de regelfastsatte 85 % av godkjent budsjett, økes post 60.1 mobile bibliotekstjenester med **kr 367 000**. Samisk arkiv fra post 54.2 til post 60.2 omposteres med samme beløp **kr 665 000**.

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
60.1 NY	Mobile bibliotekstjenester	4 182	+367	4 549
60.2 NY	Samisk arkiv (<i>ompostert fra 54.2</i>)	0	+665	665
	SUM	4 182	+1 032	5 214

10 Post 61 Likestillingstiltak - NY

Det avsettes **kr 200 000** på post 61.1 Likestillingsarbeid som bl.a. skal dekke utgifter til en likestillingskonferanse.

Post 61	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
61.1 NY	Likestillingsarbeid	0	+200	200
	SUM	0	200	200

Merknad 1, Flyttsamelista og Høyre v/representant Per Arnesen:

Sametingsrådets innstilling til Sametinget i plenum inneholder en del faktiske feil og motsetninger:

Punkt 4.1 Post 01 Driftsutgifter

Nederst side 1 rettes fra kr. 1 430 000 til kr. 1 430 000.

Sign: _____/_____

Forklaring på hva kr. 209.000 skal brukes til mangler.

Øverst side 2 endringen på post 01 administrasjon blitt til 2 540, skal være 2 519 og revidert budsjett må endres fra kr. 50 678 til kr. 50 687.

Punkt 4.2 Post 21 (side 2)

Post 21.7 skal ha kr 120 under revidert budsjett.

Punkt 4.8 Post 59 (side 3 og 4)

Tallene skal nederst på side 3 være kr 5 200 000 og kr 700 000 i tråd med side 1 og 4.

Forslag 1, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie Gruppe:

Post 51

Sametinget anmoder Tilskuddsstyret om å bidra med investeringsstøtte til kjøp av Pitesamisk Hus.

Forslag 2, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie Gruppe:

Post 52.3 Kulturhus

Det avsettes kr 200 000 i driftsstøtte til Pitesamisk Hus for 2002. Pengene omdisponeres fra post 21.1. Sametinget anmoder Sametingsrådet om å innarbeide tilskuddet som en fast ordning.

Forslag 3, representant John Harald Skum, NSRs samarbeidsgruppe:

Tillegg til revidert budsjett 2002 ungdomsmagasinet Š:

Tilleggspunkt: det samiske ungdomsmagasinet Š får fast driftsstøtte fra neste budsjettår, 2003.

Forslag 4, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie Gruppe:

Samenes naturressursforbund gis driftstilskudd på kr 420 000 i 2002.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

- Forslag 1, 2 og 3 ble oversendt Sametingsrådet
- Forslag 4 ble oversendt tilskuddsstyret

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: _____/_____

IV. Protokolltilførsel

Representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, fremmet følgende protokolltilførsel:

Arbeiderpartiets sametingsgruppe viser til oversendte merknad fra Isak Mathis O. Hætta og til vårt brev av 14.02.02 til Sametinget angående samisk kulturhus i Beiarn. Vi støtter intensjonene i saken. I utgangspunktet er Arbeiderpartiets sametingsgruppe glad for at også andre følger opp initiativet, jf. nevnte brev, med å styrke pitesamisk kultur. Anskaffelse av et eget hus som kan tjene som et kulturhus i Beiarn-området, anser Arbeiderpartiets sametingsgruppe som en gledelig utvikling i forsøket på revitalisering av den pitesamiske kulturen.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Svein Peter Pedersen, saksordfører	
2.	Isak Mathis O. Hætta	
3.	Jon Harald Skum	
4.	Per Arnesen	
5.	Birger Nymo	
6.	Egil Olli	Jon Harald Skum Isak Mathis O. Hætta Egil Olli
7.	Roger Pedersen	Johan Mikkel Sara Isak Mathis O. Hætta Roger Pedersen
8.	Willy Ørnebakk	
9.	Terje Tretnes	
10.	Janoš Trosten	
11.	Anders Urheim	
12.	Stig Eriksen	
13.	Isak Mathis O. Hætta	
14.	Klemet Erland Hætta	
15.	Johan Mikkel Sara	
16.	Ann-Mari Thomassen	
17.	Stig Eriksen	
18.	Egil Olli	
19.	Birger Nymo	
20.	Roger Pedersen	
21.	Svein Peter Pedersen (saksordf.)	

Sign: _____/_____

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingets endringer i budsjettet for 2002 framgår av nedenforstående tabell med tilhørende omtale av de enkelte poster:

Post	Benevnelse	Budsjett			(i 1000 kr)
		2002	Bund.mid.	Endring	
01	Driftsutgifter pol. Ledelse	11 060		+446	11 506
01	Driftsutgifter adm.	48 168	+1 430	+1089	50 687
21	Spesielle driftsutgifter	3 412		+2700	6112
45	Større nyanskaffelser	0		0	0
51	Næringsutvikling	21 630		0	21 630
52	Kultur	29 719		+135	29 854
53	Samisk språk	29 200		+300	29 500
54	Miljø- og kulturvern	10 515		-165	10 350
55	Andre tilskudd(politisk arbeid)	4 900		0	4 900
56	Opplæring	20 714		+2 500	23 214
57	Internasjonalt samarbeid	1 100		+2 150	3 250
59	Helse- og sosialsatsing	5 200		-700	4 500
60	Arkiv-, bibliotek- og info.tj.	4 182	+367	+665	5 214
61	Likestillingstiltak (NY)	0		+200	200
SUM til disposisjon		189 800	+1797	+ 9320	200 917

1 Post 01 Driftsutgifter

Driftsutgifter politisk nivå økes med **kr 446 000**. Økningen fordeles til styrking av plenum, Sametingsrådet, delegasjonen til Samisk parlamentarisk råd og gruppelederne. Driftsutgiftene til gjennomføring av Interreg-programmene økes med **kr 150 000**. Sametingets driftsutgifter til arbeidet med samisk språk økes med **kr 230 000**. Dette omfatter spesielt styrking av normeringsarbeidet i samisk. Det avsettes **kr 200 000** til utredning av Samisk arkiv i Kautokeino. Sametinget iverksetter pilotprosjektet eSápmi med **kr 300 000**, og forutsetter også ekstern finansiering i gjennomføringen. Til dekning av utgifter til pågående miljø- og kulturvernprosjekter og til pågående opplæringsprosjekter er det overført bundne midler på **kr 1 430 000**.

Post 01	Driftsutgifter	Budsjett		
		2002	Endring	Revidert
Post 01	Politisk ledelse	11 060	+446	11 506
Post 01	Administrasjon:	48 168	2 519	50 687

2 Post 21 Spesielle driftsutgifter

Underposten læremiddelutvikling styrkes med **kr 2 500 000**. Underposten Interreg driftsutgifter økes med **kr 80 000** til å dekke utgifter til teknisk assistanse i Sametinget i Sverige.

Sign: _____/_____

		Budsjett		(i 1000 kr)
Post 21	Spesielle driftsutgifter	2002	Endring	Revidert
21.1	Læremiddelsutvikling	1 800	+ 2 500	4 300
21.2	Interreg driftsutgifter	300	+80	380
21.3	Internett/datainformasjon	700		700
21.4	Kompetanseheving språk	500		500
21.5	Politiske initiativ	62		62
21.6	Likestillingspris	50		50
21.7	Oppfølging av Samerettsutvalget	0	+120	120
	Sum	3 412	+2 700	6112

3 Post 53 Språk

		Budsjett		(i 1000 kr)
Post	Betegnelse	2002	Endring	+/-
53.0	Tospråklighetstilskudd	24 750	+300	25 050
53.2	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	2 450		2 450
53.3	Språksentre	2 000		2 000
	SUM	29 200	+300	29 500

Tospråklighetstilskuddet styrkes med **kr 300 000,-**, jf overføring av tidligere skjønnsmidler (KRD kap 571 post 64) til kommunene. Disse fordeles forholdsvis til de 6 primærkommunene som får støtte over posten.

4 Post 52.3 Kulturhus

Vardobáiki og Gamtofta tas inn i driftstilskuddsordningen som en fast ordning med henholdsvis kr 100 000 og kr 35 000 i støtte for 2002.

5 Post 54 Miljø- og kulturvern

Underposten 54.0 kulturminnevern økes med kr 500 000. Samisk arkiv flyttet fra til ny post 60.2. Dette gir følgende samlede ramme for virkmidler til miljø og kulturvern i 2002:

		Budsjett		(i 1000 kr)
Post	Benevnelse	2002	Endring	Revidert
54.0	Kulturminnevern	1 000	+500	1 500
54.1	Museer	8 850		8 850
54.2	Samisk arkiv (<i>flyttet til 60.2</i>)	665	-665	0
	SUM	10 515	-165	10 350

6 Post 56 Opplæring

Tilskuddet til læremidler og kompetanseheving spes.ped. økes med **kr 1 300 000**. Tilskuddet til barnehager økes med **kr 1 200 000** som en ekstraordinær tildeling for 2002

Sign: _____/_____

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
56.0	Læremidler og kompetanseheving spes.ped.	12 204	+1 300	13 504
56.1	Utdanningsstipend	1 000		1 000
56.2	Barnehager	7 510	+ 1 200	8 710
	SUM	20 714	+2 500	23 214

7 Post 57 Internasjonalt arbeid

Underpost 57.3 *økes* med **kr 150 000** for å styrke Sametingets arbeid med FNs permanente forum for urfolk. Den statlige andel til gjennomføring av interregprogrammene på **kr 2 000 000**, fordeles henholdsvis på nye underposter 54.4 og 54.5 med 1 million kroner hver, jf. tabellen nedenfor.

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
57.1	Interreg.- regional andel	700		700
57.2	Barentssamarbeid	200		200
57.3	Annet	200	+150	350
57.4 NY	Interreg III A Sverige-Norge Åacrjelsaemien Dajve	0	+1 000	1 000
57.5 NY	Interreg III A Nord Sápmi	0	+1 000	1 000
	SUM	1 100	+2 150	3 250

Sametingets representanter til Samisk parlamentarisk råd gis fullmakt til å foreta eventuelle nødvendige omposteringer mellom postene 57.1, 57.2 og 57.3. Tilsvarende gjelder mellom underpostene 57.4 og 57.5. Dette omfatter også å kunne flytte eventuelle midler til post 01 Driftsutgifter for å kunne gjennomføre vedtatte prosjekter.

8 Post 59 Helse- og sosialsatsing

Helse- og sosialsatsing reguleres med kr 5 200 000 minus kr 700 000, som allerede er satt av til lønns- og administrasjonsutgifter til en stilling under post 01.

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
59.1	Helse- og sosialsatsing	5 200	-700	4 500
	SUM	5 200	-700	4 500

9 Post 60 Arkiv- bibliotek- og informasjonstjenester - NY BETEGNELSE

Sametinget har budsjettert med kr 4 182 000 til drift av de samiske bibliotekbussene i 2002. Imidlertid viser tall som Sametinget har mottatt fra Statens Bibliotektilsyn at bokbussene med bakgrunn i godkjente budsjettforslag for 2002, har krav på til sammen kr 4 549 000. For at Sametinget skal kunne dekke de regelfastsatte 85 % av godkjent budsjett, økes post 60.1 mobile bibliotekstjenester med **kr 367 000**. Samisk arkiv fra post 54.2 til post 60.2 omposteres med samme beløp **kr 665 000**.

Sign: _____/_____

Post	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
60.1 NY	Mobile bibliotek tjenester	4 182	+367	4 549
60.2 NY	Samisk arkiv (<i>ompostert fra 54.2</i>)	0	+665	665
	SUM	4 182	+1 032	5 214

10 Post 61 Likestillingstiltak - NY

Det avsettes **kr 200 000** på post 61.1 Likestillingsarbeid som bl.a. skal dekke utgifter til en likestillingskonferanse.

Post 61	Benevnelse	Budsjett (i 1000 kr)		
		2002	Endring	Revidert
61.1 NY	Likestillingsarbeid	0	+200	200
	SUM	0	200	200

Saken ble avsluttet 29. mai 2002 kl. 18.20.

Sign: _____/_____

Sak 22/02

Sametingets årsmelding og regnskap for 2001

I. Dokumenter

Ingen dokumenter i saken

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1 Årsmeldingens perspektiver

I følge samelovens § 1-3 skal Sametingets årsmelding oversendes Kongen. Regjeringen fremlegger for Stortinget en årlig stortingsmelding om Sametingets virksomhet. Sametingets meldingsrutiner innehar samtidig et 4-årig perspektiv. Stortinget har i tilknytning til vedtak om sameloven også besluttet at det en gang i hver stortingsperiode fremlegges melding om de tiltak som foretas for å sikre og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. En prinsippmelding skal således inneholde en mer grundig og prinsipiell drøfting av Regjeringens samepolitikk i hver stortingsperiode.

2 Framtidige utfordringer

2.1 Selvbestemmelse og rettigheter

2.1.1 Selvbestemmelse

Sametinget er ikke tilfreds med den behandlingen samenes rettmessige krav om selvbestemmelse hittil har fått av sentrale myndigheter. Samene er et folk - et urfolk - med lang historisk tilknytning til egne områder. Folkenes rett til selvbestemmelse er et folkerettslig prinsipp og en grunnleggende rettighet, som er nedfelt i rettslig bindende internasjonale konvensjoner. Den seneste utviklingen viser at flere FN-organer uttrykkelig anerkjenner urfolks rett til selvbestemmelse.¹

I likhet med urfolk over hele verden hevder også samene at de har rett til selvbestemmelse og at denne retten må anerkjennes av verdenssamfunnet og de respektive nasjonalstatene, deretter kan innholdet utformes gjennom *forhandlinger*. Innholdet i selvbestemmelsesbegrepet må defineres gjennom reelle forhandlinger mellom to likeverdige parter og dette må sees i et langsiktig perspektiv, der nye generasjoner samer også skal ha rett til å delta. Det vil derfor være en sentral oppgave å innføre forhandlingsplikt mellom samene og myndighetene.

---

¹ UN Working Group on Indigenous Populations, Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities, UN Human Rights Committee.

Et sentralt moment er at urfolkene ikke forhandler om å få rettigheter, men om hvordan nedarvede rettigheter skal innarbeides i de respektive nasjonale lovgivninger.

Norge skal rapportere til FNs menneskerettighetskomité om samenes rett til selvbestemmelse i henhold til artikkel 1 i FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Menneskerettighetskomiteens observasjoner og kommentarer må forstås som at urfolk, inkludert samene, har rett til selvbestemmelse i henhold til artikkel 1. Sametinget har forventninger til at vi kan være med i prosessen som leder til Norges svar til komiteen, samtidig vil vi være aktive i prosessen med å legge premissene for det videre arbeidet med spørsmålet om selvbestemmelse både nasjonalt og internasjonalt.

2.1.2 Samiske rettigheter

Det arbeidet som pågår i Regjeringen med oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning for Finnmark NOU 1997:4, er standardsettende for det videre rettighetsarbeidet i forhold til samene. Målet må være å sikre og videreføre naturgrunnlaget for samisk kultur med næringer og samfunnsliv til nye generasjoner. Det er svært viktig at Sametinget oppnår en god dialog med de sentrale myndigheter når det gjelder det nye lovforslaget om retten til og forvaltningen av grunnen i Finnmark. Sametinget ser det som avgjørende at man i arbeidet følger de internasjonale standardene man er bundet av. Samtidig med dette må de sedvanerettslige standardene være sentrale i prosessen. Dette gjelder selvsagt også i forhold til det videre arbeidet som legges ned i Samerettsutvalget som omfatter samenes rettigheter til naturressursene i Troms, Nordland og sørsameområdet.

For det samiske samfunnet er spørsmålet om arealer svært viktig. I Grunnloven § 110a slås det fast at myndighetene skal legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle sitt språk, kultur og samfunnsliv. En av de viktigste forutsetningene for at dette skal være mulig, er retten til naturressursene. Det vil være avgjørende for den samiske kulturens fremtid at naturgrunnlaget sikres på en forsvarlig måte. En klargjøring av samenes rettigheter som urfolk er nødvendig, i forhold til spørsmålet om retten til land og vann i tradisjonelle samiske områder. I internasjonale konvensjoner som omhandler urfolks rettigheter, inntar bestemmelser om landrettigheter en viktig plass. Fra samisk side har det aldri vært tvil om at tradisjonell samisk eiendomsrett fortsatt er i hevd, selv om staten historisk sett har vært av den oppfatning at samisk sedvane ikke kan gi grunnlag for slike rettigheter. Nyere rettsavgjørelser fra Høyesterett² viser en annen og mer innsiktsfull forståelse av samiske rettighetsspørsmål enn det som tidligere har vært tilfelle.

Sametinget har registrert at det i 2001 har foregått en del aktivitet som knytter seg til mineralling i Finnmark og Troms. Sametinget har mottatt flere henvendelser fra utenlandske selskaper som ønsker å undersøke mineralforekomster i angitte områder. Finnmark fylkeskommune har bl.a. i 2001 solgt mutingsrettigheter innenfor Porsanger og Karasjok kommuner til firmaet Tertiary Minerals Plc.. Aktiviteter i forbindelse med mutinger har flere betenkelige sider. I dag er rettighetene til

---

² Jf. Høyesterettsdommen i Svartskogsaken av 5. oktober 2001, hvor Høyesterett slo fast at staten ikke eier Svartskogen i Manndalen, Troms. Grunneierne fikk medhold i at den samiske befolkningen i Manndalen er rette eiere av området. Det kan også vises til Høyesterettsdommen i den såkalte Selbu-saken, hvor reindriftssamene fikk medhold i at de har beiterett også på privat grunn i Selbuområdet i Sør-Trøndelag.

naturressursgrunnlaget i Finnmark ikke avklart. Denne avklaringen må være grunnlaget for det videre arbeidet, som også omfatter mineralforekomster.

Det er særlig betenkelig at Finnmark fylkeskommune er en sentral aktør i salg av rettigheter innenfor samiske områder i en tid der nettopp denne type rettighetsproblematikk ikke er avklart. Sametinget har også gjort et vedtak om at den nye mineralloven ikke bør behandles i Stortinget før etter at land- og vannrettigheter i Finnmark er avklart fordi lovforslaget har bestemmelser som har innvirkning på rettighetsproblematikken. Dette gjelder også for områder sør for Finnmark. Sametinget har ved flere anledninger uttrykt prinsipielle motforestillinger mot naturinngrep i samiske områder. I tillegg kommer forhold som berører miljø- og kulturminnespørsmål generelt. Sametinget har i 2001 bedt om et møte med de berørte departementer uten resultater.

Forsvarets aktiviteter i Hålkvarre berører i dag først og fremst reindriften. En utvidelse av området vil berøre ett bredt spekter av samiske interesser. Både reindrift, jordbruk, innlandsfiske og utmarksnæringene, samt fjordfiske vil bli berørt. En utvidelse vil ha negative konsekvenser for næringene og medføre krenkelser av rettighetene til næringsutøverne som benytter de aktuelle områdene. I tillegg vil en utvidelse berøre den sjøsamiske bosettingen i området, både med hensyn til sikkerhet, miljø og næringer. Videre vil samiske kulturminner og hellige steder bli direkte berørt av en utvidelse av området. Området er et gammelt samisk bruks- og bosettingsområde, og en utvidelse av militær aktivitet vil ha direkte og alvorlige konsekvenser for naturgrunnlaget til samisk kultur. En utvidelse av området til militære aktiviteter, vil medføre store konsekvenser i forhold til de forpliktelser Norge har overfor samene som urfolk, både i forhold til intern-rettslige regler og til internasjonale konvensjoner.

Samene har fra forhistorisk tid hatt rådighet over ressursene i store områder som i dag utgjør territoriet til staten Norge. Barentshavet har vært et helt avgjørende ressursområde for samisk bosetting. Den økologiske sammenhengen i dette havområdet har til alle tider vært av direkte betydning for utvikling av samisk kultur og samfunn. Denne kjensgjerningen må også norsk olje- og gasspolitikk i Barentshavet bygge på. Snøhvitutbygginga vil kunne ha store ringvirkninger for samiske områder. Så lenge det ikke gis målrettede tiltak mot samiske samfunn vil imidlertid ringvirkningene i stor grad være negative ved utarming av tradisjonelle samisk næringer som jordbruk, fiske, reindrift, duodji og utmarkshøsting. Nye industriarbeidsplasser og servicenæringer vil i all hovedsak fortrenge og svekke tradisjonelle næringer som har en viktig rolle som grunnlag for samisk kultur. Snøhvitutbygginga kan imidlertid også styrke og utvikle et moderne samisk samfunn. En forutsetning for det er imidlertid at Sametinget, som samenes folkevalgte organ, gis mulighet til å være en aktiv aktør i en slik prosess.

Samiske interesser kan ivaretas gjennom egne økonomiske ordninger eller overføringer for styrking og utvikling av samisk språk og kultur i regionen. Det vil også være mulig å konkretisere særskilte samiske program og tiltak i regionen innenfor tema som språk, kulturhistorie (museum), duodji, fiskeri, landbruk, reindrift og infrastruktur. De konsekvensutredninger som Stortinget har vedtatt skal gjennomføres for helårig petroleumsvirksomhet i de nordlige havområder, må ses både i et samisk og regionalt/nasjonalt samfunnsperspektiv, i tillegg til miljøperspektivet. De planlagte konsekvensutredningene må derfor også omfatte grundige utredninger om konsekvensene for samiske samfunn og samisk kultur. Disse konsekvensutredningene vil kunne danne grunnlag for et reelt samarbeid mellom Regjeringen og

Sametinget om den framtidige petroleumsvirksomheten i samiske ressursområder. Et slikt samarbeid må innebære forhandlinger, basert på samenes rett til selvbestemmelse.

2.2 Forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter

Sametingets målsetting er at alle offentlige myndigheter tar medansvar for samisk samfunnsutvikling. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell mellom Regjeringen og Sametinget i arbeidet med samiske saker om finansielle behov, ansvarsfordeling og budsjettammer.

Innenfor kulturområdet har Sametinget de siste årene opplevd en stagnasjon når det gjelder politikktutvikling og ressurstilføring. Muligheter for samisk kulturutøvelse henger sammen med flere forhold. Et forhold av betydning er at det eksisterer arenaer i det samiske samfunnet hvor samisk kulturutøvelse kan finne sted. Det er viktig å understreke fylkeskommunenes og kommunenes ansvar for samisk kultur - også på finansieringssiden. Sametinget opplever fortsatt samarbeidet med Kulturdepartementet som lite tilfredsstillende, og har foreslått at det etableres faste halvårslige møter med kulturministeren for å diskutere felles utfordringer og oppgaver på det samiske kulturområdet. Sametinget har bl.a. ved flere anledninger i løpet av 2001, både politisk og administrativt, tatt opp spørsmålet med Kulturdepartementet om behovet for midler, og mulighetene for overføring av spillemidler til samiske idrettsformål. Det foreligger ennå ikke noen avklaring på dette spørsmålet.

Språkrådets språkbruksundersøkelser, jf kapittel 2.4.1, viser at det er behov for informasjon om samelovens språkregler med forskrifter. Formålet med samelovens språkregler er å legge forholdene til rette slik at samisktalende kan bruke samisk i offentlig organer, og forplikte myndighetene til å bruke samisk. Det er behov for informasjon både til offentlig forvaltning og til samiske brukere av offentlige tjenester. I forbindelse med informasjonsarbeidet, må det presiseres at samisktalende skal kunne selv bestemme når vedkommende ønsker å bruke samisk. Her er det snakk om å bevare samisk i fremtiden.

Sametinget bør få fullmakt til å bestemme hva som konkret skal oversettes til samisk³, og gis fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om oversettelse av lover, forskrifter, skjemaer og offentlig informasjon til samisk.

Det må etableres en ordning med faste årlige møter mellom Barne- og familiedepartementet, Barneombudet, fylkeskommunene og Sametinget. Slike faste årlige møter kan samordnes i forbindelse med Ungdomskonferansen⁴ som Sametinget har besluttet å arrangere årlig.

20. april 2001 oppnevnte Regjeringen et eget ”ekspertutvalg” for å utrede et nytt lovgrunnlag for samordnet forvaltning av det biologiske mangfoldet. Sametinget uttrykte stor bekymring for at samiske interesser ikke var søkt ivaretatt i utvalgssammensetningen. Dette skjedde til tross for at konvensjonen om biologisk mangfold vektlegger urfolks deltakelse i det nasjonale arbeidet med politikktutvikling, lovarbeid og programarbeid for ivaretagelsen av det biologiske mangfoldet. Fra Miljøverndepartementet ble sammensetningen av utvalget begrunnet med at det skal arbeide konsentrert og raskt, samt være

³ Jf. Kulturdepartementets forslag til endring av samelovens § 3-12 med forskrifter – ny organisering av arbeidet med samiske språk.

⁴ Jf. kapittel 2.7.1 og 3.6.1 om ungdomsprosjektet og årlige ungdomskonferanser.

sammensatt av personer med særskilt kompetanse. Sametinget ble kun invitert av lovutvalget til å sitte i en interdepartemental referansegruppe. Sametinget har også i liten eller ingen grad blitt involvert i regjeringens arbeid med stortingsmeldingen om biologisk mangfold, som vil ha stor betydning for framtidig ivaretagelse av samiske samfunnsinteresser ved arealforvaltning.

Sametinget vil påpeke at det er et stort gap mellom Sametingets prioriteringer og Stortingets rammebevilgninger. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell med regjeringen i arbeidet med samiske saker. I arbeidet med budsjettet og nye behov, vil man gjennom reelle forhandlinger avdekke finansielle behov, ansvarsfordeling og komme til enighet om rammene for budsjettene år for år. Et slikt system vil gi Sametinget økonomisk forutsigbarhet, samt bedre dialogen og samarbeidet om de utfordringer man står overfor i samepolitikken.

Manglende prisjustering av bevilgningene over de ulike departementers budsjett, medfører en svekking av tiltakene til samiske formål. Sametinget er heller ikke tilfreds med at når oppgaver bli overført fra ulike departement så frasier departementene seg samtidig ansvaret for å finansierer framtidige utviklings- og investeringsbehov. Det samiske samfunn kan ikke akseptere en svekking av overføringene til samiske formål i denne fasen av samfunnsutviklingen.

2.3 Samemantallet og valg

Sametinget er i ferd med å foreta en gjennomgang av valgreglene for sametingsvalget. Tingets forslag til endringer vil foreligge i løpet av 2002. Sametinget har satt spesiell fokus på at arbeidet med samemantallet må forbedres og at føringen og administreringen av manntallet bør flyttes til sentralt nivå, nemlig Sametinget. Sametinget ønsker gjennom denne ordningen å sikre folks stemmerett og å oppnå en enhetlig behandling av alle begjæringer om innføring, samt en kontinuerlig oppdatering av samemantallet.

Et eget informasjonsprosjekt er etablert i samarbeid med Statskonsult. Målet for prosjektet som går fram til valget i 2005, er å bidra til økt oppslutning og registrering i samemantallet. Rekruttering av unge og kvinner til manntallet var i 2001 særskilt prioritert. Resultatet av kampanjen var betydelig økning av antall unge i manntallet, mens kvinneandelen ikke hadde økt i ønsket omfang. Totalt var 9 923 personer registrert i samemantallet ved registreringsfristens utløp 1. mai 2001. Det er 1 255 flere enn i 1997. Ved utløpet av 2001 var antall registrerte i samemantallet over 10 000.

Den skjeve kjønnsrepresentasjonen på Sametinget etter valget 2001, har medført at Sametinget har satt i gang en undersøkelse om valg, representasjon og likestilling. Hensikten er å i verksette tiltak for å bedre kvinnerepresentasjonen. Sametinget tar sikte på å i verksette et flerårig forskningsprogram. Det er et stort behov for å få vite mer om forholdene mellom de to kjønn i det samiske samfunnet, på alle samfunnsområder, for å utvikle en effektiv likestillingspolitikk.

2.4 Språk, kommunikasjon og informasjon

2.4.1 Arbeidet med samiske språk

For Sametinget er det en sentral målsetting at samisk språkarbeid styrkes og utvikles i alle språkregioner. Målet er at samisk og norsk skal bli likeverdige språk. Språkutviklingsarbeid er et tidkrevende arbeid, som

må foregå på flere plan. Man må motivere det enkelte menneske, drive informasjon mot myndighetene og for de som motarbeider bruk av samisk, foreslå språktiltak og påse at enkeltpersoner får språktjenester i henhold til rettighetene. Her har Sametinget en veiviserfunksjon.

Internasjonalt sett er samisk språk, med sine begrensede antall brukere i flere spredte og små språkmiljøer å betrakte som et truet språk. Å beskytte språket gjennom lovgiving har derfor vært og er helt nødvendig. Sameloven⁵ inneholder et sett bestemmelser for å styrke bruken av samisk språk i ulike sammenhenger. Loven innebærer en formell likestilling av norsk og samisk, og skal sikre grunnlaget for samisk språk, samt legge forholdene til rette for videreutvikling og økt bruk av samisk. Gjennom sameloven er dermed samene i Norge sikret grunnleggende rettigheter for bruk av samisk. Samelovens språkregel er sentral i Sametingets språkarbeid. Arbeidet med samelovens språkregler er kontinuerlig og fornyelse av loven i takt med utviklingen er viktig slik at den til en hver tid kan møte de gjeldene utfordringer.

Sametinget bør få fullmakt til å forvalte samisk språk i Norge. Med fullmakt til å forvalte vil Sametinget kunne forvalte innenfor de rammer som til enhver tid er til disposisjon fra statens side. Det er også viktig at det understrekes i loven at forvaltningen av samisk språk skal skje på grunnlag av § 110a i Grunnloven, internasjonale konvensjoner og den Europeiske pakten om regions- og minoritetsspråk. Grunnloven befester bruk av samisk. Valg av språk har også kulturpolitiske sider. Man kan ikke se på språket bare som et kommunikasjonsmiddel der oversettere og tolker er de eneste som fremmer språket. Samelovens språkregler forplikter offentlige organer til å bruke samisk aktivt og gir rettigheter til de samisktalende til å bruke sitt eget språk.

Språket er menneskenes viktigste uttrykksmiddel og kommunikasjonsmedium og er en sentral identitetsskapende faktor. Språket er selve grunnlaget for utviklingen av en kultur. Forsvinner det språket kulturen er knyttet til, vil det viktigste kulturelle særpreg samtidig bli borte. Derfor er det viktig å bevare samisk språk, og arbeide for at samisk blir et reelt selvstendig språk. For å avverge at de som holder på å miste språket eller har mistet språket, også mister kulturell tilhørighetsfølelse, er det nødvendig å få i gang vitalisering av samisk språk i de områdene der samisk står svakt.

Den statlige støtten i offentlig forvaltning og det enkelte individs rett til å bruke samisk er begrenset til 6 kommuner. En utfordring i fremtiden er å tilrettelegge tilbud og virkemidler slik at enkeltpersoners rettigheter i henhold til sameloven og lov om voksenopplæring blir i varetatt utover det man i dag definerer som samisk forvaltningsområde. Det er viktig å oppmuntre enkeltpersoner til bruk av samisk språk i alle sammenhenger både privat og offentlig slik at intensjonene i loven kan oppfylles. Det er også viktig å få myndighetene til å forstå at man har både tid og råd til å bruke samisk i arbeidet sitt, på samme måte som man har tid og råd til å bruke norsk.

Det har vist seg at det ikke er nok med opplæring i språk for å utvikle samisk språk som ett fullverdig samfunnsspråk. Samisk må bli et kommunikasjonspråk for samisktalende på alle nivå. En slik utvikling krever at skolen tar i bruk samisk også i fagundervisningen, slik at barn og unge kan bli fortrolige med samisk som fagspråk, og fagterminologi blir en naturlig del av undervisningen. Slik kan samisk utvikles til å bli et selvberende samfunnsspråk.

---

⁵ Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold ble vedtatt 12. juni 1987

Den kunnskapen som er bevart i muntlig tradisjon, som fagterminologi, kan gå tapt når arbeidsmåter og livsform endrer seg. Barn og unge befinner seg i skolen i den beste tida for kunnskapstilegnelse, og skolen kan ikke formidle slik kunnskap på en så grundig måte som da den ble tilegnet gjennom å delta i det tradisjonelle arbeidslivet. Derfor er det viktig at Sametinget tar tak i den fagterminologien som ennå finnes.

Samisk terminologiarbeid er meget sentralt i arbeidet med å bevare og fremme samisk språk i det samiske samfunnet. Hvis samisk språk skal kunne anvendes som et aktivt redskap i faglig sammenheng er det er forutsetning at samiske termer finnes og er tilgjengelig for alle brukergrupper i samfunnet.

Sametingets orddatabank skal fornyes og utvides. Orddatabanken er et verdifullt redskap for alle som arbeider med samisk språk. Tanken er også å få utvidet orddatabanken med ord og termer fra alle samiske språkgrupper og dialekter og at det utvikles til å bli et felles redskap over landegrensene. Dette er viktig og krevende arbeid som det er behov for å få tilleggsmidler til over statsbudsjettet.

Språksentrene er spesielt viktige i de områdene der samisk språk holder på å dø ut. Her er utviklingen av samisk språk meget avhengig av den eldre generasjonen, da den yngre foreldregenerasjonen ikke behersker samisk. Språksentrene kan aktivisere de eldre og ta i bruk deres språkkunnskaper for å lære barn og unge samisk. Språksentrene er viktige på de stedene der det ikke snakkes samisk hjemme og i nærmiljøet. I dag er det mange steder slik at besteforeldregenerasjonen og de helt unge kan språket, men ikke foreldregenerasjonen.

Språksentrene har fra 2001 fått faste bevilgninger fra Sametinget. Med faste bevilgninger er det lettere å få tilgang på folk med kompetanse, og ta vare på den kompetansen. Det styrker språksentrene som igjen er til nytte for hele området. Språksentrene bør også kunne tilby sekretærtjenester til lag og organisasjoner. En måte å gjøre samisk aktiv på, er å sende informasjon på samisk en dag før den norske informasjonen er tilgjengelig. Språksentrene bør ha faglige ressurser og ha ansvar for å utvikle samisk muntlig. Språksentrene bør være en arena hvor samisk snakkes, høres og synliggjøres. Man bør bygge opp språksentrene til ressursentre for regionen.

Utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, har Sametinget prioritert tiltak som fremmer samisk. Disse områdene kan ikke støtte seg til Samelovens språkregler. Derfor er det ekstra viktig at Sametinget gir sin støtte til disse områdene. Sametinget har erfart at i områder der man har etablert språksentre, har språkarbeidet hatt fremgang. Sametinget vil fortsette arbeidet med å få etablert flere språksentre. Samisk språkråd har gjort en undersøkelse om hvordan offentlige organer følger samelovens språkregler. Med bakgrunn i undersøkelsen, ser Sametinget at det er nødvendig å styrke samisk språk som administrasjons- og saksbehandlingsspråk i offentlige organer. Sametinget ser det som nødvendig å arrangere et seminar for offentlige organer i forvaltningsområdet om samelovens språkregler.

I løpet at høsten 2002 vil Sametinget legge frem en melding om samisk språk hvor evaluering av språkreglene vil være et sentralt tema. I forbindelse med dette vil spørsmålet om å utvide forvaltningsområdet for samisk språk, bli vurdert.

Sign: _____/_____

2.4.2 Samiske stedsnavn

Fra 1. januar 2002 er Statens navnekonsulenttjeneste for samiske navn overført til Sametinget og samlokalisert i fellesadministrasjon med Sametingets språkavdeling. Navnekonsulentene jobber i forhold til Lov om stadnamn og dens forskrifter. Sentrale utfordringer for navnekonsulentene er at samiske stedsnavn etter hvert som de blir vedtatt, tas i allsidig offentlig bruk. For å nå dette målet må de sentrale myndighetene i samarbeid med Sametinget aktivt drive informasjonsarbeid overfor kommuner, fylkeskommuner og andre. Det vil også være aktuelt å publisere hefter som inneholder godkjente og normerte samiske stedsnavn. Navnekonsulentenes arbeid er også å registrere samiske stedsnavn. Dette er et ressurs- og tidkrevende arbeid som sekretariatet, som i dag kun består av en stilling, ikke har kapasitet til. For å kunne yte den service og gjøre den jobben som forventes er det behov for økte ressurser.

I Kultur- og kirkedepartementets arbeid med evaluering av stadnamnlova, ber Sametinget om at de problemstillingene som er knyttet til flerspråklig navnebruk i Norge vurderes særskilt og i bredere sammenheng enn det som er gjort hittil. Sametinget er generelt ikke tilfreds med måten evalueringsarbeidet rent faglig er gjort på fordi representanter fra fagmiljø som kjenner samenes problemstillinger fra nært hold ikke har deltatt. Dette samsvarer ikke med de forpliktelser vi mener Norge har når det gjelder medbestemmelsesrett for urfolk og nasjonale minoriteter i denne typen saker.

2.4.3 Informasjon

Sametingets nettside skal videreutvikles i tråd med vedtaket om elektroniske tjenester som hovedtilbud til brukerne innen 2005. Dette innebærer eksempelvis mulighet for å følge Sametingets forhandlinger over nett, søk og reservasjon i bibliotekets kildebase, søk, gjenfinning og innsyn i Sametingets arkiv- og saksbehandlingssystem, registrering i samemantallet, mulighet for å levere elektroniske søknader til tingets ulike tilskudds- og forvaltningsordninger og å levere stemme ved sametingsvalg. Alt i tråd med visjonen om en døgnåpen og brukerorientert forvaltning. Flere av tiltakene er kostnadskrevende, både med hensyn til utvikling og innkjøp, og vil kreve vilje til finansiering fra norske myndigheters side.

Sametingets publikasjoner finnes i dag ikke i søkbar form, verken i baser eller på nett. I 2002 starter arbeidet med å utvikle en tekstbasert database, hvor alle publikasjoner fra 1989 til i dag skal gjøres søkbare i fulltekstversjon, både på samisk og norsk. Det tas sikte på et samarbeid med Statens Forvaltningstjeneste.

2.4.4 Dataløsninger

Et høyt tjenestetilbud på nett krever betydelige ressurser, både med hensyn til investeringer i teknologi og utvikling av innhold og funksjonalitet. Erfaringene så langt viser at man ikke kan forvente effektiviseringsgevinster ved etablering av brukerorienterte og funksjonelle elektroniske tjenester. Årsaken er at etter hvert som tjenestetilbudet på nett blir bedre, så etterspør brukerne stadig mer. I tillegg er bruk av samiske tegn i forbindelse med IKT problematisk. Det er bakgrunnen for at Sametinget siden 2000 har arbeidet for å finne standardiserte og funksjonelle løsninger for problemer knyttet til det samiske tegnsettet.

I samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet vil Sametinget igangsette et treårig pilotprosjekt, eSápmi, knyttet til IKT-tiltak overfor det samiske samfunnet. Pilotprosjekt tar sikte på å framskynde og

koordinere en gjennomføring av de tiltak som er foreslått i rapporten om samisk tegnsatt og IT fremlagt 9. januar 2002 etter oppdrag fra eNorge. Sametinget vil igangsette arbeidet med å utvikle en eSápmi-plan, hvor døgnåpen forvaltning og offentlig servicekontor inngår som en del av en større satsing. Regjeringen ser eSápmi-planen som et viktig bidrag til både regjeringens arbeid med modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor og eNorge mer generelt.

Foruten arbeidet med å fjerne hindringer identifisert i rapporten, skal prosjektet bidra til fremveksten av kvalitetsinnhold på samisk, til samisk deltakelse i relevant internasjonalt IT-samarbeid og til videreutvikling av den samiske IT-næringen. Prosjektet og eSápmi-planen kan mer generelt bidra til, foruten å løse utfordringene knyttet til samisk tegnsatt, å prøve ut i begrenset skala aktuelle administrative løsninger for Norge som helhet. Disse kan også bidra til å utvikle samisk spisskompetanse innen IT som vil kunne finne forretningsmuligheter i større markeder i Norge og internasjonalt.

Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet har sagt seg villige til å finansiere enkelte avgrensede utviklingsprosjekter for eSápmi-prosjektet ved Sametingets administrasjon. Sametinget forutsetter at det stilles økonomiske midler til rådighet for gjennomføring av selve pilotprosjektet, og til gjennomføring av tiltak som pilotprosjektet initierer.

2.4.5 Samisk arkiv

Det er avgjørende at oppbyggingen av samiske institusjoner fortsetter og at det samiske samfunnet selv gis anledning til å forvalte kunnskapene om sin egen historie og nåtid. Oppbyggingen av et nasjonalt samisk arkiv er et ledd i dette arbeidet, jf. kapittel 3.3.6. Sametinget arbeider med å få satt i gang en utredning av dette arbeidet. Videre arbeides det med å få det framtidige samiske arkivet inn i rom- programmet til det samiske vitenskapsbygget i Kautokeino.

2.4.6 Samisk spesialbibliotek og samiske bokbusser

Samisk spesialbibliotek er en nasjonal samisk kulturinstitusjon. En av de viktigste oppgavene for Samisk spesialbibliotek⁶ fremover, er å være en ressurs for andre bibliotek i deres arbeide med å utvikle samiske bibliotekstjenester. Dette gjøres blant annet gjennom veiledning og informasjon til andre bibliotek. Sametinget ønsker i større grad å ansvarliggjøre de enkelte bibliotek i forhold til å utvikle tjenester for den samiske befolkningen i sine lokalsamfunn.

Sametinget må tilføres de ressurser som kreves for å utvikle Samisk spesialbibliotek i den retning Sametinget har forutsatt. Sametinget arbeider gjennom eSápmi, med å utvikle dataløsninger for bibliotek som muliggjør bruk av samiske tegn, noe som også vil komme til nytte for andre bibliotek.

Tildeling av driftstilskudd til mobil bibliotekstjeneste i samiske områder er overført til Sametinget. Ordningen er et sentralt virkemiddel i arbeidet med å styrke de samiske bibliotekstjenestene i områder med spredt bosetting og dårlig utviklet tjenestetilbud. Det er imidlertid en forutsetning at Kulturdepartementet bevilger nok midler til tildeling av driftstilskudd. Sametinget ser det også som naturlig at

---

⁶ Jf kapittel 3.3.8 om SSB oppgaver og funksjon

investeringstilskuddet til kjøp av bokbuss i samiske områder blir overført fra Statens bibliotektilsyn til Sametinget.

2.5 Barnehage, opplæring og forskning

2.5.1 Barnehager

Sametinget legger til grunn at samiske barnehager har som formål å styrke barnas identitet som samer ved å fremme bruken av samisk språk og ved å formidle samisk kultur. Barnehagen skal ledes av samisk pedagogisk personale. Gode rammevilkår vil være avgjørende forutsetninger for å kunne realisere målsetningene om å styrke, utvide og synliggjøre det samiske innholdet i barnehagene. Sametinget er opptatt med å sikre at alle samiske barn har et tilbud om samisk språk i barnehagen. I forbindelse med revidering av lov om barnehager, vil Sametinget sikre at alle samiske barn får rett til tilbud i samisk språk i barnehagen. Man opplever til stadighet at samiske barn i barnehagene, særlig utenfor de tradisjonelle samisk bosetningsområdene ikke får godt nok tilbud. Det vil altså være nødvendig å sette større fokus på situasjonen for samiske førskolebarn. Sametinget vil derfor motivere til opprettelse av flere samiske barnehager. Det skal fokuseres mer på forsøks- og utviklingsarbeid, forskning på barnehageområdet og utvikling av pedagogisk materiell. Sametinget ser også behovet for å utarbeide plan for holdningsskapende arbeid og tiltak mot mobbing/intoleranse. I tillegg vil det være nødvendig å få avklart Statens og kommunenes ansvar overfor samiske førskolebarn generelt.

2.5.2 Grunnskolen

Samiske elever har individuell rett til opplæring i samisk både i grunnskolen og i videregående opplæring. Sametinget har utredet behovet for samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og kartlagt hvilke problemer elever har med å få opplæring som de har rett til etter opplæringsloven. Utredningen viser at mange elever mister retten på grunn av kommunenes og fylkeskommunenes mangel på stedlige lærerkrefter og mangel på tilpasning av alternative former for opplæring. I tillegg mangler det instanser som kan tilby alternative opplæringsformer, som for eksempel fjernundervisning, intensive kurs, hospitering og lignende. Kostnader knyttet til samisk-opplæringen har også vist seg å være en årsak til at den individuelle retten til opplæring i samisk ikke blir tilfredstillende ivaretatt. Kommuner og fylkeskommuner viser til at timesatsen til samisk-opplæringen er for lav slik at den ikke dekker kommunenes og fylkeskommunenes reelle kostnader. I tillegg får heller ikke kommunene og fylkeskommunene tildelt tilstrekkelig antall timer til samisk-opplæringen sett i forhold til behovene og elevgrunnlaget. Dette medfører at kostnadene ikke dekkes fullt ut fra statens side, og at en del kommuner og fylkeskommuner vegrer seg for å tilby samiske elever opplæring i samisk i tråd med læreplaner for samisk språkopplæring og opplæringslovens bestemmelser. For å sikre dette må kommunene få økte rammeoverføringer slik at den individuelle retten til opplæring i samisk blir tilfredstillende ivaretatt. Sametinget vil behandle disse utfordringene og fremme forslag til tiltak i løpet av 2002.

Sametinget mener at det i tillegg også bør drives forsøks- og utviklingsarbeid med hensyn til egnethet av forskjellige former for alternative opplæringsformer i begge skoleslagene.

Informasjonsarbeid om samiske elevers rett til opplæring både i og på samisk bør intensiveres, spesielt utenfor samiske distrikt.

Sign: _____/_____

Sametinget vil arbeide for at det samiske læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97S) kan utvides til å kunne brukes utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Dette kan bidra til å motivere samiske foreldre til å velge opplæring i og på samisk slik opplæringsloven gir mulighet for, også utenfor samiske distrikt.

Sametinget har igangsatt prosjektet "Samisk begynneropplæring" i 2000. Hovedmålet med prosjektet er å samle inn og systematisere de samisktalende lærernes erfaringer i begynnende leseopplæring, samt å finne frem til lesemetoder som passer for leseopplæring på samisk. Prosjektet er tredelt, der del I som er rettet mot forberedelser til lese- og skriveopplæring, er gjennomført. Del II retter seg mot den tekniske siden av lesingen og del III mot leseforståelse. Prosjektets del II er kommet i gang, og er planlagt å vare ut 2002. Resultater fra dette prosjektet vil være viktige i mange sammenhenger, som for eksempel i metodevalg, utvikling av pedagogisk materiell osv. I følge undersøkelse gjennomført i OECD-land (PISA 2000) er ikke elevene i norske grunnskoler gode lesere. Når det gjelder samiske elever er det ikke foretatt noen systematiske undersøkelser eller samlet inn erfaringer om leseforståelse tidligere, men det er grunn til å tro at heller ikke samiske elever er bedre lesere enn norske.

2.5.3 Voksenopplæring for samer/Kompetansereformen

Kompetansereformen har som målsetting å gi den enkelte voksne bedre muligheter for opplæring og kompetanseheving. Reformen er basert på samfunnets, arbeidslivets og individets behov for kompetanse. Den omfatter alle voksne, bygger på en bred kunnskapsforståelse og har et langsiktig perspektiv.

Innenfor voksenopplæringsfeltet er det mange aktører med til dels ulike roller. Staten har ansvaret for den generelle utviklingen av voksenopplæringen, mens kommunene har ansvar for planlegging og utvikling av grunnskoleopplæring for voksne i kommunen. Fylkeskommunen har ansvar for planlegging og utvikling av videregående opplæring for voksne i fylket. På den annen side er verken Sametingets eller de samiske videregående skolenes rolle innen voksenopplæring blitt avklart. Det er behov for ansvarsavklaring i forhold til de ulike områder som berører voksenopplæring for samer. Det er også behov for at det stilles midler til rådighet for gjennomføring av nødvendige tiltak. Sametinget må tilføres myndighet og ressurser slik at man kan påta seg ansvar for den generelle utvikling av voksenopplæring for samer i samarbeid med sentrale myndigheter, først og fremst Utdannings- og forskningsdepartementet og Voksenopplæringsinstituttet. Sametinget ønsker at aetaten skal tilby opplæring i samisk gjennom de voksenopplæringskurs som virksomhetene iverksetter.

2.5.4 Videregående opplæring

I videregående opplæring har også samiske elever individuell rett til opplæring i samisk. Spesielt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk har Sametinget erfart at denne retten ikke alltid innfris.

Sametinget har fått i oppdrag å foreta etterarbeid i forbindelse med evaluering av reform-94 (R-94) med tanke på grunnleggende prinsipielle sider ved samisk videregående opplæring. Samisk videregående opplæring mangler en gjennomgående samisk opplæringsplan slik grunnskolen har fått i det samiske læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97S). Det vil også være nødvendig å sikre samisk innhold i de nasjonale læreplanene på lik linje med de nasjonale læreplanene for grunnskolen. Samisk som opplæringspråk i videregående opplæring bør, i større utstrekning enn tilfellet er nå, også vurderes.

Reindrift som lærefag er inne i en innføringsfase. De første lærlingene vil få sine læreplasser i løpet av våren 2002. Sametinget har utarbeidet læreplan for dette lærefaget og det gjenstår å utvikle vurderingsformer for lærlingene i reindrifta.

2.5.5 Spesialpedagogisk kompetanseheving

Det har i de siste årene skjedd en betydelig omorganisering av det spesialpedagogiske tilbudet på nasjonalt nivå. Det skal satses på en sterkere vektlegging av kunnskap og kompetanse rettet mot innhold og organisering av spesialundervisningen i skolen. I denne situasjonen må det skje en betydelig satsing på det spesialpedagogiske feltet for samiske barn, unge og voksne.

Målet er å bygge opp samisk kompetanse som er relevant for samiske og samiskspråklige brukere. Sametinget har i den forbindelse utarbeidet en plan for spesialpedagogisk kompetanseheving hvor man vil satse på etter- og videreutdanning, skolebaserte utviklingsprosjekter og studiestipender. Gjennomføring av planen forutsetter at de økonomiske rammebetingelsene er i samsvar med behovene

2.5.6 IKT i samisk utdanning

I forhold til ordinære læremidler er det gjort lite med hensyn til utvikling av digitale læremidler. Utvikling av digitale læremidler har vært hindret og forsinket pga. mangel på en helhetlig løsning for bruk av samiske fonter. Ny og mer helhetlig løsning for bruk av samiske fonter vil åpne for nye muligheter i utvikling av samiske digitale læremidler. Ansvaret for dette arbeidet har heller ikke vært klart definert. Utvikling av samiske løsninger har ikke vært integrert i langsiktige nasjonale planer og det har ikke vært øremerkede ressurser til samiske tiltak innen IKT. Dette har ført til at i løpet av den tiden det er satset på IKT i skolen, så har ikke den samiske skolen kunnet ta del i denne satsingen i like stor grad som den norske skolen nettopp på grunn av forskjellige løsninger i bruk av samiske fonter. Dermed har den samiske skolen blitt hengende etter med hensyn til lærerkompetanse innenfor IKT og maskinpark/program.

I fremtiden vil det være riktig å satse på å integrere utvikling av samiske digitale læremidler i nasjonale prosjekter, sikre samisk innhold, ikke bare i forhold til L97, men også i forhold til L97S i digitale læremidler som utvikles, samt å bygge opp skolenes infrastruktur på området.

2.5.7 Læremiddelutvikling

Opplæringsloven fastslår individuell rett til opplæring i samisk. Dette har medført en økning i antallet elever over hele landet med samisk som andrespråk eller med faget samisk kultur og språk. Her er det både behov for tradisjonelle læremidler, men også ulike fjernundervisningsmetoder siden lærersituasjonen de fleste steder hvor det er få elever som ønsker samisk vil være svært vanskelig.

Utvikling og produksjon av spesialpedagogiske læremidler for samiske brukere står sentralt i den kommende perioden. Det tenkes her både på ordinære spesialpedagogiske læremidler for elever med spesielle behov, og for elever med sammensatte vansker. De multifunksjonelle læremidlene kan inneholde mange ulike komponenter og tilpasninger i lyd, bilde og tekst, og fremstår ikke nødvendigvis som ett produkt.

Sign: _____/_____

Kompetansereformen, med økt vekt på etter- og videreutdanning for voksne, vil kreve et betydelig løft mht. læremidler tilpasset denne aldersgruppen. I dag finnes det lite materiell beregnet for voksne samer, og det som finnes av opplegg/ læremidler må bearbejdes og tilrettelegges slik at de også kan brukes i voksenopplæringen, og slik at nye metoder for språkopplæring kan brukes.

Det vil også være nødvendig å vurdere en omlegging av hovedmønsteret for hvilke typer læremidler som bør utvikles innen et fagområde. Hittil har en satsset på å utvikle en omfattende elevbok som hovedtiltak for å dekke lærestoffet. Dette har vist seg å være en komplisert og tidkrevende prosess hvor det går relativt lang tid fra oppstart av utviklingsarbeidet til læreboka foreligger. En omlegging i retning av større satsing på temahefter vil kunne innebære muligheter til større grad av parallellproduksjon av læremidler på nord-, lule- og sørsamisk og raskere dekning av det aktuelle lærestoffet i et fag.

Rapporten *Evaluering av samisk bokproduksjon* har avdekket klare effektivitetsproblemer i produksjonen, i alt vesentlig knyttet til læremiddelproduksjonen. Gjennomstrømningen og produksjonstiden kan ikke sies å være tilfredsstillende. For de mål som var satt i Strategisk plan for samisk læremiddelutvikling 1996-2000 er måloppnåelsen bare på 42 prosent. Sametinget ser nødvendigheten av å fremme tiltak som fører til mer effektiv produksjon og bedre rekruttering av forfattere av læremidler. Saken behandles i 2002.

2.5.8 Høyere utdanning og forskning

Sametinget har ved flere anledninger pekt på en rekke utfordringer og behov som det samiske samfunnet står overfor når det gjelder samisk høyere utdanning og forskning. Sametinget har i den forbindelse uttrykt behov for en betydelig satsing på utdanning, forsknings- og utviklingsarbeid, bl.a et 10- års program for rekruttering, kvalifisering og oppbygging av kompetanse til forskning i de samiske samfunn.

Utgangspunktet og rammen for utviklingsprogrammet må være en satsing innen samisk språk og språkutvikling, bærekraftig natur- og ressursforvaltning og samisk utdanning og forståelse. For å bevare og utvikle språket, ser Sametinget det som svært viktig at samisk også skal benyttes som et forskningsspråk. Sametinget ser for seg at det også opprettes et eget samisk fagorgan som legger premissene for samisk høyere utdanning og forskning. Dette organet kan utvikles i tilknytning til Samisk Parlamentarisk Råd, som på denne måten vil få et overordnet ansvar for utformingen av samisk utdannings- og forskningspolitikk i Norge, Finland, Sverige og Russland.

Det er i dag lav rekruttering av samiske studenter til høyere utdanning. For å rette på disse skjevhetene, må det legges bedre til rette for, og settes fokus på urfolks- og minoritetsgruppers situasjon i utdanningssystemet. Dette vil ikke bare øke forståelsen for blant annet samisk kultur og samfunn, men og føre til at minoritetsungdom føler en sterkere tilhørighet til høyere utdanning. Det man trenger for å få inn grupper som har lav representasjon i høyere utdanning, er f.eks gode stipendordninger, høy dekningsgrad av studentboliger og barnehagetilbud og spesiell tilrettelegging for studenter med individuelle behov. Det vil videre være behov for plan for informasjon og rekruttering av samiske studenter særskilt til samisk lærerutdanning, spesielt fra de andre nordiske landene og Russland.

Det sentrale element i all selvstendig moderne kulturforvaltning og videreutvikling er et opplæringssystem med barnehage og grunnskole som utgangspunkt og høyskole og universitet som de øverste ledd i utdanningssystemet. Anerkjennelsen av samene som urfolk i Norge med rett til og ansvar for egen kulturell forvaltning og videreføring var begrunnelsen for opprettelse av Samisk høyskole. Samisk

Sign: _____/_____

høgskole har derfor et stort ansvar for å bidra til kvalifisering og oppbygging av kompetanse som tar utgangspunkt i samiske tradisjoner, kunnskap og forståelse. I dag foreligger det et betydelig kompetansebehov innenfor de fleste fagfelt, og et særlig behov er det å styrke samisk forskning. Det betinger at rammevilkårene for Samisk høgskole er i samsvar med oppgavene overfor og forventningene fra det samiske samfunnet. På basis av dette ser en nødvendigheten av at Samisk høgskole oppgraderes til bli en vitenskapelig høgskole med faglige og økonomiske ressurser som setter virksomheten i stand til å tilby et godt læringsmiljø med en god pedagogisk og vitenskapelig aktivitet. Et godt og dynamisk læringsmiljø er også avhengig av de fysiske omgivelsene. De nåværende bygninger, en nedlagt militærforlegning, er ikke funksjonelle for en moderne og fremtidsrettet samisk vitenskapelig høgskole. Det er derfor gledelig at sentrale myndigheter har startet planlegging av et nybygg, men Sametinget er likevel svært bekymret for at høgskolens innmeldte arealbehov er blitt sterkt redusert av utdanningsdepartementet. Bygningene må ha som forutsetning at de skal gi den samiske vitenskapelige høgskolen optimale arbeidsbetingelser. Dette gjelder for antall og størrelse på bygningene som skal oppføres. Samtidig må arkitekturen synliggjøre samisk byggeskikk, og gi rom for et godt læringsmiljø. Det nye høgskolebygget må derfor være tilpasset den pedagogiske og faglige tenkningen høgskolen er i ferd med å bygge opp.

2.6 Miljø- og kulturminnevern

Sametinget ser det som en naturlig utvikling at samiske miljøperspektiver i stadig større grad integreres i helhetlige arbeid. Det er behov for å utarbeide en miljømelding som omhandler Sametingets miljø- og arealperspektiver. Grunnlaget for Sametingets politikk er langsiktig nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder der bruken av naturressursene ikke må overskride naturens bæreevne. Begrepene miljø, natur og kultur henger nært sammen. Det ses derfor som fundamentalt at miljøperspektivet integreres i hele Sametingets arbeid og virksomhet. Sametinget bør bidra til å realisere en miljøvennlig praksis i det samiske samfunn gjennom å synliggjøre og understøtte handlingsalternativer som peker i bærekraftig retning.

I arbeidet med verneplaner peker Sametinget på tre faktorer som bør være på plass. Vernets formål og innhold vil være en sentral faktor som bestemmer hvordan samiske interesser blir ivaretatt. Videre bør en lokal samisk forankring være på plass der det knyttes verneplaner til samiske ressursområder. Her er en god dialog med lokalsamfunnet en nøkkelfaktor i verneprosessen. I tillegg er det en utfordring å se helhetlig på de ulike statlige sektorområder som er berørt i verneplanprosesser. Dette for å sikre at samisk kultur og levesett blir best mulig ivaretatt.

2.6.1 Samisk museumsvirksomhet

Sametinget arbeider aktivt for å styrke samiske museer. Den særlige utfordringen samiske museer står overfor handler om at de skal være arena og aktør i en dialog om kulturell selvforståelse og identitet både i en indre og ytre kontekst. For det samiske samfunnet vil dette best kunne oppnås gjennom utvikling av en samisk museumspolitikk der det samiske samfunnet selv tar ansvar for hvordan kulturarven skal vernes og brukes.

Sametinget ser det som en viktig utfordring å får realisert Østsamisk museum i Neiden som samisk tusenårssted. Som en direkte oppfølging av Statsbudsjettet 2002 har Statsbygg kommet i gang med

prosjekteringa for Østsamisk museumsbygg. Sametinget følger opp dette arbeidet med å få på plass en organisatorisk og finansiell ramme om den framtidige museumsdrifta. I dette arbeidet er Sør-Varanger kommune også en sentral aktør.

2.7 Kultur og næring

2.7.1 Samisk kultur

Sametinget vil fortsette satsingen på å styrke og utvikle samiske barns og unges oppvekstvilkår. Sametinget er opptatt av at likestillingsarbeidet starter allerede i oppveksten slik at barn lærer at jenter og gutter er likeverdige og likestilte. Dette krever en omfattende og mangfoldig satsing på flere områder, en satsing som involverer mange aktører. Sametingets grunnprinsipp er at tiltak for barn og unge må tilpasses det samiske samfunnet.

Innenfor kunst- og kulturpolitikken vil en forhandlingsmodell mellom Regjeringen og Sametinget bedre dialogen og samarbeidet for å finne gode løsninger på utfordringene fremover.

Støtte til originalutgivelser av samisk litteratur er blitt prioritert, men det registreres en større etterspørsel etter samiske oversettelser av kjente og populære bøker, spesielt barne- og ungdomsbøker. I fremtiden må man vurdere økt støtte til oversatt litteratur. Det er viktig at samiske barn og unge stimuleres til å skrive på samisk. I den forbindelse har Sametinget i gangsett opprettelse av en stipendordning for samiske barn og unge som skriver på samisk.

Sametinget i Norge er omtrent alene om finansieringen av skjønnlitterære utgivelser på samisk. Presset på kulturfondets avsetning til litteratur er stort, noe som igjen fører til at mange gode litteraturprosjekter må vente på finansiering. Dette skaper frustrasjoner blant forfattere og forlag, og virker konfliktskapende mellom samiske forfattere over landegrensene. Sametinget ber Regjeringen om å reise spørsmålet overfor myndighetene i Finland og Sverige.

Til og med 1999 administrerte Samerådet en innkjøpsordning av samisk skjønnlitteratur. Denne ble finansiert gjennom tilskudd fra Nordisk Ministerråd og Interreg. Ordningen er opphørt. Sametinget vil ta initiativ til at etablering og finansiering av en permanent innkjøpsordning for samisk litteratur utredes. Formidling av samisk musikk skal prioriteres. Dette gjelder også den faglige utviklingen av samisk musikk. CD-utgivelser er viktig for samisk musikk, men konserter, turneer og festivaler gir publikum opplevelsen av samisk musikk på en annen måte og sprer samisk musikk ut til et større publikum. Kompetanseheving blant samiske utøvere og tilbud om samisk musikkutdanning på høyere nivå er et arbeid som Sametinget i samarbeid med andre instanser må igangsette. Bevilgningene til musikk har vært det samme i flere år og dekker bare en brøkdel av behovet, noe som gjør det vanskelig å styrke og utvikle samisk musikk.

Det er behov for å drøfte måter å utøve og formidle samisk musikk på med bakgrunn i ulike regionale gruppers behov. Musikkutøvere er ingen homogen gruppe og den samiske musikken er ikke den samme overalt i det samiske samfunnet. Modeller for organisering av samiske musikkutøvere, samt ansvarsfordeling mellom de ulike forvaltningsorganene når det gjelder finansiering, må drøftes i nært samarbeid mellom utøverne, Sametinget og øvrige organer.

Sign: _____/_____

Musikk fenger barn og unge og skaper kontakt på tvers av generasjoner. Unge eksperimenterer gjerne med ulike sjangere. Arbeidet med å legge til rette for tiltak som gir dem muligheter til opplæring i musikk og joik må intensiveres. Kulturskoler vil være viktige aktører på det feltet.

Kulturdepartementet har, i likhet med Sametinget, et ansvar for å styrke og utvikle samisk kunst. Sametinget forventer at Kulturdepartementet tilrettelegger for realisering av planene om samisk kunstmuseum og samisk kunstutdanning på høyere nivå.

Bruken av digitale verktøy i kunsten, både til fremstilling av kunstprodukter og formidling, medfører høye kostnader. Det er nødvendig at det offentlige gir særskilt støtte på de kunstområdene der informasjons- og kommunikasjonsteknologi tas i bruk. Dersom duodji fortsatt skal ha rollen som kulturbærer i fremtiden, er det viktig at den forblir levedyktig og skapende. Den kunstneriske og kulturelle egenutviklingen i duodji må derfor styrkes.

Beaivváš Sámi Teáhter må sikres økonomisk, slik at teatret kan betjene hele det samiske bosettingsområdet. Midler avsatt til teaterformål må stimulere til egenaktivitet og heving av språkets status ved bruk av samisk språk på scenen. I tillegg må man prioritere scenekunst som har barn og unge som bruker- og målgruppe. Det er en målsetting å skape et godt teatertilbud for den sørsamiske befolkningen i Norge, gjennom fortsatt utvikling av Áarjelhsaemien Teatere. Når utredningen om sørsamisk teater i Norge er ferdig, vil nye tiltak bli vurdert.

Amatørteaterarbeid er et viktig kulturtiltak, som engasjerer ungdom, og som er med på å gi følelsen av et sosialt samisk fellesskap. I tillegg er dette et supplement til mer etablerte teatergrupper. Publikum får på den måten nye arenaer for opplevelse av samiske kunst-/kulturuttrykk. Blant amatørteatrene for ungdom er det en interesse for å knytte seg opp mot nordiske og internasjonale ungdomsteaterprosjekt, for å få nye impulser, kunnskaper og erfaringer. Gjennom slik kulturutveksling formidles samisk kultur og samisk teater til resten av Norden og Europa.

Film er en forholdsvis ny kunstnerisk uttrykksform blant samene. Det har vært en merkbar økning i antall søknader til filmformål. Det er likevel relativt få samiske filmproduksjoner. Det er nødvendig å styrke rammevilkårene for samiske film- og videotiltak. Det forventes at filmfinansieringsordninger som allerede er etablert også i fremtiden vil være med på finansieringen av samisk film- og videoproduksjon. Sametinget ser positivt på planene om filmatisering av Kautokeino-opprøret i 1852, og oppbyggingen av en filmby i Kautokeino i den forbindelse. En slik oppbygging vil være helt avhengig av at staten bidrar med støtte.

Sametinget mottar mange søknader, med til dels høye beløp, om prosjektstøtte til ulike festivaler. Dette gjelder også festivaler som har delarrangement med samisk- eller urfolkskultur. Noen av festivalene overlapper hverandre når det gjelder innhold og tidspunkt, og ligger også geografisk nært hverandre. Det er viktig å ivareta interessen for samiske artister, og ulike festivaler kan bidra til dette. Som ledd i målsettingen om å styrke barns og unges identitet og gi positive opplevelser i forhold til samiske kunst- og kulturuttrykk, skal arrangementer for barn og unge i festivalsammenhenger prioriteres. Dette bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen og til å endre negative holdninger til det samiske i lokalsamfunnet generelt.

Sign: _____/_____

Verken ungdomsmagasinet Š, barnemagasinet eller kvinnebladet Gába, har faste støtteordninger med alt det innebærer av uforutsigbarhet og ressurskrevende arbeid med finansiering. Det er viktig at de tre publikasjonene kommer inn under en fast årlig støtteordning. Gába er en viktig aktør i likestillingsarbeidet. Sametinget vil fortsatt arbeide for at kvinnetidsskriftet sikres faste utgivelser. Det samme gjelder også de samiskspråklige barne- og ungdomsbladene. Mangel på tilbud til samiske barn og unge, og viktigheten av å bygge opp samiskspråklige lesevaner er begrunnelsen for denne satsningen.. For at publikasjonene skal være et fullverdig tilbud til lesere fra alle samiske dialekt- og språkområder, videreføres kravet om at det i hvert nummer utgis nytt stoff både på sør-, lule- og nordsamisk. Vulle Vuojas, Donald Duck i samisk språkdrakt, ble for en del år siden utgitt i en periode med offentlig støtte. Det vil være viktig at dette arbeidet kan gjenopptas, og i den forbindelse vil det være behov for å arbeide for at en fremtidig finansiering av faste utgivelser av Vulle Vuojas sikres.

Mangfoldet i samiske barn og unges oppvekstmiljø og språk må gjenspeiles i virkemiddelbruken. Det må også tas hensyn til samiske barns og unges synspunkter og interesser ved at de gis bedre muligheter til deltakelse og innflytelse i kulturpolitikken. Til grunn må det ligge et prinsipp om at tiltak for barn og unge må tilpasses det samiske samfunnet slik det fremstår i dag og til behovene som finnes der.

Samiske barn har krav på å vokse opp under trygge og gode betingelser. For å sikre dette, er det behov for å styrke innsatsen mot vold, mobbing, kriminalitet, rus og rasisme i samiske barne- og ungdomsmiljøer. I arbeidet med oppfølgingen av Samisk barne- og ungdomsplan er det behov for avsetning av administrative ressurser til utvikling, oppfølging og koordinering.

Antallet institusjoner som henvender seg til Sametinget med spørsmål om finansiering av drift, har økt. Samiske kultursentra er i en særstilling når det gjelder å bevare samisk språk og kultur. De kan ikke sammenlignes med øvrige nasjonale eller regionale kulturbygg. Samiske kultursentre er gjerne lokalisert til steder hvor det ikke er aktuelt med mange eksterne leietakere. Prosjekter som bygger sin virksomhet rundt målsettingen om å bevare og utvikle samisk språk og kultur, må finansieres med statlige midler. Når det gjelder eksisterende institusjoner, har de problemer med å finansiere driften og institusjonens målsettinger kan derfor ikke oppfylles. Et eget samisk kultursenterfond bør opprettes for å dekke investeringskostnader ved oppføring av nye regionale og lokale samiske kultursentraer. Sametinget har prioritert følgende institusjoner i prioritert rekkefølge: Aja samisk senter i Kåfjord, Samisk kunstmuseum i Karasjok, Vardobáiki i Evenes og Skånland, og Østsamisk museum i Neiden⁷.

Samiske kulturorganisasjoner har en særlig viktig rolle i det samiske samfunnet, både når det gjelder bevaring og utvikling av samisk språk, kultur og identitet og ved å bidra til et rikt, variert og aktivt samisk kulturliv. Sametinget har sammen med kunstnerorganisasjonene i verksatt et arbeid med å bedre samiske kunstneres og kulturarbeideres vilkår for utvikling.

---

⁷ Østsamisk museum er omtalt i kapittel 2.6.1.

2.7.2 Samiske næringer

Bosettingsaspektet er meget viktig i Sametingets næringspolitikk, og for å opprettholde bosettingen må rammebetingelsene for næringslivet i de samiske områdene bedres, særlig innen primærnæringen. Det er spesielt behov for å se ordningene i et kjønnsperspektiv. Kvinneandelen er lav og svekkes fortsatt, og ved eventuelle endringer må ordningene være utformet slik at de stimulerer kvinner til å satse på næringsvirksomhet.

Utfordringene i reindriftsnæringen er store. Oppfølging av to igangsatte arbeider vil være sentrale i årene framover. For det første skal det forhandles om ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige om fortsatt grenseoverskridende reindrift. I disse forhandlingene er det viktig at både representanter for sametingene og reindriften i begge land sikres deltagelse. Det andre viktige arbeidet framover er arbeidet med endringer i reindriftsloven. Den nye reindriftsloven må bygge på samiske tradisjoner, samiske verdier og urfolksrettigheter. I tillegg til de to konkrete utfordringene må dessuten reindriften arealvern prioriteres. Reinbeitearealet er selve grunnlaget for reindriften som næring og det materielle grunnlaget for reindriftskulturen. Reduksjonen av reinbeitearealet er alvorlig fordi arealtapet ikke kan reverseres. Det er viktig å vurdere arealinngrepene i sammenheng også i forhold til de indirekte virkningene av inngrepene. Nyere forskning dokumenterer at områdene i flere kilometers avstand fra inngrepene har redusert verdi som beite. Dette må få konsekvenser for behandlingen av nye inngrep i reinbeiteområdene.

Samarbeidet med regionale og sentrale myndigheter er nødvendig for å opprettholde sysselsettingen i landbruket. Utfordringen i jordbruket er å sikre de gårdene som er i drift i dag. Salg av melkekvoter har redusert jordbruksmiljøet i de samiske områdene, og ytterligere salg av melkekvoter vil kunne ødelegge dette miljøet fullstendig. En annen utfordring er å utnytte det potensialet som ligger i etablerte gårdsbruk. Satsning på nisje- og kvalitetsprodukter fra samisk jordbruk kan være med på å øke inntektene på enkelte gårdsbruk. Denne type kombinasjoner vil enkelt kunne kombineres med produksjonen på mindre gårdsbruk, spesielt sauebruk.

Rovviltforvaltningen må sees i lys av de forpliktelser myndighetene har for å beskytte det materielle kulturgrunnlaget for samene som urfolk. Bestanden av enkelte rovvilt er for stor i mange områder. Rovviltforvaltningen har ført til en kraftig økning i rovviltbestanden i samiske områder. Denne økningen har allerede ført til store økonomiske problemer for enkelte reindriftsutøvere. I tilfeller der utøvere må avvikle sin reindrift p.g.a. rovvilttap er i strid med artikkel 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Rovviltbestanden må holdes på et nivå som ikke er en trussel for samisk reindrift og husdyrhold.

Stagnasjon i utviklingen innen duodji og utmarksnæringer tilsier at virkemiddelbruken må dreies over mot utviklingstiltak framfor å prioritere driftsstøtteordninger. Innenfor utmarksnæringer vil prioritering av kultiveringsarbeid, markedsframstøt, organisering og nettverksutvikling, samt kvalitetsforbedring ha større effekt enn direkte støtte til enkeltutøvere. Sterkere satsing på kompetanseheving og nettverksbygging vil kunne motivere kombinasjonsutøvere til å tenke markedsrettet og på markedstilpasset produksjon.

I Reguleringsrådet har man i forhandlingene satt fokus på det kystnære fisket, spesielt med sikte på å sikre fangstrettighetene for den minste kyst- og fjordflåten. Samtidig er det bekymringsfullt at forskernes kvoteanbefalinger ikke er blitt fulgt, noe som vil undergrave en bærekraftig utvikling ved at fangstvolumet

er høyere enn det som blir anbefalt biologisk. Det har generelt vært vanskelig å få gjennomslag i rådet for Sametingets syn på reguleringene. Det gjelder områder som fangst og forvaltning av norsk kysttorsk, rekrutteringskvoter i kyst- og fjordfisket, begrenset trål-, autoline- og snurrevadfisket innenfor 12 nautiske mil nord for 62 N. Videre gjelder dette for innføring av kvoteavkorting i torsk-, hyse- og seifisket for de fartøyene som har kvoterettigheter i silde- og loddefisket.

Sametinget har i flere år fremmet forslag overfor Fiskeridepartementet om opprettelse av en samisk fiskerisone for de samiske bosettingsområdene, uten at initiativet er blitt fulgt opp i departementet. Det som har vært hovedinnvendingen er at fiskeressursene er en nasjonal fellesressurs som skal baseres på en nasjonal forvaltning uten regional forankring.

Det er nødvendig å sette inn ressurser på å utvikle et sterkere og mer variert næringsliv i de samiske områdene for å motvirke sysselsettingsnedgang i primærnæringen og den offentlige sektoren.

Det private næringslivet i de samiske bosetningsområdene er preget av små bedrifter, gjerne enkeltmannsforetak, med begrensede ressurser til å møte utfordringene med hensyn til nødvendig omstilling og videreutvikling. I tillegg preges bedriftene av lav formell kompetanse og lokal markedsorientering. Dette hindrer nyskaping, produktutvikling og økt verdiskapning. Tradisjonelt kan en betegne mange enkeltmannsforetak som rene husholdsbedrifter der bedriftøkonomisk veksttenkning ikke er fremtredende. Bedriftsstruktur, lav lønnsomhet og tradisjonell økonomisk tilpasning gjør at kun få bedrifter har en nødvendig akkumulert kapitalbase for fremtidig utvikling og investeringer til å møte den stadig sterkere konkurransen gjennom internasjonaliseringen av næringslivet.

Det samiske bosettingsområdet har nærhet til rike naturressurser som befolkningen tradisjonelt har utnyttet i sin næringstilpasning. Utfordringen ligger i å kunne utnytte disse ressursene på en slik måte at det gir en økt verdiskapning for eksempel gjennom produktutvikling og videreforedling. Det gjelder å nyttiggjøre seg nye vekstnæringer som IKT og reiseliv. Innenfor turisme og reiseliv har man særskilte muligheter gjennom tilrettelagt bruk av det potensialet som ligger i natur og samisk kultur. Oppbygging av infrastruktur og strukturert samarbeid gjennom nettverk er viktig.

Kompetanse vil bli en stadig viktigere konkurransefaktor for nyskaping og videreutvikling av næringslivet. Primært gjelder det å bygge opp reell kompetanse på områder som bedriftsledelse, markeds- og salgsføring, produktutvikling og bedriftsøkonomi. Særlig relevant er det å knytte FoU-virksomheten opp mot det lokale næringslivet. I enkelte samiske områder har kvinner høy utdannelse i forhold til den mannlige befolkningen. Denne kompetansen kan danne grunnlaget for innovasjoner i næringslivet og for ny næringsvirksomhet.

Sametinget vil derfor i sin virkemiddelbruk i sterkere grad en tidligere bli mer utviklingsorientert, slik at den bidrar til å bygge opp et mer variert og sterkere markedsorientert næringsliv.

Sametinget har merket seg at Regjeringen ønsker å desentralisere beslutninger knyttet til bruken av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler til det regionale nivå, med fylkeskommunen som regional utviklingsaktør. Siktemålet er forpliktende partnerskap mellom flere aktører i det strategiske næringsutviklingsarbeidet. Sametinget ser det som en stor utfordring å kunne bidra til det regionale

Sign: _____/_____

partnerskapet i samiske områder, men understreker de regionale organers selvstendige ansvar for samiske tiltak. I denne forbindelse har Sametinget sammen med Troms fylkeskommune iverksatt et arbeid med sikte på en gjensidig avtale om felles forpliktelser i Troms.

Regjeringen omfordelte midler i statsbudsjettet for 2002, som tidligere ble tildelt kommunale næringsfond, til andre formål, og vil i løpet av året evaluere næringsfondene. Sametinget viser til at dette har medført et sterkt økt press på Sametingets virkemidler til næringsvirksomhet i virkeområdet for Samisk utviklingsfond. Dette omfatter store deler av de mest næringssvake områdene i Nord-Norge. Derfor ber Sametinget om at noe av bortfallet av midlene til de kommunale næringsfondene, må tilbakeføres disse områdene gjennom Samisk utviklingsfond. Dette for å kunne opprettholde utviklingen av nye arbeidsplasser i de samiske bosettingsområdene.

Interreg-arbeidet er en god plattform for samarbeidet mellom sametingene i Finland, Sverige og Norge. Sametinget i Norge ønsker at Interreg-programmene skal bidra til å skape langsiktige verdier, som for eksempel økt sysselsetting og næringsetablering, men også til å fremme samisk kultur og identitet. Det vil derfor ha stor betydning at alle tre sametingene blir gitt anledning til å være med på å utforme og påvirke programarbeidet. Arbeidet må organiseres slik at også den finansielle delen faller på plass for å styrke den fremtidige økonomiske plattformen.

2.8 Helse- og sosialsatsing

Sametinget mener det er viktig at det også i år arbeides for at det settes klare rammer fra sentralt hold for måloppnåelse for en likeverdig helse- og sosialtjeneste for det samiske folket. Ansvaret for integrering av det samiske perspektivet i helse- og sosialtjenesten må pålegges helseforetakene, samt fylkeskommunale og kommunale institusjoner i samiske bosettingsområder. Samtidig må den samiske dimensjonen i dokumenter som omhandler helse- og sosialtjenesten i Norge synliggjøres mer i integreringen. Sametinget vil også arbeide for at tinget skal ha en mer aktiv rolle i forhold til utforming av innhold i helse- og sosialtjenesten på alle nivå. Det er spesielt viktig at det forebyggende helsearbeidet styrkes.

Rusmisbruk er også et voksende problem i de samiske områdene. Sametinget vil jobbe for at det fra sentralt hold settes i verk tiltak når det gjelder rus- og alkoholforebyggende arbeid. Det som er spesielt viktig i denne sammenheng er å styrke tiltaksapparatet. De sentrale myndigheter må ta større ansvar og bevilge mer ressurser for å bekjempe dette problemet.

Prosjektmiddeltildelingen fra Helsedepartementet er utvidet til 31. desember 2002. Prosjektet er under evaluering. Sametinget avventer resultatet fra evalueringen med hensyn til oppfølging av nåværende periode som opprinnelig var på 3 år.

2.9 Samarbeid mellom sametingene

Sametinget ser et potensial i å styrke samarbeidet mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR), både det interne samiske samarbeidet over landegrensene og samarbeidet utad med internasjonale saker. Når det gjelder det samiske samarbeidet over landegrensene er det flere naturlige saksområder for SPR, men spesielt samisk språk, opplæring og likestilling er områder som krever en felles innsats og

samordning. Dette vil bli gitt prioritet. Internasjonalt vil arbeidet med FNs Permanente Forum må få høy prioritet fra SPR's side. Her er det behov for samordning og samarbeid med Samerådet.

Hovedutfordringen for SPR er å få finansiert rådets virksomhet. Hittil har det Sametinget som har SPR-presidenten hatt sekretariatsfunksjonen, hittil har det vært Sametinget i Norge. Denne ordningen vil fortsette.

2.10 Sametingets internasjonale engasjement

Sametinget har store forventninger til arbeidet med urfolkserklæringen. Sikring, anerkjennelse og videreutvikling av urfolks rettigheter, herunder retten til selvbestemmelse, er sentralt i arbeidet. Sametinget forventer at den norske stat bidrar til at en erklæring om urfolksrettigheter blir vedtatt innen utgangen av urfolkstiåret som avsluttes i 2004.

Selv om prosessen i forbindelse med etableringen av et Permanent Forum for urfolkssaker i stor grad er avsluttet, er det nå arbeidet begynner. Sametinget mener det er viktig å støtte opp om forumets arbeid, spesielt med tanke på samenes og inuittenes felleskandidat i forumet.

Urfolksrepresentantene i Barentssamarbeidet skal utføre et arbeid for samene i Norge, Sverige, Finland og Russland samt vepserne og nenetsene i Russland. Det er nødvendig at forholdene legges til rette for at urfolkene skal kunne ha innflytelse gjennom representasjon på alle nivåer i samarbeidet. Det er derfor viktig at urfolkene også får en representant i Barentsrådet.

I og med at Sametinget representerer urfolkene i Regionrådet og Regionkomiteen, er Sametingets engasjement betraktelig høyere enn det har vært de siste årene. Dette tilsier behov for økte ressurser.

Framgangen i urfolksarbeidet har etter Sametingets mening ikke vært tilfredsstillende og det vil være nødvendig å evaluere samarbeidet i et urfolksperspektiv. Sametinget har så langt det har vært mulig med dagens ressurser og saksbehandlingskapasitet forsøkt å være en pådriver for å få fortgang i dette arbeidet. Urfolkenes engasjement har til tider vært svært liten. Dette kan ha blitt tolket dit hen at urfolkene ikke er interessert i Barentssamarbeidet. Det er imidlertid slik at manglende økonomiske midler har satt begrensninger for deltakelse. Skal urfolksrepresentantene i Barentssamarbeidet makte å ivareta sine oppgaver er det nødvendig med økonomisk støtte til å utføre arbeidet.

Sametingets deltakelse i Arktisk råd hemmes av manglende ressurser som gjør at Sametinget ikke kan delta med den ønskede tyngden. Det er et ønske at Samisk parlamentarisk råd kan bli satt i stand til å ta på seg dette arbeidet, men dette tilsier at rådet må få tilført de nødvendige økonomiske ressursene.

Sametinget avsluttet i 2001 et treårig prosjektsamarbeid med Miljøverndepartementet innenfor rammen av lokal Agenda 21. Prosjektet, som har hatt et stort aktivitetsnivå, har fått en positiv mottakelse. Målet om en bærekraftig utvikling krever en oppfølging av utfordringene i kap. 26 i Agenda 21 for å oppfylle de mål som er nevnt angående urfolk. Sametinget lanserte derfor i 2001 et arbeid med Urfolk Agenda 21. Dette vil være et sentralt arbeidsområde for Sametinget i forhold til det planlagte toppmøtet i Johannesburg i 2002.

Sign: _____/_____

Arbeidet i forhold til den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold er en sentral utfordring for Sametinget, spesielt i forhold til artikkel 8(j) og for arbeidsgruppen for urfolks kunnskaper, fornyelser og praksiser. Konvensjonen og arbeidsprogrammene for implementeringen av konvensjonen har direkte relevans for samiske arealinteresser og ressursforvaltning. I tillegg er det viktig å bidra i arbeidet som går på kapasitetsbygging, mekanismer for effektiv deltakelse, involvering i konsekvensutredninger og retningslinjer for utvikling av nasjonal lovgiving for ivaretagelse av urfolks kunnskaper, praksiser og fornyelser av det biologiske mangfoldet

I den sammenheng er det viktig at Sametinget deltar i, og har innflytelse på det norske lovarbeidet for samordnet forvaltning av det biologiske mangfoldet.

3 Arbeidet i Sametinget i år 2001

3.1 Rettigheter

Sametinget legger stor vekt på spørsmålet om retten til **selvbestemmelse**. Dette har vært et gjennomgangstema i mange av de saker som har vært behandlet i 2001. Utgangspunktet er at samene er et folk - et urfolk - med lang historisk tilknytning til egne områder. Folkenes rett til selvbestemmelse er et folkerettslig prinsipp og en grunnleggende rettighet, som er nedfelt i FN konvensjonene av 1966 om henholdsvis sivile og politiske rettigheter og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Disse to konvensjonene har en likelydende artikkel 1 hvor "alle folks" rett til selvbestemmelse er nedfelt. Grensene for selvbestemmelse gis av internasjonal rett, og det er derfor ikke norske myndigheter alene som kan definere eller avgrense selvbestemmelsesretten.

Det er avholdt et møte med Justisdepartementet angående Regjeringens arbeid med Samerettsutvalgets innstilling hva gjelder Finnmark. Sametinget er ikke gjort kjent med Regjeringens arbeid, men er orientert om at arbeidet vil ta tid.

Et nytt Samerettsutvalg for områdene fra Troms og sørover er oppnevnt, og store og omfattende oppgaver venter utvalget. Det er avholdt et møte med lederen i Samerettsutvalget, hvor Sametingets forventninger til arbeidet ble lagt frem.

Planlovutvalget har avgitt sin første delinnstilling. Sametinget har avgitt sin høringsuttalelse, der bl.a. følgende forhold ble vektlagt:

- det er behov for at lovutvalgets videre arbeid ses i forhold til de internasjonale forpliktelsene Norge er bundet av. En vektleggingsregel i formålsbestemmelsen og i lovens konsekvensutreningsbestemmelser er nødvendig for å sikre naturgrunnet for samisk kultur
- man er skeptisk til at fylkesplanene skal kunne være juridisk bindende, noe som vil kunne innebære en form for overstyring av særlover på et altfor generelt plannivå
- når det gjelder innsigelsesordningen er Sametinget bekymret for at sluttbehandlingen av innsigelsessaker legges til fylkeskommunene.

Sametinget ser klare prinsipielle betenkeligheter med at fylkeskommunene som regionale organ skal kunne overprøve Sametinget i samiske saker. Når det gjelder lovutvalgets videre arbeid deltar Sametinget i utvalgets referansegruppe.

Sametinget er positive til at det nå etableres et kompetansesenter for urfolksrettigheter, og anbefalte dette lokalisert til Kautokeino. Sametinget har blant annet kommet med forslag til utkastet til vedtekter, spesielt var man opptatt av at Sametinget må ha en sentral rolle i oppnevningen av styret til kompetansesenteret.

Retts hjelpskontoret i Indre Finnmark har hittil ytt fri retts hjelp til befolkningen i kommunene Kautokeino, Karasjok, Tana og Nesseby. Bakgrunnen for tiltaket er lav advokatdekning i disse kommunene, kun en advokat på deltid. Dessuten vet man av erfaring at befolkningen i disse kommunene ut i fra språklige og kulturelle hensyn i mindre grad enn ellers kontakter advokater. Stortinget har nå forutsatt at Retts hjelpskontoret drives etter rammene for retts hjelpsloven. Dette medfører begrensninger i tilbudet til befolkningen i forhold til tidligere, både når det gjelder saksinntak og ved at det nå kreves egenandel fra de som oppsøker kontoret. Sametinget er bekymret for retts sikkerheten i området og finner grunn til å understreke den spesielle situasjonen i indre Finnmark med hensyn til tradisjoner, språk og kultur.

Sametinget har fulgt saken vedrørende de som har tapt skolegang under andre verdenskrig og har hatt flere møter med representanter for deres foreninger. Billighets erstatningsutvalget har forkastet samtlige anker fra søkerne om billighets erstatning fra staten, og det viser seg at denne gruppen samer ikke vinner frem med sine krav. Saken har også vært drøftet med justisminister Dørum, og det er enighet om at man bør finne en løsning på denne saken. Sametinget vil følge dette opp i forhold til de sentrale myndigheter.

3.2 Sametingsvalget

Det ble avholdt sametingsvalg i 2001 samtidig med stortingsvalget, jf. vedlegg om sammensetningen av det nye Sametinget. I forbindelse med Sametingets konstituering 15. oktober 2001 godkjente Sametingets fullmaktskomité valget og fullmaktene for representantene og vararepresentantene i alle 13 valgkretsene etter tilrådning fra forberedende fullmaktskomité.

Norske Samers Riksforbund (NSR) med sine 14 representanter har i samarbeid med Samefolkets parti (SÁB), Samer bosatt i Sør-Norge (SBS), Sørsamelisten (SSL) og Senterpartiet (SP) dannet flertall på Sametinget for perioden 2001-2005, med 20 representanter. Arbeiderpartiet (AP) er representert med 13 representanter, Samenes Valgforbund (SVL) har 2 representanter. Kautokeino fastboende liste (DL), Flyttsameliste (JL), Høyre (H) og Gasska Nordlánda Sijdda (GNS) har en representant hver, jf vedlegg om sammensetningen av det nye Sametinget

Den skjeve kjønnsmessig sammensetningen er ytterligere forverret etter valget. Andelen menn har gått opp fra 66,7% i 1989 til 82,1% i inneværende periode. I manntallet er fordelingen 45,6% kvinner og 54,4% menn. For å få en bedre sammensetning har valgregelutvalget foreslått kvoteringsordning. Det er også iverksatt en undersøkelse om likestilling knyttet opp mot valg. Undersøkelsen forventes avsluttet tredje kvartal 2002.

Informasjonsinnsatsen var i 2001 fokusert på registrering i samemanntallet 1. mai 2001 og sametingsvalget 10. september. I etterkant ble det lagt ned et betydelig arbeid i forbindelse med registrering og oversending

Sign: _____/_____

av registreringsskjema til kommunene. Dessverre skulle det vise seg å være en betydelig kommunikasjonsvikt mellom kommunene og Sentralkontoret for folkeregistrering. I praksis falt det på Sametinget å kontrollere listene for manntallet, og rapportere de mange feilene til kommunene og Sentralkontoret for folkeregistrering.

3.3 Språk, kommunikasjon og informasjon

3.3.1 Arbeidet med samiske språk

Sametingets primære målsetting er å styrke arbeidet med samiske språk og å arbeide aktivt for dette i alle de samiske språkområdene. Målsettingen er også at samisk- og norsk språk skal bli likestilte språk på alle nivåer i offentlige organer og ellers i samfunnet. Sametinget har spesielle støtteordninger som er øremerket for nettopp å stimulere til økt innsats for å fremme samisk språkutviklingsarbeid i sin alminnelighet.

Sametingets språkstyre avholdt i år 2001 to møter og behandlet bl.a. to- og trespråklige fylkes- og kommunenavn i form av høringsuttalelser. Videre godkjente Språkstyret nye ord og termer og innstilte kandidater til språkmotiveringsprisen. Sametingsrådet oppnevnte i desember 2001 nytt språkstyre for valgperioden 2002-2005.

Sametinget bevilget rammetilskudd over 2001-budsjettet på kr 15 850 000 til tolketjenester og to-språklighetsmidler. Tildelingen fordelte seg slik til 6 kommuner og 2 fylkeskommuner som hører inn under Samelovens forvaltningsområde:

Post 53.0	Midler til to-språklighet	(1 000 kr)
	Kautokeino kommune	3 321
	Karasjok kommune	3 102
	Tana kommune	2 489
	Porsanger kommune	2 060
	Nesseby kommune	1 609
	Kåfjord kommune	1 404
	Finnmark fylkeskommune	1 057
	Troms fylkeskommune	808
	SUM	15 850

Målet med tospråklighetsmidler er å verne, styrke og videreutvikle bruken av samisk språk på alle nivåer i forvaltningsområdet. En overordnet målsetting er for eksempel å arbeide for at kommuneadministrasjonene fullt ut blir tospråklige slik at samisk- og norsktalende får likeverdige tjenestetilbud på begge språk. Ordningen er tidligere administrert etter ulike retningslinjer. Disse retningslinjene, som gjaldt støtteordninger til Samelovens forvaltningsområde ble avvirket fra budsjettåret 2001. Rammetilskuddets hovedmål og støtte til prosjekter er imidlertid uendret fra tidligere. Sametingsrådet har endret noe på vilkårene for å få støtte, herunder hva en yter støtte til og frister for innlevering av pålagte språkrapporter.

Sametinget bevilget kr. 2 406 000 til videreutvikling av samisk språk i sørsamiske- og lulesamiske områder, Ofoten og Sør-Troms regioner samt ulike kyst- og fjordstrøk i landsdelen. Som grunnlag for disse bevilgningene har Sametinget fått utarbeidet språkplaner for disse regionene. I 2001 var det 22 søkere med en samlet søknadssum på kr. 5 387 393. Samisk språkavdeling prioriterte å gi støtte til disse prosjekter:

Sign: _____/_____

terminologiprojekter, arenaer hvor generasjoner møtes til samisk språkbruk og kommunikasjon, alfabetiseringsarbeid for samisktalende, barne- og ungdomsprojekter innen samisk språk og språkmotiveringspris.

Tildeling for år 2001 fordelte seg slik til de ulike samiske språkområdene:

Nordsamisk område (inkl. Ofoten- og Sør-Troms kyst- og fjordstrøk)	798 668
Lulesamisk område	798 666
Sørsamisk område	798 666
Språkmotiveringspris	10 000
Totalbevilgning projekter	2 406 000

Sametinget har år om annet bevilget midler til ulike samiske språkprojekter utenfor Samelovens forvaltningsområde. Disse midlene ble administrert av det forrige Samisk språkråd, men fra år 2001 blir midlene administrert av det nyopprettede Sametingets tilskuddsstyre. Bakgrunnen til nyorganiseringen er at Sametinget har vedtatt egne planer for tildelingsmåten av tilskuddsmidlene. Sametingets språkavdeling behandler søknadene internt og forbereder sakene overfor tilskuddsstyret. Språkavdelingen evaluerer også prosjektrapportene etter at prosjektene er slutført. Sametinget har videre i relasjon til budsjettarbeidene bedt tilskuddsstyret spesielt ta hensyn til språkmotiveringsprojekter som Samisk språkråd dro i gang i sin daværende funksjonsperiode.

Sametinget har gitt støtte til et 5-årig prosjekt til områder utenfor Språklovens forvaltningsområde hvor det primære målet er å styrke og fremme utviklingen av barnas bruk av samisk språk. Sametinget har derfor funnet grunn til å be tilskuddsstyret om å prioritere videreføringen av dette prosjektet. Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune gjennomfører prosjekt som ble igangsatt høsten 2001.

Sametinget gjorde oppmerksom på at språksituasjonen for samisk språk var problematisk også i Ofoten/Sør-Troms- regionen og ba derfor tilskuddsstyret om å prioritere tilskudd til projekter i regionen med tanke på å fremme samisk språk i området.

Støtte til språkprojekter utenfor Samelovens forvaltningsområde har i mange år vært på samme nivå, dvs. det har omtrent ikke vært noen økning av tilskuddene i det hele tatt. Fra år 2001 ble støttevolumet ytterligere redusert fordi en del av midlene fra budsjettposten gikk til språksentrene i Tysfjord og Sør-Troms. Dette medførte at mange som hadde søkt om støtte til språktiltak fikk avslag på sine søknader. Sametinget får årlig søknader om støtte fra ulikt hold for om lag 7-8 mill. kr., mens bevilgningen som står til rådighet årlig er på knapt 2,5 mill. kr.. Hvis Sametinget skal klare å prioritere søknader fra områder utenfor Samelovens forvaltningsområde bør Staten inn med betydelige midler for å oppnå målsettingen. Slik budsjettsituasjonen har vært for Sametinget de seneste år har det ikke vært mulig å øke tilskuddene til for eksempel samiske språkprojekter.

3.3.2 Språkmotivering

Sametingets språkstyre tildeler hvert år en språkmotiveringspris til enkeltpersoner/institusjoner/organisasjoner som har gjort en betydelig innsats for å styrke og videreutvikle samisk språk. Prisen består av 10.000 NOK og et kunstdiplom. Det er egne statutter for

tildeling av prisen. Prisen for år 2001 ble tildelt Skånland og Evenes språkgruppe. Begrunnelsen for tildelingen var at språkgruppen har arbeidet godt på ulike måter for å styrke samisk språk, bl.a. med utvikling av nye termer og innsamling av samiske stedsnavn. Språkgruppen har også lyktes bra med å trekke veksler på de ulike generasjoner i arbeidet med samiske språkoppgaver.

Sametinget har satt i gang et språkmotiveringsprosjektet som går ut på å legge forholdene til rette for barnehagebarn, slik at de tidlig får lære seg samisk. Samtidig må man legge forholdene til rette for prosjektforeldre, barnehage, skolen og kommunen slik at disse blir integrert i prosjektet og får dermed være med på å få informasjon, lære om hvordan gjennomføre opplæring i samisk fra barnehage til grunnskolen.

Prosjektperioden er 5 år. Prosjektet følger barna fra de er i barnehagen til de har gått noen år på skole. Målgruppa er en barnehage, barnas foreldre, skolen der barna skal gå i etter endt barnehage, fritidsordningen og kommunen der barnehagen er. Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune gjennomfører prosjektet som ble igangsatt høsten 2000. Dersom forsøksprosjektet gir gode resultater som viser at barna har lært samisk i barnehagen, at de får fortsette med opplæring på skolen og i fritidsordningen, kan lignende prosjekt settes i gang i andre områder.

Sametinget vil arbeide for å motivere enkeltpersoner til å bruke samisk i alle situasjoner og overalt i det samiske samfunnet. Det medfører at man må arbeide for å styrke språkkompetansen slik at man kan bruke samisk når det er naturlig eller ønskelig, uten å måtte gi noen forklaring eller møte motstand av den grunn. Hittil har det vært slik at det er norsktalende som bestemmer når man kan snakke samisk.

I språkutviklings- og språkrøktarbeidet kan man ikke tenke på denne måten. Språkbevaring og språkutvikling forutsetter mange språkbrukere. Sametingets ansvar er å få samfunnet til å forstå at samisktalende har rett til å snakke samisk, og denne retten gjelder uansett hvor flink man er å snakke norsk. Ellers kan man ikke likestille samisk og norsk. Samelovens § 1.1 bekrefter den retten samisktalende har i Norge, og § 3 redegjør for den retten samisktalende har i forvaltningsområdet for samisk språk spesielt.

3.3.3 Språksentrene

I samsvar med planene for arbeidet med samisk språk opprettet Sametinget fra budsjetterterminen 2001 en ny ordning med grunntilskudd til samiske språksentre. Tilskuddet kr 1 600 000 skal sikre driften av språksentrene og det ble bevilget kr. 400 000 til språksentrene i Porsanger, Kåfjord i Troms, Tysfjord, og i Sør-Troms.

Høsten 2001 åpnet et nytt samisk språksenter for varangerdialekter. Språksentret er lokalisert til Nesseby og bærer Isak Sabas navn. Fra år 2002 får også dette språksentret fast grunntilskudd fra Sametinget.

Sametingets språkavdeling har vektlagt arbeidet med å finne en høvelig måte å få en tilfredsstillende tilbakemelding om språksentrenes virksomhet og disponering av tildelte midler. Språkavdelingen har utarbeidet et mønster for hvordan søknader om støtte til språkprosjekter bør utformes. Målsettingen har vært at det bør komme frem i søknaden hvordan prosjektet er tenkt gjennomført, hvilke økonomiske rammevilkår som legges til grunn og sist, men ikke minst, bør det fremkomme tydelig hvordan

Sign: _____/_____

gjennomføringen av prosjektet vil styrke og fremme samisk språk. I tillegg er det laget et mønster for hvordan sluttrapporteringen av prosjektene bør skje overfor språkavdelingen. Hovedhensikten med dette er å få til en bedre metode for rapportering til Sametingets språkavdeling om prosjektene, om hvordan prosjektene har vært med på å styrke samisk språk og om bruken av de økonomiske midlene som prosjektet har fått bevilget. Dette arbeidet har vært høyt prioritert ved språkavdelingen. Sametingets språkavdeling stiller også relativt strenge krav til prosjektene, de bør fremme og styrke samisk språk og tildelte bevilgninger bør blir brukt på en nøktern og god måte. Og rapporteringsmetodene bør derfor tilfredsstillende de krav som er beskrevet ovenfor. Dette medfører at språkavdelingen har rimelig gode forutsetninger for å vurdere prosjektenes faglige status slik at tildelte bevilgninger blir brukt på en god måte i arbeidet med å fremme og styrke samisk språk. Sametingets språkavdeling har også fått utarbeidet og utgitt et lite veiledningshefte om hvordan termarbeider kan gjennomføres. Språkavdelingen yter også tilskudd til terminologiprojekter med de forutsetninger at Sametingets språkavdeling får dra nytte av den kunnskap som prosjektene frembringer og at materialet kan gjøres offentlig tilgjengelig gjennom orddatabanken og via bladet Språknytt.

3.3.4 Språkavdelingens arbeidssituasjon i 2001

Språkavdelingen hadde første halvår 2001 4 stillinger. Av disse fire hadde to permisjon og en sluttet i stillingen på vårvinteren, og den fjerde sluttet om sommeren. Dette innebar at avdelingen hadde en meget vanskelig arbeidssituasjon det første halvåret. På høstparten ble situasjonen bedre, bl.a. fordi en fikk tilsatt midlertidig avdelingsdirektør for ett år, en rådgiver ved språkavdelingens hovedkontor og førstekonsulenter for lule- og sørsamiske språkområder kom også i virksomhet fra samme tidspunkt. En fikk også bemannet forkontoret/arkivet med en stilling ved siden av at en førstekonsulent ble flyttet fra opplæringsavdelingen til språkavdelingen.

Dette innebar at bemanningen på språkavdelingen ble styrket med 100 % i forhold til situasjonen i begynnelsen av år 2001. Den oppståtte bemanningssituasjon fikk selvsagt konsekvenser slik at de forventede målsettingene for år 2001 til en viss grad ble noe redusert.

3.3.5 Kommunikasjon og informasjon

Sametinget vedtok i mai 2001 tingets kommunikasjons- og servicepolitikk. Erklæringen er et resultat av felles innsats fra hele organisasjonen, og den finnes tilgjengelig på nett og i papirformat.

Fagfeltet kommunikasjon og informasjon er styrket både internt og i forhold til eksterne brukere av våre tjenester. I januar ble intranettet tatt i bruk for å styrke intern-kommunikasjonen, og i mai ble nye nettsider lansert. Nettstedet er 100 prosent tospråklig, samisk og norsk, og tilbyr kort orientering på engelsk. Sidene er godt mottatt av publikum og fikk fem av seks mulige stjerner på kvalitetsmerkingen til norge.no. Nettjenesten var i en lang periode ustabil som følge av manglende båndbredde inn til Karasjok. I november ble Sametinget tilknyttet bredbåndsnettet til Finnmark bredbånd. Dette innebærer at vi kan ha maskinparken for våre nettsider plassert i Karasjok. Bredbånd gir tilgang til avanserte multimedia-tjenester over internett, både for administrasjonen og for brukere av nettsidene. Lydoverføring av plenumsmøtene over internett vil bli utprøvd i løpet av 2002.

Sign: _____/_____

Det er ønskelig å utvikle Sametingets intranett ytterligere, med tilgang til ulike databaser, nyhetssøk og arkiv- og saksbehandlingssystem. På grunn av et høyt arbeidspress har det vært nødvendig å prioritere eksterne brukere i en periode. Økt aktivitet og tjenestetilbud på intranett for Sametingets ansatte og folkevalgte er imidlertid en forutsetning for å kunne tilby gode tjenester til eksterne brukere. Omorganiseringen av Sametingets administrasjon har også stilt organisasjonen overfor utfordringer når det gjelder effektiv internkommunikasjon. Det er et mål å utvikle gode elektroniske tjenester som kan bygge bro over de store avstandene kontorstedene imellom.

Sametinget har arbeidet aktivt i forhold til ulike prosjekter for å bekjentgjøre mulighetene for bruk av samisk språk med Unicode-teknologien, og for å formidle offentlige myndigheters ansvar for å tilby tjenester og informasjon på samisk. Spesielt nevnes prosjektet "Finnmark på nett" – en fellesportal for kommunene i Finnmark, bevilgning av midler for oppgradering av Odin og prosjektet "Fylkesmannen på nett".

Sametinget har deltatt aktivt i Kommunal- og regionaldepartementets arbeidsgruppe for samiske tegn og IT, opprettet i medhold av eNorge-planen. Gruppen anbefaler blant annet at staten setter krav til leverandører om at all programvare som kjøpes inn skal støtte tegnsatt-standarden Unicode. Unicode-tegnsettet inneholder de samiske tegnene, og vil derfor løse de problemene som i dag eksisterer med hensyn til samiske tegn. Verken Sametinget eller det samiske samfunnet alene er store nok aktører til å framskynde implementeringen av den nye tegnsatt-teknologien i forhold til de kommersielle leverandørene. Et statlig krav ville vært et betydelig bidrag i så måte. Det er påpekt overfor redaksjonen til norge.no og Statskonsult at flerspråklige tjenester og tekniske løsninger som muliggjør bruk av samiske tegn (Unicode) på nett bør premieres. Dette vil gjøre det mer attraktivt å tilby samiske tjenester, ettersom de fleste ønsker å rangeres høyest mulig på norge.no sin liste over offentlige nettsted.

Nytt sameting, Sametingsbygningen og tospråklige nettsider har medført økt oppmerksomhet omkring samiske saker. Det kommer flere henvendelser i form av telefoner, e-post, brev og telefakser, fra skoler, myndigheter, institusjoner, bedrifter, media og publikum. Sametinget har hatt en økning på 3 736 dokumenter i løpet av ett år, fra 18 937 dokumenter i år 2000 til 22 673 dokumenter i 2001⁸. Svarfrister som er nedfelt i serviceerklæringen, innebærer at annet informasjons- og bibliotekfaglig arbeid ofte må nedprioriteres. En følge av det er etableringen av "OSS" – Ofte Spurte Spørsmål - på nett.

Høsten 2001 gikk betydelige ressurser til informasjonsarbeid knyttet til konstitueringen av det nye Sametinget. Det er utarbeidet informasjonsmaterieell om Sametinget på ulike språk, og i perioden juni– august ble det tilrettelagt mange omvisninger pr. dag og på mange språk spesielt for turister, men også for andre gjester og tilreisende.

Boken "Sametinget i navn og tall" utgis i april 2002. I tillegg skal ulike typer informasjonsmaterieell utvikles både for papir og nett. Målet er at flest mulig interesserte skal kunne sette seg inn i Sametingets virksomhet og holde seg oppdatert om den løpende politiske og administrative virksomheten via Sametingets nettsider. Opplysnings- og veiledningsarbeidet vil i kommende periode være like arbeidskrevende og viktig som det hittil har vært, og det er grunn til å forvente flere henvendelser fra

---

⁸ Vedlegg 1   Oversikt over antall dokumenter.

medier, publikum og andre. Sametingets aktivitet på nett, Sametingsbygningen og økt politisk aktivitet gjør at interessen for tingets virksomhet er økende.

3.3.6 Kartlegging av holdninger og kunnskap

Norsk Gallup foretok våren 2001 en undersøkelse på oppdrag fra Sametinget. Hovedmålet med undersøkelsen var å kartlegge befolkningens kjennskap, kunnskap og holdninger til Sametinget og registrering i samemanttallet, samt undersøke effekten av informasjonstiltak gjennomført i perioden februar – mai 2001. Sametingets myndighetsområder i dag har forholdsvis stor oppslutning både blant manntallsførte samer og andre respondenter. Undersøkelsen viser at språk, kultur, opplæring, reindrift og likestilling er blant de tema som respondentene ønsker at Sametinget skal fokusere sterkere på. Minst viktig for respondentene er boligpolitikk, samferdsel, skattespørsmål, forsvar, by- og tettstedsutvikling. Undersøkelsen viser også at de fleste målene for informasjonskampanjen i 2001 i forhold til samemanttallet er nådd. De fleste av målgruppene oppgir å ha mottatt ulike typer informasjon om samemanttallet og registreringsskjema via ulike kanaler. Det er gledelig at undersøkelsen har nådd ungdom spesielt godt. Tallene viser imidlertid at informasjon ikke har truffet kvinner så godt som forutsatt.

Rapporten finnes i fulltekstversjon på Sametingets nettsider: www.samediggi.no.

Selskapet Agenda gjennomfører våren 2002 en intervjuundersøkelse av utvalgte personer for å kartlegge holdninger og kunnskaper om sametingsvalg, samemantall og Sametinget. Undersøkelsen er en kvalitativ oppfølging av spørreundersøkelsen foretatt våren 2001. Undersøkelsen i 2002 er et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Statskonsult. Begge undersøkelsene utgjør viktige bidrag i arbeidet med å utarbeide en strategi for økt registrering i samemanttallet i perioden fram til 2005. Strategisk og handlingsrettet plan utarbeides i 2002.

3.3.7 Samisk arkiv

Sametinget er pålagt å avlevere eldre arkivmateriale, men har så langt valgt å ikke avlevere noen deler av sitt arkivmateriale. Årsaken er ønsket om at Samisk arkiv i Kautokeino skal utvikles til et nasjonalt samisk arkiv, og gjøres i stand til å håndtere også Sametingets arkiv.

3.3.8 Samisk spesialbibliotek, bokbusser og samisk bibliografi

Samisk spesialbibliotek er en nasjonal samisk kulturinstitusjon, med ansvar for anskaffelse, oppbevaring, tilrettelegging og formidling av bøker og annet materiell på samisk språk og om samiske forhold uansett språk. Samisk spesialbibliotek skal primært fungere som bibliotekenes bibliotek.

Det nåværende datasystemet i Samisk spesialbibliotek er svært gammelt, og fungerer ikke på Sametingets moderne infrastruktur. I dag finnes det ikke noen biblioteksystemer som støtter bruk av samiske tegn etter de spesifikasjoner Sametinget har satt. Innen utgangen av 2002 regner Sametinget med å få innført ny programvare for Samisk spesialbibliotek og nytt arkiv- og saksbehandlingssystem. Målet er at disse systemene i størst mulig grad skal integreres med eksterne og interne nett. Ved begge systemer er det betydelig usikkerhet knyttet til muligheten av å bruke samiske tegn – noe som er et krav fra Sametingets side.

Fra 1. januar 2002 ble tilskuddsordningen for de samiske bokbussene overført Sametingets forvaltning. Tinget har nå satt i gang arbeidet med å utarbeide egne retningslinjer for denne ordningen. Disse skal etter planen være klare innen utgangen av året.

Biblioteket har stort etterslep av arbeid på grunn av liten bemanning gjennom flere tiår. Til tross for økte ressurser de to siste årene, har det ikke vært mulig å komme à jour med registrerings- og formidlingsarbeidet. Det betyr at brukerne av biblioteket ikke får det tilbudet de bør få.

Prosjektet Samisk bibliografi startet i 1997 med Universitetsbiblioteket i Tromsø som ansvarlig for koordinering av arbeidet. Samisk spesialbibliotek har vært med i prosjektet fra starten av. Sametingene i Norge, Sverige og Finland vurderer nå å ta på seg dette koordineringsarbeidet. Målet med prosjektet er å gjøre samisk litteratur mer tilgjengelig på Internett ved at ulike biblioteksystem i ulike land kan kommunisere med hverandre. For at søkeren skal finne relevant litteratur i databasen, utvikles det også et flerspråklig terminologiverktøy, tesaurus, til prosjektet.

3.3.9 Journalføringssystem

Sametinget har siden 1993 brukt Jass som journalføringssystem, basert på Noark 3 standarden fastsatt av Riksarkivet. Leverandøren av Jass har signalisert at det ikke vil bli gitt brukerstøtte på systemet etter utgangen av 2002. Det betyr at Sametinget må kjøpe og implementere et nytt arkiv- og saksbehandlingssystem innen utgangen av 2002. Med bakgrunn i begrensede muligheter med Jass og ønske om å knytte saksbehandlingssystemet til intranettet, er det igangsatt et arbeid med å utrede overgangen til Noark 4 standarden, som gir muligheten for et fullstendig elektronisk arkiv.

Arkivloven setter krav til alle etater om å utarbeide en arkivplan. Arkivplanen er en samlet oversikt over arkivdanning og bevaring. Foruten selve produksjonen av arkivalier vil den gjelde ordningen av arkivet, oppbevaringen i aktuelt arkiv, bortsetningsarkiv og fjernarkiv, arkivbegrensning, kassasjon og avlevert arkiv. I tillegg skal arkivplanen ha en oversikt over alle planer og utredninger som Sametinget har produsert. Sametinget har ikke laget en arkivplan på grunn av manglende kapasitet på arkivet. Av samme grunn må mange pålagte og nødvendige arbeidsoppgaver utsettes, så som utarbeidelse av kassasjonsregler som må sees i sammenheng med arkivnøkkelen, avleveringsplanen og arbeidet med arkivplanen og avlevering av arkivmateriale fra underliggende råd og distriktskontorer.

3.4 Barnehage, opplæring og forskning

3.4.1 Barnehager

Arbeidet har i stor grad vært konsentrert om kvalitetssatsing og etablering av nettverk for samiske barnehager over hele landet. Ved årsskiftet overtok Sametinget forvaltning av det særskilte tilskuddet til samiske barnehager, og kr 5 997 000 er fordelt på 45 samiske barnehager eller avdelinger. Tilskuddet skal gå til å dekke merutgiftene med å formidle samisk språk og kultur i barnehagene.

Sametinget har startet et nettverk for veiledere for samiske barnehager innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og et nettverk for styrere i samiske barnehager utenfor dette forvaltningsområdet. Det er også tatt initiativ til at kommunene i det sørsamiske språkområdet danner et nettverk.

Sign: _____/_____

I år har man prioritert å komme i dialog med barnehager og barnehageeiere. Sametinget har besøkt 17 samiske barnehager i og utenfor forvaltningsområdet. Her gir Sametinget råd og veiledning til ansatte om pedagogisk materiell, samisk innhold i barnehager, samtidig som vi får tilbakemeldinger og ideer på satsingsområder. I forbindelse med oppbygging av nettverk og kontakt mellom Sametinget, barnehageeiere og fagfolk er det utgitt et faglig tidsskrift, "Stullán". Tidsskriftet inneholder stoff på tre samiske språk og er planlagt utgitt et par ganger i året.

I strategisk plan for barnehager for perioden 2002 – 2005 er det gjort prioriteringer av satsingsområder og læremiddelutvikling. Det er vedtatt nye retningslinjer for det særskilte tilskuddet til samiske barnehager.

Den årlige Barnehagekonferansen for samiske barnehager ble avholdt i Kautokeino i oktober og samlet ca. 130 deltakere.

3.4.2 Opplæring

Intensjonene i opplæringsloven blir ikke oppfylt i alle sammenhenger. Dette er bakgrunnen for at Sametinget har gjennomført en utredning om samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I utredningen er det kartlagt hvilke problemer elever i grunn- og videregående skole har med å få opplæring som de etter opplæringsloven har rett til. Utredningen er sendt på høring og vil bli behandlet i 2002.

Som følge av at samiske elever i enkelte tilfeller ikke får den opplæringen som de har rett til kontaktes Sametinget, som oftest av foreldrene, men også av kommuner som har fått forespørsel om gi samisk opplæring. Blant annet har Sametinget sett på ulike muligheter for å gi en god samisk opplæring for samiske barn i Oslo kommune. Det er tilbudt faglig og økonomisk støtte for å etablere en modell for både barnehage- og grunnskoleopplæring i kommunen. Ved skolestart høsten 2001 var det ikke satt i gang et tilbud om samisk opplæring, slik planen var. Sametinget har tatt initiativ overfor kommunen med sikte på å finne en løsning snarest og innen skolestart i 2002.

Høsten 2001 kom det et ønske om opplæring i sørsamisk som førstespråk i grunnskolen i elevenes hjemkommune. Etter et samarbeid mellom den aktuelle kommunen, Sameskolen for Midt-Norge, Statens utdanningskontor i Nordland og Sametinget har man kommet frem til en løsning slik at elevene får den opplæringen i samisk som de har rett til.

Sametinget har fått ferdig kartleggingsprøver i lesing for elever med samisk som førstespråk. Det foreligger prøver for 2., 3., 5., 7. og 9. klasse samt idéhefte for læreren.

Innenfor videregående opplæring har Sametinget utarbeidet og vedtatt en læreplan for lærlinger i reindriftsfaget. Arbeidet med veiledning for bedriftene er igangsatt.

Det er delt ut ca. 500 stipend til samisk ungdom som har valgt samisk som fag i videregående opplæring. Stipendet er ment som en motivasjon for samiske elever på videregående nivå til å velge samisk, da tendensen har vært at denne gruppen ikke velger samisk som fag. Tendensen kommer frem i evaluering av samisk videregående opplæring som er foretatt av NIBR, Nordisk Samisk Institutt og Agenda Utredning

Sign: _____/_____

og Utvikling AS på oppdrag for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. I evalueringen er det pekt på mange uheldige konsekvenser for samiske fag etter Reform –94. Oppfølging av evalueringen er i 2002 overført til Sametinget fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Sametinget ble tildelt ekstra midler til pedagogisk utviklingsarbeid. Det har bidratt til at utviklingsarbeidet i tilknytning til L97S er videreført. Dette gjelder blant annet prosjektene kvalitet i matematikkopplæring (KIM) i samarbeid med Samisk høyskole og samisk begynneropplæring. Sametinget har også støttet et språkrevitaliseringsprosjekt på barnehagenivå i det sørsamiske området.

Sametinget har sammen med Voksenopplæringsinstituttet og Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet arbeidet med å få etablert et samarbeid om voksenopplæring og læremiddelutvikling for voksne samer. Sametinget har også satt i gang et utviklingsprosjekt i samhandling med Statens utdanningskontor i Finnmark og Samisk høyskole, samt støttet læremiddelprosjekter for voksne i lule- og sørsamisk.

3.4.3 Det spesialpedagogiske arbeidet

Det er utarbeidet en plan for spesialpedagogisk kompetanseheving som går fram til sommeren 2003. Arbeidsformen er etterutdanningsprosjekt med utgangspunkt i de problemstillingene som førskolelærere og lærere arbeider med til daglig. Etterutdanningsprosjektene kan utvides til videreutdanning i spesialpedagogikk. Her samarbeider man med Samisk spesialpedagogisk støtte og Samisk høyskole. 5 skoler og 2 barnehager har satt i gang etterutdanningsprosjekter. Det er etablert et faglig nettverk av veiledere, men det kan se ut til at det er nødvendig å gå sterkere inn i utvikling av kompetanse innen prosjektutvikling og innovasjon i dette arbeidet. Sametinget har i 2001 tildelt videreutdanningsstipend i spesialpedagogikk og rehabiliteringsfag og lyst ut FoU-midler til spesialpedagogiske utviklingsprosjekt. Det er utarbeidet retningslinjer for tildeling av midlene.

Sametinget har deltatt i fagteamet for Samtak, det nasjonale kompetansehevingsprogrammet for den pedagogiske psykologiske tjenesten. Fagteamets oppgaver har vært å gi råd til Statens utdanningskontor i utvikling av program for samlingene i Troms og Finnmark. På denne måten har Sametinget blitt en del av det spesialpedagogiske nettverket både lokalt, regionalt og nasjonalt.

3.4.4 IKT, læremidler og bokproduksjon

Det er nedlagt mye arbeid i å få Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet til å rette fokus på IKT i samisk utdanning. Det har vært en stor satsing på IKT i skolen på nasjonalt nivå, men den samiske skolen er blitt hengende etter mht. både digitale læremidler og annet utviklingsarbeid innenfor informasjonsteknologi. I år er ett nettbasert læremiddel ferdigstilt og 4 IKT - læremiddelprosjekter er påbegynt.

Sametinget har i samarbeid med Læringscenteret igangsatt arbeid med å etablere et samisk læringsnett (ILH). Nettstedet skal være en møteplass med skolefaglig innhold for de samiske barnehagene, skolene og foreldrene.

Fordeling av kr 14 000 000 til samisk læremiddelutvikling ble foretatt på bakgrunn av innkomne søknader etter en utlysning av midlene. Det kom inn søknader for vel kr 60 000 000. Ved Stortingets behandling av statsbudsjettets kap 206 post 50 ble budsjettforslaget redusert med kr 2 000 000 i forhold til forslaget fremmet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. I tildelingsbrevet ble det gitt tilsagnsfullmakt for å benytte inntil kr 3 000 000 av 2002-budsjettet for å gjøre avtaler med forlagene om produksjonsstøtte. I alt ble det satt i gang ca 50 nye læremiddelprosjekter, og det er blitt ferdigstilt til sammen ca. 40 læremidler på nord-, lule- og sørsamisk.

Sametinget tok i 2000 initiativ til en helhetlig evaluering av samisk bokproduksjon. Formålet med evalueringen var å se på om retningslinjene fra 1997 har bidratt til økt samisk bokproduksjon, spesielt utgivelser av samiske læremidler og eventuelt forslag til endringer i forhold til dagens ordninger. Det er foretatt en helhetlig gjennomgang av den samiske bokproduksjon, herunder Sametingets ansvar, rolle og oppgaver.

3.5 Miljø- og kulturminnevern

Sametingets arbeid med miljø – og kulturminnevernsspørsmål innebærer å bidra til at den miljømessige kulturarven blir vernet, dokumentert og vedlikeholdt på en best mulig måte. Sametinget er delegert myndighet og pålagt å forestå forvaltningen av samiske kulturminner⁹, og ivaretar kulturminnehensyn i plan- og byggesaker¹⁰. Sametinget gir høringsuttalelser til statlige verneplaner, fylkesplaner, kommunale arealplaner, reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og enkeltsøknader, og til konsekvensutredninger. I tillegg driver en veiledning i planspørsmål overfor kommunene, og har innsigelsesmyndighet overfor kommunenes arealplaner, reguleringsplaner og bebyggelsesplaner.

Det samiske kulturminnevernet er en del av den helhetlige miljøforvaltningen. En god faglig kontakt med Miljøverndepartementet og Riksantikvaren er av vesentlig betydning i dette arbeidet. Sametinget har deltatt i samarbeidsfora som Riksantikvarens faglige kontaktutvalg og på Kulturminnekonferansen 2001.

Det har i år 2001 vært god kontakt og samarbeid med de ulike fylkeskommuner og Fylkesmenn fra Hedmark i sør til Finnmark i nord. Kontakten mellom Sametinget og fylkeskommunens kulturetater i Hedmark, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag er funksjonell og godt. Det har vært en positiv kontakt med Hedmark fylkeskommune om arbeidet med en verneplan for kulturminner og kulturmiljø for fylket. I forbindelse med konsekvensutredningen om planene for Lødljautbyggingen har det vært et godt samarbeid med Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Kontakten mellom Sametinget og kulturvernetatene i Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner har i 2001 vært godt. Det har vært kontakt gjennom kulturlandskapsgrupper og arealplanfora. Erfaringene fra disse møtene viser at det fremdeles er et behov for kommuner og tiltakshavere å møte statlige sektormyndigheter for å kunne drøfte planer i dette forumet. En kan da få ryddet opp i formelle feil og unøyaktigheter før man sender saken på offentlig ettersyn, og unødige innsigelser kan unngås. I tillegg er det et utstrakt samarbeid mellom Sametinget og fylkeskommunene på saksbehandlernivå, der fellesbefaringer har vært et sentralt tema.

⁹ i henhold til Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner

¹⁰ etter Lov av 14. juni 1985 nr. 77 plan- og bygningsloven

3.5.1 Areal saker

Det har funnet sted en økning i antall areal saker fra 2000 til 2001. Økningen har skjedd i forhold til alle fylker fra Hedmark i sør til Finnmark i nord. I Nordland fylke har økningen vært på 48 % i forhold til 2000, en økning i saksmengden fra 245 saker i 2000 til 362 i 2001. I Troms fylke har antallet økt med 262 nye saker i 2001 i forhold til året før, d.v.s. en økning på 43 %. I Finnmark har økningen vært på 172 saker, noe som tilsvarer hele 49 %. Særlig stor har økningen vært i kommune- og kommunedelplaner, reguleringsplaner, dispensasjons- og fradelingsaker og skogsveier. Disse sakstypene krever mye forarbeid og oppfølging, og i 2001 har det vært stor møtevirksomhet knyttet spesielt til kommuneplanene. Sametinget har også fått inn fem nye meldinger om vindkraftverk i Finnmark fylke. Konsekvensen av økende saksmengde er at størsteparten av tiden må brukes til den løpende saksbehandling og det blir mindre tid til å utføre andre arbeidsoppgaver innenfor miljø- og kulturvernfeltet. Utfordringene er å få ned saksmengden. Dette kan gjøres med bedre kommunal planlegging, for eksempel gjennom arealdelen til kommuneplaner.

Sametinget har hatt møter med Fylkesmannen i Nordland og berørte departementer for å få til en god prosess i forbindelse med verneplanarbeidet for Tysfjord – Hellemo - området. I samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark gjennomførte Sametinget et forprosjekt for å dokumentere hva som finnes av automatisk fredede kulturminner i det foreslåtte nasjonalparkområdet på Varanger-halvøya. Det ble til sammen registrert 129 kulturminner på 48 lokaliteter på Varanger-halvøya, og majoriteten av disse kan knyttes til samisk kulturutøvelse.

Sametinget har deltatt i rådgivende gruppe i arbeidet med supplering av verneplan for vassdrag, som skjer i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat. I overensstemmelse med de øvrige aktørene er en kommet til enighet om at Sametinget skal gjøre et delprosjekt for vurdering av samiske interesser i arbeidet med supplering av verneplan for vassdrag og omlegging av Samla plan.

Ved utgangen av august 2001 avsluttet de kulturminnefaglige undersøkelsene i forbindelse med forsvarets planer om sammenbinding av skytefeltene Mauken og Blåtind. Undersøkelsene avdekket omfattende samisk bruk av Mauken - Blåtind i indre Troms. 214 samiske kulturminner og flere unike samiske kulturmiljø er funnet i forbindelse med kulturhistoriske utredninger foretatt av Sametinget. Kildene og de registrerte kulturminnene viser til ulike perioder for reindrift fra 1500-tallet og frem til i dag. Utredningene viser at en rekke kulturminner allerede er ødelagt som følge av Forsvarets øvinger i området. Andre står i fare for å bli ødelagt som følge av planene om utvidelse og sammenbinding av skytefeltene Mauken og Blåtind.

Skoltebyen kulturmiljø ble fredet ved kongelig resolusjon 22. september 2000. Sametinget har forvaltningsansvaret for området, og driver årlig skjøtsel av området i samarbeid med fylkesmannen i Finnmark. I 2001 startet Sametinget arbeidet med en helhetlig forvaltningsplan for området. Som en innledende fase til prosjektarbeidet ble det i sommer foretatt intervjuer og arkeologiske undersøkelser. Undersøkelsene frambrakte mer enn 30 nye registrerte kulturminner. Tidligere er det registrert 66 kulturminner i Skoltebyen. Kulturminnene gir et sammensatt bilde av ressursbruk, bosetting og religionsutøvelse i Skoltebyen før vår tid, og danner en viktig referanseramme for utviklingen av kunnskap om østsamisk eller skoltesamisk kulturhistorie. Prosjektet for utarbeidelse av forvaltningsplanen har lagt

opp til en bred deltakelse fra organisasjoner og andre berørte interesser i Neiden gjennom en referansegruppe, samt lokal deltakelse i feltarbeidet.

Fra 1. september 2001 overtok Sametinget det formelle og samordnende forvaltningsansvar for Ceavccageadgi- Mortensnes kulturminneområde. Det utarbeides en forvaltningsplan for området i nært samarbeid med Várjját Sámi Musea/Varanger samiske museum.

I juli 2001 ble Sametinget varslet om funn av et stort felt med hellemalerier på Ruksesbákti i Cuoppogieddi i Porsanger kommune. Hellemalerier er malt direkte på berget med en rød farge, og figurene fremstiller både mennesker, geometriske figurer og dyr i form av en rein. Hellemaleriene er vanskelig å datere, men er antatt å være fra rundt 1800-1500 år f. Kr., en tidsperiode som leder fram til de historisk kjente samiske kulturtrekkene. Hellemaleriene er en svært sårbar kulturminnetype som kan skades ved økt ukontrollert ferdsel i området. I forbindelse med funnet av hellemalerifeltet avholdt Sametinget 24. august 2001 et fellesmøte i Billefjord med grunneier, Kolvik og omegn bygdelag, Porsanger kommune, Finnmark fylkeskommune, Tromsø Museum og Riksantikvaren, og 25. august 2001 arrangerte Kolvik og Omegn bygdelag et seminar om den samiske forhistorien i området i samarbeid med Sametinget.

3.5.2 Sametingets arbeid med Lokal Agenda 21

Det tre-årige prosjektsamarbeid med Miljøverndepartementet innenfor rammen av lokal Agenda 21 ble avsluttet i år. Prosjektet har hatt et stort aktivitetsnivå og har fått en positiv mottakelse. Prosjektet er evaluert av Norsk Institutt for by- og regionsforskning i Alta. Sametingets overordnede målsetting med lokal Agenda 21 arbeidet er å bidra til å realisere en miljøvennlig praksis i det samiske samfunnet gjennom å synliggjøre og understøtte handlingsalternativer som peker i bærekraftig retning. I den forbindelse er det sentralt å kommunisere samiske livsanskuelser, forståelser og behov overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter slik at de for sin del følger opp utfordringene i kap. 26 i Agenda 21 med hensyn til den samiske befolkningen. Målet om en bærekraftig utvikling krever en oppfølging av utfordringene i kap. 26 i Agenda 21 for å oppfylle de mål som der er nevnt angående urfolk. Sametinget lanserte derfor i 2001 et arbeid med Urfolk Agenda 21.

I samarbeid med Nordisk Samisk Institutt arrangerte Sametinget et seminar med tittelen ”Samiske landskap og Agenda 21: Kultur, næring, miljøvern og demokrati” i Karasjok 6. – 7. november 2001. Seminaret var en del av et forskningsprosjekt om areal- og ressursforvaltning ved Nordisk Samisk Institutt, og en del av Sametingets Lokal Agenda 21-prosjektet. Målsettinga for seminaret var å presentere ulike utfordringer knyttet til areal- og ressursforvaltning i samiske bruks- og bosetningsområder, og deltakelsen var stor.

3.5.3 Verne- og forvaltningsplan for samiske bygninger

Det treårige prosjektet ”Verne- og forvaltningsplan for samiske bygninger” var et sentralt arbeidsfelt for Sametinget i 2001. Formålet med prosjektet er å etablere en forvaltningsordning for Sametinget, slik at en skal få tatt vare på fredede og verneverdige samiske bygninger. Mens 2000 gikk med til et omfattende feltarbeid i det sørsamiske området, har feltsesongen i 2001 vært konsentrert til samiske områder i Nordland og i deler av Troms. Til sammen har det i disse områdene vært besøkt 68 lokaliteter hvor det finnes eldre bygningsmiljøer knyttet til samisk historie. I forbindelse med feltarbeidet ble

lokalbefolkningen og huseierne invitert til lokale temamøter om samisk bygningsvern. Arbeidet er ytterligere styrket med at Sametinget har fått på plass en egen permanent bygningsvernstilling.

3.5.4 Museum

Sametinget har i 2001 arbeidet med styrking og overtakelse av forvaltningsansvaret for de samiske museene fra 2002. Sametinget har hatt en konstruktiv dialog med Kulturdepartementet, Norsk Museumsutvikling og Samisk Museumslag på dette området. Det er kommet flere henvendelser fra samiske museer, som ønsker tilknytning til Sametinget som forvaltningsorgan, utover de som allerede deltok i utredningsprosessen i forhold til de samiske museene i 2000. Det har også vært gjennomført samtaler med kommuner og fylkeskommuner om prosessen.

Sametinget har arbeidet for å få realisert Østsamisk museum som samisk nasjonalt tusenårssted. 5. juni 2001 ble det i regi av Kulturdepartementet avholdt et møte i Neiden, der det ble gjort en del avklaringer i forhold til bygging og drift av et framtidig Østsamisk museum fra 2002. Statsbygg vil være ansvarlig for bygging, mens Sametinget vil være hovedansvarlig for drift.

3.5.5 Fordeling av tilskuddsmidler til samiske kulturminneverntiltak

Sametinget har ansvar for fordeling og utbetaling av de årlige tilskuddsmidlene til samiske kulturminneprosjekter. Tilskudd gis til tiltak som skal ivareta de overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med de samiske kulturminner og kulturmiljøer, samt samisk bygningsvern. For 2001 utgjorde tilskuddsrammen kr 1 089 000, hvorav kr 1 000 000 til samisk kulturminnevern fra Riksantikvarens budsjett 2001 og kr. 89 000 overført fra tilskuddsmidler 2000. Det kom inn 59 søknader med en total søknadssum på hele kr 4 358 000. Til sammenlikning utgjorde tilskuddsrammen kr 1 014 000 i år 2000, og det kom inn 39 søknader med total søknadssum på kr 1 880 075. Interessen for å søke på tilskudd til samisk kulturminnevern ser dermed ut til å øke betraktelig fra år til år, noe som er svært gledelig. Forutsetningen er at rammen for å gi tilskudd må økes betraktelig.

3.6 Kultur og næring

Sametinget hadde samisk kultur og samiske næringer som ett av tre hovedmål for 2001, og dette har vært et generelt mål for Sametingets virksomhet fra starten av. Det gjelder derfor å styrke og ivareta det næringslivet som danner det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet og utvikle gode strategier for en bærekraftig utvikling i det samiske samfunnet. Forholdene må legges til rette for et samfunn med et bredt spekter av tilbud, varer og tjenester innenfor alle sektorer, slik at det skal bli attraktivt å bosette seg i de samiske områdene .

Økende interesse for samisk kultur og uttrykksformer kan gi økt bo- og sysselsetting i de samiske områdene. En levende kultur vil kunne virke tiltrekkende for næringsetableringer i samiske lokalsamfunn og en sterkere kobling mellom kultur og næring kan ha positiv effekt. En sentral utfordring er å styrke næringsutviklingen samtidig som man ivaretar og videreutvikler den samiske kulturen.

Det overordnede målet er å skape sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og et allsidig nærings- og samfunnsliv. En helhetlig næringspolitikk skal både gi muligheter for næringskombinasjoner,

småskaladrift og eneyrketilpasninger. Sysselsettings- og livsgrunnlaget for samiske lokalsamfunn er primærnæringer som fiske, jordbruk, reindrift, høsting av utmarksressurser i tillegg til privat tjenesteyting og offentlig service. Samiske bygdesamfunn med en slik tilpasning danner sammenhengende nettverk av sosiale og kulturelle relasjoner som samlet sett danner grunnlaget for det samiske samfunnet. Rike naturressurser i de samiske områdene utgjør et komparativt fortrinn som kan utnyttes sterkere i næringsutvikling og verdiskaping. Uavklarte rettighets- og forvaltningsforhold, institusjonelle begrensninger, kryssende brukerinteresser, svakt kapitalgrunnlag, manglende kompetanse og begrensede markedsforhold er sider som er relevante hindringer for en generell positiv næringsutvikling.

Det stadig økende presset på Sametingets virkemidler gjør at det ligger en stor utfordring i å prioritere virkemidlene på en måte som fremmer lokal utvikling. Sametinget ser behov for en evaluering av ulike støtteordningene slik at ordningene stimulerer til en utvikling som fremmer likestilling i det samiske samfunnet.

3.6.1 Samisk kulturfond

Målsettingene i 2001 for Samisk kulturfond var å samordne samisk kulturtilbud, tilrettelegge for likeverdige tilbud og aktiviteter i de ulike regionene, skape gode oppvekstvilkår for samiske barn og unge og utvikle deres samiske identitet. Barns og unges oppvekstvilkår har stor betydning for Sametinget og gjennom tildelingen av midler fra kulturfondet har man satset på å styrke barns og unges oppvekstvilkår, både når det gjelder litteratur, skrivekurs og samisk-språklige publikasjoner for barn og unge. Støtten som er tildelt barn og unge inneholder utgivelse av en ungdomsbok på nordsamisk, 3 utgivelser av lulesamiske skjønnlitterære barne- og ungdomsbøker, skrivekurs for ungdom under Riddu Riddu-festivalen, barne- og ungdomsteaterprosjekter, seminarer og utgivelse av ungdomsmagasinet Š.

Det ble arrangert en ungdomskonferanse i 2001 som en oppfølging av Sametingets Barne- og ungdomsplan. Konferansen samlet rundt 70 deltakere og temaene var rasisme, intoleranse, ungdom og politisk innflytelse. Denne ungdomskonferansen skal arrangeres årlig. Sametingets Ungdomspolitiske utvalg deltok i gjennomføringen av konferansen i 2001. Ungdomspolitisk utvalg er vedtatt videreført med 5 medlemmer og et utvidet mandat. Det ble i 2001 avsatt kr 100 000 til prosjektet Dájmalasj máná, men prosjektet ble ikke gjennomført. Grunnen til dette er at det var vanskelig å finne skoler eller andre samarbeidspartnere i det geografisk valgte satsingsområdet. Det er videre bevilget støtte til et prosjekt om ung samisk identitet i byen og til ulike arrangementer for barn og unge i byene.

Ungdomsmagasinet Š fikk et tilskudd for 2001 som lå på samme nivå som i 2000, dvs. 2 utgivelser i året. Det er behov for å styrke ikke bare utgivelsen av Š, men også de øvrige magasinene Leavedolgi (barneblad) og Gába (kvinnemagasin). Alle disse magasinene har vært finansiert med prosjektmidler og kulturfondet har vært hovedfinansieringskilden.

Når det gjelder samisk litteratur generelt, så kom det heller ikke i 2001 inn søknader om utgivelse av skjønnlitteratur på sørsamisk. Dette er bekymringsfullt og det bør vurderes å sette inn ekstraordinære virkemidler for å stimulere til slike utgivelser, spesielt av barne- og ungdomsbøker. Hva angår den lulesamiske bokproduksjonen, synes det å være et problem at det mangler språkkyndige personer til arbeidet med språkarbeid, språkgranskning, korrekturlesning osv.

Sign: _____/_____

Samisk spesialbibliotek arrangerte i samarbeid med Fylkesbiblioteket i Finnmark et seminar om samisk litteratur 26. – 27. september 2001. Det var svært stor interesse for seminaret. Under seminaret ble det avdekket et stort behov for informasjon og kunnskap om emnet. Sametinget tar derfor sikte på å styrke opplysnings- og veiledningsarbeidet knyttet til samisk litteratur og bibliotekjenester.

Det ble gitt et tilskudd på kr 250 000 til innkjøp av kunst. I tillegg ble det gitt tilskudd til samiske kunstnere for utsmykningsoppdrag i offentlige samiske institusjoner, ivaretagelse av Savios kunstsamling, utstillinger, seminarer og kunstkataloger. Sametinget er også deleier i kunstsamlingen til Sámi Vuorká Davvirat. Et prøveprosjekt om ivaretagelse og formidling av kunsten i samlingen ble avsluttet i april 2001. Det ble likevel bevilget kr 134 500 for videreføring av prosjektet ut 2001.

Tilskuddsbeløpet til musikk ble fordelt med en halvpart til CD-utgivelser, både av joik og ulike sjangre. Den andre halvdel av tilskuddsbeløpet ble gitt til ulike musikkfestivaler, konserter og andre musikktiltak. På grunn av manglende midler, måtte mange prosjekter utsettes til 2002. Musikk i Finnmark søkte om støtte til etablering av Samisk musikkformidling, som er en forsøksordning som har som mål å styrke og utvikle samisk musikk. Denne forsøksordningen måtte utsettes. Det er blitt tatt initiativ til innsamling av tradisjonelle joiker, sanger og salmer i Sør-Troms og i det lulesamiske området. I det lulesamiske området har arbeidet kommet i gang og man har en dialog med Várdobáiki med tanke på innsamling i Nordre-Nordland/Sør-Troms.

I teatersammenheng er det lagt vekt på støtte til scenekunst som har hatt barn og unge som brukere og målgruppe, i tillegg har amatørteatervirksomhet og sørsamisk teater vært prioritert. Det er gitt støtte til ungdomsamørteaterlag slik at de har kunnet delta i nordiske og internasjonale teaterprosjekter for ungdom. Videre er et toårig-prosjekt, som skal avdekke organisering og tilrettelegging av scenekunsttilbudet for den sørsamiske befolkningen, videreført i 2001. Prosjektet skal avsluttes medio 2002.

Andre tiltak som har fått støtte er bl.a. film, utstillinger, kulturminneprosjekter og festivaler. I tillegg har også ulike seminarer, temastillinger, dokumentasjonsprosjekter m.v. fått støtte. Det må spesielt nevnes at samisk film har hatt en økning i aktiviteten i de siste årene. Antall søknader om støtte har økt betraktelig.

Målsettingen for samisk forlagsdrift er at det skal utgis flest mulig samiske bøker og til best mulig kvalitet for å styrke og utvikle det samiske språket, den samiske kulturen og identiteten. Dette gjelder også oversettelse av faglitteratur til samisk. Det er derfor nødvendig å bygge opp en stabil forlagsbransje i de samiske områdene som kan ta på seg disse oppgavene.

Sametinget vedtok i 1997 å gjennomføre en evaluering av ordningen etter 3 år og i 2001 ble evalueringen gjennomført. Evalueringen av bokproduksjonen behandles i Sametingets plenum i februar 2002.

Formålet med støtte til samiske kulturorganisasjoner er å utvikle samisk kultur og identitet og bidra til blant annet et rikt, variert og aktivt samisk kulturliv. Det er også et mål å sikre støtten til samiske kulturorganisasjoner som rekrutterer samisk ungdom. De økonomiske rammebetingelsene for samiske kulturorganisasjoner skal sikres og utvikles. Fordelingen av driftsstøtte til samiske kulturorganisasjoner foretas av Sametinget direkte til den enkelte organisasjon. Det har vært en øking på kr 60 000 i rammen

Sign: _____/_____

over post 52.3 til samiske kulturhus og institusjoner. Dette gikk i sin helhet til Ája samisk senter, Kåfjord, jf. tabell 6.

Sametingets mål i festivalsammenheng er å ivareta og heve interessen for samisk kultur. Tinget har ønsket å bidra til å skape møtesteder for urfolkskunstnere og artister, publikum og ungdom, samt å gjøre andre urfolk kjent med samisk kultur. Prosjektstøtte til festivalene har tidligere vært gitt etter søknad. Fra 2001 opprettet Sametinget en egen budsjettpost, post 52.5, til faste festivaler. Støtten gis i form av et direkte grunntilskudd for å oppnå kontinuitet i festivalene og samtidig gi større forutsigbarhet. Formålet med grunntilskuddet er å bidra til å stimulere og utvikle samiske kunstneriske uttrykk og sikre og opprettholde arenaer og scener for formidling av samiske kulturuttrykk. To festivaler kom i 2001 med under ordningen: Riddu Riđđu Festivála i Kåfjord med kr 350 000 og Samisk Musikkfestival i Kautokeino med kr 350 000. Andre festivaler fikk støtte på til sammen kr 225 000.

Samisk idrett er nært knyttet til identitet og tilhørighet, og må derfor ses i sammenheng med grunnleggende sosiale og kulturelle normer og verdier i samfunnet. Gjennom støtteordningen vil man styrke barns og ungdoms deltagelse i samisk idrett. Sametinget avsatte kr 500 000 over egen budsjettpost 52.6 til samisk idrett i 2001. Hele beløpet ble tildelt Sámiid Valástallan Lihttu-Norga (SVL-N). Behovet for midler innenfor dette feltet er stort. I tillegg til denne bevilgningen ble det i 2001 bevilget kr 100 000 i støtte fra Samisk kulturfond til avvikling av fotballandskampen Kaalalit Nunat – Sápmi som ble spilt i Odense i juli.

3.6.2 Samisk utviklingsfond

Sametinget ønsker i sin virkemiddelbruk å inngå samarbeid med relevante lokale og regionale finansieringsaktører. På den måten oppnår man en sterkere og bedre samordning av tiltakene som igjen fører til at man lettere oppnår felles mål og tiltak for regional næringsutvikling. Det er imidlertid like viktig at Samisk utviklingsfond har en klar profil som en selvstendig virkemiddelaktør med et definert mål for samisk næringsutvikling. Bevilgningene til utviklingsfondet er blitt mindre sammenlignet med foregående år. I 1999 ble det avsatt kr 20 100 000 til fondet, mens det for 2001 er avsatt kr 18 130 000. Tilskudd til kvinner er gått opp med 4% fra 2000 til 2001 og dette er en positiv utvikling, om enn svært marginal.

Sametinget vedtok i sak 18/01 en egen reindriftspolitik: "Overordnet målsetning for Sametingets reindriftspolitik er å oppnå en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift, slik at denne særegne samiske næringen, livsformen og kulturbæreren sikres, utvikles og styrkes."

Reindriftspolitikken omfatter sikring av reindriftens rettsgrunnlag, styrking av reindriftens selvstyre, tilrettelegging for kvinners deltagelse i reindriften, sikring av reinbeitearealene, tilpasning av reintall til beiteressursene, bedre balanse mellom rovdyrbestanden og reindriften, økte muligheter til feltslaktning, økt verdiskapning og tilrettelegging for næringskombinasjoner. Det er etablert et eget verdiskapningsprogram for reindriftsnæringen, der Sametinget deltar i styringsgruppen. I forbindelse med forhandlingene om ny reindriftsavtale for 2002 - 2003, har Sametinget i sitt innspill til avtalepartene fokusert på forhold av betydning for den kulturelle bærekraft i reindriftsnæringen. Dette gjelder bl.a. forslag om:

- forenkling av - og mer forutsigbare produksjonstilskuddsordninger
- økte overføringer til reindriftsfamiliene på grunn av en vanskelig økonomisk situasjon i næringen
- midler over reindriftsavtalen til realisering av duodjiprogrammet
- sikring av planmessig rekruttering til næringen i en situasjon med ressursknapphet

Sign: _____/_____

- samt forslag til forenkling av dokumentasjonen av slakteuttak i forbindelse med tilskudd over reindriftsavtalen.

Spesielt viktig for reindriftsbefolkningen er tiltak for utvikling av duodji som næring.

Når det gjelder driftsstøtten til næringskombinasjoner er formålet å sikre sysselsettingen og inntektsgrunnlaget for de som driver med næringskombinasjoner. Det har vært et mål å utvikle nye kombinasjoner i tillegg til primærnæringene. Norsk Institutt for By- og regionforskning (NIBR) la i september 2001 frem en rapport om driftsstøtten til næringskombinasjoner. Rapporten ble sendt ut på høring, og flere høringsinstanser kom med forslag til endringer.

Tildelingen til næringskombinasjoner har økt med over kr 1 000 000 i forhold til 2000. Det kan forventes en økning på ytterligere kr 1 000 000 i 2002, som utgjør kr 8 000 000 årlig driftsstøtte til næringskombinasjoner. Bevilgningene til Samisk utviklingsfond er redusert fra kr 20 100 000 i 1999 til kr 18 130 000 i 2001. Dette har ført til reduksjon av fondets finansieringsandel. I tillegg har de fleste kommuner måttet utvikle kommunale næringsfond som følge av reduserte bevilgninger fra Kommunaldepartementet. Dette vil medføre større press på de virkemidlene som Samisk utviklingsfond har. Det er derfor nødvendig å sette en grense for hvor store ressurser som skal settes av til driftstøtteordningen.

Før utviklingsprogrammet for duodji settes i verk, må det være fullfinansiert. Dette har sammenheng med at flere av tiltakene vil måtte gå over flere år, og det er nødvendig at tiltakene er finansiert i hele programperioden.

Det er viktig å få etablert en nær dialog med støttemottakerne, slik at støttemottakerne arbeider med et begrunnet behov for midler til ulike tiltak. Koordinerte innspill fra organisasjonene må danne grunnlaget for Sametingets egen budsjettprosess. Derfor må det etableres et system hvor virksomhetsplaner og stipulerte behov for tiltaksstøtte fremlegges i rimelig tid før de årlige tildelingene finner sted. Det er også viktig å fordele støtten slik at den kommer alle samiske regioner til gode der det drives duodjivirksomhet.

Formålet er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger sterk fokus på kompetanseheving, veiledning, produktutvikling, markedsføring og salg. Duodji skal gjøres til en levedyktig næring med kulturell, faglig og samfunnsmessig bærekraft. Ordningene innen duodjinæringen omfatter bl.a. investeringsstøtte til duodjilokaler, produksjonsutstyr, produktutviklingstilskudd, kompetanseutvikling og etablererstipend. I 2001 ble det bevilget kr 785 000 i fondsstøtte til duodjinæringen.

Sametinget har årlig satt av midler til duodjiorganisasjoner og institusjoner for å styrke det organisatoriske arbeidet innenfor sektoren. Støtten til duodjiorganisasjoner har til formål å bevare, utvikle og fremme duodji som kultur, fag og næring. Sametinget vedtok i sak 10/01 å sette i verk et utviklingsprogram for duodji. Programmet har en ramme på kr 35 000 000 og Sametinget har ikke egne ressurser til å finansiere programmet. Enkelte av tiltakene i programmet er med i Regionalt utviklingsprogram for Finnmark for 2002 - 2003. Samisk utviklingsfond har finansiert et markedsføringsprosjekt som har til hensikt å øke omsetningen for utvalgte duodjibedrifter gjennom Internett.

Sign: _____/_____

Når det gjelder opplæringskontor i duodji og formgivningsfag, har resultatet av tilskuddene til opplæringskontor ikke vært i samsvar med det som er intensjonen med tilskuddet. Antallet lærlingkontrakter og aktiviteten ved kontorene er for liten til å forsvare opprettholdelse av disse. Øvrige tilskuddsmottakere har tilfredstillende drift, men rapportering om oppnådde resultater er ikke like god hos alle.

Sametinget vedtok Samisk jordbruksplan i sak 8/01. I vedtaket heter det at landbruket er helt sentralt som samisk næring og kulturbærer. Sametingets overordnede mål for jordbruk i samiske områder er å sikre stabil sysselsetting slik at man gjennom dette kan bevare og utvikle samisk språk og kultur. Sametinget har tre innsatsområder; inkorporering av samisk landbrukspolitisk sone i et nasjonalt landbruksperspektiv, verdiskapningsprogram for samisk jordbruk og tilpasning av Sametingets virkemiddelbruk innenfor jordbruket.

Landbruksdepartementet har igangsatt et verdiskapningsprogram for jordbruk. Sametinget har ikke hatt kapasitet til å utvikle et eget program for samiske områder. Sametinget har imidlertid finansiert et flerårig prosjekt som har som mål å øke verdiskapning på gårdsbruk. Det er utarbeidet et rekrutteringsopplegg for de som skal starte med småskalamatproduksjon i jordbruket og reindriften. I det samme prosjektet er det lagt opp til etablering av et prøvekjøkken for småskalamatprodusenter.

Sametinget har som mål å ivareta det samiske folks rett til fiske slik at man kan bevare og videreutvikle samisk språk, kultur og næring. Sametinget vil bidra til å innføre nærhets- og avhengighetsprinsippet i forvaltning og beskatning av maritime ressurser. Sametinget har vært med i en arbeidsgruppe om forvaltning av kongekrabbe som ble ledet av Fiskeridepartementet. Arbeidsgruppens innstilling vil bli sendt ut til høring i løpet av 1. kvartal 2002. Sametinget er representert med ett av i alt 11 medlemmer i Reguleringsrådet, som er et rådgivende organ for Fiskeridepartementet med hensyn til regulering og kvotefordeling av fisket for ulike fiskeslag mellom fartøygruppene. Det avholdes to møter i året som danner grunnlaget for fastsettelse av de årlige fiskeriforskriftene.

Ved nye tildelinger av matfisk-konsesjoner for laks og sjøørret vil fjordfiskerne «miste» sine lokale fiskeplasser. I denne sammenhengen har Sametinget påpekt at oppdrett av andre marine arter som skjell, torsk etc. vil båndlegge sjøarealer. Dette forsterker presset på sjøarealene i samiske fjordområder. Slik nærings- og samfunnsutviklingen har vært, og er, i samiske kyst- og fjordområder, ser Sametinget at oppdrettsnæringen under visse forutsetninger kan bli et viktig supplement for styrking av det materielle grunnlaget for videre samfunns- og næringsutvikling i samiske områder. Sametinget er tilfreds med at det er gitt to konsesjoner for laks og ørret til Musken i Tysfjord. Dette er med på styrke sysselsettingen og bosettingen i Musken.

Sametinget har foreslått at hvis det blir aktuelt å nedlegge eller flytte oppdrettsanlegg som følge av forslaget om nasjonale laksefjorder, skal staten yte full kompensasjon til eierne, og ny næringsvirksomhet må tilføres lokalsamfunnet.

Sametinget er tilfreds med at Kommunal- og regionaldepartementet har gitt tilsagn om tilskudd til et prosjekt for utvikling av innlandsfiske som kombinasjonsnæring i Kautokeino og Karasjok kommuner.

Sign: _____/_____

For at man skal kunne lykkes med dette prosjektet er det en forutsetning at infrastrukturen, bl.a. mottaksstasjon, er på plass. Fiskemottaksstasjonen som er planlagt bygd i Karasjøk hadde en kostnadsramme på ca. kr 1 100 000 i 2000. Rammen er økt med kr 2 100 000 til ca. kr 3 200 000. Det er søkt om tilleggsfinansiering fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og Sametinget.

Sametinget deltok på Kvinner Viser Vei messen i Stavanger med 14 deltakerne fra hele Sápmi. Målet med deltakelsen var å informere om samiske forhold og Sametinget med spesiell vekt på å synliggjøre samiske kvinner som hovedsatsingsområde i Sametingets virksomhet. Det ble vist ungdomsteater, samisk håndverk og design, grønlandsk maskedans, reiseliv og mattradisjoner. Vi besøkte en barnehage og flere grunnskoler med våre forestillinger og hadde også enkelttimer om samisk kultur.

Sametinget fikk i 2000 midler for to år til å arbeide med næringsutvikling i Indre Finnmark i forbindelse med forankring av Omstillingsprogrammet i Indre Finnmark i det ordinære virkemiddelapparatet. Spesielt har arbeidet i 2001 konsentrert seg om Sametingsplanen, oppfølging av regionale utviklingsprogrammer (RUP) i Finnmark og Troms, duodjiprogrammet, verdiskapingsprogrammet i jordbruket, jordbruksplanen og virkemiddelbruken.

RUP bidrar til bedre samarbeid mellom regionale utviklingsaktører. Arbeidet med innlandsfiskeprosjektet er et resultat av dette samarbeidet. I 2001 er det utarbeidet nye toårige regionale utviklingsprogrammer. Når det gjelder virkemiddelbruken i Sametinget la Agderforskning fram rapporten "Mellom kultur og næring" i 2001. Næringsseksjonen skal legge fram en melding om problemstillingen for Sametingets plenum i september 2002.

Sametinget deltar i programmene Interreg IIIA Nord (Delprogrammet Sápmi) og Interreg IIIA Sverige-Norge (Delprogrammet Áarjelsaemien Dájve). Programarbeidet ble betydelig forsinket ved at programmene ikke ble godkjent før i desember 2001. Begge programmene var operative ved inngangen til 2002.

Tap forårsaket av rovvilt er fortsatt et stort problem ikke bare i reindriftsnæringen, men også i saueholdet. Sametinget har en representant i det sentrale rovviltutvalget. Sametinget har gitt uttalelser i flere saker som har betydning for rovviltforvaltningen. I forbindelse med utarbeidelse av stortingsmelding om dyrevern uttalte Sametinget bl.a. at det ikke er akseptabelt at rovviltmyndighetene skal kunne pålegge dyreeierne å sette i verk forebyggende tiltak mot rovdyrangrep. Dyreeierne har ingen myndighet i rovviltforvaltningen og har heller ingen virkemidler å sette inn for å forebygge slike angrep. Det vil ikke være rett av miljøvernmyndighetene å skyve problemene med rovviltforvaltningen over på dyreeiere. I områder hvor rovvilt forårsaker store lidelser på beitende dyr må rovviltbestanden reduseres til et nivå hvor skadene reduseres til et minimum.

Sametinget uttalte i forbindelse med jakt- og fangsttider at ordningen med vårjakt på ender skal gjøres permanent. Jakttida for hønsefugler (ryper) må ikke endres til 1. september, men opprettholdes som nå dvs 15. september. Begrunnelse for dette er både hensynet til bestandsutviklingen og til en jakttid tilpasset lokale tradisjoner. Direktoratet hadde foreslått å opprettholde dagens jakttid for elg. Sametinget uttalte at det må foretas en lokaltilpasning i Indre Finnmark slik at elgjakten ikke kommer i konflikt med beitetidene i reindriftsnæringen, og at jakttida kan starte 1. september.

Sign: _____/_____

3.7 Helse- og sosialsatsing

Sametinget har tildelt prosjektmidler til oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til det samiske folk i Norge. Sosial- og helsedepartementet har tatt initiativ til evaluering av tildeling av prosjektmidlene. Prosjektmidlene var fra departementets side opprinnelig for et 3-årig prosjekt, altså frem til 2001. Satsingen er foreløpig utvidet til et 4 årig prosjekt, dvs. et år til gjeldende f.o.m. 1. januar 2002. Evalueringen vil være ferdig i 2002, og den forutsettes å gi grunnlag for hvordan satsingen på innarbeidingen av det samiske perspektivet i helse- og sosialtjenesten skal videreføres.

Sykehusreformen har vært en sentral sak i denne perioden. Sametingsrådet foreslo et eget samisk helseforetak eventuelt datterforetak med Samisk spesialistlegetjeneste, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsevern for den samiske befolkningen, som er under etablering, og Samisk senter for helseforskning. Sametinget mener disse institusjonene samlet i et helseforetak eventuelt datterforetak ville bidratt til fag- og metodeutvikling der samisk språk og kultur er innarbeidet på flere nivåer. Sametinget fikk ikke gjennomslag for dette forslaget.

Sametinget har aktivt arbeidet mot prostitusjon ved bl.a. å initiere til at overordnede myndigheter iverksetter tiltak for å stoppe prostitusjonen. I forbindelse med rasisme og mobbing har Sametinget gjennom engasjement i enkeltsaker maktet å sette fokus på og bidra til at holdningsskapende arbeid iverksettes. Dette er et svært viktig arbeid som må videreføres.

3.8 Samisk samarbeid

Sametinget har i 2001, som tidligere år hatt jevnlig kontakt med sametingene på svensk og finsk side, ved at det har vært avholdt presidentmøter. På disse møtene har felles saker og utfordringer vært drøftet. Sametinget har deltatt med sine 7 oppnevnte representanter i møtene i Samisk parlamentarisk råd. Det har vært avholdt 2 møter i løpet av året der felles samiske saker har vært drøftet.

3.9 Nordisk samarbeid

På nordisk nivå er samarbeidet mellom regjeringene og sametingene, både på politisk og administrativt nivå godt i gang. I november 2001 ble det for andre gang avholdt et møtet mellom sameministrene og sametingspresidentene. Resultatet av møtet var en protokoll med beslutninger som skal følges opp. Møte mellom sameministrene og sametingspresidentene avholdes årlig, mens Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål d.v.s. det administrative samarbeidet, møtes to ganger i året.

Arbeidet med nordisk samekonvensjon har hatt en positiv utvikling, og man er kommet et skritt videre. Sameministrene og sametingspresidentene har besluttet at det skal nedsettes en ekspertgruppe bestående av seks medlemmer, to fra hvert land – en utpekt av Sametinget og en av Regjeringen. Ekspertgruppens arbeid skal ende opp i et konvensjonsutkast. Arbeidet skal avsluttes i slutten av 2003.

Samisk representasjon i Nordisk Råd er en av de sakene som fortsatt er uløst, og som er viktig for det samiske samfunnet. Spørsmålet var til behandling igjen i Nordisk Råd under sesjonen i november 2001. Resultatet ble at saken er oversendt Medborger- og forbrukerutvalget med henstilling om initiativ til

Sign: _____/_____

diskusjon om samenes stilling som urfolk og minoritet i det nordlige Norden. Dette skal skje i dialog med representanter fra den samiske befolkningen. Sett fra Sametingets side er vi ikke tilfreds med situasjonen, og det er satt i gang et arbeid med å se på mulige løsninger for hvordan samene kan bli representert i Nordisk Råd. Samisk parlamentarisk råd vil følge saken.

3.10 Sametingets internasjonale engasjement

FNs verdenskonferanse om menneskerettigheter foreslo i 1993 opprettelsen av et permanent forum for urfolkssaker. Sametinget har deltatt aktivt i FNs arbeidsgruppe som har forberedt et permanent forum for urfolk. Målet ble nådd ved at FNs generalforsamling i 2000 vedtok å etablere et Permanent Forum for urfolkssaker - Permanent Forum on Indigenous Issues. Forumet består av 16 uavhengige eksperter, 8 nominert av FNs medlemsstater og 8 utpekt av ECOSOC - FNs økonomiske og sosiale råd etter konsultasjoner med urfolksgrupper og organisasjoner. Forumet organiseres direkte under ECOSOC. Ole Henrik Magga er oppnevnt som medlem av Permanent Forum, som representant for inuittene og samene. Forumet vil ha sin første samling i New York i mai 2002.

Arbeidet med å utarbeide en erklæring om urfolks rettigheter går videre innenfor rammen av FNs menneskerettighetskommisjon. Sametinget har deltatt i den norske delegasjonen siden erklæringsutkastet ble lagt frem i 1994. Sametinget deltok ikke i 2000. Møtet som skulle avholdes i november 2001 ble utsatt. Sametinget har i løpet av 2001 deltatt på et møte med Utenriksdepartementet angående det videre arbeidet med urfolkserklæringen.

Barentsrådet avholdt sitt 8. utenriksministermøte 15. mars 2001 i Murmansk. Sametingspresidenten deltok i den norske delegasjonen som ble ledet av utenriksministeren. Barentssamarbeidets urfolk er samer, vepsere og nenetsere. Urfolkene er ikke representert i Barentsrådet, men har én felles representant i Barents Regionråd.

Sametinget i Norge er urfolkens representant i Barents Regionråd. Sametingets administrasjon er representert i Den administrative Regionkomité. Representant Egil Olli er oppnevnt som Sametingets representant i Arbeidsgruppen for urfolk i Barentssamarbeidet. Arbeidsgruppen innehar rådgivende status overfor Regionrådet og Barentsrådet.

Sametinget deltok på Barents-miljøvernministermøtet i Kirkenes som ble avviklet i den 20. – 22.08.01. Møtet markerte avslutningen på Norges lederskap i Barents-miljøkomiteen, og overgangen til Sveriges lederskap. Miljøkomiteen i perioden har vist økt interesse og engasjement for å få urfolkene mer aktivt med i miljøarbeidet i Barentsregionen. I forbindelse med ministerkonferansen gjennomførte Sør-Varanger Museum en urfolksmarkering i Kirkenes på oppdrag fra Sametinget. Tema på seminarerne var urfolk i regionen, med særlig fokus på østsamene og på ungdom.

Sametinget har i 2001 satt i gang arbeidet med å etablere et urfolkskontor i Murmansk. Formålet med urfolkskontoret er i første rekke å være et bindeledd mellom urfolkene i Barentssamarbeidet. Kontoret skal spesielt bistå urfolkene fra russisk side med hensyn til prosjektsøknader og informasjon.

Sametinget har på grunn av manglende menneskelige og økonomiske ressurser i svært liten grad fått muligheten til å delta i det arktiske samarbeidet. Dette innebærer ikke at dette arbeidet ikke er viktig for Sametinget.

NORAD har igangsatt arbeidet med å utarbeide nye retningslinjer for NORADs støtte til urfolk i bistanden. Det tas bl.a. sikte på å utarbeide en oversikt over den norske støtten som går til urfolk, og at målrettetheten i det totale arbeidet som utføres vurderes. Sametinget er invitert til å delta på et møte med NORAD før retningslinjene legges frem for NORADs direktør. Etersom Sametinget med dagens kapasitet på saksbehandlernivå og manglende økonomiske ressurser ikke har mulighet til å delta i arbeidsgruppen ønsker vi å delta på møtet slik det er foreslått. Sametinget får ofte direkte henvendelser fra urfolksorganisasjoner om hjelp og bistand i forskjellige saker.

Sametinget ser på arbeidet med Konvensjonen om biologisk mangfold som viktig, spesielt i forhold til artikkel 8(j) og arbeidsgruppa for urfolks kunnskaper, fornyelser og praksiser, jf. kap. 2.10. Norge har spilt en relativt aktiv rolle for mest mulig forpliktende arbeidsprogram i implementeringen av Art. 8(j), men det er beklagelig at Sametinget ikke har kunnet delta aktivt i dette arbeidet i 2001 på grunn av budsjettmessige innstramminger i Miljøverndepartementet. Sametinget har også i liten eller ingen grad blitt involvert i regjeringens arbeid med Stortingsmeldingen om biologisk mangfold, som vil kunne ha stor betydning for framtidig ivaretagelse av samiske samfunnsinteresser ved arealforvaltning. Sametinget var heller ikke involvert i opprettelsen av et lovutvalg for samordnet forvaltning av det biologiske mangfoldet.

Sametinget arrangerte i samarbeid med Kola Science Centre konferansen "Østsamisk fortid og framtid" i Apatity på sørvestre Kola i Russland 30. - 31. oktober 2001. Konferansen er en del av et norsk-russisk kulturminnesamarbeid som ble innledet i 1997 under Den norsk-russiske miljøvernkommissjon. Den overordnede målsettingen for samarbeidet har vært å styrke kultur og folks kulturelle identitet gjennom å aktivisere kulturarven. I forlengelsen av dette ble det satt i gang flere prosjekter med det felles formål å bringe kunnskap om østsamisk historie, forhistorie og kultur fram i lyset.

Spesialbiblioteket deltok på den internasjonale bibliotekkonferansen i Jokkmokk i september 2001. Konferansens deltakere konkluderte med at dersom offentlige bibliotek skal være et tilbud for alle folk, kreves særskilte kunnskaper og tiltak i forhold til urbefolkningens muligheter til likeverdige bibliotektenester. Konferansen ble arrangert av Indigenous Librarians Forum.

3.11 Annet

Sametinget har oppretter en likestillingspris til den person eventuelt en organisasjon som har utmerket seg i det samiske samfunnet. Prisen av en verdi på kr 50 000 blir delt ut for første gang i år 2002.

4 Sametingets regnskap 2001

4.1 Hovedtall

Sametingets regnskap for 2001 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske inntekter og utgifter.

Sign: _____/_____

Hovedtall Sametinget	Inntekter	Utgifter	Totalt
KRD		106 968 000	
KUF		25 938 000	
BFD/MD/SSB		12 703 000	
Korrigerings - Avtaleregnskap – SU ¹¹		4 256 743	
Andre inntekter 2001 ¹²		28 928 364	178 794 107
Driftsutgifter		67 949 748	
Korrigerings - Avtaleregnskap fond		7 829 016	
Virkemidler		94 792 717	170 571 482
	178 794 107	170 571 482	8 222 624

4.2 Fordeling av bevilgning

Sametinget vedtok i november 2000 under sak 41/00 budsjettet for Sametinget for 2001. Den totale bevilgningen for 2001 ble på kr 147 590 000. Ved budsjettrevisjonen i mai 2001, sak 19/01, ble budsjettet regulert og det endelige budsjettet vedtatt med en ramme på kr 141 819 873.

En konsekvens av Sametingets fordeling av driftsmidler til avdelinger med eget budsjett og driftsansvar, medfører at den enkelte enhet er ansvarlig for å holde sine årlige budsjettrammer.

Følgende midler ble stilt til disposisjon, fordelt på de ulike budsjettpostene, av Sametinget under sak 41/00, og gjennom eksterntfinansierte prosjekter/refusjoner:

Driftsregnskap pr. hovedkoststed

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Andre inntekter	Til disposisjon
01	Drift Sametingets administrasjon	43 501 873	14 273 318	57 775 191
01	Drift Sametingets politiske nivå	7 848 000	341 451	8 189 451
21	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	300 000	2 100 000
51	Næringsutvikling	21 660 000	4 000 000	25 660 000
52	Kultur	16 708 000	0	16 708 000
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000
54	Miljø og kulturvern	1 970 000	725 800	2 695 800
55	Andre tilskudd	6 162 000	3 948 000	10 110 000
56	Opplæring og læremidler	21 064 000	1 100 000	22 164 000
57	Internasjonalt samarbeid	1 250 000	0	1 250 000
	Sum	141 819 873	24 688 569	166 508 442

¹¹ Sametinget tok i 2001 i bruk avtaleregnskap. I avtaleregnskapet føres alle transaksjoner knyttet til midler som er overførbare fra et driftsår til et annet. Dette omfatter foreløpig Samisk utviklingsfond, Samisk kulturfond og Samefolkets fond. Transaksjoner knyttet til disse fondene vil fra og med driftsåret 2002 bli rapportert særskilt.

¹² Inkluderer inntekter fra Interreg på kr 4 239 795 som Sametinget har forskuttert.

Regnskapet presenteres i to hoveddeler, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder og virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordninger.

4.3 Driftsregnskap

Post	Driftsmidler	Bevilgning	Inntekter 2001	Disp. 2001	Regnskap 2001	Resultat	% +/-
01	Drift Sametingets administrasjon	43 501 873	14 273 318	57 775 191	57 910 555	-135 365	-0,2 %
01	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	300 000	2 100 000	2 136 953	-36 953	-1,8 %
01	Drift Sametingets politiske nivå	7 848 000	341 451	8 189 451	7 902 240	287 211	3,5 %

4.4 Virkemiddelregnskap

Sametingets virkemidler er en blanding av fondsmidler som kan gis som tilsagn over flere år eller som årlige tilsagn. Fondspostene vil alltid vise tildels betydelige avvik i kontantregnskapet, men skal årlig avstemmes mot tilsagn som representerer bindinger fram i tid. Sametinget har i 2001 påbegynt arbeidet med å legge alle bundne midler i et eget avtaleregnskap. Midler fra Samisk utviklingsfond, Samisk kulturfond og Samefolkets fond blir utgifts- og kostnadsført direkte mot disse fonds respektive fondskonto i Norges Bank og blir nullstilt ved årsskiftene. Det er foretatt korrigeringer for tidligere års manglende oppgjør mot fondene på grunn av manglende kontokobling og utbetalinger fra fondene. Innkjøringsperioden er ikke over og det er for 2001 nødvendig å avstemme mellom Sametingets driftskonto og fondskonti. Disse avstemningene vil framkomme under rapportering for virkemiddelbruk for Samisk kulturfond og Samisk utviklingsfond og under *Avstemming og resultat 2001*.

Følgende oversikt viser virkemiddelregnskapet på postnivå:

Post	Betegnelse	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51	Næringsutvikling	21 660 000	4 000 000	25 660 000	29 099 386	-3 439 386
52	Kultur	16 708 000	0	16 708 000	16 457 923	250 077
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000	19 184 148	671 852
54	Miljø og kulturvern	1 970 000	725 800	2 695 800	1 626 000	1 069 800
55	Andre tilskudd	6 162 000	3 948 000	10 110 000	9 282 005	827 995
56	Opplæring og læremidler	21 064 000	1 100 000	22 164 000	18 400 416	3 763 584
57	Internasjonalt samarbeid	1 250 000	0	1 250 000	742 840	507 160
	Sum	88 670 000	9 773 800	98 443 800	94 792 717	3 651 083

Det vises til det nedenforstående for ytterligere redegjørelse for den enkelte post.

4.4.1 Post 51 Næringsutvikling

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51.1	Samisk utviklingsfond	18 130 000	4 000 000	22 130 000	25 574 386	-3 444 386
51.2	Duodjiinstitusjoner	2 550 000	0	2 550 000	2 545 000	5 000
51.3	Duodjiorganisasjoner	980 000	0	980 000	980 000	0
	Næringsutvikling	21 660 000	4 000 000	25 660 000	29 099 386	-3 439 386

Sign: _____/_____

Det er overført kr 2 000 000 over Reindrifftsavtalen og kr 2 000 000 over Landbruksavtalen.

I henhold til økonomireglementet skal inntående saldo på Samisk utviklingsfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.01. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.01

Fondets kapital pr. 31.12.2001	17 127 300
Gyldige tilsagn	-17 674 800
Korrigerings – feilføring i avtaleregnskap	-588.637
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	-1 136 137

4.4.2 Post 52 Kultur

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
52.1	Samisk kulturfond	8 938 000	0	8 938 000	8 615 315	322 685
52.2	Tilskudd til samisk forlagsdrift	1 500 000	0	1 500 000	1 500 000	0
52.3	Tilskudd til samiske kulturhus	3 998 000	0	3 998 000	3 998 000	0
52.4	Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner	1 072 000	0	1 072 000	1 122 000	-50 000
52.5	Festivalstøtte	700 000	0	700 000	722 608	-22 608
52.6	Samisk idrett	500 000	0	500 000	500 000	0
	Kultur	16 708 000	0	16 708 000	16 457 923	250 077

I henhold til økonomireglementet skal inntående saldo på Samisk kulturfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.01. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.01

Fondets kapital pr. 31.12.2001	12 118 711
Gyldige tilsagn	-9 260 127
Korrigerings – feilføring i avtaleregnskap	-1 545 526
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	1 313 058

4.4.3 Post 53 Språk

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
53.1	Tospråklighetstilskudd til kommuner/fylkeskommuner	15 850 000	0	15 850 000	15 850 000	0
53.2	Utdanningsstipend samisk ungdom	0	0	0	0	0
53.3	Språkprosjekter i h.h.t. Språkplaner	2 406 000	0	2 406 000	1 796 821	609 179
53.4	Språksentre	1 600 000	0	1 600 000	1 537 327	62 673
	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000	19 184 148	671 852

Sign: _____/_____

Språkavdelingen disponerer bare midler til årlige tilsagn. Virkemidlene til språktiltak ble tidligere fordelt av Samisk språkråd, mens fra og med 2001 blir de fordelt av tilskuddsstyret. Denne overgangen, sammen med underbemanning, gjorde at tildelingen av virkemidler skjedde senere enn normalt. Dette resulterte i et underforbruk på kr 671 852. Midlene som er ufordelt overføres til år 2002.

4.4.4 Post 54 Miljø og kulturvern

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
54.1	Kulturminner	1 000 000	725 800	1 725 800	656 000	1 069 800
54.2	Museer	970 000	0	970 000	970 000	0
	Miljø og kulturvern	1 970 000	725 800	2 695 800	1 626 000	1 069 800

Sametinget avsetter kr 1 069 800 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.4.5 Post 55 Andre tilskudd

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
55.1	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600 000	0	2 600 000	2 317 334	282 666
55.2	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	1 800 000	0	1 800 000	1 800 000	0
55.2	Ekstraordinær støtte til grupper (ny)	400 000	0	400 000	357 580	42 420
55.3	Til sametingsrådets disposisjon	162 000	0	162 000	150 792	11 208
55.4	Tilskudd til lister ved Sametingsvalget	1 200 000	0	1 200 000	1 141 944	58 056
	Samisk helse og sosialprosjekt - ekstern	0	3 948 000	3 948 000	3 514 355	433 645
	Andre tilskudd	6 162 000	3 948 000	10 110 000	9 282 005	827 995

Sametinget avsetter kr 275 000 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.4.6 Post 56 Opplæring og læremidler

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
56.1	Samiske læremidler	9 104 000	1 100 000	10 204 000	9 175 979	1 028 021
56.2	Tiltak og læremidler innen spesialpedagogikk	1 700 000	0	1 700 000	634 560	1 065 440
56.3	Spesialpedagogiske læremidler	1 750 000	0	1 750 000	1 281 690	468 310
56.4	Barnehager	7 310 000	0	7 310 000	5 997 047	1 312 953
56.5	Læremidler til barnehager	200 000	0	200 000	314 533	-114 533
56.6	Utdanningsstipend samisk ungdom	1 000 000	0	1 000 000	996 607	3 393
	Opplæring og læremidler	21 064 000	1 100 000	22 164 000	18 400 416	3 763 584

Opplæringsavdelingens virkemiddelbruk viser et underforbruk på kr 3 763 584. Opplæringsavdelingen disponerer bare midler til årlige tilsagn. Ingen avsetninger vil bli gjort for 2002.

Sign: _____/_____

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr.31.12.01

Kapital pr. 31.12.2001	0
- Gyldige tilsagn	-13 355 747
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	-13 355 747

Sametinget avsetter kr 13 355 747 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.4.7 Post 57 Internasjonalt samarbeid

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
57.1	Interreg	850 000	0	850 000	542 840	307 160
57.2	Barentssamarbeidet	200 000	0	200 000	100 000	100 000
57.3	Annet	200 000	0	200 000	100 000	100 000
	Internasjonalt samarbeid	1 250 000	0	1 250 000	742 840	507 160

Virkemiddelbruken viser et underforbruk på kr 507 160. Ingen avsetninger vil bli gjort for 2002.

4.4.8 Post 58 Samefolkets fond

Samefolkets fond ble opprettet i 2000, jf Innst S nr 220 (99 - 00), med en bevilgning på kr 75 000 000. Regjeringen skulle utarbeide retningslinjer for fondet. Forvaltningsansvaret ble gitt til Sametinget. Utkast til vedtekter for fondet ble sendt Sametinget for uttalelse 14. september 2001. Sametinget har ønsket en bred drøfting før de tar stilling til saken. Sametinget skal behandle saken i mai 2002. Siden retningslinjene for bruken av midlene ikke er vedtatt er det ikke gitt noen tilsagn fra fondet.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.01

Fondets kapital pr. 31.12.2001	75 159 780,59
Renteinntekter - overgang til avtaleregnskap	4 509 586,85
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	79 669 367,67

Budsjetteknisk ble bevilgningen i 2000 gitt som en lånetransaksjon (90-post). Fondets faste kapital balanseføres. Påløpte renter på til sammen kr 4 669 367,67 i 2000 og 2001 er ikke inntektsført i Sametingets regnskap. Dette skyldes at Sametinget for 2002 får bevilget kr 7 400 000 til Samefolkets fond på utgiftskapittel 540, post 54 og tilsvarende på inntektskapittel 3540, post 51, jf. tildelingsbrev av 31.01.02 for 2002 fra Kommunal- og regionaldepartementet til Sametinget.

4.5 Bundne tilsagn

Sametinget gjør årlig avsetninger for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser. Følgende avsetninger gjennomføres:

Sign: _____/_____

Post	Betegnelse:	
53.3	Språkprosjekter i h.h.t. Språkplaner	609 179
53.4	Språksentre	62 673
54.1	Kulturminner ¹³	1 069 800
55.1	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner ¹⁴	275.000
56	Læremidler ¹⁵	13 355 747
	Sum	15 372 399

4.6 Avstemning og resultat 2001

I sametingets 3 fond skal beløp innestående på konto være lik bundne tilsagn. Ved årets slutt vil fondene korrigeres slik at fondene er nullstilt i resultatregnskapet.

Resultat Samisk utviklingsfond	-1 136 137
Resultat Samisk kulturfond	1 313 058
Resultat Samefolkets fond	0
Korrigering Avtaleregnskap	- 44 706
Overføres Sametingets driftsbudsjett	132 215

Resultatet for 2001:

Midlertidig konto ¹⁶	2 134 163,00
Korrigering Avtaleregnskap ¹⁷	44 706,21
Resultat¹⁸	17 269 919,66
Utgående balanse	19 448 788,85

¹³ Samisk miljø- og kulturminneavdeling forvalter en tilskuddsordning til samisk kulturminnevern finansiert av Miljøverndepartementet. Disponibel bevilgning i 2001 var kr 1 000 000. Inngående beholdning var kr 725 800. Av disse ble i alt kr 656 000 utbetalt. De resterende kr 1 069 800 er bundne tilsagn.

¹⁴ Sametingsrådet innvilget kr 275 000 av midlene på post 55.1 til samiske hovedorganisasjoner på møte i desember 2001. Disse midlene er bundne.

¹⁵ Bundne tilsagn til læremidler utgjør til sammen kr 13 355 747 i Opplæringsavdelingen.

¹⁶ Etter at Sametinget tok i bruk avtalemodulen, har det i innkjøringsperioden vært en del feilføringer. Dette gir kun feil beløp internt i regnskapet, mellom Sametingets konti. Den enkleste måten å korrigere dette på, var å overføre midlene i to transaksjoner.

¹⁷ Ved overgang til avtaleregnskap, var det oppgitt et større beløp enn det som faktisk var av bundne tilsagn.

¹⁸ Resultatet er inklusive inngående balanse på kr. – 183 333,38. Grunnen til negativ inngående balanse er at underskuddet for 1999 og avsetninger for 2000 oversteg det som var kontantbeholdningen i 2000. Avsetninger som verktøy gir et galt bilde av en virksomhets utgående balanse.

4.7 Anbefaling for 2002 budsjettet

Innestående på konto pr. 01.01.2002	19 448 788
Overføring fra Sametingets fondskonti	132 215
Bundne tilsagn	- 15 372 399
Rest til refordeling ved budsjettrevisjon i 2002	4 208 594

Det anbefales at kun bundne midler på kr 15 372 399 avsettes. Resterende midler på kr 4 208 594 fordeles i revidert budsjett 2002.¹⁹

---

¹⁹ Opplæringsavdelingen har et restbeløp på kr 1 190 041 gjenstående på tiltak til eksterne prosjekter. Dette er midler som er bundet til disse prosjektene og det er viktig å sikre kontinuitet og Sametinget avsetter kr 1 000 000 på post 01 slik at prosjektene kan gjennomføres. Restbeløpet på kr 190 041 må dekkes over Opplæringsavdelingens driftsbudsjett.

Miljø- og kulturvern avdelingen fikk innbetalt kr. 430.000 i desember 2001 og er knyttet til prosjekter som skal gjennomføres i 2002. Det avsettes et beløp på kr. 430.000 på post 01.

Sametinget har underbudsjettet utgifter til bokbussene og det avsettes kr 367 000 på post 01.

5 Vedlegg

5.1 Vedlegg 1 - Sammensetningen av det nye Sametinget

Valgkrets 1 Varanger

Representanter:

1. mandat Olav M. Dikkanen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Magnhild Mathisen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Berit Ranveig Nilssen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund

For Olav M. Dikkanen og Berit Ranveig Nilssen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Reidun Margrete Vælidalo
2. vararepresentant Einar Niemi
3. vararepresentant Tom Henrik Ellingsen
4. vararepresentant Christina Henriksen
5. vararepresentant Anne Lise Pedersen

For Magnhild Mathisen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Arild Johnsen
2. vararepresentant Sigrun Rasmussen
3. vararepresentant Leif Nystrøm
4. vararepresentant Anders Mathisen

Valgkrets 2 Tana

Representanter:

1. mandat Steinar Pedersen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
2. mandat Janoš Trosten, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
3. mandat Jon Erland Balto, Guovddášbellodat - Senterpartiet

For Steinar Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Marie Therese Nordsletta Aslaksen
2. vararepresentant Elisabeth Hegge Guttorm
3. vararepresentant Solfrid Pettersen
4. vararepresentant Jan Atle Samuelsen

For Janoš Trosten er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Nancy Porsanger
2. vararepresentant Anne Lise Varsi Solbakk
3. vararepresentant Trond Are Anti
4. vararepresentant Reidun Aslaksen Måsø

Sign: _____/_____

For Jon Erland Balto er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Britt Hjørdis Somby
2. vararepresentant Lasse Wigelius
3. vararepresentant Randi Lille
4. vararepresentant Magne Ballovara

Valgkrets 3 Karasjok

Representanter:

1. mandat Ragnhild L. Nystad, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Egil Olli, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Terje Tretnes, Sámeálbmot bellodat – Samefolkets parti

For Ragnhild L. Nystad er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Áilen Nüigá Máhtte – Mattis Nilsen Eira
2. vararepresentant Áile Javo
3. vararepresentant Klemet Johannes Somby
4. vararepresentant Biret Ristin Sara

For Egil Olli er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Berit Alette Utsi Eira
2. vararepresentant Jørn Samuelsen
3. vararepresentant Elen Maria Eriksen
4. vararepresentant Nils Johan Gaup

For Terje Tretnes er følgende vararepresentanter:

5. vararepresentant Amund P. Anti
6. vararepresentant Anne Line Anti
7. vararepresentant Marit Guttorm Graven
8. vararepresentant Evald Nordsletta

Valgkrets 4 Kautokeino

Representanter:

1. mandat Per Andersen Bæhr, Johttisápmelaččaid listu
2. mandat Ole Henrik Magga, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
3. mandat Isak Mathis O. Hætta, Dáloniid listu – Fastboendes liste

For Per Andersen Bæhr er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Berit Marie P. E. Eira
2. vararepresentant Nils J. M. Eira
3. vararepresentant Mikkel Per M. Bongo
4. vararepresentant Aslak P. Bals

Sign: _____/_____

For Ole Henrik Magga er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Klemet Erland Hætta
2. vararepresentant Ann Kristine Sara
3. vararepresentant Kristine Julie Eira
4. vararepresentant Johan Henrik A. Skum

For Isak Mathis O. Hætta er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Hans Isak Olsen
2. vararepresentant Inga Hornes
3. vararepresentant Isak Nils N. Hætta
4. vararepresentant Odd Arne Hætta

Valgkrets 5 Porsanger

Representanter:

1. mandat Josef Vedhugnes, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
2. mandat Olaf Eliassen, Guovddášbellodat - Senterpartiet
3. mandat Sverre Andersen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Josef Vedhugnes og Sverre Andersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Elna K. Persen
2. vararepresentant Edvard Pedersen
3. vararepresentant Anny S. Nilsen
4. vararepresentant Agnar Mikkelsen
5. vararepresentant Steinulf Isaksen

For Olaf Eliassen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Sigdis Olsen
2. vararepresentant Ole Martin Nilsen
3. vararepresentant Asbjørn Andersen
4. vararepresentant Helene Niitovuohppi Orti

Valgkrets 6 Alta/Kvalsund

Representanter:

1. mandat Willy Olsen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
2. mandat Jon Harald Skum, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
3. mandat Tormod Bartholdsen, Olgešbellodat - Høyre

For Willy Olsen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Per Edvin Varsi
2. vararepresentant Ann-Kristin Engstad
3. vararepresentant Inger Anne I. Eira
4. vararepresentant Per Ivar Henriksen

Sign: _____/_____

For Jon Harald Skum er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ingar Eira
2. vararepresentant Eva Josefsen
3. vararepresentant Gunnhild Meli
4. vararepresentant Hans Roald Johnsen

For Tormod Bartholdsen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Christel Trana Nilsen
2. vararepresentant Per Arnesen
3. vararepresentant Gunvald Nilsen
4. vararepresentant Brit Elbjørg Johansen

Valgkrets 7 Nord-Troms

Representanter:

1. mandat Geir Tommy Pedersen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Willy Ørnebakk, Norgga Bargiiddbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Svein Peter Pedersen, Guovddášbellodat - Senterpartiet

For Geir Tommy Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Lene Hansen
2. vararepresentant Kaia Langgård
3. vararepresentant Reidar Solberg
4. vararepresentant Paula Simonsen

For Willy Ørnebakk er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Bjørn Inge Mo
2. vararepresentant Åse Halonen
3. vararepresentant Olaus Eliassen
4. vararepresentant Hans-Petter Myrland

For Svein Peter Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Kristine Marthinsen
2. vararepresentant Olaf Skogmo
3. vararepresentant Helge Guttormsen
4. vararepresentant Ingebjørg Jensen

Valgkrets 8 Midt-Troms

Representanter:

1. mandat Randi A. Skum, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Margreta Påve Kristiansen, Norgga Bargiiddbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Per-Bjørn Lakselvnes, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund

Sign: _____/_____

For Randi A. Skum og Per-Bjørn Lakselvnes er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ole Mathis Oskal
2. vararepresentant Vivi Pedersen
3. vararepresentant Mildri Pedersen
4. vararepresentant Nils Djupen
5. vararepresentant Jorunn Jernsletten

For Margreta Påve Kristiansen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Bård A. Berg
2. vararepresentant Walborg Dagny Fossan
3. vararepresentant Martin Urheim
4. vararepresentant Anders Nils Oskal

Valgkrets 9 Sør-Troms

Representanter:

1. mandat Ann-Mari Thomassen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Berit Oskal Eira, Norgga Bargiiddbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Ove Johnsen, Sámiid Válgalihttu - Samenes Valgforbund

For Ann Mari Thomassen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Lars Oskar Larsen
2. vararepresentant Thorstein Jørgensen
3. vararepresentant Emma Margret Skåden
4. vararepresentant Johan Thomassen

For Berit Oskal Eira er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Henrik Eriksen
2. vararepresentant Ellen Myrmel
3. vararepresentant Hans-Olav Andersen
4. vararepresentant Synnøve Olsen

For Ove Johnsen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant May Sylvi Grande
2. vararepresentant Kent Arne Johnsen
3. vararepresentant Margaret Erlandsson
4. vararepresentant Odd Arild Johnsen

Valgkrets 10 Nordre Nordland

Representanter:

1. mandat Åge Nordkild, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Roger Bernhard Pedersen, Sámiid Válgalihttu - Samenes Valgforbund
3. mandat Per Solli, Norgga Bargiiddbellodat - Det norske Arbeiderparti

Sign: _____/_____

For Åge Nordkild er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Cato Olsen
2. vararepresentant Per Niia
3. vararepresentant Karen Slettbakk
4. vararepresentant Eskil Pedersen

For Roger Bernhard Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Jørn Ingemar Reinås
2. vararepresentant Odd-Roar Strømme
3. vararepresentant Kristian Storelv
4. vararepresentant Isabelle Strømme

For Per Solli er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Vibeke Larsen
2. vararepresentant Anna Bongo Johansen
3. vararepresentant Oddvin Storelv
4. vararepresentant Eilif Solberg

Valgkrets 11 Midtre Nordland

Representanter:

1. mandat Sven-Roald Nystø, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Stig Eriksen, Gaskka Nordlánda Sijdda – Midtre Nordland Sijdda
3. mandat Anders Urheim, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Sven-Roald Nystø er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Tone Kristin Amundsen
2. vararepresentant Ing-Lill Pavall
3. vararepresentant Per-Olav Sara
4. vararepresentant Trine Birgitte Kalstad

For Stig Eriksen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Simon Ivar Andersen
2. vararepresentant Nann Sissel Johnsen
3. vararepresentant Werner Johnsen
4. vararepresentant Elin Anita Sivertsen

For Anders Urheim er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Inger Mathisen
2. vararepresentant Ottar Johan Skjellhaug
3. vararepresentant Anders Eira
4. vararepresentant Grete Amundsen

Sign: _____/_____

Valgkrets 12 Sørsameområdet

Representanter:

1. mandat Jarle Jonassen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Kjell Jøran Jåma, Sørsameland-lista
3. mandat Sten Erling Jønsson, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Jarle Jonassen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Grethe Dunfjell
2. vararepresentant Sigfred Hilfred Jåma
3. vararepresentant Aasta Granefjell Pentha
4. vararepresentant Paul Bendik Jåma

For Kjell Jøran Jåma er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Laura Aminda Jåma Renfjell
2. vararepresentant Aina Kristine Kant
3. vararepresentant Kirsten Gunnhild Annie Appfjell
4. vararepresentant Maths Mortensson

For Sten Erling Jønsson er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant John Kappfjell
2. vararepresentant Leif Elsvatn
3. vararepresentant Astrid Toven
4. vararepresentant Inger Berit Anti

Valgkrets 13 Sør-Norge

Representanter:

1. mandat Birger Nymo, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Johan Mikkel Sara, Samer bosatt i Sør-Norge – Sámit Máttá/Lulli-Norggas
3. mandat Jørn Are Gaski, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Birger Nymo er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ole Mathis Hetta
2. vararepresentant Nils John Nango
3. vararepresentant Lisa Jåma Jensen
4. vararepresentant Liisa-Ravna Finbog

For Johan Mikkel Sara er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ristin Guttorm
2. vararepresentant Emmy Nyheim
3. vararepresentant Charles Olsen
4. vararepresentant Aina Dahl

For Jørn Are Gaski er følgende vararepresentanter:

Sign: _____/_____

1. vararepresentant Elin Mary Sabbasen
2. vararepresentant Harald Norvang
3. vararepresentant Ellen Inga Sara Teig
4. vararepresentant Odd Iversen

5.2 Vedlegg 2 - Oversikt over antall dokumenter

Tabell 1 Antall dokumenter fordelt på avdelinger og kontorsteder i 2001:

Dokument type	BKO	KEO	OAo	GIO	PHO	SEO	GDO	SGL	DIR	RAD	Totalt
Inngående dokumenter	4713	2037	1695	237	365	1031	1583	39	101	3	11 804
Utgående dokumenter	2823	1767	1886	232	435	940	1204	27	53		9 367
Saksfremlegg	29	428	53	47	35	166	27	8	4		797
Notater som krever oppfølging	51	31	36	11	41	31	21	1	2		225
Notater kun til orientering	74	60	19	2	133	103	66		23		480
Totalt	7690	4323	3689	529	1009	2271	2901	75	183	3	22 673

BKO – Miljø- og kulturvernavdelingen

KEO – Kultur- og næringsavdelingen

OAo – Opplæringsavdelingen

GIO – Språkavdelingen

PHO – Plan- og administrasjonsavdelingen

SEO – Samfunnsavdelingen

GDO – Bibliotek- og informasjonsavdelingen

SGL – Samisk språknemnd (nordisk)

DIR – direktøren

RAD - rådet

Tabell 2 Antall dokumenter totalt for 2001 pr. kontorsted:

Kontorsted:	Antall dokumenter:
Karasjok	9 178
Varangerbotn	2 471
Kautokeino	4 395
Tromsø	2 282
Tysfjord	2 268
Snåsa	1 680

5.3 Vedlegg 3 - Virkemidler fordelt av tilskuddsstyret

Tabell 3 Fordelingen av støtte fra Samisk kulturfond i 2001 (i 1000 kroner)

Sign: _____/_____

Post 52.1	Samisk kulturfond	1999	2000	Avsetning 2001	Forbruk 2001
	Litteratur	2 600	2 100	2 100	2 100
	Musikk	1 200	595	1 000	1 000
	Billedkunst/duodji	1 441	1 105	1 000	978
	Teaterformål	424	480	400	485
	Barns oppvekstvilkår	2 431	2 690	1 963	1 898
	Andre tiltak	1 425	2 509	2 475	2 475
	SUM	9 521	9 479	8 938	8 936

Tabell 4 Tilskudd fordelt på ulike tiltak i 2000 og 2001 (i 1000 kroner)

Post 52.1	Tiltak	Antall	2000		2001	
			Sum	Antall	Sum	
	Teater/dans	5	102,50	6	148,50	
	Utemiljø	4	113,00	4	78,50	
	Kulturarrangement/div.	7	211,50	7	146,00	
	Festivaler	3	120,00	2	115,00	
	Leir/helgesamlinger	7	160,00	2	60,00	
	Forfatterturne	1	30,00	0	-	
	Forfatterseminar	1	40,00	0	-	
	Barne- og ungdomsmagasin	4	790,00	2	775,00	
	Kor	1	16,00	0	-	
	Duodji/kunst	0	86,50	8	148,10	
	Prosjekter knyttet til barnehager/skoler	13	132,22	5	64,50	
	Bøker	1	136,00	1	16,00	
	Dokumentasjonsprosjekt	1	293,00	2	70,00	
	Dåjmalasj mána	6	-	1	100,00	
	Sametingets ungdomskonferanse 2001	0	-	1	387,00	
	Div. kurs, foredrag og seminarer	0	-	4	117,50	
	Musikk	0	-	2	70,00	
	Annet	12	278,60	3	179,00	
	Totalt	66	2 509,32	50	2 475,00	

Tabell 5 Driftstøtte til samiske forlag i 2001 (i 1000 kroner)

Post 52.2	Forlag	Grunntilskudd		Kompetanseheving		Markedsføring og distribusjon		Totalt	
		2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
	Davvi Girji	125,0	125,0	620,0	543,0	315,0	275,0	1 090,0	943,0
	Dat	125,0	125,0	30,0	43,5	20,0	40,0	175,0	208,5
	Idut	125,0	125,0	62,0	163,5	63,0	60,0	250,0	348,5
	Sum	375,0	375,0	712,0	750,0	398,0	375,0	1 515,0	1 500,0

Sign: _____/_____

Tabell 6 Fordeling av driftsstøtte til samiske kulturhus (i 1000 kroner)

Post 52.3	Kulturhus	1999	2000	2001
	Árran Julevsáme guovdásj, Tysfjord	1 240	1 270	1 270
	Sijti Jarnge, Hattfjelldal	826	1 050	1 050
	Sámi Dáiddaguovddáš, Kárašjohka	852	1 078	1 078
	Ája Samiske senter, Gáivuotna	400	540	600
	Sum	3 318	3 938	3 998

Tabell 7 Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner i 2001 (i 1000 kroner)

Post 52.4	Kulturorganisasjon	2000	2001
	Sámi Theater Searvi	160	160
	Sámi Girječálliid Searvi	160	160
	Sámi Dáiddačehpiid Searvi	175	190
	Sámi fágalašgirječálliid- ja jorg.	107	107
	Foreningen samiske komponister	50	55
	Samisk filmforbund	75	75
	Juoigiid Searvi	50	70
	Doajmmasiebbre Julev-sábme	95	95
	Samisk kunsterråd	150	160
	Sámi journalisttaid Searvi	-	100
	Sum	1 022	1 172

Tabell 8 Fordeling til festivaler (i 1000 kroner)

Post 52.5	Festivaler	2001
	Riddu Ridđu, Gáivuotna	350
	Samisk Musikkfestival, Guovdageaidnu	350
	Sum	700

Tabell 9 Tilskudd 1999-2001 fordelt på næringer

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	1999	%	2000	%	2001
	Jordbruk	3 336 000	15,0	2 134 500	11,5	2 940 000
	Fiske	3 655 374	16,5	3 421 000	18,5	4 102 000
	Industri/Bygg & anlegg	4 360 000	20,9	3 327 000	18,0	1 746 800
	Varehandel/duodji	2 086 000	9,4	2 336 000	12,6	1 466 000
	Turisme	1 866 000	8,4	1 253 000	6,8	1 310 500
	Eiendom/forretningsdrift	1 597 000	7,2	2 474 500	13,4	1 701 000
	Off./priv./sos. tjenesteyting(kultur)	5 007 100	22,6	3 551 000	19,2	3 185 140
	Sum	21 907 474	100,0	18 497 000 kr	100,0	16 451 440

Sign: _____/_____

Tabell 10 Tilskudd 1999-2001 til kvinner

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kvinner		Menn		Bedrifter	
		2000	2001	2000	2001	2000	2001
	Jordbruk	370 250	522 000	1 189 250	2 334 000	575 000	84 000
	Fiske	785 000	386 000	2 091 000	1 776 000	545 000	1 940 000
	Industri/Bygg & anlegg	0	308 000	417 000	280 000	2 910 000	1 158 800
	Varehandel/duodji	777 500	369 000	411 500	266 000	1 177 000	831 000
	Turisme	795 000	245 000	249 500	195 000	924 000	870 500
	Eiendom/forretningsdrift	582 000	537 000	327 000	41 000	1 565 500	1 123 000
	Off./priv./sos. tjenesteyting(kultur)	392 000	1 457 500	170 000	305 000	2 989 000	1 422 640
	Sum	3 701 750	3 824 500	4 855 250	5 197 000	10 685 500	7 429 940

Tabell 11 Tilskudd 2000 – 2001 fordelt på kjønn

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	2000	%	2001	%
	Kvinner	2 986 250	38,0	3 824 500	42,0
	Menn	4 855 250	62,0	5 197 000	58,0
	Sum	7 841 500	100,0	9 021 500	100,0

Tabell 12 Tilskudd 1999-2001 fordelt på kommuner

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	1999	%	2000	%	2001	%
Finmark	Kárášjohka	2 994 000	13,5	2 484 000	13,4	2 558 000	15,6
	Guovdageaidnu	2 542 374	11,5	2 218 000	12,0	1 216 000	7,4
	Porsanger	1 242 000	5,6	1 725 000	9,3	1 965 500	12,0
	Gamvik	236 000	1,1	46 000	0,2	613 000	3,7
	Kvalsund	390 000	1,8	397 000	2,1	524 000	3,2
	Lebesby	309 000	1,4	55 000	0,3	205 000	1,3
	Måsøy	43 000	0,2	43 000	0,2	116 000	0,7
	Unjárga	816 000	3,7	1 504 000	8,1	391 000	2,4
	Deatnu	2 828 000	12,8	1 134 500	6,1	667 000	4,1
	Alta	29 191 000	9,9	1 146 000	6,2	811 140	4,9
		Utenfor virkeområdet	787 000	3,5	835 000	5,1	955 000
Troms	Gratangen	120 000	0,5	0	-	0	-
	Kvænangen	2 557 000	11,5	1 599 000	8,6	1 272 000	7,7
	Gáivuotna	1 561 000	7,0	1 138 000	6,2	2 046 800	12,4
	Lavangen	8 000	-	109 000	0,6	0	-
	Skånland	348 000	1,6	313 000	1,7	200 000	1,2
	Storfjord	1 350 000	6,1	1 308 000	7,1	821 000	5,0
	Senja	250 000	1,1	600 000	3,3	174 000	1,1
	Tromsø (Ullsfjord)	259 000	1,2	190 000	1,0	274 000	1,7
	Utenfor virkeområdet	204 000	0,9	10 000	0,1	0	-

Sign: _____/_____

Nordland	Evenes	158 000	0,7	0	-	252 000	1,3
	Tysfjord	626 000	2,8	395 000	2,1	1 125 000	6,8
	Utenfor virkeområdet	0	-	37 000	0,2	64 000	0,4
Sørsameom.	unntatt Nordland	358 000	1,6	987 500	5,3	210 000	1,3
	Utenfor virkeområdet/interkomm.	0	-	153 000	0,8	0	-
	Sum	49 177 374	100,0	18 427 000	100,0	16 460 440	100,0

Tabell 13 Tilsagn 1999 – 2001 fordelt etter virkemidler

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	1999	2000	2001
	Driftstilskudd	3 965 800	5 976 000	6 991 400
	Etableringsstipend	393 000	603 000	437 000
	Utmarksressurser	0	-	0
	Kompetansebygging	0	-	0
	Sum	4 358 800	6 579 000	7 428 400

Tabell 14 Tilsagn 2001 fordelt etter næringer

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr	%
	Jordbruk	208 700	3,0
	Fiske	319 600	4,6
	Duodji	2 583 800	37,0
	Reindrift	3 687 900	52,7
	Utmarksnæringer	191 400	2,7
	Sum	6 991 400	100,0

Tabell 15 Tilsagn 2001 fordelt på kjønn

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr	%
	Kvinner	1 640 500	23,5
	Menn	5 350 900	76,5
	Sum	6 991 400	100,0

Tabell 16 Tilsagn 2001 fordelt på fylker

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr
	Finnmark	6 629 100
	Troms	224 700
	Nordland	112 500
	Resten av landet	25 100
	Sum	6 991 400

Sign: _____/_____

Tabell 17 Tilsagn 2001 fordelt på kommuner

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	kr
	Alta	50 000
	Guovdageaidnu	5 214 500
	Kárášjohka	792 700
	Deatnu	301 100
	Unjárga	179 400
	Gamvik	91 400
	Tromsø	30 000
	Gáivuotna	114 100
	Utenfor virkeområdet i Troms	80 600
	Saltdal	112 500
	Vikna	25 100
	Sum	6 991 400

Tabell 18 Driftsstøtte til organisasjonene 2001

Post 51.2	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	2000	2001
	Duodjeinstituhta	1 800	1 800
	Kárášjoga Duodje Gávpi	63	100
	Manndalen Husflidslag	63	100
	Unjárgga Sámiid Duodje	63	100
	Opplæringskontoret i duodji øst	150	150
	Opplæringskontoret i duodji og formgivningsfag	63	100
	Duojáriid Dállu	0	200
	Duojáriid Ealáhus Searvi (fra post 51.3)	-	-
	Sámiid Duodji OS (fra post 51.3)	500	980
	SUM	3 002	3 530

Tabell 19 Tilskudd 2001 til Interreg

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr
	Samirađđi	100 000
	Sámediggi, Sverige (teknisk assistanse)	496 000
	Sameforeningen i Murmansk-OOSMO	30 000
	Sum	626 000

5.4 Vedlegg 4 - Samisk kulturminnevern 2001

Sign: _____/_____

Tabell 20 Saker behandlet etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven

Ansvarsområde	Finnmark		Troms		Nordre Nordland		Snåsa		Totalt	Totalt
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
Plantype										
Statlige/FK verneplaner	0	2	3	2	0	4	0	3	3	11
Fylkesplaner/-delplaner	1	2	0	0	1	0	0	2	2	4
Kommuneplaner/-delplaner	7	20	16	18	11	28	17	26	51	92
Reguleringsplaner/ bebyggelsesplaner	41	85	95	139	85	104	171	199	391	527
Enkelt-/fradelingssøknader	216	261	373	543	71	98	94	161	754	1063
Landbruk/Skogbruk- og reindriftanlegg/mineralsaker	46	71	66	81	58	64	197	184	367	400
Veg, kraft, telekabler, høyspent o.a plansaker	23	46	28	24	19	22	72	49	142	141
Andre arealsaker	25	43	16	27	0	17	0	12	41	99
Sum	359	530	597	834	245	337	551	636	1751	2337

Tabell 21 Tilskudd 2001 Miljø- og kulturvernavdelingen

Tilskudd til samiske kulturminneprosjekter 2001		
Søker	Prosjekt	Tilskudd kr
Indre S-T- reg.museum	Registrering kulturminner	55 000
Låarte Sijte	Restaur.Bur Gamstuhagen	90 000
Essand reinbeitedistrikt	Kulturminneregistrering	86 000
Rørosmuseet	Dokumentasj. Av sørsam. matr.	46 000
Arran	Dokumentasj. av tradisj.materiale	40 000
Várdobáiki, Samisk språksenter	Dokumentasjonsprosj. Hinnøy	35 000
Skániid Girjie	Samiske stedsnavn	70 000
BKO, administrasjon	Skjøtsel skoltebyen Neiden	45 000
	Forv.plan Skoltebyen Neiden	215 000
	Forv.plan Mortensnes	65 000
	Verne- og forv.pl. Samiske Bygn.	160 000
Anja V. Sommerbakk Olsen	Restaurering Monsastua	30 000
Foren.til norske fortidsm. bevaring	Restaurering Stia gård	20 000
BKO-F; Heammonjavvi	Skjøtsel Heammonjavvi	30 000
Idun K. Pedersen, Tana	Restaurering stabbur	28 000
Nils Aslak Skum	Restaurering bygning	25 000
Laila Susanne Vars	Restaurering Stabbur	25 000
Smørfjord bygdslag	Dokumentasj sjøsamekultur	15 000
Badjineanu Gilisearvi, Kautok.	Reg. av kulturminner,	5 000
Udisponert 2001	Udisponert 2001	4 000
		1 089 000

Sign: _____/_____

Merknad 1, APs sametingsgruppe v/representant Willy Ørnebakk:

Generell merknad

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil bemerke at utkastet til årsmelding kunne hatt en klarere struktur, og at det til tider er noe uklart om meldinga dreier seg om virksomhetene i 2001 eller i 2002. Prinsipielt bør en slik årsmelding dreie seg om virksomheten i det foregående året.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er også sterkt forundret over at man i forholdet til sentrale myndigheter ikke med ett ord nevner eller kommenterer at det i 2001 ble lagt frem en meget omfangsrik og positiv prinsippmelding om norsk samepolitikk – St.meld. nr. 55, - hvor Regjeringen har fulgt opp en rekke av Sametingets initiativ.

2.1.2 Samiske rettigheter

Merknad til 3. avsnitt på side 3 - Arbeiderpartiets sametingsgruppe er av den oppfatning at avsnittet om Snøhvitutbyggingen er særdeles negativ. Man ser omtrent helt bort fra positive næringsmessige virkninger for regionen. Grappa er enig i at den økologiske sammenhengen i Barentshavet alltid har vært viktig for samisk bosetting, men man bør vise litt varsomhet med formuleringer som kan tolkes som om Barentshavet, fra forhistorisk tid, har vært underlagt samisk rådighet.

2.2 Forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter

Merknad til første avsnitt side 4 - Arbeiderpartiets sametingsgruppe er enig i at det er behov for forhandlinger mellom Sametinget og Regjeringen i saker om sentrale samepolitiske emner. Arbeiderpartiets sametingsgruppe forventer at Sametinget og Regjeringen klargjør kjøregler for en forhandlingsmodell. I den forbindelse viser vi til stortingsmelding nr.55 (2000-2001), hvor det legges opp til en bred prosess i forhold til Sametinget, når det gjelder behandlingen av samiske saker. Sametinget må også selv prioritere arbeidet med å klargjøre sitt syn når det gjelder innholdet i en forhandlingsmodell. Det henvises til St.meld. nr.7 Om Sametingets virksomhet 1999, hvor Sametinget og Stortinget i sin oppfølging anbefaler at Sametinget utredet nærmere om hva som menes med en forhandlingsmodell.

Merknad til første setning i andre avsnitt på side 4 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe kan ikke være enig i påstanden om at Sametinget innenfor kulturområdet har opplevd en stagnasjon når det gjelder politikktvikling. Tvert om har Sametinget fått større ansvar innenfor flere saksområder angående forvaltningen av samisk kultur, blant annet er tildeling av midler til samisk bokbusstjeneste, Beavváš Sámi Teahter og midler til samiske museer, overført til Sametinget.

Merknad til siste setning i siste avsnitt side 4 – Når det gjelder stortingsmeldingen om biologisk mangfold, er Sametingets syn inntatt i sin helhet, som vedlegg til meldingen.

2.3 Samemantallet og valg

Merknad til siste avsnittet i kapitlet side 5 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil understreke at man ser meget alvorlig på den skjeve kjønnsmessige representasjon i Sametinget. Det er et demokratisk problem at

Sign: _____/_____

kvinnene er sterkt underrepresentert i det samiske folkevalgte organet, og det må drøftes hvilke tiltak som må iverksettes for å rette opp denne skjevheten.

2.5.2 Grunnskolen

Merknad til kapittel 2.5.2 side 10 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe er glad over at det ble en kraftig økning i tospråklighetsmidlene fra år 2000 til 2001.

2.7.1 Samisk kultur

Merknad til annet avsnitt i kapitlet side 14 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe viser til tidligere merknad om forhandlingsmodell, jf. pkt. 2.2.

2.8 Helse- og sosialsatsing

Merknad til kapittel 2.8 Helse- og sosialsatsing side 20 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe har merket seg at helseminister Tore Tønne la opp til å avholde 4 årlige møter med Sametinget. Arbeiderpartiets sametingsgruppe forventer at dette følges opp av den nye Regjeringen.

3.1 Rettigheter

Merknad til siste avsnitt side 21 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe viser til vår merknad i pkt. 2.1.1 om samisk selvbestemmelse.

3.6.2 Samisk utviklingsfond

Merknad til fjerde avsnitt side 40 – Arbeiderpartiets sametingsgruppe er tilfreds med Stoltenberg Regjeringens initiativ hva angår igangsetting av et verdiskapningsprogram for samiske primærnæringer.

Merknad 2, Samenes Valgforbund v/representant Roger Pedersen:

SVF kan ikke stemme for årsmeldingen som Sametingsrådet legger frem for plenum. Dette for at årsmeldingen legger klare føringer i arbeidet opp mot å få vedtatt en sametingsplan for inneværende periode. Sametingsplanen vil tidligst bli vedtatt i september 2002.

Regnskapet for 2001 tar vi til etterretning.

Forslag 1, representant Per Arnesen, Flyttsamelista og Høyre:

Det vises til Riksrevisjonens brev datert 19.04.2002 med tittel: ”Revisjon av Sametingets underliggende virksomheter”. På bakgrunn av Riksrevisjonens klare kritikk av Sametingets forvaltning av ulike tilskuddsordninger vil Flyttsamelista og Høyre foreslå at:

Sametingsrådet må i forbindelse med budsjett 2003 i plenumssamlingen i november 2002 fremme forslag på retningslinjer som tilfredsstillende ØR og FK (jf. Riksrevisjonens brev). Sametingsrådet må avklare hvilke

Sign: _____/_____

tilskuddsordninger som kan samordnes under felles regelverk og hvilke tilskuddsordninger som må ha særskilt regelverk.

I følge Riksrevisjonen samles i ei felles mappe og bør inneholde:

- ✓ Mål og målgruppe
- ✓ Retningslinjer for kunngjøring.
- ✓ Søknadsfrist.
- ✓ Krav til søknadens innhold og form.
- ✓ Søknadsbehandling.
- ✓ Rutiner for registrering av tilsagn.
- ✓ Tidsfrist for bortfall av tilsagn.
- ✓ Klageadgang og klagebehandling.
- ✓ Rapportering.

Forslag 2, representant Willy Ørnebakk , Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Pkt. 2.1.1 Selvbestemmelse, endring alternativ forslag:

Begrepet selvbestemmelse er blitt trukket inn i den samepolitiske debatten gjennom flere år. Dette har sin bakgrunn i at begrepet selvbestemmelse brukes internasjonalt, blant annet i de to FN-konvensjonene fra 1966 om henholdsvis sivile og politiske og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Begrepet er også benyttet i artikkel 3 i utkastet til FN-erklæring om urfolks rettigheter.

Sametinget har merket seg at Regjeringen i stortingsmelding nr. 55 (2000-2001), har uttalt at når det gjelder en del av tingets tidligere målsettinger om selvbestemmelse *"har Sametinget ikke tilkjennegitt hva det konkret legger i dem. Regjeringen finner at en del av disse målsettingene er til dels meget omfattende og kan tolkes som om det ikke er noen begrensninger på selvbestemmelsesretten. Regjeringen kan derfor ikke gi sin tilslutning til disse"*.

I den forbindelse har Sametinget likevel med interesse merket seg at *"regjeringen vil støtte en prosess hvor prinsippet om urfolks rett til selvbestemmelse knyttes til prinsippet om folkenes like rett og selvbestemmelse i FN-pakten og hvor det foretas en parallell rettsutvikling for urfolk"*.

For å oppnå forståelse for hva man mener, er det viktig å presisere for Sametinget, at utviklingen av samisk selvbestemmelse skal skje innenfor rammen av en eksisterende uavhengig og demokratisk stat, i dette tilfellet innenfor Norges eksisterende geografiske grenser. Viktige elementer i utviklingen av samenes selvbestemmelse kan konsentreres rundt samenes rett til reell medbestemmelse. Denne retten inkluderer retten til å delta på alle beslutningsnivåer i saker som gjelder lovgivning og administrasjon, og i arbeidet med å opprettholde og utvikle samenes politiske systemer. I norsk sammenheng kan spørsmålet om selvbestemmelse i vesentlig grad knyttes til hvilken myndighet som skal tillegges det samiske folkevalgte organet Sametinget.

Sametinget viser i den forbindelse til St.meld. nr. 55 (2000-2001) Om samepolitikken, hvor Regjeringen inviterer Sametinget til en dialog om innholdet i selvbestemmelsesbegrepet. Dette er positivt og Sametinget ser fram til en slik formell dialog. For å få til en progresjon i avklaringen er det helt nødvendig

at man kommer i et mer konstruktivt samarbeid med myndighetene på dette feltet. Ikke minst er det nødvendig av hensyn til fremdriften på arbeidet med urfolkserklæringen i Genève.

Forslag til ny formulering, 2. avsnitt side 2 - Norge skal rapportere til FNs menneskerettighetskomité om samenes rett til selvbestemmelse i henhold til artikkel 1 i FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Sametinget har forventninger til at vi kan være med i prosessen som leder til Norges svar til komiteen. Samtidig vil vi være aktive i prosessen med å legge premissene for det videre arbeidet med spørsmålet om selvbestemmelse både nasjonalt og internasjonalt, Sametinget vil derfor delta aktivt i den dialogen om rapporteringen til FNs menneskerettighetskomité, som Regjeringen legger opp til i St.meld. nr.55.

2.1.2 Samiske rettigheter

Forslag første setning og de tre siste setninger i 1. avsnitt på side 3 – utgår – *Det er særlig betenkelig--- Dette gjelder også for områder sør for--- I tillegg kommer--- Sametinget har i---*

Forslag tillegg i 5 setning i 2. avsnitt på side 3 – I tillegg vil en utvidelse berøre den *flerkulturelle befolkningen* i området,...

Forslag til endring av nest siste setning i siste avsnitt på side 3

Disse konsekvensutredningene vil kunne danne grunnlag for et reelt samarbeid mellom Regjeringen og Sametinget om den framtidige petroleumsvirksomheten *som berører samiske interesser*.

Forslag siste setning i siste avsnitt på side 3 – utgår – *Et slikt samarbeid må-----*

Forslag første del av 5. setning i andre avsnitt på side 4 – utgår – *Sametinget opplever fortsatt---*

2.5 Barnehage, opplæring og forskning

Forslag tillegg nytt punkt 2.5.3 side 11:

I forbindelse med den økende samiske kulturbevisstheten opplever man at foreldre som selv har mistet det samiske språket, ønsker at barna deres skal få del i dette gjennom skolen/barnehagen. I den forbindelse opplever man at foreldrene selv også etterspør et tilbud om samisk språkopplæring, slik at hjemmet kan være med på å støtte opp om språkutviklingen hos barna. Dette må tas meget alvorlig. Det må derfor snarest utarbeides opplegg, og sikres ressurser til dette viktige arbeidet. Sametinget vil i sin kontakt med myndighetene framholde dette som ett av de høyest prioriterte områdene.

Trolig vil et tilbud om samisk opplæring til foreldrene være et av tiltakene for å utvide antallet brukere av samisk språk. Sametinget vil i den forbindelse vise til det at Regjeringen i St. meld. nr. 55 (2000-2001) legger vekt på støtte til utvikling av samisk språk, hvor man signaliserer at det bør satses både på lese- og skriveopplæring for voksne som kan samisk, og at de som ikke behersker språket skal kunne skaffe seg de nødvendige basiskunnskaper.

Sign: _____/_____

2.7.2 Samiske næringer

Forslag til tillegg i andre avsnitt side 18 Denne økningen har allerede ført til store økonomiske problemer for enkelte reindriftsutøvere og småfeholdere. I tilfeller der utøvere må avvikle sin reindrift og sitt småfehold p.g.a. rovvilttap-----.

Forslag til nest siste avsnitt på side 19: Sametinget forventer at kommunene får tilbake bevilgningene til næringsfondene, og SND bevilgningene løftes til samme nivå som tidligere.

3.1 Rettigheter

Forslag til ny formulering side 22, 4. avsnitt:

Planlovutvalgets innstilling reiser også et mer prinsipielt spørsmål. Det dreier seg om hvem som bør ha myndighet til å ivareta hvilke oppgaver innenfor offentlig forvaltning. Dels vil vurderingen dreie seg om på hvilket nivå – nasjonalt, regionalt eller lokalt – en gitt offentlig oppgave bør løses, og dels om det skal være statlige forvaltningsorganer eller kommuner og fylkeskommuner som skal ha ansvaret for oppgaveløsningen.

Sametinget bad i sin årsmelding for 1999 om at tingets rolle blir nærmere avklart gjennom en presisering av ansvarsforholdet mellom Sametinget og de ulike forvaltningsnivåer. Sametinget ønsket, at det prøves ut ordninger for hvordan tinget skal delta i arbeidet med, og gjennomføringen av fylkesplanleggingen. Sametinget krevde også den gang at kommuners og fylkeskommuners ansvar for samiske saker må defineres klarere. Sametinget har også i sin årsmelding for 2000 og i sin høringsuttalelse til Oppgavefordelingsutvalgets innstilling, bedt om at det blir foretatt en egen gjennomgang av oppgavefordelingsproblematikken, ut fra prinsippene som landets samepolitikk bygger på.

Sametinget har merket seg at regjeringen i St.meld. nr 55 (2000-2001) er enige i at det er behov for en gjennomgang og avklaring av ansvars- og oppgavefordelingen mellom offentlige myndighetsorganer. Regjeringen skriver blant annet: *"Regjeringen mener derfor at det er behov for en bredere gjennomgang av kommuners og fylkeskommuners ansvar og oppgaver i forhold til samiske saker, rolle- og oppgavefordelingen mellom Sametinget og den øvrige offentlige forvaltning. Det er også behov for en helhetlig gjennomgang av hvilke politikkområder Sametinget bør få økt myndighet over, og konsekvensene av dette"*.

Sametinget ser derfor frem til en snarlig prosess hvor man i fellesskap gjennomgår oppgave- og ansvarsfordelingen for samiske saker. Man ser helle ikke bort fra at en slik gjennomgang kan knyttes til den dialogen om selvbestemmelse som også bebudes i stortingsmeldingen.

Forslag 3, tilleggsforslag fra representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

1. setning, 1. avsnitt på s. 3 strykes: *Det er særlig betenkelig.....*

Sign: _____/_____

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

- Forslag 1 ble oversendt Sametingsrådet.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 2, 1. pkt., ble forkastet med 25 stemmer.
2. Forslag 2, 2. pkt., ble forkastet med 24 stemmer.
3. Forslag 2, 3. pkt., ble forkastet med 24 stemmer.
4. Forslag 2, 4. pkt., ble vedtatt med 35 stemmer.
5. Forslag 2, 5. pkt., ble forkastet med 25 stemmer.
6. Forslag 2, 6. pkt., ble forkastet med 25 stemmer.
7. Forslag 2, 7. pkt., ble forkastet med 25 stemmer.
8. Forslag 2, 8. pkt., ble vedtatt med 34 stemmer.
9. Forslag 2, 9. pkt., ble vedtatt med 34 stemmer.
10. Forslag 2, 10. pkt., ble vedtatt med 34 stemmer.
11. Forslag 2, 11. pkt., ble forkastet med 21 stemmer.
12. Forslag 3 ble forkastet med 24 stemmer.
13. Sametingsrådets inntilling, årsmeldingen, unntatt allerede vedtatte endringer, ble vedtatt med 34 stemmer.
14. Sametingsrådets inntilling, regnskapet, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Johan Mikkel Sara, saksordfører	
2.	Steinar Pedersen	Johan Mikkel Sara
		Svein Peter Pedersen
		Janoš Trosten
		Steinar Pedersen
3.	Berit Ranveig Nilssen	Willy Olsen
		Egil Olli
		Magnhild Mathisen
		Stig Eriksen
		Berit Ranveig Nilssen
4.	Olaf Eliassen	Steinar Pedersen
		Olaf Eliassen
5.	Roger Pedersen	Svein Peter Pedersen
		Roger Pedersen
6.	Per Arnesen	Jørn Are Gaski

Sign: _____/_____

		Johan Mikkel Sara
		Ragnhild Lydia Nystad
		Birger Nymo
		Per Arnesen
		Johan Mikkel Sara
	Per Arnesen (til forretningsorden)	
7.	Isak Mathis O. Hætta	Ragnhild Lydia Nystad
		Ann-Mari Thomassen
		Isak Mathis O. Hætta
8.	Willy Ørnebakk	
9.	Willy Olsen	
10.	Ragnhild Lydia Nystad	
11.	Olav M. Dikkanen	
12.	Magnhild Mathisen	
13.	Terje Tretnes	
14.	Janoš Trosten	
15.	Berit Ranveig Nilssen	
16.	Svein Peter Pedersen	
17.	Per A. Bæhr	
18.	Roger Pedersen	
19.	Isak Mathis O. Hætta	
20.	Willy Ørnebakk	
	Sven-Roald Nystø (til forretningsorden)	
21.	Johan Mikkel Sara, saksordfører	
	Egil Olli (til voteringen)	
	Steinar Pedersen (til forr.orden)	
	Berit Ranveig Nilssen (til forr.orden)	
	Terje Tretnes (til forr.orden)	
	Johan Mikkel Sara (til forr.orden)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

1 Årsmeldingens perspektiver

I følge samelovens § 1-3 skal Sametingets årsmelding oversendes Kongen. Regjeringen fremlegger for Stortinget en årlig stortingsmelding om Sametingets virksomhet. Sametingets meldingsrutiner innehar samtidig et 4-årig perspektiv. Stortinget har i tilknytning til vedtak om sameloven også besluttet at det en gang i hver stortingsperiode fremlegges melding om de tiltak som foretas for å sikre og utvikle samenes

Sign: _____/_____

språk, kultur og samfunnsliv. En prinsippmelding skal således inneholde en mer grundig og prinsipiell drøfting av Regjeringens samepolitikk i hver stortingsperiode.

2 Framtidige utfordringer

2.1 Selvbestemmelse og rettigheter

2.1.1 Selvbestemmelse

Sametinget er ikke tilfreds med den behandlingen samenes rettmessige krav om selvbestemmelse hittil har fått av sentrale myndigheter. Samene er et folk - et urfolk - med lang historisk tilknytning til egne områder. Folkenes rett til selvbestemmelse er et folkerettslig prinsipp og en grunnleggende rettighet, som er nedfelt i rettslig bindende internasjonale konvensjoner. Den seneste utviklingen viser at flere FN-organer uttrykkelig anerkjenner urfolks rett til selvbestemmelse.²⁰

I likhet med urfolk over hele verden hevder også samene at de har rett til selvbestemmelse og at denne retten må anerkjennes av verdenssamfunnet og de respektive nasjonalstatene, deretter kan innholdet utformes gjennom *forhandlinger*. Innholdet i selvbestemmelsesbegrepet må defineres gjennom reelle forhandlinger mellom to likeverdige parter og dette må sees i et langsiktig perspektiv, der nye generasjoner samer også skal ha rett til å delta. Det vil derfor være en sentral oppgave å innføre forhandlingsplikt mellom samene og myndighetene. Et sentralt moment er at urfolkene ikke forhandler om å få rettigheter, men om hvordan nedarvede rettigheter skal innarbeides i de respektive nasjonale lovgivninger.

Norge skal rapportere til FNs menneskerettighetskomité om samenes rett til selvbestemmelse i henhold til artikkel 1 i FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Menneskerettighetskomiteens observasjoner og kommentarer må forstås som at urfolk, inkludert samene, har rett til selvbestemmelse i henhold til artikkel 1. Sametinget har forventninger til at vi kan være med i prosessen som leder til Norges svar til komiteen, samtidig vil vi være aktive i prosessen med å legge premissene for det videre arbeidet med spørsmålet om selvbestemmelse både nasjonalt og internasjonalt.

2.1.2 Samiske rettigheter

Det arbeidet som pågår i Regjeringen med oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning for Finnmark NOU 1997:4, er standardsettende for det videre rettighetsarbeidet i forhold til samene. Målet må være å sikre og videreføre naturgrunnet for samisk kultur med næringer og samfunnsliv til nye generasjoner. Det er svært viktig at Sametinget oppnår en god dialog med de sentrale myndigheter når det gjelder det nye lovforslaget om retten til og forvaltningen av grunnen i Finnmark. Sametinget ser det som avgjørende at man i arbeidet følger de internasjonale standardene man er bundet av. Samtidig med dette må de sedvanerettslige standardene være sentrale i prosessen. Dette gjelder selvsagt også i forhold til det videre arbeidet som legges ned i Samerettsutvalget som omfatter samenes rettigheter til naturressursene i Troms, Nordland og sørsameområdet.

---

²⁰ UN Working Group on Indigenous Populations, Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities, UN Human Rights Committee.

For det samiske samfunnet er spørsmålet om arealer svært viktig. I Grunnloven § 110a slås det fast at myndighetene skal legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle sitt språk, kultur og samfunnsliv. En av de viktigste forutsetningene for at dette skal være mulig, er retten til naturressursene. Det vil være avgjørende for den samiske kulturens fremtid at naturgrunnlaget sikres på en forsvarlig måte. En klargjøring av samenes rettigheter som urfolk er nødvendig, i forhold til spørsmålet om retten til land og vann i tradisjonelle samiske områder. I internasjonale konvensjoner som omhandler urfolks rettigheter, inntar bestemmelser om landrettigheter en viktig plass. Fra samisk side har det aldri vært tvil om at tradisjonell samisk eiendomsrett fortsatt er i hevd, selv om staten historisk sett har vært av den oppfatning at samisk sedvane ikke kan gi grunnlag for slike rettigheter. Nyere rettsavgjørelser fra Høyesterett²¹ viser en annen og mer innsiktsfull forståelse av samiske rettighetsspørsmål enn det som tidligere har vært tilfelle.

Sametinget har registrert at det i 2001 har foregått en del aktivitet som knytter seg til mineralleting i Finnmark og Troms. Sametinget har mottatt flere henvendelser fra utenlandske selskaper som ønsker å undersøke mineralforekomster i angitte områder. Finnmark fylkeskommune har bl.a. i 2001 solgt mutingsrettigheter innenfor Porsanger og Karasjok kommuner til firmaet Tertiary Minerals Plc.. Aktiviteter i forbindelse med mutinger har flere betenkelige sider. I dag er rettighetene til naturressursgrunnlaget i Finnmark ikke avklart. Denne avklaringen må være grunnlaget for det videre arbeidet, som også omfatter mineralforekomster.

Det er særlig betenkelig at Finnmark fylkeskommune er en sentral aktør i salg av rettigheter innenfor samiske områder i en tid der nettopp denne type rettighetsproblematikk ikke er avklart. Sametinget har også gjort et vedtak om at den nye mineralloven ikke bør behandles i Stortinget før etter at land- og vannrettigheter i Finnmark er avklart fordi lovforslaget har bestemmelser som har innvirkning på rettighetsproblematikken. Dette gjelder også for områder sør for Finnmark. Sametinget har ved flere anledninger uttrykt prinsipielle motforestillinger mot naturinngrep i samiske områder. I tillegg kommer forhold som berører miljø- og kulturminnespørsmål generelt. Sametinget har i 2001 bedt om et møte med de berørte departementer uten resultater.

Forsvarets aktiviteter i Hålkavarre berører i dag først og fremst reindriften. En utvidelse av området vil berøre ett bredt spekter av samiske interesser. Både reindrift, jordbruk, innlandsfiske og utmarksnæringene, samt fjordfiske vil bli berørt. En utvidelse vil ha negative konsekvenser for næringene og medføre krenkelser av rettighetene til næringsutøverne som benytter de aktuelle områdene. I tillegg vil en utvidelse berøre den flerkulturelle lokalbefolkningen i området, både med hensyn til sikkerhet, miljø og næringer. Videre vil samiske kulturminner og hellige steder bli direkte berørt av en utvidelse av området. Området er et gammelt samisk bruks- og bosettingsområde, og en utvidelse av militær aktivitet vil ha direkte og alvorlige konsekvenser for naturgrunnlaget til samisk kultur. En utvidelse av området til

---

²¹ Jf. Høyesterettsdommen i Svartskogsaken av 5. oktober 2001, hvor Høyesterett slo fast at staten ikke eier Svartskogen i Manndalen, Troms. Grunneierne fikk medhold i at den samiske befolkningen i Manndalen er rette eiere av området. Det kan også vises til Høyesterettsdommen i den såkalte Selbu-saken, hvor reindriftssamene fikk medhold i at de har beiterett også på privat grunn i Selbuområdet i Sør-Trøndelag.

militære aktiviteter, vil medføre store konsekvenser i forhold til de forpliktelser Norge har overfor samene som urfolk, både i forhold til intern-rettslige regler og til internasjonale konvensjoner.

Samene har fra forhistorisk tid hatt rådighet over ressursene i store områder som i dag utgjør territoriet til staten Norge. Barentshavet har vært et helt avgjørende ressursområde for samisk bosetting. Den økologiske sammenhengen i dette havområdet har til alle tider vært av direkte betydning for utvikling av samisk kultur og samfunn. Denne kjensgjerningen må også norsk olje- og gasspolitikk i Barentshavet bygge på. Snøhvitutbygginga vil kunne ha store ringvirkninger for samiske områder. Så lenge det ikke gis målrettede tiltak mot samiske samfunn vil imidlertid ringvirkningene i stor grad være negative ved utarming av tradisjonelle samisk næringer som jordbruk, fiske, reindrift, duodji og utmarkshøsting. Nye industriarbeidsplasser og servicenæringer vil i all hovedsak fortrenge og svekke tradisjonelle næringer som har en viktig rolle som grunnlag for samisk kultur. Snøhvitutbygginga kan imidlertid også styrke og utvikle et moderne samisk samfunn. En forutsetning for det er imidlertid at Sametinget, som samenes folkevalgte organ, gis mulighet til å være en aktiv aktør i en slik prosess.

Samiske interesser kan ivaretas gjennom egne økonomiske ordninger eller overføringer for styrking og utvikling av samisk språk og kultur i regionen. Det vil også være mulig å konkretisere særskilte samiske program og tiltak i regionen innenfor tema som språk, kulturhistorie (museum), duodji, fiskeri, landbruk, reindrift og infrastruktur. De konsekvensutredninger som Stortinget har vedtatt skal gjennomføres for helårig petroleumsvirksomhet i de nordlige havområder, må ses både i et samisk og regionalt/nasjonalt samfunnsperspektiv, i tillegg til miljøperspektivet. De planlagte konsekvensutredningene må derfor også omfatte grundige utredninger om konsekvensene for samiske samfunn og samisk kultur. Disse konsekvensutredningene vil kunne danne grunnlag for et reelt samarbeid mellom Regjeringen og Sametinget om den framtidige petroleumsvirksomheten i samiske ressursområder. Et slikt samarbeid må innebære forhandlinger, basert på samenes rett til selvbestemmelse.

2.2 Forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter

Sametingets målsetting er at alle offentlige myndigheter tar medansvar for samisk samfunnsutvikling. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell mellom Regjeringen og Sametinget i arbeidet med samiske saker om finansielle behov, ansvarsfordeling og budsjettammer.

Innenfor kulturområdet har Sametinget de siste årene opplevd en stagnasjon når det gjelder politikktutvikling og ressurstilføring. Muligheter for samisk kulturutøvelse henger sammen med flere forhold. Et forhold av betydning er at det eksisterer arenaer i det samiske samfunnet hvor samisk kulturutøvelse kan finne sted. Det er viktig å understreke fylkeskommunenes og kommunenes ansvar for samisk kultur - også på finansieringssiden. Sametinget opplever fortsatt samarbeidet med Kulturdepartementet som lite tilfredsstillende, og har foreslått at det etableres faste halvårslige møter med kulturministeren for å diskutere felles utfordringer og oppgaver på det samiske kulturområdet. Sametinget har bl.a. ved flere anledninger i løpet av 2001, både politisk og administrativt, tatt opp spørsmålet med Kulturdepartementet om behovet for midler, og mulighetene for overføring av spillemidler til samiske idrettsformål. Det foreligger ennå ikke noen avklaring på dette spørsmålet.

Språkrådets språkbruksundersøkelser, jf kapittel 2.4.1, viser at det er behov for informasjon om samelovens språkregler med forskrifter. Formålet med samelovens språkregler er å legge forholdene til

rette slik at samisktalende kan bruke samisk i offentlige organer, og forplikte myndighetene til å bruke samisk. Det er behov for informasjon både til offentlig forvaltning og til samiske brukere av offentlige tjenester. I forbindelse med informasjonsarbeidet, må det presiseres at samisktalende skal kunne selv bestemme når vedkommende ønsker å bruke samisk. Her er det snakk om å bevare samisk i fremtiden.

Sametinget bør få fullmakt til å bestemme hva som konkret skal oversettes til samisk²², og gis fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om oversettelse av lover, forskrifter, skjemaer og offentlig informasjon til samisk.

Det må etableres en ordning med faste årlige møter mellom Barne- og familiedepartementet, Barneombudet, fylkeskommunene og Sametinget. Slike faste årlige møter kan samordnes i forbindelse med Ungdomskonferansen²³ som Sametinget har besluttet å arrangere årlig.

20. april 2001 oppnevnte Regjeringen et eget ”ekspertutvalg” for å utrede et nytt lovgrunnlag for samordnet forvaltning av det biologiske mangfoldet. Sametinget uttrykte stor bekymring for at samiske interesser ikke var søkt ivaretatt i utvalgssammensetningen. Dette skjedde til tross for at konvensjonen om biologisk mangfold vektlegger urfolks deltakelse i det nasjonale arbeidet med politikkutvikling, lovarbeid og programarbeid for ivaretagelsen av det biologiske mangfoldet. Fra Miljøverndepartementet ble sammensetningen av utvalget begrunnet med at det skal arbeide konsentrert og raskt, samt være sammensatt av personer med særskilt kompetanse. Sametinget ble kun invitert av lovutvalget til å sitte i en interdepartemental referansegruppe. Sametinget har også i liten eller ingen grad blitt involvert i regjeringens arbeid med stortingsmeldingen om biologisk mangfold, som vil ha stor betydning for framtidig ivaretagelse av samiske samfunnsinteresser ved arealforvaltning.

Sametinget vil påpeke at det er et stort gap mellom Sametingets prioriteringer og Stortingets rammebevilgninger. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell med regjeringen i arbeidet med samiske saker. I arbeidet med budsjettet og nye behov, vil man gjennom reelle forhandlinger avdekke finansielle behov, ansvarsfordeling og komme til enighet om rammene for budsjettene år for år. Et slikt system vil gi Sametinget økonomisk forutsigbarhet, samt bedre dialogen og samarbeidet om de utfordringer man står overfor i samepolitikken.

Manglende prisjustering av bevilgningene over de ulike departementers budsjett, medfører en svekking av tiltakene til samiske formål. Sametinget er heller ikke tilfreds med at når oppgaver bli overført fra ulike departement så frasier departementene seg samtidig ansvaret for å finansiere framtidige utviklings- og investeringsbehov. Det samiske samfunn kan ikke akseptere en svekking av overføringene til samiske formål i denne fasen av samfunnsutviklingen.

2.3 Samemantallet og valg

Sametinget er i ferd med å foreta en gjennomgang av valgreglene for sametingsvalget. Tingets forslag til endringer vil foreligge i løpet av 2002. Sametinget har satt spesiell fokus på at arbeidet med samemantallet

²² Jf. Kulturdepartementets forslag til endring av samelovens § 3-12 med forskrifter – ny organisering av arbeidet med samiske språk.

²³ Jf. kapittel 2.7.1 og 3.6.1 om ungdomsprosjektet og årlige ungdomskonferanser.

må forbedres og at føringen og administreringen av manntallet bør flyttes til sentralt nivå, nemlig Sametinget. Sametinget ønsker gjennom denne ordningen å sikre folks stemmerett og å oppnå en enhetlig behandling av alle begjæringer om innføring, samt en kontinuerlig oppdatering av samemanntallet.

Et eget informasjonsprosjekt er etablert i samarbeid med Statskonsult. Målet for prosjektet som går fram til valget i 2005, er å bidra til økt oppslutning og registrering i samemanntallet. Rekruttering av unge og kvinner til manntallet var i 2001 særskilt prioritert. Resultatet av kampanjen var betydelig økning av antall unge i manntallet, mens kvinneandelen ikke hadde økt i ønsket omfang. Totalt var 9 923 personer registrert i samemanntallet ved registreringsfristens utløp 1. mai 2001. Det er 1 255 flere enn i 1997. Ved utløpet av 2001 var antall registrerte i samemanntallet over 10 000.

Den skjeve kjønnsrepresentasjonen på Sametinget etter valget 2001, har medført at Sametinget har satt i gang en undersøkelse om valg, representasjon og likestilling. Hensikten er å i verksette tiltak for å bedre kvinnerepresentasjonen. Sametinget tar sikte på å i verksette et flerårig forskningsprogram. Det er et stort behov for å få vite mer om forholdene mellom de to kjønn i det samiske samfunnet, på alle samfunnsområder, for å utvikle en effektiv likestillingspolitikk.

2.4 Språk, kommunikasjon og informasjon

2.4.1 Arbeidet med samiske språk

For Sametinget er det en sentral målsetting at samisk språkarbeid styrkes og utvikles i alle språkregioner. Målet er at samisk og norsk skal bli likeverdige språk. Språkutviklingsarbeid er et tidkrevende arbeid, som må foregå på flere plan. Man må motivere det enkelte menneske, drive informasjon mot myndighetene og for de som motarbeider bruk av samisk, foreslå språktiltak og påse at enkeltpersoner får språktjenester i henhold til rettighetene. Her har Sametinget en veiviserfunksjon.

Internasjonalt sett er samisk språk, med sine begrensede antall brukere i flere spredte og små språkmiljøer å betrakte som et truet språk. Å beskytte språket gjennom lovgiving har derfor vært og er helt nødvendig. Sameloven²⁴ inneholder et sett bestemmelser for å styrke bruken av samisk språk i ulike sammenhenger. Loven innebærer en formell likestilling av norsk og samisk, og skal sikre grunnlaget for samisk språk, samt legge forholdene til rette for videreutvikling og økt bruk av samisk. Gjennom sameloven er dermed samene i Norge sikret grunnleggende rettigheter for bruk av samisk. Samelovens språkregel er sentral i Sametingets språkarbeid. Arbeidet med samelovens språkregler er kontinuerlig og fornyelse av loven i takt med utviklingen er viktig slik at den til en hver tid kan møte de gjeldene utfordringer.

Sametinget bør få fullmakt til å forvalte samisk språk i Norge. Med fullmakt til å forvalte vil Sametinget kunne forvalte innenfor de rammer som til enhver tid er til disposisjon fra statens side. Det er også viktig at det understrekes i loven at forvaltningen av samisk språk skal skje på grunnlag av § 110a i Grunnloven, internasjonale konvensjoner og den Europeiske pakten om regions- og minoritetsspråk. Grunnloven befester bruk av samisk. Valg av språk har også kulturpolitiske sider. Man kan ikke se på språket bare som et kommunikasjonsmiddel der oversettere og tolker er de eneste som fremmer språket.

---

²⁴ Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold ble vedtatt 12. juni 1987

Samelovens språkregler forplikter offentlige organer til å bruke samisk aktivt og gir rettigheter til de samisktalende til å bruke sitt eget språk.

Språket er menneskenes viktigste uttrykksmiddel og kommunikasjonsmedium og er en sentral identitetsskapende faktor. Språket er selve grunnlaget for utviklingen av en kultur. Forsvinner det språket kulturen er knyttet til, vil det viktigste kulturelle særpreg samtidig bli borte. Derfor er det viktig å bevare samisk språk, og arbeide for at samisk blir et reelt selvstendig språk. For å avverge at de som holder på å miste språket eller har mistet språket, også mister kulturell tilhørighetsfølelse, er det nødvendig å få i gang vitalisering av samisk språk i de områdene der samisk står svakt.

Den statlige støtten i offentlig forvaltning og det enkelte individs rett til å bruke samisk er begrenset til 6 kommuner. En utfordring i fremtiden er å tilrettelegge tilbud og virkemidler slik at enkeltpersoners rettigheter i henhold til sameloven og lov om voksenopplæring blir i varetatt utover det man i dag definerer som samisk forvaltningsområde. Det er viktig å oppmuntre enkeltpersoner til bruk av samisk språk i alle sammenhenger både privat og offentlig slik at intensjonene i loven kan oppfylles. Det er også viktig å få myndighetene til å forstå at man har både tid og råd til å bruke samisk i arbeidet sitt, på samme måte som man har tid og råd til å bruke norsk.

Det har vist seg at det ikke er nok med opplæring i språk for å utvikle samisk språk som ett fullverdig samfunnsspråk. Samisk må bli et kommunikasjonspråk for samisktalende på alle nivå. En slik utvikling krever at skolen tar i bruk samisk også i fagundervisningen, slik at barn og unge kan bli fortrolige med samisk som fagspråk, og fagterminologi blir en naturlig del av undervisningen. Slik kan samisk utvikles til å bli et selv bærende samfunnsspråk.

Den kunnskapen som er bevart i muntlig tradisjon, som fagterminologi, kan gå tapt når arbeidsmåter og livsform endrer seg. Barn og unge befinner seg i skolen i den beste tida for kunnskapstilegnelse, og skolen kan ikke formidle slik kunnskap på en så grundig måte som da den ble tilegnet gjennom å delta i det tradisjonelle arbeidslivet. Derfor er det viktig at Sametinget tar tak i den fagterminologien som ennå finnes.

Samisk terminologiarbeid er meget sentralt i arbeidet med å bevare og fremme samisk språk i det samiske samfunnet. Hvis samisk språk skal kunne anvendes som et aktivt redskap i faglig sammenheng er det en forutsetning at samiske termer finnes og er tilgjengelig for alle brukergrupper i samfunnet.

Sametingets orddatabank skal fornyes og utvides. Orddatabanken er et verdifullt redskap for alle som arbeider med samisk språk. Tanken er også å få utvidet orddatabanken med ord og termer fra alle samiske språkgrupper og dialekter og at det utvikles til å bli et felles redskap over landegrensene. Dette er viktig og krevende arbeid som det er behov for å få tilleggsmidler til over statsbudsjettet.

Språksentrene er spesielt viktige i de områdene der samisk språk holder på å dø ut. Her er utviklingen av samisk språk meget avhengig av den eldre generasjonen, da den yngre foreldregenerasjonen ikke behersker samisk. Språksentrene kan aktivisere de eldre og ta i bruk deres språkkunnskaper for å lære barn og unge samisk. Språksentrene er viktige på de stedene der det ikke snakkes samisk hjemme og i nærmiljøet. I dag

Sign: _____/_____

er det mange steder slik at besteforeldregenerasjonen og de helt unge kan språket, men ikke foreldregenerasjonen.

Språksentrene har fra 2001 fått faste bevilgninger fra Sametinget. Med faste bevilgninger er det lettere å få tilgang på folk med kompetanse, og ta vare på den kompetansen. Det styrker språksentrene som igjen er til nytte for hele området. Språksentrene bør også kunne tilby sekretærtjenester til lag og organisasjoner. En måte å gjøre samisk aktiv på, er å sende informasjon på samisk en dag før den norske informasjonen er tilgjengelig. Språksentrene bør ha faglige ressurser og ha ansvar for å utvikle samisk muntlig. Språksentrene bør være en arena hvor samisk snakkes, høres og synliggjøres. Man bør bygge opp språksentrene til ressursentre for regionen.

Utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, har Sametinget prioritert tiltak som fremmer samisk. Disse områdene kan ikke støtte seg til Samelovens språkregler. Derfor er det ekstra viktig at Sametinget gir sin støtte til disse områdene. Sametinget har erfart at i områder der man har etablert språksentre, har språkarbeidet hatt fremgang. Sametinget vil fortsette arbeidet med å få etablert flere språksentre. Samisk språkråd har gjort en undersøkelse om hvordan offentlige organer følger samelovens språkregler. Med bakgrunn i undersøkelsen, ser Sametinget at det er nødvendig å styrke samisk språk som administrasjons- og saksbehandlingsspråk i offentlige organer. Sametinget ser det som nødvendig å arrangere et seminar for offentlige organer i forvaltningsområdet om samelovens språkregler.

I løpet av høsten 2002 vil Sametinget legge frem en melding om samisk språk hvor evaluering av språkreglene vil være et sentralt tema. I forbindelse med dette vil spørsmålet om å utvide forvaltningsområdet for samisk språk, bli vurdert.

2.4.2 Samiske stedsnavn

Fra 1. januar 2002 er Statens navnekonsulenttjeneste for samiske navn overført til Sametinget og samlokalisert i fellesadministrasjon med Sametingets språkavdeling. Navnekonsulentene jobber i forhold til Lov om stadnamn og dens forskrifter. Sentrale utfordringer for navnekonsulentene er at samiske stedsnavn etter hvert som de blir vedtatt, tas i allsidig offentlig bruk. For å nå dette målet må de sentrale myndighetene i samarbeid med Sametinget aktivt drive informasjonsarbeid overfor kommuner, fylkeskommuner og andre. Det vil også være aktuelt å publisere hefter som inneholder godkjente og normerte samiske stedsnavn. Navnekonsulentenes arbeid er også å registrere samiske stedsnavn. Dette er et ressurs- og tidkrevende arbeid som sekretariatet, som i dag kun består av en stilling, ikke har kapasitet til. For å kunne yte den service og gjøre den jobben som forventes er det behov for økte ressurser.

I Kultur- og kirkedepartementets arbeid med evaluering av stadnamnlova, ber Sametinget om at de problemstillingene som er knyttet til flerspråklig navnebruk i Norge vurderes særskilt og i bredere sammenheng enn det som er gjort hittil. Sametinget er generelt ikke tilfreds med måten evalueringsarbeidet rent faglig er gjort på fordi representanter fra fagmiljø som kjenner samenes problemstillinger fra nært hold ikke har deltatt. Dette samsvarer ikke med de forpliktelser vi mener Norge har når det gjelder medbestemmelsesrett for urfolk og nasjonale minoriteter i denne typen saker.

Sign: _____/_____

2.4.3 Informasjon

Sametingets nettside skal videreutvikles i tråd med vedtaket om elektroniske tjenester som hovedtilbud til brukerne innen 2005. Dette innebærer eksempelvis mulighet for å følge Sametingets forhandlinger over nett, søk og reservasjon i bibliotekets kildebase, søk, gjenfinning og innsyn i Sametingets arkiv- og saksbehandlingssystem, registrering i samemantallet, mulighet for å levere elektroniske søknader til tingets ulike tilskudds- og forvaltningsordninger og å levere stemme ved sametingsvalg. Alt i tråd med visjonen om en døgnåpen og brukerorientert forvaltning. Flere av tiltakene er kostnadskreven, både med hensyn til utvikling og innkjøp, og vil kreve vilje til finansiering fra norske myndigheters side.

Sametingets publikasjoner finnes i dag ikke i søkbar form, verken i baser eller på nett. I 2002 starter arbeidet med å utvikle en tekstbasert database, hvor alle publikasjoner fra 1989 til i dag skal gjøres søkbare i fulltekstversjon, både på samisk og norsk. Det tas sikte på et samarbeid med Statens Forvaltningstjeneste.

2.4.4 Dataløsninger

Et høyt tjenestetilbud på nett krever betydelige ressurser, både med hensyn til investeringer i teknologi og utvikling av innhold og funksjonalitet. Erfaringene så langt viser at man ikke kan forvente effektiviseringsgevinster ved etablering av brukerorienterte og funksjonelle elektroniske tjenester. Årsaken er at etter hvert som tjenestetilbudet på nett blir bedre, så etterspør brukerne stadig mer. I tillegg er bruk av samiske tegn i forbindelse med IKT problematisk. Det er bakgrunnen for at Sametinget siden 2000 har arbeidet for å finne standardiserte og funksjonelle løsninger for problemer knyttet til det samiske tegnssettet.

I samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet vil Sametinget igangsette et treårig pilotprosjekt, eSápmi, knyttet til IKT-tiltak overfor det samiske samfunnet. Pilotprosjekt tar sikte på å framskynde og koordinere en gjennomføring av de tiltak som er foreslått i rapporten om samisk tegnssett og IT fremlagt 9. januar 2002 etter oppdrag fra eNorge. Sametinget vil igangsette arbeidet med å utvikle en eSápmi-plan, hvor døgnåpen forvaltning og offentlig servicekontor inngår som en del av en større satsing. Regjeringen ser eSápmi-planen som et viktig bidrag til både regjeringens arbeid med modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor og eNorge mer generelt.

Foruten arbeidet med å fjerne hindringer identifisert i rapporten, skal prosjektet bidra til fremveksten av kvalitetsinnhold på samisk, til samisk deltakelse i relevant internasjonalt IT-samarbeid og til videreutvikling av den samiske IT-næringen. Prosjektet og eSápmi-planen kan mer generelt bidra til, foruten å løse utfordringene knyttet til samisk tegnssett, å prøve ut i begrenset skala aktuelle administrative løsninger for Norge som helhet. Disse kan også bidra til å utvikle samisk spisskompetanse innen IT som vil kunne finne forretningsmuligheter i større markeder i Norge og internasjonalt.

Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet har sagt seg villige til å finansiere enkelte avgrensede utviklingsprosjekter for eSápmi-prosjektet ved Sametingets administrasjon. Sametinget forutsetter at det stilles økonomiske midler til rådighet for gjennomføring av selve pilotprosjektet, og til gjennomføring av tiltak som pilotprosjektet initierer.

Sign: _____/_____

2.4.5 Samisk arkiv

Det er avgjørende at oppbyggingen av samiske institusjoner fortsetter og at det samiske samfunnet selv gis anledning til å forvalte kunnskapene om sin egen historie og nåtid. Oppbyggingen av et nasjonalt samisk arkiv er et ledd i dette arbeidet, jf. kapittel 3.3.6. Sametinget arbeider med å få satt i gang en utredning av dette arbeidet. Videre arbeides det med å få det framtidige samiske arkivet inn i rom-programmet til det samiske vitenskapsbygget i Kautokeino.

2.4.6 Samisk spesialbibliotek og samiske bokbusser

Samisk spesialbibliotek er en nasjonal samisk kulturinstitusjon. En av de viktigste oppgavene for Samisk spesialbibliotek²⁵ fremover, er å være en ressurs for andre bibliotek i deres arbeide med å utvikle samiske bibliotek tjenester. Dette gjøres blant annet gjennom veiledning og informasjon til andre bibliotek. Sametinget ønsker i større grad å ansvarliggjøre de enkelte bibliotek i forhold til å utvikle tjenester for den samiske befolkningen i sine lokalsamfunn.

Sametinget må tilføres de ressurser som kreves for å utvikle Samisk spesialbibliotek i den retning Sametinget har forutsatt. Sametinget arbeider gjennom eSápmi, med å utvikle dataløsninger for bibliotek som muliggjør bruk av samiske tegn, noe som også vil komme til nytte for andre bibliotek.

Tildeling av driftstilskudd til mobil bibliotek tjeneste i samiske områder er overført til Sametinget. Ordningen er et sentralt virkemiddel i arbeidet med å styrke de samiske bibliotek tjenestene i områder med spredt bosetting og dårlig utviklet tjenestetilbud. Det er imidlertid en forutsetning at Kulturdepartementet bevilger nok midler til tildeling av driftstilskudd. Sametinget ser det også som naturlig at investeringstilskuddet til kjøp av bokbuss i samiske områder blir overført fra Statens bibliotek tilsyn til Sametinget.

2.5 Barnehage, opplæring og forskning

2.5.1 Barnehager

Sametinget legger til grunn at samiske barnehager har som formål å styrke barnas identitet som samer ved å fremme bruken av samisk språk og ved å formidle samisk kultur. Barnehagen skal ledes av samisk pedagogisk personale. Gode rammevilkår vil være avgjørende forutsetninger for å kunne realisere målsetningene om å styrke, utvide og synliggjøre det samiske innholdet i barnehagene. Sametinget er opptatt med å sikre at alle samiske barn har et tilbud om samisk språk i barnehagen. I forbindelse med revidering av lov om barnehager, vil Sametinget sikre at alle samiske barn får rett til tilbud i samisk språk i barnehagen. Man opplever til stadighet at samiske barn i barnehagene, særlig utenfor de tradisjonelle samisk bosetningsområdene ikke får godt nok tilbud. Det vil altså være nødvendig å sette større fokus på situasjonen for samiske førskolebarn. Sametinget vil derfor motivere til opprettelse av flere samiske barnehager. Det skal fokuseres mer på forsøks- og utviklingsarbeid, forskning på barnehageområdet og utvikling av pedagogisk materiell. Sametinget ser også behovet for å utarbeide plan for holdningskapende

---

²⁵ Jf kapittel 3.3.8 om SSB oppgaver og funksjon

arbeid og tiltak mot mobbing/intoleranse. I tillegg vil det være nødvendig å få avklart Statens og kommunenes ansvar overfor samiske førskolebarn generelt.

2.5.2 Grunnskolen

Samiske elever har individuell rett til opplæring i samisk både i grunnskolen og i videregående opplæring. Sametinget har utredet behovet for samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og kartlagt hvilke problemer elever har med å få opplæring som de har rett til etter opplæringsloven. Utredningen viser at mange elever mister retten på grunn av kommunenes og fylkeskommunenes mangel på stedlige lærerkrefter og mangel på tilpasning av alternative former for opplæring. I tillegg mangler det instanser som kan tilby alternative opplæringsformer, som for eksempel fjernundervisning, intensive kurs, hospitering og lignende. Kostnader knyttet til samisk-opplæringen har også vist seg å være en årsak til at den individuelle retten til opplæring i samisk ikke blir tilfredstillende ivaretatt. Kommuner og fylkeskommuner viser til at timesatsen til samisk-opplæringen er for lav slik at den ikke dekker kommunenes og fylkeskommunenes reelle kostnader. I tillegg får heller ikke kommunene og fylkeskommunene tildelt tilstrekkelig antall timer til samisk-opplæringen sett i forhold til behovene og elevgrunnet. Dette medfører at kostnadene ikke dekkes fullt ut fra statens side, og at en del kommuner og fylkeskommuner vegrer seg for å tilby samiske elever opplæring i samisk i tråd med læreplaner for samisk språkopplæring og opplæringslovens bestemmelser. For å sikre dette må kommunene få økte rammeoverføringer slik at den individuelle retten til opplæring i samisk blir tilfredstillende ivaretatt. Sametinget vil behandle disse utfordringene og fremme forslag til tiltak i løpet av 2002.

Sametinget mener at det i tillegg også bør drives forsøks- og utviklingsarbeid med hensyn til egnethet av forskjellige former for alternative opplæringsformer i begge skoleslagene.

Informasjonsarbeid om samiske elevers rett til opplæring både i og på samisk bør intensiveres, spesielt utenfor samiske distrikt.

Sametinget vil arbeide for at det samiske læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97S) kan utvides til å kunne brukes utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Dette kan bidra til å motivere samiske foreldre til å velge opplæring i og på samisk slik opplæringsloven gir mulighet for, også utenfor samiske distrikt.

Sametinget har igangsatt prosjektet "Samisk begynneropplæring" i 2000. Hovedmålet med prosjektet er å samle inn og systematisere de samisktalende lærernes erfaringer i begynnende leseopplæring, samt å finne frem til lesemetoder som passer for leseopplæring på samisk. Prosjektet er tredelt, der del I som er rettet mot forberedelser til lese- og skriveopplæring, er gjennomført. Del II retter seg mot den tekniske siden av lesingen og del III mot leseforståelse. Prosjektets del II er kommet i gang, og er planlagt å vare ut 2002. Resultater fra dette prosjektet vil være viktige i mange sammenhenger, som for eksempel i metodevalg, utvikling av pedagogisk materiell osv. I følge undersøkelse gjennomført i OECD-land (PISA 2000) er ikke elevene i norske grunnskoler gode lesere. Når det gjelder samiske elever er det ikke foretatt noen systematiske undersøkelser eller samlet inn erfaringer om leseforståelse tidligere, men det er grunn til å tro at heller ikke samiske elever er bedre lesere enn norske.

Sign: _____/_____

2.5.3 Voksenopplæring for samer/Kompetansereformen

Kompetansereformen har som målsetting å gi den enkelte voksne bedre muligheter for opplæring og kompetanseheving. Reformen er basert på samfunnets, arbeidslivets og individets behov for kompetanse. Den omfatter alle voksne, bygger på en bred kunnskapsforståelse og har et langsiktig perspektiv.

Innenfor voksenopplæringsfeltet er det mange aktører med til dels ulike roller. Staten har ansvaret for den generelle utviklingen av voksenopplæringen, mens kommunene har ansvar for planlegging og utvikling av grunnskoleopplæring for voksne i kommunen. Fylkeskommunen har ansvar for planlegging og utvikling av videregående opplæring for voksne i fylket. På den annen side er verken Sametingets eller de samiske videregående skolenes rolle innen voksenopplæring blitt avklart. Det er behov for ansvarsavklaring i forhold til de ulike områder som berører voksenopplæring for samer. Det er også behov for at det stilles midler til rådighet for gjennomføring av nødvendige tiltak. Sametinget må tilføres myndighet og ressurser slik at man kan påta seg ansvar for den generelle utvikling av voksenopplæring for samer i samarbeid med sentrale myndigheter, først og fremst Utdannings- og forskningsdepartementet og Voksenopplæringsinstituttet. Sametinget ønsker at aetaten skal tilby opplæring i samisk gjennom de voksenopplæringskurs som virksomhetene iverksetter.

I forbindelse med den økende samiske kulturbevisstheten opplever man at foreldre som selv har mistet det samiske språket, ønsker at barna deres skal få del i dette gjennom skolen/barnehagen. I den forbindelse opplever man at foreldrene selv, også etterspør et tilbud om samisk språkopplæring, slik at hjemmet kan være med på å støtte opp om språkutviklingen hos barna. Dette må tas meget alvorlig. Det må derfor snarest utarbeides opplegg, og sikres ressurser til dette viktige arbeidet. Sametinget vil i sin kontakt med myndighetene framholde dette som ett av de høyest prioriterte områdene.

Trolig vil et tilbud om samisk opplæring til foreldrene være et av de tiltakene for å utvide antallet brukere av samisk språk. Sametinget vil i den forbindelse vise til det at Regjeringen i St. meld. nr. 55 (2000-2001), legger vekt på støtte til utvikling av samisk språk, hvor man bl.a signaliserer at det bør satses både på lese- og skriveopplæring for voksne som kan samisk, og at de som ikke behersker språket skal kunne skaffe og de nødvendige basiskunnskaper.

2.5.4 Videregående opplæring

I videregående opplæring har også samiske elever individuell rett til opplæring i samisk. Spesielt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk har Sametinget erfart at denne retten ikke alltid innfris.

Sametinget har fått i oppdrag å foreta etterarbeid i forbindelse med evaluering av reform-94 (R-94) med tanke på grunnleggende prinsipielle sider ved samisk videregående opplæring. Samisk videregående opplæring mangler en gjennomgående samisk opplæringsplan slik grunnskolen har fått i det samiske læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97S). Det vil også være nødvendig å sikre samisk innhold i de nasjonale læreplanene på lik linje med de nasjonale læreplanene for grunnskolen. Samisk som opplæringspråk i videregående opplæring bør, i større utstrekning enn tilfellet er nå, også vurderes.

Reindrift som lærefag er inne i en innføringsfase. De første lærlingene vil få sine lære plasser i løpet av våren 2002. Sametinget har utarbeidet læreplan for dette lærefaget og det gjenstår å utvikle vurderingsformer for lærlingene i reindriften.

2.5.5 Spesialpedagogisk kompetanseheving

Det har i de siste årene skjedd en betydelig omorganisering av det spesialpedagogiske tilbudet på nasjonalt nivå. Det skal satses på en sterkere vektlegging av kunnskap og kompetanse rettet mot innhold og organisering av spesialundervisningen i skolen. I denne situasjonen må det skje en betydelig satsing på det spesialpedagogiske feltet for samiske barn, unge og voksne.

Målet er å bygge opp samisk kompetanse som er relevant for samiske og samiskspråklige brukere. Sametinget har i den forbindelse utarbeidet en plan for spesialpedagogisk kompetanseheving hvor man vil satse på etter- og videreutdanning, skolebaserte utviklingsprosjekter og studiestipender. Gjennomføring av planen forutsetter at de økonomiske rammebetingelsene er i samsvar med behovene

2.5.6 IKT i samisk utdanning

I forhold til ordinære læremidler er det gjort lite med hensyn til utvikling av digitale læremidler. Utvikling av digitale læremidler har vært hindret og forsinket pga. mangel på en helhetlig løsning for bruk av samiske fonter. Ny og mer helhetlig løsning for bruk av samiske fonter vil åpne for nye muligheter i utvikling av samiske digitale læremidler. Ansvaret for dette arbeidet har heller ikke vært klart definert. Utvikling av samiske løsninger har ikke vært integrert i langsiktige nasjonale planer og det har ikke vært øremerkede ressurser til samiske tiltak innen IKT. Dette har ført til at i løpet av den tiden det er satset på IKT i skolen, så har ikke den samiske skolen kunnet ta del i denne satsingen i like stor grad som den norske skolen nettopp på grunn av forskjellige løsninger i bruk av samiske fonter. Dermed har den samiske skolen blitt hengende etter med hensyn til lærerkompetanse innenfor IKT og maskinpark/program.

I fremtiden vil det være riktig å satse på å integrere utvikling av samiske digitale læremidler i nasjonale prosjekter, sikre samisk innhold, ikke bare i forhold til L97, men også i forhold til L97S i digitale læremidler som utvikles, samt å bygge opp skolenes infrastruktur på området.

2.5.7 Læremiddelutvikling

Opplæringsloven fastslår individuell rett til opplæring i samisk. Dette har medført en økning i antallet elever over hele landet med samisk som andrespråk eller med faget samisk kultur og språk. Her er det både behov for tradisjonelle læremidler, men også ulike fjernundervisningsmetoder siden lærersituasjonen de fleste steder hvor det er få elever som ønsker samisk vil være svært vanskelig.

Utvikling og produksjon av spesialpedagogiske læremidler for samiske brukere står sentralt i den kommende perioden. Det tenkes her både på ordinære spesialpedagogiske læremidler for elever med spesielle behov, og for elever med sammensatte vansker. De multifunksjonelle læremidlene kan inneholde mange ulike komponenter og tilpasninger i lyd, bilde og tekst, og fremstår ikke nødvendigvis som ett produkt.

Sign: _____/_____

Kompetansereformen, med økt vekt på etter- og videreutdanning for voksne, vil kreve et betydelig løft mht. læremidler tilpasset denne aldersgruppen. I dag finnes det lite materiell beregnet for voksne samer, og det som finnes av opplegg/læremidler må bearbeides og tilrettelegges slik at de også kan brukes i voksenopplæringen, og slik at nye metoder for språkopplæring kan brukes.

Det vil også være nødvendig å vurdere en omlegging av hovedmønsteret for hvilke typer læremidler som bør utvikles innen et fagområde. Hittil har en satsset på å utvikle en omfattende elevbok som hovedtiltak for å dekke lærestoffet. Dette har vist seg å være en komplisert og tidkrevende prosess hvor det går relativt lang tid fra oppstart av utviklingsarbeidet til læreboka foreligger. En omlegging i retning av større satsing på temahefter vil kunne innebære muligheter til større grad av parallellproduksjon av læremidler på nord-, lule- og sørsamisk og raskere dekning av det aktuelle lærestoffet i et fag.

Rapporten *Evaluering av samisk bokproduksjon* har avdekket klare effektivitetsproblemer i produksjonen, i alt vesentlig knyttet til læremiddelproduksjonen. Gjennomstrømningen og produksjonstiden kan ikke sies å være tilfredsstillende. For de mål som var satt i Strategisk plan for samisk læremiddelutvikling 1996-2000 er måloppnåelsen bare på 42 prosent. Sametinget ser nødvendigheten av å fremme tiltak som fører til mer effektiv produksjon og bedre rekruttering av forfattere av læremidler. Saken behandles i 2002.

2.5.8 Høyere utdanning og forskning

Sametinget har ved flere anledninger pekt på en rekke utfordringer og behov som det samiske samfunnet står overfor når det gjelder samisk høyere utdanning og forskning. Sametinget har i den forbindelse uttrykt behov for en betydelig satsing på utdanning, forsknings- og utviklingsarbeid, bl.a et 10- års program for rekruttering, kvalifisering og oppbygging av kompetanse til forskning i de samiske samfunn.

Utgangspunktet og rammen for utviklingsprogrammet må være en satsing innen samisk språk og språkutvikling, bærekraftig natur- og ressursforvaltning og samisk utdanning og forståelse. For å bevare og utvikle språket, ser Sametinget det som svært viktig at samisk også skal benyttes som et forskningsspråk. Sametinget ser for seg at det også opprettes et eget samisk fagorgan som legger premissene for samisk høyere utdanning og forskning. Dette organet kan utvikles i tilknytning til Samisk Parlamentarisk Råd, som på denne måten vil få et overordnet ansvar for utformingen av samisk utdannings- og forskningspolitikk i Norge, Finland, Sverige og Russland.

Det er i dag lav rekruttering av samiske studenter til høyere utdanning. For å rette på disse skjevhetene, må det legges bedre til rette for, og settes fokus på urfolks- og minoritetsgruppers situasjon i utdannings-systemet. Dette vil ikke bare øke forståelsen for blant annet samisk kultur og samfunn, men og føre til at minoritetsungdom føler en sterkere tilhørighet til høyere utdanning. Det man trenger for å få inn grupper som har lav representasjon i høyere utdanning, er f.eks gode stipendordninger, høy dekningsgrad av studentboliger og barnehagetilbud og spesiell tilrettelegging for studenter med individuelle behov. Det vil videre være behov for plan for informasjon og rekruttering av samiske studenter særskilt til samisk lærerutdanning, spesielt fra de andre nordiske landene og Russland.

Det sentrale element i all selvstendig moderne kulturforvaltning og videreutvikling er et opplæringssystem med barnehage og grunnskole som utgangspunkt og høyskole og universitet som de øverste ledd i utdanningssystemet. Anerkjennelsen av samene som urfolk i Norge med rett til og ansvar for egen kulturell forvaltning og videreføring var begrunnelsen for opprettelse av Samisk høyskole. Samisk

Sign: _____/_____

høgskole har derfor et stort ansvar for å bidra til kvalifisering og oppbygging av kompetanse som tar utgangspunkt i samiske tradisjoner, kunnskap og forståelse. I dag foreligger det et betydelig kompetansebehov innenfor de fleste fagfelt, og et særlig behov er det å styrke samisk forskning. Det betinger at rammevilkårene for Samisk høgskole er i samsvar med oppgavene overfor og forventningene fra det samiske samfunnet. På basis av dette ser en nødvendigheten av at Samisk høgskole oppgraderes til bli en vitenskapelig høgskole med faglige og økonomiske ressurser som setter virksomheten i stand til å tilby et godt læringsmiljø med en god pedagogisk og vitenskapelig aktivitet. Et godt og dynamisk læringsmiljø er også avhengig av de fysiske omgivelsene. De nåværende bygninger, en nedlagt militærforlegning, er ikke funksjonelle for en moderne og fremtidsrettet samisk vitenskapelig høgskole. Det er derfor gledelig at sentrale myndigheter har startet planlegging av et nybygg, men Sametinget er likevel svært bekymret for at høgskolens innmeldte arealbehov er blitt sterkt redusert av utdanningsdepartementet. Bygningene må ha som forutsetning at de skal gi den samiske vitenskapelige høgskolen optimale arbeidsbetingelser. Dette gjelder for antall og størrelse på bygningene som skal oppføres. Samtidig må arkitekturen synliggjøre samisk byggeskikk, og gi rom for et godt læringsmiljø. Det nye høgskolebygget må derfor være tilpasset den pedagogiske og faglige tenkningen høgskolen er i ferd med å bygge opp.

2.6 Miljø- og kulturminnevern

Sametinget ser det som en naturlig utvikling at samiske miljøperspektiver i stadig større grad integreres i helhetlige arbeid. Det er behov for å utarbeide en miljømelding som omhandler Sametingets miljø- og arealperspektiver. Grunnlaget for Sametingets politikk er langsiktig nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder der bruken av naturressursene ikke må overskride naturens bæreevne. Begrepene miljø, natur og kultur henger nært sammen. Det ses derfor som fundamentalt at miljøperspektivet integreres i hele Sametingets arbeid og virksomhet. Sametinget bør bidra til å realisere en miljøvennlig praksis i det samiske samfunn gjennom å synliggjøre og understøtte handlingsalternativer som peker i bærekraftig retning.

I arbeidet med verneplaner peker Sametinget på tre faktorer som bør være på plass. Vernets formål og innhold vil være en sentral faktor som bestemmer hvordan samiske interesser blir ivaretatt. Videre bør en lokal samisk forankring være på plass der det knyttes verneplaner til samiske ressursområder. Her er en god dialog med lokalsamfunnet en nøkkelfaktor i verneprosessen. I tillegg er det en utfordring å se helhetlig på de ulike statlige sektorområder som er berørt i verneplanprosesser. Dette for å sikre at samisk kultur og levesett blir best mulig ivaretatt.

2.6.1 Samisk museumsvirksomhet

Sametinget arbeider aktivt for å styrke samiske museer. Den særlige utfordringen samiske museer står overfor handler om at de skal være arena og aktør i en dialog om kulturell selvforståelse og identitet både i en indre og ytre kontekst. For det samiske samfunnet vil dette best kunne oppnås gjennom utvikling av en samisk museumspolitikk der det samiske samfunnet selv tar ansvar for hvordan kulturarven skal vernes og brukes.

Sametinget ser det som en viktig utfordring å får realisert Østsamisk museum i Neiden som samisk tusenårssted. Som en direkte oppfølging av Statsbudsjettet 2002 har Statsbygg kommet i gang med

prosjekteringa for Østsamisk museumsbygg. Sametinget følger opp dette arbeidet med å få på plass en organisatorisk og finansiell ramme om den framtidige museumsdrifta. I dette arbeidet er Sør-Varanger kommune også en sentral aktør.

2.7 Kultur og næring

2.7.1 Samisk kultur

Sametinget vil fortsette satsingen på å styrke og utvikle samiske barns og unges oppvekstvilkår. Sametinget er opptatt av at likestillingsarbeidet starter allerede i oppveksten slik at barn lærer at jenter og gutter er likeverdige og likestilte. Dette krever en omfattende og mangfoldig satsing på flere områder, en satsing som involverer mange aktører. Sametingets grunnprinsipp er at tiltak for barn og unge må tilpasses det samiske samfunnet.

Innenfor kunst- og kulturpolitikken vil en forhandlingsmodell mellom Regjeringen og Sametinget bedre dialogen og samarbeidet for å finne gode løsninger på utfordringene fremover.

Støtte til originalutgivelser av samisk litteratur er blitt prioritert, men det registreres en større etterspørsel etter samiske oversettelser av kjente og populære bøker, spesielt barne- og ungdomsbøker. I fremtiden må man vurdere økt støtte til oversatt litteratur. Det er viktig at samiske barn og unge stimuleres til å skrive på samisk. I den forbindelse har Sametinget i gang opprettelse av en stipendordning for samiske barn og unge som skriver på samisk.

Sametinget i Norge er omtrent alene om finansieringen av skjønnlitterære utgivelser på samisk. Presset på kulturfondets avsetning til litteratur er stort, noe som igjen fører til at mange gode litteraturprosjekter må vente på finansiering. Dette skaper frustrasjoner blant forfattere og forlag, og virker konfliktskapende mellom samiske forfattere over landegrensene. Sametinget ber Regjeringen om å reise spørsmålet overfor myndighetene i Finland og Sverige.

Til og med 1999 administrerte Samerådet en innkjøpsordning av samisk skjønnlitteratur. Denne ble finansiert gjennom tilskudd fra Nordisk Ministerråd og Interreg. Ordningen er opphørt. Sametinget vil ta initiativ til at etablering og finansiering av en permanent innkjøpsordning for samisk litteratur utredes. Formidling av samisk musikk skal prioriteres. Dette gjelder også den faglige utviklingen av samisk musikk. CD-utgivelser er viktig for samisk musikk, men konserter, turneer og festivaler gir publikum opplevelsen av samisk musikk på en annen måte og sprer samisk musikk ut til et større publikum. Kompetanseheving blant samiske utøvere og tilbud om samisk musikkutdanning på høyere nivå er et arbeid som Sametinget i samarbeid med andre instanser må igangsette. Bevilgningene til musikk har vært det samme i flere år og dekker bare en brøkdel av behovet, noe som gjør det vanskelig å styrke og utvikle samisk musikk.

Det er behov for å drøfte måter å utøve og formidle samisk musikk på med bakgrunn i ulike regionale gruppers behov. Musikkutøvere er ingen homogen gruppe og den samiske musikken er ikke den samme overalt i det samiske samfunnet. Modeller for organisering av samiske musikkutøvere, samt ansvarsfordeling mellom de ulike forvaltningsorganene når det gjelder finansiering, må drøftes i nært samarbeid mellom utøverne, Sametinget og øvrige organer.

Musikk fenger barn og unge og skaper kontakt på tvers av generasjoner. Unge eksperimenterer gjerne med ulike sjangere. Arbeidet med å legge til rette for tiltak som gir dem muligheter til opplæring i musikk og joik må intensiveres. Kulturskoler vil være viktige aktører på det feltet.

Kulturdepartementet har, i likhet med Sametinget, et ansvar for å styrke og utvikle samisk kunst. Sametinget forventer at Kulturdepartementet tilrettelegger for realisering av planene om samisk kunstmuseum og samisk kunstutdanning på høyere nivå.

Bruken av digitale verktøy i kunsten, både til fremstilling av kunstprodukter og formidling, medfører høye kostnader. Det er nødvendig at det offentlige gir særskilt støtte på de kunstområdene der informasjons- og kommunikasjonsteknologi tas i bruk. Dersom duodji fortsatt skal ha rollen som kulturbærer i fremtiden, er det viktig at den forblir levedyktig og skapende. Den kunstneriske og kulturelle egenutviklingen i duodji må derfor styrkes.

Beaivváš Sámi Teáhter må sikres økonomisk, slik at teatret kan betjene hele det samiske bosettingsområdet. Midler avsatt til teaterformål må stimulere til egenaktivitet og heving av språkets status ved bruk av samisk språk på scenen. I tillegg må man prioritere scenekunst som har barn og unge som bruker- og målgruppe. Det er en målsetting å skape et godt teatertilbud for den sørsamiske befolkningen i Norge, gjennom fortsatt utvikling av Áarjelhsaemien Teatere. Når utredningen om sørsamisk teater i Norge er ferdig, vil nye tiltak bli vurdert.

Amatørteaterarbeid er et viktig kulturtiltak, som engasjerer ungdom, og som er med på å gi følelsen av et sosialt samisk fellesskap. I tillegg er dette et supplement til mer etablerte teatergrupper. Publikum får på den måten nye arenaer for opplevelse av samiske kunst-/kulturuttrykk. Blant amatørteatrene for ungdom er det en interesse for å knytte seg opp mot nordiske og internasjonale ungdomsteaterprosjekt, for å få nye impulser, kunnskaper og erfaringer. Gjennom slik kulturutveksling formidles samisk kultur og samisk teater til resten av Norden og Europa.

Film er en forholdsvis ny kunstnerisk uttrykksform blant samene. Det har vært en merkbar økning i antall søknader til filmformål. Det er likevel relativt få samiske filmproduksjoner. Det er nødvendig å styrke rammevilkårene for samiske film- og videotiltak. Det forventes at filmfinansieringsordninger som allerede er etablert også i fremtiden vil være med på finansieringen av samisk film- og videoproduksjon. Sametinget ser positivt på planene om filmatisering av Kautokeino-opprøret i 1852, og oppbyggingen av en filmby i Kautokeino i den forbindelse. En slik oppbygging vil være helt avhengig av at staten bidrar med støtte.

Sametinget mottar mange søknader, med til dels høye beløp, om prosjektstøtte til ulike festivaler. Dette gjelder også festivaler som har delarrangement med samisk- eller urfolkskultur. Noen av festivalene overlapper hverandre når det gjelder innhold og tidspunkt, og ligger også geografisk nært hverandre. Det er viktig å ivareta interessen for samiske artister, og ulike festivaler kan bidra til dette. Som ledd i målsettingen om å styrke barns og unges identitet og gi positive opplevelser i forhold til samiske kunst- og kulturuttrykk, skal arrangementer for barn og unge i festivalsammenhenger prioriteres. Dette bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen og til å endre negative holdninger til det samiske i lokalsamfunnet generelt.

Sign: _____/_____

Verken ungdomsmagasinet Š, barnemagasinet eller kvinnebladet Gába, har faste støtteordninger med alt det innebærer av uforutsigbarhet og ressurskrevende arbeid med finansiering. Det er viktig at de tre publikasjonene kommer inn under en fast årlig støtteordning. Gába er en viktig aktør i likestillingsarbeidet. Sametinget vil fortsatt arbeide for at kvinnetidsskriftet sikres faste utgivelser. Det samme gjelder også de samiskspråklige barne- og ungdomsbladene. Mangel på tilbud til samiske barn og unge, og viktigheten av å bygge opp samiskspråklige lesevaner er begrunnelsen for denne satsningen. For at publikasjonene skal være et fullverdig tilbud til lesere fra alle samiske dialekt- og språkområder, videreføres kravet om at det i hvert nummer utgis nytt stoff både på sør-, lule- og nordsamisk. Vulle Vuoljaš, Donald Duck i samisk språkdrakt, ble for en del år siden utgitt i en periode med offentlig støtte. Det vil være viktig at dette arbeidet kan gjenopptas, og i den forbindelse vil det være behov for å arbeide for at en fremtidig finansiering av faste utgivelser av Vulle Vuoljaš sikres.

Mangfoldet i samiske barn og unges oppvekstmiljø og språk må gjenspeiles i virkemiddelbruken. Det må også tas hensyn til samiske barns og unges synspunkter og interesser ved at de gis bedre muligheter til deltakelse og innflytelse i kulturpolitikken. Til grunn må det ligge et prinsipp om at tiltak for barn og unge må tilpasses det samiske samfunnet slik det fremstår i dag og til behovene som finnes der.

Samiske barn har krav på å vokse opp under trygge og gode betingelser. For å sikre dette, er det behov for å styrke innsatsen mot vold, mobbing, kriminalitet, rus og rasisme i samiske barne- og ungdomsmiljøer. I arbeidet med oppfølgingen av Samisk barne- og ungdomsplan er det behov for avsetning av administrative ressurser til utvikling, oppfølging og koordinering.

Antallet institusjoner som henvender seg til Sametinget med spørsmål om finansiering av drift, har økt. Samiske kultursentra er i en særstilling når det gjelder å bevare samisk språk og kultur. De kan ikke sammenlignes med øvrige nasjonale eller regionale kulturbygg. Samiske kultursentre er gjerne lokalisert til steder hvor det ikke er aktuelt med mange eksterne leietakere. Prosjekter som bygger sin virksomhet rundt målsettingen om å bevare og utvikle samisk språk og kultur, må finansieres med statlige midler. Når det gjelder eksisterende institusjoner, har de problemer med å finansiere driften og institusjonens målsettinger kan derfor ikke oppfylles. Et eget samisk kultursenterfond bør opprettes for å dekke investeringskostnader ved oppføring av nye regionale og lokale samiske kultursentraer. Sametinget har prioritert følgende institusjoner i prioritert rekkefølge: Aja samisk senter i Kåfjord, Samisk kunstmuseum i Karasjok, Vardobáiki i Evenes og Skånland, og Østsamisk museum i Neiden²⁶.

Samiske kulturorganisasjoner har en særlig viktig rolle i det samiske samfunnet, både når det gjelder bevaring og utvikling av samisk språk, kultur og identitet og ved å bidra til et rikt, variert og aktivt samisk kulturliv. Sametinget har sammen med kunstnerorganisasjonene i verksatt et arbeid med å bedre samiske kunstneres og kulturarbeideres vilkår for utvikling.

2.7.2 Samiske næringer

Bosettingsaspektet er meget viktig i Sametingets næringspolitikk, og for å opprettholde bosettingen må rammebetingelsene for næringslivet i de samiske områdene bedres, særlig innen primærnæringsen. Det er

---

²⁶ Østsamisk museum er omtalt i kapittel 2.6.1.

spesielt behov for å se ordningene i et kjønnsperspektiv. Kvinneandelen er lav og svekkes fortsatt, og ved eventuelle endringer må ordningene være utformet slik at de stimulerer kvinner til å satse på næringsvirksomhet.

Utfordringene i reindriftsnæringen er store. Oppfølging av to igangsatte arbeider vil være sentrale i årene framover. For det første skal det forhandles om ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige om fortsatt grenseoverskridende reindrift. I disse forhandlingene er det viktig at både representanter for sametingene og reindriften i begge land sikres deltagelse. Det andre viktige arbeidet framover er arbeidet med endringer i reindriftsloven. Den nye reindriftsloven må bygge på samiske tradisjoner, samiske verdier og urfolksrettigheter. I tillegg til de to konkrete utfordringene må dessuten reindriften arealvern prioriteres. Reinbeitearealet er selve grunnlaget for reindriften som næring og det materielle grunnlaget for reindriftskulturen. Reduksjonen av reinbeitearealet er alvorlig fordi arealtapet ikke kan reverseres. Det er viktig å vurdere arealinngrepene i sammenheng også i forhold til de indirekte virkningene av inngrepene. Nyere forskning dokumenterer at områdene i flere kilometers avstand fra inngrepene har redusert verdi som beite. Dette må få konsekvenser for behandlingen av nye inngrep i reinbeiteområdene.

Samarbeidet med regionale og sentrale myndigheter er nødvendig for å opprettholde sysselsettingen i landbruket. Utfordringen i jordbruket er å sikre de gårdene som er i drift i dag. Salg av melkekvoter har redusert jordbruksmiljøet i de samiske områdene, og ytterligere salg av melkekvoter vil kunne ødelegge dette miljøet fullstendig. En annen utfordring er å utnytte det potensialet som ligger i etablerte gårdsbruk. Satsning på nisje- og kvalitetsprodukter fra samisk jordbruk kan være med på å øke inntektene på enkelte gårdsbruk. Denne type kombinasjoner vil enkelt kunne kombineres med produksjonen på mindre gårdsbruk, spesielt sauebruk.

Rovviltforvaltningen må sees i lys av de forpliktelser myndighetene har for å beskytte det materielle kulturgrunnlaget for samene som urfolk. Bestanden av enkelte rovvilt er for stor i mange områder. Rovviltforvaltningen har ført til en kraftig økning i rovviltbestanden i samiske områder. Denne økningen har allerede ført til store økonomiske problemer for enkelte reindriftsutøvere og småfeholdere. I tilfeller der utøvere må avvike sin reindrift og sitt småfehold p.g.a. rovvilttap er i strid med artikkel 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Rovviltbestanden må holdes på et nivå som ikke er en trussel for samisk reindrift og husdyrhold.

Stagnasjon i utviklingen innen duodji og utmarksnæringer tilsier at virkemiddelbruken må dreies over mot utviklingstiltak framfor å prioritere driftsstøtteordninger. Innenfor utmarksnæringer vil prioritering av kultiveringsarbeid, markedsframstøt, organisering og nettverksutvikling, samt kvalitetsforbedring ha større effekt enn direkte støtte til enkeltutøvere. Sterkere satsing på kompetanseheving og nettverksbygging vil kunne motivere kombinasjonsutøvere til å tenke markedsrettet og på markedstilpasset produksjon.

I Reguleringsrådet har man i forhandlingene satt fokus på det kystnære fisket, spesielt med sikte på å sikre fangstrettighetene for den minste kyst- og fjordflåten. Samtidig er det bekymringsfullt at forskernes kvoteanbefalinger ikke er blitt fulgt, noe som vil undergrave en bærekraftig utvikling ved at fangstvolumet er høyere enn det som blir anbefalt biologisk. Det har generelt vært vanskelig å få gjennomslag i rådet for Sametingets syn på reguleringene. Det gjelder områder som fangst og forvaltning av norsk kysttorsk, rekrutteringskvoter i kyst- og fjordfisket, begrenset trål-, autoline- og snurrevadfisket innenfor 12 nautiske

Sign: _____/_____

mil nord for 62 N. Videre gjelder dette for innføring av kvoteavkorting i torsk-, hyse- og seifisket for de fartøyene som har kvoterettigheter i silde- og loddefisket.

Sametinget har i flere år fremmet forslag overfor Fiskeridepartementet om opprettelse av en samisk fiskerisone for de samiske bosettingsområdene, uten at initiativet er blitt fulgt opp i departementet. Det som har vært hovedinnvendingen er at fiskeressursene er en nasjonal fellesressurs som skal baseres på en nasjonal forvaltning uten regional forankring.

Det er nødvendig å sette inn ressurser på å utvikle et sterkere og mer variert næringsliv i de samiske områdene for å motvirke sysselsettingsnedgang i primærnæringen og den offentlige sektoren.

Det private næringslivet i de samiske bosettingsområdene er preget av små bedrifter, gjerne enkeltmannsforetak, med begrensede ressurser til å møte utfordringene med hensyn til nødvendig omstilling og videreutvikling. I tillegg preges bedriftene av lav formell kompetanse og lokal markedsorientering. Dette hindrer nyskaping, produktutvikling og økt verdiskapning. Tradisjonelt kan en betegne mange enkeltmannsforetak som rene husholdsbedrifter der bedriftøkonomisk veksttenkning ikke er fremtredende. Bedriftsstruktur, lav lønnsomhet og tradisjonell økonomisk tilpasning gjør at kun få bedrifter har en nødvendig akkumulert kapitalbase for fremtidig utvikling og investeringer til å møte den stadig sterkere konkurransen gjennom internasjonaliseringen av næringslivet.

Det samiske bosettingsområdet har nærhet til rike naturressurser som befolkningen tradisjonelt har utnyttet i sin næringstilpasning. Utfordringen ligger i å kunne utnytte disse ressursene på en slik måte at det gir en økt verdiskapning for eksempel gjennom produktutvikling og videreforedling. Det gjelder å nyttiggjøre seg nye vekstnæringer som IKT og reiseliv. Innenfor turisme og reiseliv har man særskilte muligheter gjennom tilrettelagt bruk av det potensialet som ligger i natur og samisk kultur. Oppbygging av infrastruktur og strukturert samarbeid gjennom nettverk er viktig.

Kompetanse vil bli en stadig viktigere konkurransefaktor for nyskaping og videreutvikling av næringslivet. Primært gjelder det å bygge opp reell kompetanse på områder som bedriftsledelse, markeds- og salgsføring, produktutvikling og bedriftsøkonomi. Særlig relevant er det å knytte FoU-virksomheten opp mot det lokale næringslivet. I enkelte samiske områder har kvinner høy utdannelse i forhold til den mannlige befolkningen. Denne kompetansen kan danne grunnlaget for innovasjoner i næringslivet og for ny næringsvirksomhet. Sametinget vil derfor i sin virkemiddelbruk i sterkere grad en tidligere bli mer utviklingsorientert, slik at den bidrar til å bygge opp et mer variert og sterkere markedsorientert næringsliv.

Sametinget har merket seg at Regjeringen ønsker å desentralisere beslutninger knyttet til bruken av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler til det regionale nivå, med fylkeskommunen som regional utviklingsaktør. Siktemålet er forpliktende partnerskap mellom flere aktører i det strategiske næringsutviklingsarbeidet. Sametinget ser det som en stor utfordring å kunne bidra til det regionale partnerskapet i samiske områder, men understreker de regionale organers selvstendige ansvar for samiske tiltak. I denne forbindelse har Sametinget sammen med Troms fylkeskommune iverksatt et arbeid med sikte på en gjensidig avtale om felles forpliktelser i Troms.

Sign: _____/_____

Regjeringen omfordelte midler i statsbudsjettet for 2002, som tidligere ble tildelt kommunale næringsfond, til andre formål, og vil i løpet av året evaluere næringsfondene. Sametinget viser til at dette har medført et sterkt økt press på Sametingets virkemidler til næringsvirksomhet i virkeområdet for Samisk utviklingsfond. Dette omfatter store deler av de mest næringssvake områdene i Nord-Norge. Derfor ber Sametinget om at noe av bortfallet av midlene til de kommunale næringsfondene, må tilbakeføres disse områdene gjennom Samisk utviklingsfond. Dette for å kunne opprettholde utviklingen av nye arbeidsplasser i de samiske bosettingsområdene.

Sametinget forventer at kommunene får tilbake bevilgninger til næringsfondene, og SND bevilgningene løftes til samme nivå som tidligere.

Interreg-arbeidet er en god plattform for samarbeidet mellom sametingene i Finland, Sverige og Norge. Sametinget i Norge ønsker at Interreg-programmene skal bidra til å skape langsiktige verdier, som for eksempel økt sysselsetting og næringsetablering, men også til å fremme samisk kultur og identitet. Det vil derfor ha stor betydning at alle tre sametingene blir gitt anledning til å være med på å utforme og påvirke programarbeidet. Arbeidet må organiseres slik at også den finansielle delen faller på plass for å styrke den fremtidige økonomiske plattformen.

2.8 Helse- og sosialsatsing

Sametinget mener det er viktig at det også i år arbeides for at det settes klare rammer fra sentralt hold for måloppnåelse for en likeverdig helse- og sosialtjeneste for det samiske folket. Ansvar for integrering av det samiske perspektivet i helse- og sosialtjenesten må pålegges helseforetakene, samt fylkeskommunale og kommunale institusjoner i samiske bosettingsområder. Samtidig må den samiske dimensjonen i dokumenter som omhandler helse- og sosialtjenesten i Norge synliggjøres mer i integreringen. Sametinget vil også arbeide for at tinget skal ha en mer aktiv rolle i forhold til utforming av innhold i helse- og sosialtjenesten på alle nivå. Det er spesielt viktig at det forebyggende helsearbeidet styrkes.

Rusmisbruk er også et voksende problem i de samiske områdene. Sametinget vil jobbe for at det fra sentralt hold settes i verk tiltak når det gjelder rus- og alkoholforebyggende arbeid. Det som er spesielt viktig i denne sammenheng er å styrke tiltaksapparatet. De sentrale myndigheter må ta større ansvar og bevilge mer ressurser for å bekjempe dette problemet.

Prosjektmiddeltildelingen fra Helsedepartementet er utvidet til 31. desember 2002. Prosjektet er under evaluering. Sametinget avventer resultatet fra evalueringen med hensyn til oppfølging av nåværende periode som opprinnelig var på 3 år.

2.9 Samarbeid mellom sametingene

Sametinget ser et potensial i å styrke samarbeidet mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR), både det interne samiske samarbeidet over landegrensene og samarbeidet utad med internasjonale saker. Når det gjelder det samiske samarbeidet over landegrensene er det flere naturlige saksområder for SPR, men spesielt samisk språk, opplæring og likestilling er områder som krever en felles innsats og samordning. Dette vil bli gitt prioritet. Internasjonalt vil arbeidet med FNs Permanente Forum må få høy prioritet fra SPR's side. Her er det behov for samordning og samarbeid med Samerådet.

Sign: _____/_____

Hovedutfordringen for SPR er å få finansiert rådets virksomhet. Hittil har det Sametinget som har SPR-presidenten hatt sekretariatsfunksjonen, hittil har det vært Sametinget i Norge. Denne ordningen vil fortsette.

2.10 Sametingets internasjonale engasjement

Sametinget har store forventninger til arbeidet med urfolkserklæringen. Sikring, anerkjennelse og videreutvikling av urfolks rettigheter, herunder retten til selvbestemmelse, er sentralt i arbeidet. Sametinget forventer at den norske stat bidrar til at en erklæring om urfolksrettigheter blir vedtatt innen utgangen av urfolkstiåret som avsluttes i 2004.

Selv om prosessen i forbindelse med etableringen av et Permanent Forum for urfolkssaker i stor grad er avsluttet, er det nå arbeidet begynner. Sametinget mener det er viktig å støtte opp om forumets arbeid, spesielt med tanke på samenes og inuittenes felleskandidat i forumet.

Urfolksrepresentantene i Barentssamarbeidet skal utføre et arbeid for samene i Norge, Sverige, Finland og Russland samt vepserne og nenetsene i Russland. Det er nødvendig at forholdene legges til rette for at urfolkene skal kunne ha innflytelse gjennom representasjon på alle nivåer i samarbeidet. Det er derfor viktig at urfolkene også får en representant i Barentsrådet.

I og med at Sametinget representerer urfolkene i Regionrådet og Regionkomiteen, er Sametingets engasjement betraktelig høyere enn det har vært de siste årene. Dette tilsier behov for økte ressurser.

Framgangen i urfolksarbeidet har etter Sametingets mening ikke vært tilfredsstillende og det vil være nødvendig å evaluere samarbeidet i et urfolksperspektiv. Sametinget har så langt det har vært mulig med dagens ressurser og saksbehandlingskapasitet forsøkt å være en pådriver for å få fortlgang i dette arbeidet. Urfolkenes engasjement har til tider vært svært liten. Dette kan ha blitt tolket dit hen at urfolkene ikke er interessert i Barentssamarbeidet. Det er imidlertid slik at manglende økonomiske midler har satt begrensninger for deltakelse. Skal urfolksrepresentantene i Barentssamarbeidet makte å ivareta sine oppgaver er det nødvendig med økonomisk støtte til å utføre arbeidet.

Sametingets deltakelse i Arktisk råd hemmes av manglende ressurser som gjør at Sametinget ikke kan delta med den ønskede tyngden. Det er et ønske at Samisk parlamentarisk råd kan bli satt i stand til å ta på seg dette arbeidet, men dette tilsier at rådet må få tilført de nødvendige økonomiske ressursene.

Sametinget avsluttet i 2001 et treårig prosjektsamarbeid med Miljøverndepartementet innenfor rammen av lokal Agenda 21. Prosjektet, som har hatt et stort aktivitetsnivå, har fått en positiv mottakelse. Målet om en bærekraftig utvikling krever en oppfølging av utfordringene i kap. 26 i Agenda 21 for å oppfylle de mål som er nevnt angående urfolk. Sametinget lanserte derfor i 2001 et arbeid med Urfolk Agenda 21. Dette vil være et sentralt arbeidsområde for Sametinget i forhold til det planlagte toppmøtet i Johannesburg i 2002.

Arbeidet i forhold til den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold er en sentral utfordring for Sametinget, spesielt i forhold til artikkel 8(j) og for arbeidsgruppen for urfolks kunnskaper, fornyelser og

Sign: _____/_____

praksiser. Konvensjonen og arbeidsprogrammene for implementeringen av konvensjonen har direkte relevans for samiske arealinteresser og ressursforvaltning. I tillegg er det viktig å bidra i arbeidet som går på kapasitetsbygging, mekanismer for effektiv deltakelse, involvering i konsekvensutredninger og retningslinjer for utvikling av nasjonal lovgiving for ivaretagelse av urfolks kunnskaper, praksiser og fornyelser av det biologiske mangfoldet

I den sammenheng er det viktig at Sametinget deltar i, og har innflytelse på det norske lovarbeidet for samordnet forvaltning av det biologiske mangfoldet.

3 Arbeidet i Sametinget i år 2001

3.1 Rettigheter

Sametinget legger stor vekt på spørsmålet om retten til **selvbestemmelse**. Dette har vært et gjennomgangstema i mange av de saker som har vært behandlet i 2001. Utgangspunktet er at samene er et folk - et urfolk - med lang historisk tilknytning til egne områder. Folkenes rett til selvbestemmelse er et folkerettslig prinsipp og en grunnleggende rettighet, som er nedfelt i FN konvensjonene av 1966 om henholdsvis sivile og politiske rettigheter og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Disse to konvensjonene har en likelydende artikkel 1 hvor "alle folks" rett til selvbestemmelse er nedfelt. Grensene for selvbestemmelse gis av internasjonal rett, og det er derfor ikke norske myndigheter alene som kan definere eller avgrense selvbestemmelsesretten.

Det er avholdt et møte med Justisdepartementet angående Regjeringens arbeid med Samerettsutvalgets innstilling hva gjelder Finnmark. Sametinget er ikke gjort kjent med Regjeringens arbeid, men er orientert om at arbeidet vil ta tid.

Et nytt Samerettsutvalg for områdene fra Troms og sørover er oppnevnt, og store og omfattende oppgaver venter utvalget. Det er avholdt et møte med lederen i Samerettsutvalget, hvor Sametingets forventninger til arbeidet ble lagt frem.

Planlovutvalget har avgitt sin første delinnstilling. Sametinget har avgitt sin høringsuttalelse, der bl.a. følgende forhold ble vektlagt:

- det er behov for at lovutvalgets videre arbeid ses i forhold til de internasjonale forpliktelsene Norge er bundet av. En vektleggingsregel i formålsbestemmelsen og i lovens konsekvensutreningsbestemmelser er nødvendig for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur
- man er skeptisk til at fylkesplanene skal kunne være juridisk bindende, noe som vil kunne innebære en form for overstyring av særlover på et altfor generelt plannivå
- når det gjelder innsigelsesordningen er Sametinget bekymret for at sluttbehandlingen av innsigelsessaker legges til fylkeskommunene.

Sametinget ser klare prinsipielle betenkeligheter med at fylkeskommunene som regionale organ skal kunne overprøve Sametinget i samiske saker. Når det gjelder lovutvalgets videre arbeid deltar Sametinget i utvalgets referansegruppe.

Sign: _____/_____

Sametinget er positive til at det nå etableres et kompetansesenter for urfolksrettigheter, og anbefalte dette lokalisert til Kautokeino. Sametinget har blant annet kommet med forslag til utkastet til vedtekter, spesielt var man opptatt av at Sametinget må ha en sentral rolle i oppnevningen av styret til kompetansesenteret.

Retts hjelpskontoret i Indre Finnmark har hittil ytt fri retts hjelp til befolkningen i kommunene Kautokeino, Karasjok, Tana og Nesseby. Bakgrunnen for tiltaket er lav advokatdekning i disse kommunene, kun en advokat på deltid. Dessuten vet man av erfaring at befolkningen i disse kommunene ut i fra språklige og kulturelle hensyn i mindre grad enn ellers kontakter advokater. Stortinget har nå forutsatt at Retts hjelpskontoret drives etter rammene for retts hjelpsloven. Dette medfører begrensninger i tilbudet til befolkningen i forhold til tidligere, både når det gjelder saksinntak og ved at det nå kreves egenandel fra de som oppsøker kontoret. Sametinget er bekymret for retts sikkerheten i området og finner grunn til å understreke den spesielle situasjonen i indre Finnmark med hensyn til tradisjoner, språk og kultur.

Sametinget har fulgt saken vedrørende de som har tapt skolegang under andre verdenskrig og har hatt flere møter med representanter for deres foreninger. Billighetserstatningsutvalget har forkastet samtlige anker fra søkerne om billighetserstatning fra staten, og det viser seg at denne gruppen samer ikke vinner frem med sine krav. Saken har også vært drøftet med justisminister Dørum, og det er enighet om at man bør finne en løsning på denne saken. Sametinget vil følge dette opp i forhold til de sentrale myndigheter.

3.2 Sametingsvalget

Det ble avholdt sametingsvalg i 2001 samtidig med stortingsvalget, jf. vedlegg om sammensetningen av det nye Sametinget. I forbindelse med Sametingets konstituering 15. oktober 2001 godkjente Sametingets fullmaktskomité valget og fullmaktene for representantene og vararepresentantene i alle 13 valgkretsene etter tilrådning fra forberedende fullmaktskomité.

Norske Samers Riksforbund (NSR) med sine 14 representanter har i samarbeid med Samefolkets parti (SÁB), Samer bosatt i Sør-Norge (SBS), Sørsamelisten (SSL) og Senterpartiet (SP) dannet flertall på Sametinget for perioden 2001-2005, med 20 representanter. Arbeiderpartiet (AP) er representert med 13 representanter, Samenes Valgforbund (SVL) har 2 representanter. Kautokeino fastboende liste (DL), Flyttsameliste (JL), Høyre (H) og Gasska Nordlánda Sijdda (GNS) har en representant hver, jf vedlegg om sammensetningen av det nye Sametinget

Den skjeve kjønnsmessig sammensetningen er ytterligere forverret etter valget. Andelen menn har gått opp fra 66,7% i 1989 til 82,1% i inneværende periode. I manntallet er fordelingen 45,6% kvinner og 54,4% menn. For å få en bedre sammensetning har valgregelutvalget foreslått kvoteringsordning. Det er også iverksatt en undersøkelse om likestilling knyttet opp mot valg. Undersøkelsen forventes avsluttet tredje kvartal 2002.

Informasjonsinnsatsen var i 2001 fokusert på registrering i samemanntallet 1. mai 2001 og sametingsvalget 10. september. I etterkant ble det lagt ned et betydelig arbeid i forbindelse med registrering og oversending av registreringsskjema til kommunene. Dessverre skulle det vise seg å være en betydelig kommunikasjonssvikt mellom kommunene og Sentralkontoret for folkeregistrering. I praksis falt det på Sametinget å kontrollere listene for manntallet, og rapportere de mange feilene til kommunene og Sentralkontoret for folkeregistrering.

Sign: _____/_____

3.3 Språk, kommunikasjon og informasjon

3.3.1 Arbeidet med samiske språk

Sametingets primære målsetting er å styrke arbeidet med samiske språk og å arbeide aktivt for dette i alle de samiske språkområdene. Målsettingen er også at samisk- og norsk språk skal bli likestilte språk på alle nivåer i offentlige organer og ellers i samfunnet. Sametinget har spesielle støtteordninger som er øremerket for nettopp å stimulere til økt innsats for å fremme samisk språkutviklingsarbeid i sin alminnelighet.

Sametingets språkstyre avholdt i år 2001 to møter og behandlet bl.a. to- og trespråklige fylkes- og kommunenavn i form av høringsuttalelser. Videre godkjente Språkstyret nye ord og termer og innstilte kandidater til språkmotiveringsprisen. Sametingsrådet oppnevnte i desember 2001 nytt språkstyre for valgperioden 2002-2005.

Sametinget bevilget rammetilskudd over 2001-budsjettet på kr 15 850 000 til tolketjenester og to-språklighetsmidler. Tildelingen fordelte seg slik til 6 kommuner og 2 fylkeskommuner som hører inn under Samelovens forvaltningsområde:

Post 53.0	Midler til to-språklighet	(1 000 kr)
	Kautokeino kommune	3 321
	Karasjok kommune	3 102
	Tana kommune	2 489
	Porsanger kommune	2 060
	Nesseby kommune	1 609
	Kåfjord kommune	1 404
	Finnmark fylkeskommune	1 057
	Troms fylkeskommune	808
	SUM	15 850

Målet med to-språklighetsmidler er å verne, styrke og videreutvikle bruken av samisk språk på alle nivåer i forvaltningsområdet. En overordnet målsetting er for eksempel å arbeide for at kommune-administrasjonene fullt ut blir to-språklige slik at samisk- og norsktalende får likeverdige tjenestetilbud på begge språk. Ordningen er tidligere administrert etter ulike retningslinjer. Disse retningslinjene, som gjaldt støtteordninger til Samelovens forvaltningsområde ble avvirket fra budsjettåret 2001. Rammetilskuddets hovedmål og støtte til prosjekter er imidlertid uendret fra tidligere. Sametingsrådet har endret noe på vilkårene for å få støtte, herunder hva en yter støtte til og frister for innlevering av pålagte språkrapporter.

Sametinget bevilget kr. 2 406 000 til videreutvikling av samisk språk i sørsamiske- og lulesamiske områder, Ofoten og Sør-Troms regioner samt ulike kyst- og fjordstrøk i landsdelen. Som grunnlag for disse bevilgningene har Sametinget fått utarbeidet språkplaner for disse regionene. I 2001 var det 22 søkere med en samlet søknadssum på kr. 5 387 393. Samisk språkdeling prioriterte å gi støtte til disse prosjekter: terminologiprojekter, arenaer hvor generasjoner møtes til samisk språkbruk og kommunikasjon, alfabetiseringsarbeid for samisktalende, barne- og ungdomsprojekter innen samisk språk og språkmotiveringspris.

Sign: _____/_____

Tildeling for år 2001 fordelte seg slik til de ulike samiske språkområdene:

Nordsamisk område (inkl. Ofoten- og Sør-Troms kyst- og fjordstrøk)	798 668
Lulesamisk område	798 666
Sørsamisk område	798 666
Språkmotiveringspris	10 000
Totalbevilgning prosjekter	2 406 000

Sametinget har år om annet bevilget midler til ulike samiske språkprosjekter utenfor Samelovens forvaltningsområde. Disse midlene ble administrert av det forrige Samisk språkråd, men fra år 2001 blir midlene administrert av det nyopprettede Sametingets tilskuddsstyre. Bakgrunnen til nyorganiseringen er at Sametinget har vedtatt egne planer for tildelingsmåten av tilskuddsmidlene. Sametingets språkavdeling behandler søknadene internt og forbereder sakene overfor tilskuddsstyret. Språkavdelingen evaluerer også prosjektrapportene etter at prosjektene er slutført. Sametinget har videre i relasjon til budsjettarbeidene bedt tilskuddsstyret spesielt ta hensyn til språkmotiveringsprosjekter som Samisk språkråd dro i gang i sin daværende funksjonsperiode.

Sametinget har gitt støtte til et 5-årig prosjekt til områder utenfor Språklovens forvaltningsområde hvor det primære målet er å styrke og fremme utviklingen av barnas bruk av samisk språk. Sametinget har derfor funnet grunn til å be tilskuddsstyret om å prioritere videreføringen av dette prosjektet. Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune gjennomfører prosjekt som ble igangsatt høsten 2001.

Sametinget gjorde oppmerksom på at språksituasjonen for samisk språk var problematisk også i Ofoten/Sør-Troms- regionen og ba derfor tilskuddsstyret om å prioritere tilskudd til prosjekter i regionen med tanke på å fremme samisk språk i området.

Støtte til språkprosjekter utenfor Samelovens forvaltningsområde har i mange år vært på samme nivå, dvs. det har omtrent ikke vært noen økning av tilskuddene i det hele tatt. Fra år 2001 ble støttevolumet ytterligere redusert fordi en del av midlene fra budsjettposten gikk til språksentrene i Tysfjord og Sør-Troms. Dette medførte at mange som hadde søkt om støtte til språktiltak fikk avslag på sine søknader. Sametinget får årlig søknader om støtte fra ulikt hold for om lag 7-8 mill. kr., mens bevilgningen som står til rådighet årlig er på knapt 2,5 mill. kr.. Hvis Sametinget skal klare å prioritere søknader fra områder utenfor Samelovens forvaltningsområde bør Staten inn med betydelige midler for å oppnå målsettingen. Slik budsjettsituasjonen har vært for Sametinget de seneste år har det ikke vært mulig å øke tilskuddene til for eksempel samiske språkprosjekter.

3.3.2 Språkmotivering

Sametingets språkstyre tildeler hvert år en språkmotiveringspris til enkeltpersoner/institusjoner/organisasjoner som har gjort en betydelig innsats for å styrke og videreutvikle samisk språk. Prisen består av 10.000 NOK og et kunstdiplom. Det er egne statutter for tildeling av prisen. Prisen for år 2001 ble tildelt Skånland og Evenes språkgruppe. Begrunnelsen for tildelingen var at språkgruppen har arbeidet godt på ulike måter for å styrke samisk språk, bl.a. med utvikling av nye termer og innsamling av samiske stedsnavn. Språkgruppen har også lyktes bra med å trekke vekslere på de ulike generasjoner i arbeidet med samiske språkoppgaver.

Sign: _____/_____

Sametinget har satt i gang et språkmotiveringsprosjektet som går ut på å legge forholdene til rette for barnehagebarn, slik at de tidlig får lære seg samisk. Samtidig må man legge forholdene til rette for prosjektforeldre, barnehage, skolen og kommunen slik at disse blir integrert i prosjektet og får dermed være med på å få informasjon, lære om hvordan gjennomføre opplæring i samisk fra barnehage til grunnskolen.

Prosjektperioden er 5 år. Prosjektet følger barna fra de er i barnehagen til de har gått noen år på skole. Målgruppa er en barnehage, barnas foreldre, skolen der barna skal gå i etter endt barnehage, fritidsordningen og kommunen der barnehagen er. Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune gjennomfører prosjektet som ble igangsatt høsten 2000. Dersom forsøksprosjektet gir gode resultater som viser at barna har lært samisk i barnehagen, at de får fortsette med opplæring på skolen og i fritidsordningen, kan lignende prosjekt settes i gang i andre områder.

Sametinget vil arbeide for å motivere enkeltpersoner til å bruke samisk i alle situasjoner og overalt i det samiske samfunnet. Det medfører at man må arbeide for å styrke språkkompetansen slik at man kan bruke samisk når det er naturlig eller ønskelig, uten å måtte gi noen forklaring eller møte motstand av den grunn. Hittil har det vært slik at det er norsktalende som bestemmer når man kan snakke samisk.

I språkutviklings- og språkrøktarbeidet kan man ikke tenke på denne måten. Språkbevaring og språkutvikling forutsetter mange språkbrukere. Sametingets ansvar er å få samfunnet til å forstå at samisktalende har rett til å snakke samisk, og denne retten gjelder uansett hvor flink man er å snakke norsk. Ellers kan man ikke likestille samisk og norsk. Samelovens § 1.1 bekrefter den retten samisktalende har i Norge, og § 3 redegjør for den retten samisktalende har i forvaltningsområdet for samisk språk spesielt.

3.3.3 Språksentrene

I samsvar med planene for arbeidet med samisk språk opprettet Sametinget fra budsjetterminen 2001 en ny ordning med grunntilskudd til samiske språksentre. Tilskuddet kr 1 600 000 skal sikre driften av språksentrene og det ble bevilget kr. 400 000 til språksentrene i Porsanger, Kåfjord i Troms, Tysfjord, og i Sør-Troms.

Høsten 2001 åpnet et nytt samisk språksenter for varangerdialekter. Språksentret er lokalisert til Nesseby og bærer Isak Sabas navn. Fra år 2002 får også dette språksentret fast grunntilskudd fra Sametinget.

Sametingets språkavdeling har vektlagt arbeidet med å finne en høvelig måte å få en tilfredsstillende tilbakemelding om språksentrenes virksomhet og disponering av tildelte midler. Språkavdelingen har utarbeidet et mønster for hvordan søknader om støtte til språkprosjekter bør utformes. Målsettingen har vært at det bør komme frem i søknaden hvordan prosjektet er tenkt gjennomført, hvilke økonomiske rammevilkår som legges til grunn og sist, men ikke minst, bør det fremkomme tydelig hvordan gjennomføringen av prosjektet vil styrke og fremme samisk språk. I tillegg er det laget et mønster for hvordan sluttrapporteringen av prosjektene bør skje overfor språkavdelingen. Hovedhensikten med dette er å få til en bedre metode for rapportering til Sametingets språkavdeling om prosjektene, om hvordan prosjektene har vært med på å styrke samisk språk og om bruken av de økonomiske midlene som prosjektet har fått bevilget. Dette arbeidet har vært høyt prioritert ved språkavdelingen. Sametingets

Sign: _____/_____

språkavdeling stiller også relativt strenge krav til prosjektene, de bør fremme og styrke samisk språk og tildelte bevilgninger bør blir brukt på en nøktern og god måte. Og rapporteringsmetodene bør derfor tilfredsstillende de krav som er beskrevet ovenfor. Dette medfører at språkavdelingen har rimelig gode forutsetninger for å vurdere prosjektenes faglige status slik at tildelte bevilgninger blir brukt på en god måte i arbeidet med å fremme og styrke samisk språk. Sametingets språkavdeling har også fått utarbeidet og utgitt et lite veiledningshefte om hvordan termarbeider kan gjennomføres. Språkavdelingen yter også tilskudd til terminologiprojekter med de forutsetninger at Sametingets språkavdeling får dra nytte av den kunnskap som prosjektene frembringer og at materialet kan gjøres offentlig tilgjengelig gjennom orddatabanken og via bladet Språknytt.

3.3.4 Språkavdelingens arbeidssituasjon i 2001

Språkavdelingen hadde første halvår 2001 4 stillinger. Av disse fire hadde to permisjon og en sluttet i stillingen på vårvinteren, og den fjerde sluttet om sommeren. Dette innebar at avdelingen hadde en meget vanskelig arbeidssituasjon det første halvåret. På høstparten ble situasjonen bedre, bl.a. fordi en fikk tilsatt midlertidig avdelingsdirektør for ett år, en rådgiver ved språkavdelingens hovedkontor og førstekonsulenter for lule- og sørsamiske språkområder kom også i virksomhet fra samme tidspunkt. En fikk også bemannet forkontoret/arkivet med en stilling ved siden av at en førstekonsulent ble flyttet fra opplæringsavdelingen til språkavdelingen.

Dette innebar at bemanningen på språkavdelingen ble styrket med 100 % i forhold til situasjonen i begynnelsen av år 2001. Den oppståtte bemanningssituasjon fikk selvsagt konsekvenser slik at de forventede målsettingene for år 2001 til en viss grad ble noe redusert.

3.3.5 Kommunikasjon og informasjon

Sametinget vedtok i mai 2001 tingets kommunikasjons- og servicepolitikk. Erklæringen er et resultat av felles innsats fra hele organisasjonen, og den finnes tilgjengelig på nett og i papirformat.

Fagfeltet kommunikasjon og informasjon er styrket både internt og i forhold til eksterne brukere av våre tjenester. I januar ble intranettet tatt i bruk for å styrke intern-kommunikasjonen, og i mai ble nye nettsider lansert. Nettstedet er 100 prosent tospråklig, samisk og norsk, og tilbyr kort orientering på engelsk. Sidene er godt mottatt av publikum og fikk fem av seks mulige stjerner på kvalitetsmerkingen til norge.no. Nettjenesten var i en lang periode ustabil som følge av manglende båndbredde inn til Karasjok. I november ble Sametinget tilknyttet bredbåndsnettet til Finnmark bredbånd. Dette innebærer at vi kan ha maskinparken for våre nettsider plassert i Karasjok. Bredbånd gir tilgang til avanserte multimedia-tjenester over internett, både for administrasjonen og for brukere av nettsidene. Lydoverføring av plenumsmøtene over internett vil bli utprøvd i løpet av 2002.

Det er ønskelig å utvikle Sametingets intranett ytterligere, med tilgang til ulike databaser, nyhetssøk og arkiv- og saksbehandlingssystem. På grunn av et høyt arbeidspress har det vært nødvendig å prioritere eksterne brukere i en periode. Økt aktivitet og tjenestetilbud på intranett for Sametingets ansatte og folkevalgte er imidlertid en forutsetning for å kunne tilby gode tjenester til eksterne brukere. Omorganiseringen av Sametingets administrasjon har også stilt organisasjonen overfor utfordringer når

det gjelder effektiv internkommunikasjon. Det et mål å utvikle gode elektroniske tjenester som kan bygge bro over de store avstandene kontorstedene imellom.

Sametinget har arbeidet aktivt i forhold til ulike prosjekter for å bekjentgjøre mulighetene for bruk av samisk språk med Unicode-teknologien, og for å formidle offentlige myndigheters ansvar for å tilby tjenester og informasjon på samisk. Spesielt nevnes prosjektet ”Finnmark på nett” – en fellesportal for kommunene i Finnmark, bevilgning av midler for oppgradering av Odin og prosjektet ”Fylkesmannen på nett”.

Sametinget har deltatt aktivt i Kommunal- og regionaldepartementets arbeidsgruppe for samiske tegn og IT, opprettet i medhold av eNorge-planen. Gruppen anbefaler blant annet at staten setter krav til leverandører om at all programvare som kjøpes inn skal støtte tegnsett-standarder Unicode. Unicode-tegnsettet inneholder de samiske tegnene, og vil derfor løse de problemene som i dag eksisterer med hensyn til samiske tegn. Verken Sametinget eller det samiske samfunnet alene er store nok aktører til å framskynde implementeringen av den nye tegnsett-teknologien i forhold til de kommersielle leverandørene. Et statlig krav ville vært et betydelig bidrag i så måte. Det er påpekt overfor redaksjonen til norge.no og Statskonsult at flerspråklige tjenester og tekniske løsninger som muliggjør bruk av samiske tegn (Unicode) på nett bør premieres. Dette vil gjøre det mer attraktivt å tilby samiske tjenester, ettersom de fleste ønsker å rangeres høyest mulig på norge.no sin liste over offentlige nettsted.

Nytt sameting, Sametingsbygningen og tospråklige nettsider har medført økt oppmerksomhet omkring samiske saker. Det kommer flere henvendelser i form av telefoner, e-post, brev og telefakser, fra skoler, myndigheter, institusjoner, bedrifter, media og publikum. Sametinget har hatt en økning på 3 736 dokumenter i løpet av ett år, fra 18 937 dokumenter i år 2000 til 22 673 dokumenter i 2001²⁷. Svarfrister som er nedfelt i serviceerklæringen, innebærer at annet informasjons- og bibliotekfaglig arbeid ofte må nedprioriteres. En følge av det er etableringen av ”OSS” – Ofte Spurte Spørsmål - på nett.

Høsten 2001 gikk betydelige ressurser til informasjonsarbeid knyttet til konstitueringen av det nye Sametinget. Det er utarbeidet informasjonsmaterieell om Sametinget på ulike språk, og i perioden juni–august ble det tilrettelagt mange omvisninger pr. dag og på mange språk spesielt for turister, men også for andre gjester og tilreisende.

Boken ”Sametinget i navn og tall” utgis i april 2002. I tillegg skal ulike typer informasjonsmaterieell utvikles både for papir og nett. Målet er at flest mulig interesserte skal kunne sette seg inn i Sametingets virksomhet og holde seg oppdatert om den løpende politiske og administrative virksomheten via Sametingets nettsider. Opplysnings- og veiledningsarbeidet vil i kommende periode være like arbeidskrevende og viktig som det hittil har vært, og det er grunn til å forvente flere henvendelser fra medier, publikum og andre. Sametingets aktivitet på nett, Sametingsbygningen og økt politisk aktivitet gjør at interessen for tingets virksomhet er økende.

---

²⁷ Vedlegg 1   Oversikt over antall dokumenter.

3.3.6 Kartlegging av holdninger og kunnskap

Norsk Gallup foretok våren 2001 en undersøkelse på oppdrag fra Sametinget. Hovedmålet med undersøkelsen var å kartlegge befolkningens kjennskap, kunnskap og holdninger til Sametinget og registrering i samemanttallet, samt undersøke effekten av informasjonstiltak gjennomført i perioden februar – mai 2001. Sametingets myndighetsområder i dag har forholdsvis stor oppslutning både blant manntallsførte samer og andre respondenter. Undersøkelsen viser at språk, kultur, opplæring, reindrift og likestilling er blant de tema som respondentene ønsker at Sametinget skal fokusere sterkere på. Minst viktig for respondentene er boligpolitikk, samferdsel, skattespørsmål, forsvar, by- og tettstedsutvikling. Undersøkelsen viser også at de fleste målene for informasjonskampanjen i 2001 i forhold til samemanttallet er nådd. De fleste av målgruppene oppgir å ha mottatt ulike typer informasjon om samemanttallet og registreringsskjema via ulike kanaler. Det er gledelig at undersøkelsen har nådd ungdom spesielt godt. Tallene viser imidlertid at informasjon ikke har truffet kvinner så godt som forutsatt. Rapporten finnes i fulltekstversjon på Sametingets nettsider: www.samediggi.no.

Selskapet Agenda gjennomfører våren 2002 en intervjuundersøkelse av utvalgte personer for å kartlegge holdninger og kunnskaper om sametingsvalg, samemantall og Sametinget. Undersøkelsen er en kvalitativ oppfølging av spørreundersøkelsen foretatt våren 2001. Undersøkelsen i 2002 er et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Statskonsult. Begge undersøkelsene utgjør viktige bidrag i arbeidet med å utarbeide en strategi for økt registrering i samemanttallet i perioden fram til 2005. Strategisk og handlingsrettet plan utarbeides i 2002.

3.3.7 Samisk arkiv

Sametinget er pålagt å avlevere eldre arkivmateriale, men har så langt valgt å ikke avlevere noen deler av sitt arkivmateriale. Årsaken er ønsket om at Samisk arkiv i Kautokeino skal utvikles til et nasjonalt samisk arkiv, og gjøres i stand til å håndtere også Sametingets arkiv.

3.3.8 Samisk spesialbibliotek, bokbusser og samisk bibliografi

Samisk spesialbibliotek er en nasjonal samisk kulturinstitusjon, med ansvar for anskaffelse, oppbevaring, tilrettelegging og formidling av bøker og annet materiell på samisk språk og om samiske forhold uansett språk. Samisk spesialbibliotek skal primært fungere som bibliotekenes bibliotek.

Det nåværende datasystemet i Samisk spesialbibliotek er svært gammelt, og fungerer ikke på Sametingets moderne infrastruktur. I dag finnes det ikke noen biblioteksystemer som støtter bruk av samiske tegn etter de spesifikasjoner Sametinget har satt. Innen utgangen av 2002 regner Sametinget med å få innført ny programvare for Samisk spesialbibliotek og nytt arkiv- og saksbehandlingssystem. Målet er at disse systemene i størst mulig grad skal integreres med eksterne og interne nett. Ved begge systemer er det betydelig usikkerhet knyttet til muligheten av å bruke samiske tegn – noe som er et krav fra Sametingets side.

Fra 1. januar 2002 ble tilskuddsordningen for de samiske bokbussene overført Sametingets forvaltning. Tinget har nå satt i gang arbeidet med å utarbeide egne retningslinjer for denne ordningen. Disse skal etter planen være klare innen utgangen av året.

Sign: _____/_____

Biblioteket har stort etterslep av arbeid på grunn av liten bemanning gjennom flere tiår. Til tross for økte ressurser de to siste årene, har det ikke vært mulig å komme à jour med registrerings- og formidlingsarbeidet. Det betyr at brukerne av biblioteket ikke får det tilbudet de bør få.

Prosjektet Samisk bibliografi startet i 1997 med Universitetsbiblioteket i Tromsø som ansvarlig for koordinering av arbeidet. Samisk spesialbibliotek har vært med i prosjektet fra starten av. Sametingene i Norge, Sverige og Finland vurderer nå å ta på seg dette koordineringsarbeidet. Målet med prosjektet er å gjøre samisk litteratur mer tilgjengelig på Internett ved at ulike biblioteksystem i ulike land kan kommunisere med hverandre. For at søkeren skal finne relevant litteratur i databasen, utvikles det også et flerspråklig terminologiverktøy, tesaurus, til prosjektet.

3.3.9 Journalføringssystem

Sametinget har siden 1993 brukt Jass som journalføringssystem, basert på Noark 3 standarden fastsatt av Riksarkivet. Leverandøren av Jass har signalisert at det ikke vil bli gitt bruker støtte på systemet etter utgangen av 2002. Det betyr at Sametinget må kjøpe og implementere et nytt arkiv- og saksbehandlingssystem innen utgangen av 2002. Med bakgrunn i begrensede muligheter med Jass og ønske om å knytte saksbehandlingssystemet til intranettet, er det igangsatt et arbeid med å utrede overgangen til Noark 4 standarden, som gir muligheten for et fullstendig elektronisk arkiv.

Arkivloven setter krav til alle etater om å utarbeide en arkivplan. Arkivplanen er en samlet oversikt over arkivdanning og bevaring. Foruten selve produksjonen av arkivalier vil den gjelde ordningen av arkivet, oppbevaringen i aktuelt arkiv, bortsetningsarkiv og fjernarkiv, arkivbegrensning, kassasjon og avlevert arkiv. I tillegg skal arkivplanen ha en oversikt over alle planer og utredninger som Sametinget har produsert. Sametinget har ikke laget en arkivplan på grunn av manglende kapasitet på arkivet. Av samme grunn må mange pålagte og nødvendige arbeidsoppgaver utsettes, så som utarbeidelse av kassasjonsregler som må sees i sammenheng med arkivnøkkel, avleveringsplanen og arbeidet med arkivplanen og avlevering av arkivmateriale fra underliggende råd og distriktskontorer.

3.4 Barnehage, opplæring og forskning

3.4.1 Barnehager

Arbeidet har i stor grad vært konsentrert om kvalitetssatsing og etablering av nettverk for samiske barnehager over hele landet. Ved årsskiftet overtok Sametinget forvaltning av det særskilte tilskuddet til samiske barnehager, og kr 5 997 000 er fordelt på 45 samiske barnehager eller avdelinger. Tilskuddet skal gå til å dekke merutgiftene med å formidle samisk språk og kultur i barnehagene.

Sametinget har startet et nettverk for veiledere for samiske barnehager innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og et nettverk for styreere i samiske barnehager utenfor dette forvaltningsområdet. Det er også tatt initiativ til at kommunene i det sørsamiske språkområdet danner et nettverk.

I år har man prioritert å komme i dialog med barnehager og barnehageeiere. Sametinget har besøkt 17 samiske barnehager i og utenfor forvaltningsområdet. Her gir Sametinget råd og veiledning til ansatte om

pedagogisk materiell, samisk innhold i barnehager, samtidig som vi får tilbakemeldinger og ideer på satsingsområder. I forbindelse med oppbygging av nettverk og kontakt mellom Sametinget, barnehageeiere og fagfolk er det utgitt et faglig tidsskrift, "Stullán". Tidsskriftet inneholder stoff på tre samiske språk og er planlagt utgitt et par ganger i året.

I strategisk plan for barnehager for perioden 2002 – 2005 er det gjort prioriteringer av satsingsområder og læremiddelutvikling. Det er vedtatt nye retningslinjer for det særskilte tilskuddet til samiske barnehager.

Den årlige Barnehagekonferansen for samiske barnehager ble avholdt i Kautokeino i oktober og samlet ca. 130 deltakere.

3.4.2 Opplæring

Intensjonene i opplæringsloven blir ikke oppfylt i alle sammenhenger. Dette er bakgrunnen for at Sametinget har gjennomført en utredning om samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I utredningen er det kartlagt hvilke problemer elever i grunn- og videregående skole har med å få opplæring som de etter opplæringsloven har rett til. Utredningen er sendt på høring og vil bli behandlet i 2002.

Som følge av at samiske elever i enkelte tilfeller ikke får den opplæringen som de har rett til kontaktes Sametinget, som oftest av foreldrene, men også av kommuner som har fått forespørsel om gi samisk opplæring. Blant annet har Sametinget sett på ulike muligheter for å gi en god samisk opplæring for samiske barn i Oslo kommune. Det er tilbudt faglig og økonomisk støtte for å etablere en modell for både barnehage- og grunnskoleopplæring i kommunen. Ved skolestart høsten 2001 var det ikke satt i gang et tilbud om samisk opplæring, slik planen var. Sametinget har tatt initiativ overfor kommunen med sikte på å finne en løsning snarest og innen skolestart i 2002.

Høsten 2001 kom det et ønske om opplæring i sørsamisk som førstespråk i grunnskolen i elevenes hjemkommune. Etter et samarbeid mellom den aktuelle kommunen, Sameskolen for Midt-Norge, Statens utdanningskontor i Nordland og Sametinget har man kommet frem til en løsning slik at elevene får den opplæringen i samisk som de har rett til.

Sametinget har fått ferdig kartleggingsprøver i lesing for elever med samisk som førstespråk. Det foreligger prøver for 2., 3., 5., 7. og 9. klasse samt idéhefte for læreren.

Innenfor videregående opplæring har Sametinget utarbeidet og vedtatt en læreplan for lærlinger i reindriftsfaget. Arbeidet med veiledning for bedriftene er igangsatt.

Det er delt ut ca. 500 stipend til samisk ungdom som har valgt samisk som fag i videregående opplæring. Stipendet er ment som en motivasjon for samiske elever på videregående nivå til å velge samisk, da tendensen har vært at denne gruppen ikke velger samisk som fag. Tendensen kommer frem i evaluering av samisk videregående opplæring som er foretatt av NIBR, Nordisk Samisk Institutt og Agenda Utredning og Utvikling AS på oppdrag for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. I evalueringen er det pekt på mange uheldige konsekvenser for samiske fag etter Reform -94. Oppfølging av evalueringen er i 2002 overført til Sametinget fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Sign: _____/_____

Sametinget ble tildelt ekstra midler til pedagogisk utviklingsarbeid. Det har bidratt til at utviklingsarbeidet i tilknytning til L97S er videreført. Dette gjelder blant annet prosjektene kvalitet i matematikkopplæring (KIM) i samarbeid med Samisk høyskole og samisk begynneropplæring. Sametinget har også støttet et språkrevitaliseringsprosjekt på barnehagenivå i det sørsamiske området.

Sametinget har sammen med Voksenopplæringsinstituttet og Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet arbeidet med å få etablert et samarbeid om voksenopplæring og læremiddelutvikling for voksne samer. Sametinget har også satt i gang et utviklingsprosjekt i samhandling med Statens utdanningskontor i Finnmark og Samisk høyskole, samt støttet læremiddelprosjekter for voksne i lule- og sørsamisk.

3.4.3 Det spesialpedagogiske arbeidet

Det er utarbeidet en plan for spesialpedagogisk kompetanseheving som går fram til sommeren 2003. Arbeidsformen er etterutdanningsprosjekt med utgangspunkt i de problemstillingene som førskolelærere og lærere arbeider med til daglig. Etterutdanningsprosjektene kan utvides til videreutdanning i spesialpedagogikk. Her samarbeider man med Samisk spesialpedagogisk støtte og Samisk høyskole. 5 skoler og 2 barnehager har satt i gang etterutdanningsprosjekter. Det er etablert et faglig nettverk av veiledere, men det kan se ut til at det er nødvendig å gå sterkere inn i utvikling av kompetanse innen prosjektutvikling og innovasjon i dette arbeidet.

Sametinget har i 2001 tildelt videreutdanningsstipend i spesialpedagogikk og rehabiliteringsfag og lyst ut FoU-midler til spesialpedagogiske utviklingsprosjekt. Det er utarbeidet retningslinjer for tildeling av midlene.

Sametinget har deltatt i fagteamet for Samtak, det nasjonale kompetansehevingsprogrammet for den pedagogiske psykologiske tjenesten. Fagteamets oppgaver har vært å gi råd til Statens utdanningskontor i utvikling av program for samlingene i Troms og Finnmark. På denne måten har Sametinget blitt en del av det spesialpedagogiske nettverket både lokalt, regionalt og nasjonalt.

3.4.4 IKT, læremidler og bokproduksjon

Det er nedlagt mye arbeid i å få Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet til å rette fokus på IKT i samisk utdanning. Det har vært en stor satsing på IKT i skolen på nasjonalt nivå, men den samiske skolen er blitt hengende etter mht. både digitale læremidler og annet utviklingsarbeid innenfor informasjonsteknologi. I år er ett nettbasert læremiddel ferdigstilt og 4 IKT - læremiddelprosjekter er påbegynt.

Sametinget har i samarbeid med Læringscenteret igangsatt arbeid med å etablere et samisk læringsnett (ILH). Nettstedet skal være en møteplass med skolefaglig innhold for de samiske barnehagene, skolene og foreldrene.

Fordeling av kr 14 000 000 til samisk læremiddelutvikling ble foretatt på bakgrunn av innkomne søknader etter en utlysning av midlene. Det kom inn søknader for vel kr 60 000 000. Ved Stortingets behandling av statsbudsjettets kap 206 post 50 ble budsjettforslaget redusert med kr 2 000 000 i forhold til forslaget fremmet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. I tildelingsbrevet ble det gitt tilsagnsfullmakt

Sign: _____/_____

for å benytte inntil kr 3 000 000 av 2002-budsjettet for å gjøre avtaler med forlagene om produksjonsstøtte. I alt ble det satt i gang ca 50 nye læremiddelprosjekter, og det er blitt ferdigstilt til sammen ca. 40 læremidler på nord-, lule- og sørsamisk.

Sametinget tok i 2000 initiativ til en helhetlig evaluering av samisk bokproduksjon. Formålet med evalueringen var å se på om retningslinjene fra 1997 har bidratt til økt samisk bokproduksjon, spesielt utgivelser av samiske læremidler og eventuelt forslag til endringer i forhold til dagens ordninger. Det er foretatt en helhetlig gjennomgang av den samiske bokproduksjon, herunder Sametingets ansvar, rolle og oppgaver.

3.5 Miljø- og kulturminnevern

Sametingets arbeid med miljø – og kulturminnevernsspørsmål innebærer å bidra til at den miljømessige kulturarven blir vernet, dokumentert og vedlikeholdt på en best mulig måte. Sametinget er delegert myndighet og pålagt å forestå forvaltningen av samiske kulturminner²⁸, og ivaretar kulturminnehensyn i plan- og byggesaker²⁹. Sametinget gir høringsuttalelser til statlige verneplaner, fylkesplaner, kommunale arealplaner, reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og enkeltsøknader, og til konsekvensutredninger. I tillegg driver en veiledning i planspørsmål overfor kommunene, og har innsigelsesmyndighet overfor kommunenes arealplaner, reguleringsplaner og bebyggelsesplaner.

Det samiske kulturminnevernet er en del av den helhetlige miljøforvaltningen. En god faglig kontakt med Miljøverndepartementet og Riksantikvaren er av vesentlig betydning i dette arbeidet. Sametinget har deltatt i samarbeidsfora som Riksantikvarens faglige kontaktutvalg og på Kulturminnekonferansen 2001.

Det har i år 2001 vært god kontakt og samarbeid med de ulike fylkeskommuner og Fylkesmenn fra Hedmark i sør til Finnmark i nord. Kontakten mellom Sametinget og fylkeskommunens kulturetater i Hedmark, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag er funksjonell og godt. Det har vært en positiv kontakt med Hedmark fylkeskommune om arbeidet med en verneplan for kulturminner og kulturmiljø for fylket. I forbindelse med konsekvensutredningen om planene for Lødøljautbyggingen har det vært et godt samarbeid med Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Kontakten mellom Sametinget og kulturvernetatene i Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner har i 2001 vært godt. Det har vært kontakt gjennom kulturlandskapsgrupper og arealplanfora. Erfaringene fra disse møtene viser at det fremdeles er et behov for kommuner og tiltakshavere å møte statlige sektormyndigheter for å kunne drøfte planer i dette forumet. En kan da få ryddet opp i formelle feil og unøyaktigheter før man sender saken på offentlig ettersyn, og unødige innsigelser kan unngås. I tillegg er det et utstrakt samarbeid mellom Sametinget og fylkeskommunene på saksbehandlernivå, der fellesbefaringer har vært et sentralt tema.

3.5.1 Areal saker

Det har funnet sted en økning i antall areal saker fra 2000 til 2001. Økningen har skjedd i forhold til alle fylker fra Hedmark i sør til Finnmark i nord. I Nordland fylke har økningen vært på 48 % i forhold til 2000, en økning i saksmengden fra 245 saker i 2000 til 362 i 2001. I Troms fylke har antallet økt med 262

²⁸ i henhold til Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner

²⁹ etter Lov av 14. juni 1985 nr. 77 plan- og bygningsloven

nye saker i 2001 i forhold til året før, d.v.s. en økning på 43 %. I Finnmark har økningen vært på 172 saker, noe som tilsvarer hele 49 %. Særlig stor har økningen vært i kommune- og kommunedelplaner, reguleringsplaner, dispensasjons- og fradelingsaker og skogsveier. Disse sakstypene krever mye forarbeid og oppfølging, og i 2001 har det vært stor møtevirksomhet knyttet spesielt til kommuneplanene. Sametinget har også fått inn fem nye meldinger om vindkraftverk i Finnmark fylke. Konsekvensen av økende saksmengde er at størsteparten av tiden må brukes til den løpende saksbehandling og det blir mindre tid til å utføre andre arbeidsoppgaver innenfor miljø- og kulturvernfeltet. utfordringene er å få ned saksmengden. Dette kan gjøres med bedre kommunal planlegging, for eksempel gjennom arealdelen til kommuneplaner.

Sametinget har hatt møter med Fylkesmannen i Nordland og berørte departementer for å få til en god prosess i forbindelse med verneplanarbeidet for Tysfjord – Hellemo - området. I samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark gjennomførte Sametinget et forprosjekt for å dokumentere hva som finnes av automatisk fredede kulturminner i det foreslåtte nasjonalparkområdet på Varanger-halvøya. Det ble til sammen registrert 129 kulturminner på 48 lokaliteter på Varanger-halvøya, og majoriteten av disse kan knyttes til samisk kulturutøvelse.

Sametinget har deltatt i rådgivende gruppe i arbeidet med supplering av verneplan for vassdrag, som skjer i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat. I overensstemmelse med de øvrige aktørene er en kommet til enighet om at Sametinget skal gjøre et delprosjekt for vurdering av samiske interesser i arbeidet med supplering av verneplan for vassdrag og omlegging av Samla plan.

Ved utgangen av august 2001 avsluttet de kulturminnefaglige undersøkelsene i forbindelse med forsvarets planer om sammenbinding av skytefeltene Mauken og Blåtind. Undersøkelsene avdekket omfattende samisk bruk av Mauken - Blåtind i indre Troms. 214 samiske kulturminner og flere unike samiske kulturmiljø er funnet i forbindelse med kulturhistoriske utredninger foretatt av Sametinget. Kildene og de registrerte kulturminnene viser til ulike perioder for reindrift fra 1500-tallet og frem til i dag. Utredningene viser at en rekke kulturminner allerede er ødelagt som følge av Forsvarets øvinger i området. Andre står i fare for å bli ødelagt som følge av planene om utvidelse og sammenbinding av skytefeltene Mauken og Blåtind.

Skoltebyen kulturmiljø ble fredet ved kongelig resolusjon 22. september 2000. Sametinget har forvaltningsansvaret for området, og driver årlig skjøtsel av området i samarbeid med fylkesmannen i Finnmark. I 2001 startet Sametinget arbeidet med en helhetlig forvaltningsplan for området. Som en innledende fase til prosjektarbeidet ble det i sommer foretatt intervjuer og arkeologiske undersøkelser. Undersøkelsene frambrakte mer enn 30 nye registrerte kulturminner. Tidligere er det registrert 66 kulturminner i Skoltebyen. Kulturminnene gir et sammensatt bilde av ressursbruk, bosetting og religionsutøvelse i Skoltebyen før vår tid, og danner en viktig referanseramme for utviklingen av kunnskap om østsamisk eller skoltksamisk kulturhistorie. Prosjektet for utarbeidelse av forvaltningsplanen har lagt opp til en bred deltakelse fra organisasjoner og andre berørte interesser i Neiden gjennom en referansegruppe, samt lokal deltakelse i feltarbeidet.

Sign: _____/_____

Fra 1. september 2001 overtok Sametinget det formelle og samordnende forvaltningsansvar for Ceavccageadgi- Mortensnes kulturminneområde. Det utarbeides en forvaltningsplan for området i nært samarbeid med Várjját Sámi Musea/Varanger samiske museum.

I juli 2001 ble Sametinget varslet om funn av et stort felt med hellemalerier på Ruksesbákti i Cuoppogieddi i Porsanger kommune. Hellemalerier er malt direkte på berget med en rød farge, og figurene fremstiller både mennesker, geometriske figurer og dyr i form av en rein. Hellemaleriene er vanskelig å datere, men er antatt å være fra rundt 1800-1500 år f. Kr., en tidsperiode som leder fram til de historisk kjente samiske kulturtrekkene. Hellemaleriene er en svært sårbar kulturminnetype som kan skades ved økt ukontrollert ferdsel i området. I forbindelse med funnet av hellemalerifeltet avholdt Sametinget 24. august 2001 et fellesmøte i Billefjord med grunneier, Kolvik og omegn bygdelag, Porsanger kommune, Finnmark fylkeskommune, Tromsø Museum og Riksantikvaren, og 25. august 2001 arrangerte Kolvik og Omegn bygdelag et seminar om den samiske forhistorien i området i samarbeid med Sametinget.

3.5.2 Sametingets arbeid med Lokal Agenda 21

Det tre-årige prosjektsamarbeid med Miljøverndepartementet innenfor rammen av lokal Agenda 21 ble avsluttet i år. Prosjektet har hatt et stort aktivitetsnivå og har fått en positiv mottakelse. Prosjektet er evaluert av Norsk Institutt for by- og regionsforskning i Alta. Sametingets overordnede målsetting med lokal Agenda 21 arbeidet er å bidra til å realisere en miljøvennlig praksis i det samiske samfunnet gjennom å synliggjøre og understøtte handlingsalternativer som peker i bærekraftig retning. I den forbindelse er det sentralt å kommunisere samiske livsanskuelser, forståelser og behov overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter slik at de for sin del følger opp utfordringene i kap. 26 i Agenda 21 med hensyn til den samiske befolkningen. Målet om en bærekraftig utvikling krever en oppfølging av utfordringene i kap. 26 i Agenda 21 for å oppfylle de mål som der er nevnt angående urfolk. Sametinget lanserte derfor i 2001 et arbeid med Urfolk Agenda 21.

I samarbeid med Nordisk Samisk Institutt arrangerte Sametinget et seminar med tittelen "Samiske landskap og Agenda 21: Kultur, næring, miljøvern og demokrati" i Karasjøk 6. – 7. november 2001. Seminaret var en del av et forskningsprosjekt om areal- og ressursforvaltning ved Nordisk Samisk Institutt, og en del av Sametingets Lokal Agenda 21-prosjektet. Målsettinga for seminaret var å presentere ulike utfordringer knyttet til areal- og ressursforvaltning i samiske bruks- og bosetningsområder, og deltakelsen var stor.

3.5.3 Verne- og forvaltningsplan for samiske bygninger

Det treårige prosjektet "Verne- og forvaltningsplan for samiske bygninger" var et sentralt arbeidsfelt for Sametinget i 2001. Formålet med prosjektet er å etablere en forvaltningsordning for Sametinget, slik at en skal få tatt vare på fredede og verneverdige samiske bygninger. Mens 2000 gikk med til et omfattende feltarbeid i det sørsamiske området, har feltsesongen i 2001 vært konsentrert til samiske områder i Nordland og i deler av Troms. Til sammen har det i disse områdene vært besøkt 68 lokaliteter hvor det finnes eldre bygningsmiljøer knyttet til samisk historie. I forbindelse med feltarbeidet ble lokalbefolkningen og huseierne invitert til lokale temamøter om samisk bygningsvern. Arbeidet er ytterligere styrket med at Sametinget har fått på plass en egen permanent bygningsvernstilling.

3.5.4 Museum

Sametinget har i 2001 arbeidet med styrking og overtakelse av forvaltningsansvaret for de samiske museene fra 2002. Sametinget har hatt en konstruktiv dialog med Kulturdepartementet, Norsk Museumsutvikling og Samisk Museumslag på dette området. Det er kommet flere henvendelser fra samiske museer, som ønsker tilknytning til Sametinget som forvaltningsorgan, utover de som allerede deltok i utredningsprosessen i forhold til de samiske museene i 2000. Det har også vært gjennomført samtaler med kommuner og fylkeskommuner om prosessen.

Sametinget har arbeidet for å få realisert Østsamisk museum som samisk nasjonalt tusenårssted. 5. juni 2001 ble det i regi av Kulturdepartementet avholdt et møte i Neiden, der det ble gjort en del avklaringer i forhold til bygging og drift av et framtidig Østsamisk museum fra 2002. Statsbygg vil være ansvarlig for bygging, mens Sametinget vil være hovedansvarlig for drift.

3.5.5 Fordeling av tilskuddsmidler til samiske kulturminneverntiltak

Sametinget har ansvar for fordeling og utbetaling av de årlige tilskuddsmidlene til samiske kulturminneprosjekter. Tilskudd gis til tiltak som skal ivareta de overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med de samiske kulturminner og kulturmiljøer, samt samisk bygningsvern. For 2001 utgjorde tilskuddsrammen kr 1 089 000, hvorav kr 1 000 000 til samisk kulturminnevern fra Riksantikvarens budsjett 2001 og kr. 89 000 overført fra tilskuddsmidler 2000. Det kom inn 59 søknader med en total søknadssum på hele kr 4 358 000. Til sammenlikning utgjorde tilskuddsrammen kr 1 014 000 i år 2000, og det kom inn 39 søknader med total søknadssum på kr 1 880 075. Interessen for å søke på tilskudd til samisk kulturminnevern ser dermed ut til å øke betraktelig fra år til år, noe som er svært gledelig. Forutsetningen er at rammen for å gi tilskudd må økes betraktelig.

3.6 Kultur og næring

Sametinget hadde samisk kultur og samiske næringer som ett av tre hovedmål for 2001, og dette har vært et generelt mål for Sametingets virksomhet fra starten av. Det gjelder derfor å styrke og ivareta det næringslivet som danner det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet og utvikle gode strategier for en bærekraftig utvikling i det samiske samfunnet. Forholdene må legges til rette for et samfunn med et bredt spekter av tilbud, varer og tjenester innenfor alle sektorer, slik at det skal bli attraktivt å bosette seg i de samiske områdene .

Økende interesse for samisk kultur og uttrykksformer kan gi økt bo- og sysselsetting i de samiske områdene. En levende kultur vil kunne virke tiltrekkende for næringsetableringer i samiske lokalsamfunn og en sterkere kobling mellom kultur og næring kan ha positiv effekt. En sentral utfordring er å styrke næringsutviklingen samtidig som man ivaretar og videreutvikler den samiske kulturen.

Det overordnede målet er å skape sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og et allsidig nærings- og samfunnsliv. En helhetlig næringspolitikk skal både gi muligheter for næringskombinasjoner, småskaladrift og eneyrketilpasninger. Sysselsettings- og livsgrunnlaget for samiske lokalsamfunn er primærnæringer som fiske, jordbruk, reindrift, høsting av utmarksressurser i tillegg til privat tjenesteyting og offentlig service. Samiske bygdesamfunn med en slik tilpasning danner sammenhengende nettverk av

sosiale og kulturelle relasjoner som samlet sett danner grunnlaget for det samiske samfunnet. Rike naturressurser i de samiske områdene utgjør et komparativt fortrinn som kan utnyttes sterkere i næringsutvikling og verdiskaping. Uavklarte rettighets- og forvaltningsforhold, institusjonelle begrensninger, kryssende brukerinteresser, svakt kapitalgrunnlag, manglende kompetanse og begrensede markedsforhold er sider som er relevante hindringer for en generell positiv næringsutvikling.

Det stadig økende presset på Sametingets virkemidler gjør at det ligger en stor utfordring i å prioritere virkemidlene på en måte som fremmer lokal utvikling. Sametinget ser behov for en evaluering av ulike støtteordningene slik at ordningene stimulerer til en utvikling som fremmer likestilling i det samiske samfunnet.

3.6.1 Samisk kulturfond

Målsettingene i 2001 for Samisk kulturfond var å samordne samisk kulturtilbud, tilrettelegge for likeverdige tilbud og aktiviteter i de ulike regionene, skape gode oppvekstvilkår for samiske barn og unge og utvikle deres samiske identitet. Barns og unges oppvekstvilkår har stor betydning for Sametinget og gjennom tildelingen av midler fra kulturfondet har man satsset på å styrke barns og unges oppvekstvilkår, både når det gjelder litteratur, skrivekurs og samisk-språklige publikasjoner for barn og unge. Støtten som er tildelt barn og unge inneholder utgivelse av en ungdomsbok på nordsamisk, 3 utgivelser av lulesamiske skjønnlitterære barne- og ungdomsbøker, skrivekurs for ungdom under Riddu Riđđu-festivalen, barne- og ungdomsteaterprosjekter, seminarer og utgivelse av ungdomsmagasinet Š.

Det ble arrangert en ungdomskonferanse i 2001 som en oppfølging av Sametingets Barne- og ungdomsplan. Konferansen samlet rundt 70 deltakere og temaene var rasisme, intoleranse, ungdom og politisk innflytelse. Denne ungdomskonferansen skal arrangeres årlig. Sametingets Ungdomspolitiske utvalg deltok i gjennomføringen av konferansen i 2001. Ungdomspolitisk utvalg er vedtatt videreført med 5 medlemmer og et utvidet mandat. Det ble i 2001 avsatt kr 100 000 til prosjektet Dájmalsj máná, men prosjektet ble ikke gjennomført. Grunnen til dette er at det var vanskelig å finne skoler eller andre samarbeidspartnere i det geografisk valgte satsingsområdet. Det er videre bevilget støtte til et prosjekt om ung samisk identitet i byen og til ulike arrangementer for barn og unge i byene.

Ungdomsmagasinet Š fikk et tilskudd for 2001 som lå på samme nivå som i 2000, dvs. 2 utgivelser i året. Det er behov for å styrke ikke bare utgivelsen av Š, men også de øvrige magasinene Leavedolgi (barneblad) og Gába (kvinnemagasin). Alle disse magasinene har vært finansiert med prosjektmidler og kulturfondet har vært hovedfinansieringskilden.

Når det gjelder samisk litteratur generelt, så kom det heller ikke i 2001 inn søknader om utgivelse av skjønnlitteratur på sørsamisk. Dette er bekymringsfullt og det bør vurderes å sette inn ekstraordinære virkemidler for å stimulere til slike utgivelser, spesielt av barne- og ungdomsbøker. Hva angår den lulesamiske bokproduksjonen, synes det å være et problem at det mangler språkkyndige personer til arbeidet med språkarbeid, språkgranskning, korrekturlesning osv.

Samisk spesialbibliotek arrangerte i samarbeid med Fylkesbiblioteket i Finnmark et seminar om samisk litteratur 26. – 27. september 2001. Det var svært stor interesse for seminaret. Under seminaret ble det

avdekket et stort behov for informasjon og kunnskap om emnet. Sametinget tar derfor sikte på å styrke opplysnings- og veiledningsarbeidet knyttet til samisk litteratur og bibliotek tjenester.

Det ble gitt et tilskudd på kr 250 000 til innkjøp av kunst. I tillegg ble det gitt tilskudd til samiske kunstnere for utsmykningsoppdrag i offentlige samiske institusjoner, ivaretagelse av Savios kunstsamling, utstillinger, seminarer og kunstkataloger. Sametinget er også deleier i kunstsamlingen til Sámi Vuorká Davvirat. Et prøveprosjekt om ivaretagelse og formidling av kunsten i samlingen ble avsluttet i april 2001. Det ble likevel bevilget kr 134 500 for videreføring av prosjektet ut 2001.

Tilskuddsbeløpet til musikk ble fordelt med en halvpart til CD-utgivelser, både av joik og ulike sjangre. Den andre halvdel av tilskuddsbeløpet ble gitt til ulike musikkfestivaler, konserter og andre musikktiltak. På grunn av manglende midler, måtte mange prosjekter utsettes til 2002. Musikk i Finnmark søkte om støtte til etablering av Samisk musikkformidling, som er en forsøksordning som har som mål å styrke og utvikle samisk musikk. Denne forsøksordningen måtte utsettes. Det er blitt tatt initiativ til innsamling av tradisjonelle joiker, sanger og salmer i Sør-Troms og i det lulesamiske området. I det lulesamiske området har arbeidet kommet i gang og man har en dialog med Várdobáiki med tanke på innsamling i Nordre-Nordland/Sør-Troms.

I teatersammenheng er det lagt vekt på støtte til scenekunst som har hatt barn og unge som brukere og målgruppe, i tillegg har amatørteatervirksomhet og sørsamisk teater vært prioritert. Det er gitt støtte til ungdomsamørteaterlag slik at de har kunnet delta i nordiske og internasjonale teaterprosjekter for ungdom. Videre er et toårig-prosjekt, som skal avdekke organisering og tilrettelegging av scenekunsttilbudet for den sørsamiske befolkningen, videreført i 2001. Prosjektet skal avsluttes medio 2002.

Andre tiltak som har fått støtte er bl.a. film, utstillinger, kulturminneprosjekter og festivaler. I tillegg har også ulike seminarer, tema utstillinger, dokumentasjonsprosjekter m.v. fått støtte. Det må spesielt nevnes at samisk film har hatt en økning i aktiviteten i de siste årene. Antall søknader om støtte har økt betraktelig.

Målsettingen for samisk forlagsdrift er at det skal utgis flest mulig samiske bøker og til best mulig kvalitet for å styrke og utvikle det samiske språket, den samiske kulturen og identiteten. Dette gjelder også oversettelse av faglitteratur til samisk. Det er derfor nødvendig å bygge opp en stabil forlagsbransje i de samiske områdene som kan ta på seg disse oppgavene.

Sametinget vedtok i 1997 å gjennomføre en evaluering av ordningen etter 3 år og i 2001 ble evalueringen gjennomført. Evalueringen av bokproduksjonen behandles i Sametingets plenum i februar 2002.

Formålet med støtte til samiske kulturorganisasjoner er å utvikle samisk kultur og identitet og bidra til blant annet et rikt, variert og aktivt samisk kulturliv. Det er også et mål å sikre støtten til samiske kulturorganisasjoner som rekrutterer samisk ungdom. De økonomiske rammebetingelsene for samiske kulturorganisasjoner skal sikres og utvikles. Fordelingen av driftsstøtte til samiske kulturorganisasjoner foretas av Sametinget direkte til den enkelte organisasjon. Det har vært en øking på kr 60 000 i rammen over post 52.3 til samiske kulturhus og institusjoner. Dette gikk i sin helhet til Ája samisk senter, Kåfjord, jf. tabell 6.

Sign: _____/_____

Sametingets mål i festivalsammenheng er å ivareta og heve interessen for samisk kultur. Tinget har ønsket å bidra til å skape møtesteder for urfolkskunstnere og artister, publikum og ungdom, samt å gjøre andre urfolk kjent med samisk kultur. Prosjektstøtte til festivalene har tidligere vært gitt etter søknad. Fra 2001 opprettet Sametinget en egen budsjettpost, post 52.5, til faste festivaler. Støtten gis i form av et direkte grunntilskudd for å oppnå kontinuitet i festivalene og samtidig gi større forutsigbarhet. Formålet med grunntilskuddet er å bidra til å stimulere og utvikle samiske kunstneriske uttrykk og sikre og opprettholde arenaer og scener for formidling av samiske kulturuttrykk. To festivaler kom i 2001 med under ordningen: Riddu Riđđu Festivála i Kåfjord med kr 350 000 og Samisk Musikkfestival i Kautokeino med kr 350 000. Andre festivaler fikk støtte på til sammen kr 225 000.

Samisk idrett er nært knyttet til identitet og tilhørighet, og må derfor ses i sammenheng med grunnleggende sosiale og kulturelle normer og verdier i samfunnet. Gjennom støtteordningen vil man styrke barns og ungdoms deltakelse i samisk idrett. Sametinget avsatte kr 500 000 over egen budsjettpost 52.6 til samisk idrett i 2001. Hele beløpet ble tildelt Sámiid Valáštallan Lihttu-Norga (SVL-N). Behovet for midler innenfor dette feltet er stort. I tillegg til denne bevilgningen ble det i 2001 bevilget kr 100 000 i støtte fra Samisk kulturfond til avvikling av fotballandskampen Kaalalit Nunat – Sápmi som ble spilt i Odense i juli.

3.6.2 Samisk utviklingsfond

Sametinget ønsker i sin virkemiddelbruk å inngå samarbeid med relevante lokale og regionale finansieringsaktører. På den måten oppnår man en sterkere og bedre samordning av tiltakene som igjen fører til at man lettere oppnår felles mål og tiltak for regional næringsutvikling. Det er imidlertid like viktig at Samisk utviklingsfond har en klar profil som en selvstendig virkemiddelaktør med et definert mål for samisk næringsutvikling. Bevilgningene til utviklingsfondet er blitt mindre sammenlignet med foregående år. I 1999 ble det avsatt kr 20 100 000 til fondet, mens det for 2001 er avsatt kr 18 130 000. Tilskudd til kvinner er gått opp med 4% fra 2000 til 2001 og dette er en positiv utvikling, om enn svært marginal.

Sametinget vedtok i sak 18/01 en egen reindriftspolitik: "Overordnet målsetning for Sametingets reindriftspolitik er å oppnå en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift, slik at denne særegne samiske næringen, livsformen og kulturbæreren sikres, utvikles og styrkes."

Reindriftspolitikken omfatter sikring av reindriftens rettsgrunnlag, styrking av reindriftens selvstyre, tilrettelegging for kvinners deltagelse i reindriften, sikring av reinbeitearealene, tilpasning av reintall til beiteressursene, bedre balanse mellom rovdyrbestanden og reindriften, økte muligheter til feltslaktning, økt verdiskapning og tilrettelegging for næringskombinasjoner. Det er etablert et eget verdiskapningsprogram for reindriftsnæringen, der Sametinget deltar i styringsgruppen. I forbindelse med forhandlingene om ny reindriftsavtale for 2002 - 2003, har Sametinget i sitt innspill til avtalepartene fokusert på forhold av betydning for den kulturelle bærekraft i reindriftsnæringen. Dette gjelder bl.a. forslag om:

- forenkling av - og mer forutsigbare produksjonstilskuddsordninger
- økte overføringer til reindriftsfamiliene på grunn av en vanskelig økonomisk situasjon i næringen
- midler over reindriftsavtalen til realisering av duodjiprogrammet
- sikring av planmessig rekruttering til næringen i en situasjon med ressursknapphet
- samt forslag til forenkling av dokumentasjonen av slakteuttak i forbindelse med tilskudd over reindriftsavtalen.

Sign: _____/_____

Spesielt viktig for reindriftsbefolkningen er tiltak for utvikling av duodji som næring.

Når det gjelder driftsstøtten til næringskombinasjoner er formålet å sikre sysselsettingen og inntektsgrunnlaget for de som driver med næringskombinasjoner. Det har vært et mål å utvikle nye kombinasjoner i tillegg til primærnæringene. Norsk Institutt for By- og regionforskning (NIBR) la i september 2001 frem en rapport om driftsstøtten til næringskombinasjoner. Rapporten ble sendt ut på høring, og flere høringsinstanser kom med forslag til endringer.

Tildelingen til næringskombinasjoner har økt med over kr 1 000 000 i forhold til 2000. Det kan forventes en økning på ytterligere kr 1 000 000 i 2002, som utgjør kr 8 000 000 årlig driftsstøtte til næringskombinasjoner. Bevilgningene til Samisk utviklingsfond er redusert fra kr 20 100 000 i 1999 til kr 18 130 000 i 2001. Dette har ført til reduksjon av fondets finansieringsandel. I tillegg har de fleste kommuner måttet utvikle kommunale næringsfond som følge av reduserte bevilgninger fra Kommunaldepartementet. Dette vil medføre større press på de virkemidlene som Samisk utviklingsfond har. Det er derfor nødvendig å sette en grense for hvor store ressurser som skal settes av til driftstøtteordningen.

Før utviklingsprogrammet for duodji settes i verk, må det være fullfinansiert. Dette har sammenheng med at flere av tiltakene vil måtte gå over flere år, og det er nødvendig at tiltakene er finansiert i hele programperioden.

Det er viktig å få etablert en nær dialog med støttemottakerne, slik at støttemottakerne arbeider med et begrunnet behov for midler til ulike tiltak. Koordinerte innspill fra organisasjonene må danne grunnlaget for Sametingets egen budsjettprosess. Derfor må det etableres et system hvor virksomhetsplaner og stipulerte behov for tiltaksstøtte fremlegges i rimelig tid før de årlige tildelingene finner sted. Det er også viktig å fordele støtten slik at den kommer alle samiske regioner til gode der det drives duodjivirksomhet.

Formålet er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger sterk fokus på kompetanseheving, veiledning, produktutvikling, markedsføring og salg. Duodji skal gjøres til en levedyktig næring med kulturell, faglig og samfunnsmessig bærekraft. Ordningene innen duodjinæringen omfatter bl.a. investeringsstøtte til duodjilokaler, produksjonsutstyr, produktutviklingstilskudd, kompetanseutvikling og etablererstipend. I 2001 ble det bevilget kr 785 000 i fondsstøtte til duodjinæringen.

Sametinget har årlig satt av midler til duodjiorganisasjoner og institusjoner for å styrke det organisatoriske arbeidet innenfor sektoren. Støtten til duodjiorganisasjoner har til formål å bevare, utvikle og fremme duodji som kultur, fag og næring. Sametinget vedtok i sak 10/01 å sette i verk et utviklingsprogram for duodji. Programmet har en ramme på kr 35 000 000 og Sametinget har ikke egne ressurser til å finansiere programmet. Enkelte av tiltakene i programmet er med i Regionalt utviklingsprogram for Finnmark for 2002 - 2003. Samisk utviklingsfond har finansiert et markedsføringsprosjekt som har til hensikt å øke omsetningen for utvalgte duodjibedrifter gjennom Internett.

Når det gjelder opplæringskontor i duodji og formgivningsfag, har resultatet av tilskuddene til opplæringskontor ikke vært i samsvar med det som er intensjonen med tilskuddet. Antallet

Sign: _____/_____

lærlingkontrakter og aktiviteten ved kontorene er for liten til å forsvare opprettholdelse av disse. Øvrige tilskuddsmottakere har tilfredstillende drift, men rapportering om oppnådde resultater er ikke like god hos alle.

Sametinget vedtok Samisk jordbruksplan i sak 8/01. I vedtaket heter det at landbruket er helt sentralt som samisk næring og kulturbærer. Sametingets overordnede mål for jordbruk i samiske områder er å sikre stabil sysselsetting slik at man gjennom dette kan bevare og utvikle samisk språk og kultur. Sametinget har tre innsatsområder; inkorporering av samisk landbrukspolitisk sone i et nasjonalt landbruksperspektiv, verdiskapningsprogram for samisk jordbruk og tilpasning av Sametingets virkemiddelbruk innenfor jordbruket.

Landbruksdepartementet har igangsatt et verdiskapningsprogram for jordbruk. Sametinget har ikke hatt kapasitet til å utvikle et eget program for samiske områder. Sametinget har imidlertid finansiert et flerårig prosjekt som har som mål å øke verdiskapning på gårdsbruk. Det er utarbeidet et rekrutteringsopplegg for de som skal starte med småskalamatproduksjon i jordbruket og reindriften. I det samme prosjektet er det lagt opp til etablering av et prøvekjøkken for småskalamatprodusenter.

Sametinget har som mål å ivareta det samiske folks rett til fiske slik at man kan bevare og videreutvikle samisk språk, kultur og næring. Sametinget vil bidra til å innføre nærhets- og avhengighetsprinsippet i forvaltning og beskatning av maritime ressurser. Sametinget har vært med i en arbeidsgruppe om forvaltning av kongekrabbe som ble ledet av Fiskeridepartementet. Arbeidsgruppens innstilling vil bli sendt ut til høring i løpet av 1. kvartal 2002. Sametinget er representert med ett av i alt 11 medlemmer i Reguleringsrådet, som er et rådgivende organ for Fiskeridepartementet med hensyn til regulering og kvotefordeling av fisket for ulike fiskeslag mellom fartøygruppene. Det avholdes to møter i året som danner grunnlaget for fastsettelse av de årlige fiskeriforskriftene.

Ved nye tildelinger av matfisk-konsesjoner for laks og sjøørret vil fjordfiskerne «miste» sine lokale fiskeplasser. I denne sammenhengen har Sametinget påpekt at oppdrett av andre marine arter som skjell, torsk etc. vil båndlegge sjøarealer. Dette forsterker presset på sjøarealene i samiske fjordområder. Slik nærings- og samfunnsutviklingen har vært, og er, i samiske kyst- og fjordområder, ser Sametinget at oppdrettsnæringen under visse forutsetninger kan bli et viktig supplement for styrking av det materielle grunnlaget for videre samfunns- og næringsutvikling i samiske områder. Sametinget er tilfreds med at det er gitt to konsesjoner for laks og ørret til Musken i Tysfjord. Dette er med på styrke sysselsettingen og bosettingen i Musken.

Sametinget har foreslått at hvis det blir aktuelt å nedlegge eller flytte oppdrettsanlegg som følge av forslaget om nasjonale laksefjorder, skal staten yte full kompensasjon til eierne, og ny næringsvirksomhet må tilføres lokalsamfunnet.

Sametinget er tilfreds med at Kommunal- og regionaldepartementet har gitt tilsagn om tilskudd til et prosjekt for utvikling av innlandsfiske som kombinasjonsnæring i Kautokeino og Karasjok kommuner. For at man skal kunne lykkes med dette prosjektet er det en forutsetning at infrastrukturen, bl.a. mottaksstasjon, er på plass. Fiskemottaksstasjonen som er planlagt bygd i Karasjok hadde en

kostnadsramme på ca. kr 1 100 000 i 2000. Rammen er økt med kr 2 100 000 til ca. kr 3 200 000. Det er søkt om tilleggsfinansiering fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og Sametinget.

Sametinget deltok på Kvinner Viser Vei messen i Stavanger med 14 deltakerne fra hele Sápmi. Målet med deltakelsen var å informere om samiske forhold og Sametinget med spesiell vekt på å synliggjøre samiske kvinner som hovedsatsingsområde i Sametingets virksomhet. Det ble vist ungdomsteater, samisk håndverk og design, grønlandsk maskedans, reiseliv og mattradisjoner. Vi besøkte en barnehage og flere grunnskoler med våre forestillinger og hadde også enkelttimer om samisk kultur.

Sametinget fikk i 2000 midler for to år til å arbeide med næringsutvikling i Indre Finnmark i forbindelse med forankring av Omstillingsprogrammet i Indre Finnmark i det ordinære virkemiddelapparatet. Spesielt har arbeidet i 2001 konsentrert seg om Sametingsplanen, oppfølging av regionale utviklingsprogrammer (RUP) i Finnmark og Troms, duodjiprogrammet, verdiskapingsprogrammet i jordbruket, jordbruksplanen og virkemiddelbruken.

RUP bidrar til bedre samarbeid mellom regionale utviklingsaktører. Arbeidet med innlandsfiskeprosjektet er et resultat av dette samarbeidet. I 2001 er det utarbeidet nye toårige regionale utviklingsprogrammer. Når det gjelder virkemiddelbruken i Sametinget la Agderforskning fram rapporten "Mellom kultur og næring" i 2001. Næringsseksjonen skal legge fram en melding om problemstillingen for Sametingets plenum i september 2002.

Sametinget deltar i programmene Interreg IIIA Nord (Delprogrammet Sápmi) og Interreg IIIA Sverige-Norge (Delprogrammet Áarjelsaemien Dájve). Programarbeidet ble betydelig forsinket ved at programmene ikke ble godkjent før i desember 2001. Begge programmene var operative ved inngangen til 2002.

Tap forårsaket av rovvilt er fortsatt et stort problem ikke bare i reindriftsnæringen, men også i saueholdet. Sametinget har en representant i det sentrale rovviltutvalget. Sametinget har gitt uttalelser i flere saker som har betydning for rovviltforvaltningen. I forbindelse med utarbeidelse av stortingsmelding om dyrevern uttalte Sametinget bl.a. at det ikke er akseptabelt at rovviltmyndighetene skal kunne pålegge dyreeierne å sette i verk forebyggende tiltak mot rovdyrangrep. Dyreeierne har ingen myndighet i rovviltforvaltningen og har heller ingen virkemidler å sette inn for å forebygge slike angrep. Det vil ikke være rett av miljøvernmyndighetene å skyve problemene med rovviltforvaltningen over på dyreeiere. I områder hvor rovvilt forårsaker store lidelser på beitende dyr må rovviltbestanden reduseres til et nivå hvor skadene reduseres til et minimum.

Sametinget uttalte i forbindelse med jakt- og fangsttider at ordningen med vårjakt på ender skal gjøres permanent. Jakttida for hønsefugler (ryper) må ikke endres til 1. september, men opprettholdes som nå dvs 15. september. Begrunnelse for dette er både hensynet til bestandsutviklingen og til en jakttid tilpasset lokale tradisjoner. Direktoratet hadde foreslått å opprettholde dagens jakttid for elg. Sametinget uttalte at det må foretas en lokaltilpasning i Indre Finnmark slik at elgjakten ikke kommer i konflikt med beitetidene i reindriftsnæringen, og at jakttida kan starte 1. september.

Sign: _____/_____

3.7 Helse- og sosialsatsing

Sametinget har tildelt prosjektmidler til oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til det samiske folk i Norge. Sosial- og helsedepartementet har tatt initiativ til evaluering av tildeling av prosjektmidlene. Prosjektmidlene var fra departementets side opprinnelig for et 3-årig prosjekt, altså frem til 2001. Satsingen er foreløpig utvidet til et 4 årig prosjekt, dvs. et år til gjeldende f.o.m. 1. januar 2002. Evalueringen vil være ferdig i 2002, og den forutsettes å gi grunnlag for hvordan satsingen på innarbeiding av det samiske perspektivet i helse- og sosialtjenesten skal videreføres.

Sykehusreformen har vært en sentral sak i denne perioden. Sametingsrådet foreslo et eget samisk helseforetak eventuelt datterforetak med Samisk spesialistlegetjeneste, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsevern for den samiske befolkningen, som er under etablering, og Samisk senter for helseforskning. Sametinget mener disse institusjonene samlet i et helseforetak eventuelt datterforetak ville bidratt til fag- og metodeutvikling der samisk språk og kultur er innarbeidet på flere nivåer. Sametinget fikk ikke gjennomslag for dette forslaget.

Sametinget har aktivt arbeidet mot prostitusjon ved bl.a. å initiere til at overordnede myndigheter iverksetter tiltak for å stoppe prostitusjonen. I forbindelse med rasisme og mobbing har Sametinget gjennom engasjement i enkeltsaker maktet å sette fokus på og bidra til at holdningsskapende arbeid iverksettes. Dette er et svært viktig arbeid som må videreføres.

3.8 Samisk samarbeid

Sametinget har i 2001, som tidligere år hatt jevnlig kontakt med sametingene på svensk og finsk side, ved at det har vært avholdt presidentmøter. På disse møtene har felles saker og utfordringer vært drøftet. Sametinget har deltatt med sine 7 oppnevnte representanter i møtene i Samisk parlamentarisk råd. Det har vært avholdt 2 møter i løpet av året der felles samiske saker har vært drøftet.

3.9 Nordisk samarbeid

På nordisk nivå er samarbeidet mellom regjeringene og sametingene, både på politisk og administrativt nivå godt i gang. I november 2001 ble det for andre gang avholdt et møtet mellom sameministrene og sametingspresidentene. Resultatet av møtet var en protokoll med beslutninger som skal følges opp. Møte mellom sameministrene og sametingspresidentene avholdes årlig, mens Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål d.v.s. det administrative samarbeidet, møtes to ganger i året.

Arbeidet med nordisk samekonvensjon har hatt en positiv utvikling, og man er kommet et skritt videre. Sameministrene og sametingspresidentene har besluttet at det skal nedsettes en ekspertgruppe bestående av seks medlemmer, to fra hvert land – en utpekt av Sametinget og en av Regjeringen. Ekspertgruppens arbeid skal ende opp i et konvensjonsutkast. Arbeidet skal avsluttes i slutten av 2003.

Samisk representasjon i Nordisk Råd er en av de sakene som fortsatt er uløst, og som er viktig for det samiske samfunnet. Spørsmålet var til behandling igjen i Nordisk Råd under sesjonen i november 2001. Resultatet ble at saken er oversendt Medborger- og forbrukerutvalget med henstilling om initiativ til diskusjon om samenes stilling som urfolk og minoritet i det nordlige Norden. Dette skal skje i dialog med

representanter fra den samiske befolkningen. Sett fra Sametingets side er vi ikke tilfreds med situasjonen, og det er satt i gang et arbeid med å se på mulige løsninger for hvordan samene kan bli representert i Nordisk Råd. Samisk parlamentarisk råd vil følge saken.

3.10 Sametingets internasjonale engasjement

FNs verdenskonferanse om menneskerettigheter foreslo i 1993 opprettelsen av et permanent forum for urfolkssaker. Sametinget har deltatt aktivt i FNs arbeidsgruppe som har forberedt et permanent forum for urfolk. Målet ble nådd ved at FNs generalforsamling i 2000 vedtok å etablere et Permanent Forum for urfolkssaker - Permanent Forum on Indigenous Issues. Forumet består av 16 uavhengige eksperter, 8 nominert av FNs medlemsstater og 8 utpekt av ECOSOC - FNs økonomiske og sosiale råd etter konsultasjoner med urfolksgupper og organisasjoner. Forumet organiseres direkte under ECOSOC. Ole Henrik Magga er oppnevnt som medlem av Permanent Forum, som representant for inuittene og samene. Forumet vil ha sin første samling i New York i mai 2002.

Arbeidet med å utarbeide en erklæring om urfolks rettigheter går videre innenfor rammen av FNs menneskerettighetskommisjon. Sametinget har deltatt i den norske delegasjonen siden erklæringsutkastet ble lagt frem i 1994. Sametinget deltok ikke i 2000. Møtet som skulle avholdes i november 2001 ble utsatt. Sametinget har i løpet av 2001 deltatt på et møte med Utenriksdepartementet angående det videre arbeidet med urfolkserklæringen.

Barentsrådet avholdt sitt 8. utenriksministermøte 15. mars 2001 i Murmansk. Sametingspresidenten deltok i den norske delegasjonen som ble ledet av utenriksministeren. Barentssamarbeidets urfolk er samer, vepsere og nenetsere. Urfolkene er ikke representert i Barentsrådet, men har én felles representant i Barents Regionråd.

Sametinget i Norge er urfolkenes representant i Barents Regionråd. Sametingets administrasjon er representert i Den administrative Regionkomité. Representant Egil Olli er oppnevnt som Sametingets representant i Arbeidsgruppen for urfolk i Barentssamarbeidet. Arbeidsgruppen innehar rådgivende status overfor Regionrådet og Barentsrådet.

Sametinget deltok på Barents-miljøvernministermøtet i Kirkenes som ble avviklet i den 20. – 22.08.01. Møtet markerte avslutningen på Norges lederskap i Barents-miljøkomiteen, og overgangen til Sveriges lederskap. Miljøkomiteen i perioden har vist økt interesse og engasjement for å få urfolkene mer aktivt med i miljøarbeidet i Barentsregionen. I forbindelse med ministerkonferansen gjennomførte Sør-Varanger Museum en urfolksmarkering i Kirkenes på oppdrag fra Sametinget. Tema på seminarene var urfolk i regionen, med særlig fokus på østsamene og på ungdom.

Sametinget har i 2001 satt i gang arbeidet med å etablere et urfolkskontor i Murmansk. Formålet med urfolkskontoret er i første rekke å være et bindeledd mellom urfolkene i Barentssamarbeidet. Kontoret skal spesielt bistå urfolkene fra russisk side med hensyn til prosjektsøknader og informasjon.

Sametinget har på grunn av manglende menneskelige og økonomiske ressurser i svært liten grad fått muligheten til å delta i det arktiske samarbeidet. Dette innebærer ikke at dette arbeidet ikke er viktig for Sametinget.

Sign: _____/_____

NORAD har igangsatt arbeidet med å utarbeide nye retningslinjer for NORADs støtte til urfolk i bistanden. Det tas bl.a. sikte på å utarbeide en oversikt over den norske støtten som går til urfolk, og at målrettetheten i det totale arbeidet som utføres vurderes. Sametinget er invitert til å delta på et møte med NORAD før retningslinjene legges frem for NORADs direktør. Ettersom Sametinget med dagens kapasitet på saksbehandlernivå og manglende økonomiske ressurser ikke har mulighet til å delta i arbeidsgruppen ønsker vi å delta på møtet slik det er foreslått. Sametinget får ofte direkte henvendelser fra urfolksorganisasjoner om hjelp og bistand i forskjellige saker.

Sametinget ser på arbeidet med Konvensjonen om biologisk mangfold som viktig, spesielt i forhold til artikkel 8(j) og arbeidsgruppa for urfolks kunnskaper, fornyelser og praksiser, jf. kap. 2.10. Norge har spilt en relativt aktiv rolle for mest mulig forpliktende arbeidsprogram i implementeringen av Art. 8(j), men det er beklagelig at Sametinget ikke har kunnet delta aktivt i dette arbeidet i 2001 på grunn av budsjettmessige innstramminger i Miljøverndepartementet. Sametinget har også i liten eller ingen grad blitt involvert i regjeringens arbeid med Stortingsmeldingen om biologisk mangfold, som vil kunne ha stor betydning for framtidig ivaretagelse av samiske samfunnsinteresser ved arealforvaltning. Sametinget var heller ikke involvert i opprettelsen av et lovutvalg for samordnet forvaltning av det biologiske mangfoldet.

Sametinget arrangerte i samarbeid med Kola Science Centre konferansen "Østsamisk fortid og framtid" i Apatity på sørvestre Kola i Russland 30. - 31. oktober 2001. Konferansen er en del av et norsk-russisk kulturminnesamarbeid som ble innledet i 1997 under Den norsk-russiske miljøvernkommisjon. Den overordnede målsettingen for samarbeidet har vært å styrke kultur og folks kulturelle identitet gjennom å aktivisere kulturarven. I forlengelsen av dette ble det satt i gang flere prosjekter med det felles formål å bringe kunnskap om østsamisk historie, forhistorie og kultur fram i lyset.

Spesialbiblioteket deltok på den internasjonale bibliotekkonferansen i Jokkmokk i september 2001. Konferansens deltakere konkluderte med at dersom offentlige bibliotek skal være et tilbud for alle folk, kreves særskilte kunnskaper og tiltak i forhold til urbefolkningens muligheter til likeverdige bibliotek tjenester. Konferansen ble arrangert av Indigenous Librarians Forum.

3.11 Annet

Sametinget har oppretter en likestillingspris til den person eventuelt en organisasjon som har utmerket seg i det samiske samfunnet. Prisen av en verdi på kr 50 000 blir delt ut for første gang i år 2002.

4 Sametingets regnskap 2001

4.1 Hovedtall

Sametingets regnskap for 2001 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske inntekter og utgifter.

Hovedtall Sametinget	Inntekter	Utgifter	Totalt
KRD		106 968 000	
KUF		25 938 000	
BFD/MD/SSB		12 703 000	
Korrigerings - Avtaleregnskap – SU ³⁰		4 256 743	
Andre inntekter 2001 ³¹		28 928 364	178 794 107
Driftsutgifter		67 949 748	
Korrigerings - Avtaleregnskap fond		7 829 016	
Virkemidler		94 792 717	170 571 482
	178 794 107	170 571 482	8 222 624

4.2 Fordeling av bevilgning

Sametinget vedtok i november 2000 under sak 41/00 budsjettet for Sametinget for 2001. Den totale bevilgningen for 2001 ble på kr 147 590 000. Ved budsjettrevisjonen i mai 2001, sak 19/01, ble budsjettet regulert og det endelige budsjettet vedtatt med en ramme på kr 141 819 873.

En konsekvens av Sametingets fordeling av driftsmidler til avdelinger med eget budsjett og driftsansvar, medfører at den enkelte enhet er ansvarlig for å holde sine årlige budsjettammer.

Følgende midler ble stilt til disposisjon, fordelt på de ulike budsjettpostene, av Sametinget under sak 41/00, og gjennom eksternfinansierte prosjekter/refusjoner:

Driftsregnskap pr. hovedkoststed

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Andre inntekter	Til disposisjon
01	Drift Sametingets administrasjon	43 501 873	14 273 318	57 775 191
01	Drift Sametingets politiske nivå	7 848 000	341 451	8 189 451
21	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	300 000	2 100 000
51	Næringsutvikling	21 660 000	4 000 000	25 660 000
52	Kultur	16 708 000	0	16 708 000
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000
54	Miljø og kulturvern	1 970 000	725 800	2 695 800
55	Andre tilskudd	6 162 000	3 948 000	10 110 000
56	Opplæring og læremidler	21 064 000	1 100 000	22 164 000
57	Internasjonalt samarbeid	1 250 000	0	1 250 000
	Sum	141 819 873	24 688 569	166 508 442

Regnskapet presenteres i to hoveddeler, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder og virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordninger.

³⁰ Sametinget tok i 2001 i bruk avtaleregnskap. I avtaleregnskapet føres alle transaksjoner knyttet til midler som er overførbare fra et driftsår til et annet. Dette omfatter foreløpig Samisk utviklingsfond, Samisk kulturfond og Samefolkets fond. Transaksjoner knyttet til disse fondene vil fra og med driftsåret 2002 bli rapportert særskilt.

³¹ Inkluderer inntekter fra Interreg på kr 4 239 795 som Sametinget har forskuttert.

4.3 Driftsregnskap

Post	Driftsmidler	Bevilgning	Inntekter 2001	Disp. 2001	Regnskap 2001	Resultat	% +/-
01	Drift Sametingets administrasjon	43 501 873	14 273 318	57 775 191	57 910 555	-135 365	-0,2 %
01	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	300 000	2 100 000	2 136 953	-36 953	-1,8 %
01	Drift Sametingets politiske nivå	7 848 000	341 451	8 189 451	7 902 240	287 211	3,5 %

4.4 Virkemiddelregnskap

Sametingets virkemidler er en blanding av fondsmidler som kan gis som tilsagn over flere år eller som årlige tilsagn. Fondspostene vil alltid vise tildels betydelige avvik i kontantregnskapet, men skal årlig avstemmes mot tilsagn som representerer bindinger fram i tid. Sametinget har i 2001 påbegynt arbeidet med å legge alle bundne midler i et eget avtaleregnskap. Midler fra Samisk utviklingsfond, Samisk kulturfond og Samefolkets fond blir utgifts- og kostnadsført direkte mot disse fonds respektive fondskonto i Norges Bank og blir nullstilt ved årsskiftene. Det er foretatt korrigeringer for tidligere års manglende oppgjør mot fondene på grunn av manglende kontokobling og utbetalinger fra fondene. Innkjøringsperioden er ikke over og det er for 2001 nødvendig å avstemme mellom Sametingets driftskonto og fondskonti. Disse avstemningene vil framkomme under rapportering for virkemiddelbruk for Samisk kulturfond og Samisk utviklingsfond og under *Avstemming og resultat 2001*.

Følgende oversikt viser virkemiddelregnskapet på postnivå:

Post	Betegnelse	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51	Næringsutvikling	21 660 000	4 000 000	25 660 000	29 099 386	-3 439 386
52	Kultur	16 708 000	0	16 708 000	16 457 923	250 077
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000	19 184 148	671 852
54	Miljø og kulturvern	1 970 000	725 800	2 695 800	1 626 000	1 069 800
55	Andre tilskudd	6 162 000	3 948 000	10 110 000	9 282 005	827 995
56	Opplæring og læremidler	21 064 000	1 100 000	22 164 000	18 400 416	3 763 584
57	Internasjonalt samarbeid	1 250 000	0	1 250 000	742 840	507 160
	Sum	88 670 000	9 773 800	98 443 800	94 792 717	3 651 083

Det vises til det nedenforstående for ytterligere redegjørelse for den enkelte post.

4.4.1 Post 51 Næringsutvikling

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51.1	Samisk utviklingsfond	18 130 000	4 000 000	22 130 000	25 574 386	-3 444 386
51.2	Duodjinstitusjoner	2 550 000	0	2 550 000	2 545 000	5 000
51.3	Duodjiorganisasjoner	980 000	0	980 000	980 000	0
	Næringsutvikling	21 660 000	4 000 000	25 660 000	29 099 386	-3 439 386

Det er overført kr 2 000 000 over Reindrifftsavtalen og kr 2 000 000 over Landbruksavtalen.

I henhold til økonomireglementet skal innestående saldo på Samisk utviklingsfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.01. Ved overgangen til et

Sign: _____/_____

nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.01

Fondets kapital pr. 31.12.2001	17 127 300
Gyldige tilsagn	-17 674 800
Korrigerings – feilføring i avtaleregnskap	-588.637
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	- 1 136 137

4.4.2 Post 52 Kultur

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
52.1	Samisk kulturfond	8 938 000	0	8 938 000	8 615 315	322 685
52.2	Tilskudd til samisk forlagsdrift	1 500 000	0	1 500 000	1 500 000	0
52.3	Tilskudd til samiske kulturhus	3 998 000	0	3 998 000	3 998 000	0
52.4	Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner	1 072 000	0	1 072 000	1 122 000	-50 000
52.5	Festivalstøtte	700 000	0	700 000	722 608	-22 608
52.6	Samisk idrett	500 000	0	500 000	500 000	0
	Kultur	16 708 000	0	16 708 000	16 457 923	250 077

I henhold til økonomireglementet skal innestående saldo på Samisk kulturfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.01. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.01

Fondets kapital pr. 31.12.2001	12 118 711
Gyldige tilsagn	-9 260 127
Korrigerings – feilføring i avtaleregnskap	- 1 545 526
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	1 313 058

4.4.3 Post 53 Språk

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
53.1	Tospråkighetstilskudd til kommuner/fylkeskommuner	15 850 000	0	15 850 000	15 850 000	0
53.2	Utdanningsstipend samisk ungdom	0	0	0	0	0
53.3	Språkprosjekter i h.h.t. Språkplaner	2 406 000	0	2 406 000	1 796 821	609 179
53.4	Språksentre	1 600 000	0	1 600 000	1 537 327	62 673
	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000	19 184 148	671 852

Språkdelingen disponerer bare midler til årlige tilsagn. Virkemidlene til språktiltak ble tidligere fordelt av Samisk språkråd, mens fra og med 2001 blir de fordelt av tilskuddsstyret. Denne overgangen, sammen

Sign: _____/_____

med underbemanning, gjorde at tildelingen av virkemidler skjedde senere enn normalt. Dette resulterte i et underforbruk på kr 671 852. Midlene som er ufordelt overføres til år 2002.

4.4.4 Post 54 Miljø og kulturvern

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
54.1	Kulturminner	1 000 000	725 800	1 725 800	656 000	1 069 800
54.2	Museer	970 000	0	970 000	970 000	0
	Miljø og kulturvern	1 970 000	725 800	2 695 800	1 626 000	1 069 800

Sametinget avsetter kr 1 069 800 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.4.5 Post 55 Andre tilskudd

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
55.1	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600 000	0	2 600 000	2 317 334	282 666
55.2	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	1 800 000	0	1 800 000	1 800 000	0
55.2	Ekstraordinær støtte til grupper (ny)	400 000	0	400 000	357 580	42 420
55.3	Til sametingsrådets disposisjon	162 000	0	162 000	150 792	11 208
55.4	Tilskudd til lister ved Sametingsvalget	1 200 000	0	1 200 000	1 141 944	58 056
	Samisk helse og sosialprosjekt - ekstern	0	3 948 000	3 948 000	3 514 355	433 645
	Andre tilskudd	6 162 000	3 948 000	10 110 000	9 282 005	827 995

Sametinget avsetter kr 275 000 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.4.6 Post 56 Opplæring og læremidler

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
56.1	Samiske læremidler	9 104 000	1 100 000	10 204 000	9 175 979	1 028 021
56.2	Tiltak og læremidler innen spesialpedagogikk	1 700 000	0	1 700 000	634 560	1 065 440
56.3	Spesialpedagogiske læremidler	1 750 000	0	1 750 000	1 281 690	468 310
56.4	Barnehager	7 310 000	0	7 310 000	5 997 047	1 312 953
56.5	Læremidler til barnehager	200 000	0	200 000	314 533	-114 533
56.6	Utdanningsstipend samisk ungdom	1 000 000	0	1 000 000	996 607	3 393
	Opplæring og læremidler	21 064 000	1 100 000	22 164 000	18 400 416	3 763 584

Opplæringsavdelingens virkemiddelbruk viser et underforbruk på kr 3 763 584. Opplæringsavdelingen disponerer bare midler til årlige tilsagn. Ingen avsetninger vil bli gjort for 2002.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr.31.12.01

Kapital pr. 31.12.2001	0
- Gyldige tilsagn	-13 355 747
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	-13 355 747

Sametinget avsetter kr 13 355 747 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

Sign: _____/_____

4.4.7 Post 57 Internasjonalt samarbeid

Post	Betegnelse:	Fordeling 2001	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
57.1	Interreg	850 000	0	850 000	542 840	307 160
57.2	Barentssamarbeidet	200 000	0	200 000	100 000	100 000
57.3	Annet	200 000	0	200 000	100 000	100 000
Internasjonalt samarbeid		1 250 000	0	1 250 000	742 840	507 160

Virkemiddelbruken viser et underforbruk på kr 507 160. Ingen avsetninger vil bli gjort for 2002.

4.4.8 Post 58 Samefolkets fond

Samefolkets fond ble opprettet i 2000, jf Innst S nr 220 (99 - 00), med en bevilgning på kr 75 000 000. Regjeringen skulle utarbeide retningslinjer for fondet. Forvaltningsansvaret ble gitt til Sametinget. Utkast til vedtekter for fondet ble sendt Sametinget for uttalelse 14. september 2001. Sametinget har ønsket en bred drøfting før de tar stilling til saken. Sametinget skal behandle saken i mai 2002. Siden retningslinjene for bruken av midlene ikke er vedtatt er det ikke gitt noen tilsagn fra fondet.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.01

Fondets kapital pr. 31.12.2001	75 159 780,59
Renteinntekter - overgang til avtaleregnskap	4 509 586,85
Disponibel kapital pr. 01.01.2002	79 669 367,67

Budsjetteknisk ble bevilgningen i 2000 gitt som en lånetransaksjon (90-post). Fondets faste kapital balanseføres. Påløpte renter på til sammen kr 4 669 367,67 i 2000 og 2001 er ikke inntektsført i Sametingets regnskap. Dette skyldes at Sametinget for 2002 får bevilget kr 7 400 000 til Samefolkets fond på utgiftskapittel 540, post 54 og tilsvarende på inntektskapittel 3540, post 51, jf. tildelingsbrev av 31.01.02 for 2002 fra Kommunal- og regionaldepartementet til Sametinget.

4.5 Bundne tilsagn

Sametinget gjør årlig avsetninger for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser. Følgende avsetninger gjennomføres:

Post	Betegnelse:	
53.3	Språkprosjekter i h.h.t. Språkplaner	609 179
53.4	Språksentre	62 673
54.1	Kulturminner ³²	1 069 800
55.1	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner ³³	275.000
56	Læremidler ³⁴	13 355 747
Sum		15 372 399

³² Samisk miljø- og kulturminneavdeling forvalter en tilskuddsordning til samisk kulturminnevern finansiert av Miljøverndepartementet. Disponibel bevilgning i 2001 var kr 1 000 000. Inngående beholdning var kr 725 800. Av disse ble i alt kr 656 000 utbetalt. De resterende kr 1 069 800 er bundne tilsagn.

³³ Sametingsrådet innvilget kr 275 000 av midlene på post 55.1 til samiske hovedorganisasjoner på møte i desember 2001. Disse midlene er bundne.

³⁴ Bundne tilsagn til læremidler utgjør til sammen kr 13 355 747 i Opplæringsavdelingen.

Sign: _____/_____

4.6 Avstemning og resultat 2001

I sametingets 3 fond skal beløp inntående på konto være lik bundne tilsagn. Ved årets slutt vil fondene korrigeres slik at fondene er nullstilt i resultatregnskapet.

Resultat Samisk utviklingsfond	-1 136 137
Resultat Samisk kulturfond	1 313 058
Resultat Samefolkets fond	0
Korrigerings Avtaleregnskap	- 44 706
Overføres Sametingets driftsbudsjett	132 215

Resultatet for 2001:

Midlertidig konto ³⁵	2 134 163,00
Korrigerings Avtaleregnskap ³⁶	44 706,21
Resultat ³⁷	17 269 919,66
Utgående balanse	19 448 788,85

4.7 Anbefaling for 2002 budsjettet

Inntående på konto pr. 01.01.2002	19 448 788
Overføring fra Sametingets fondskonti	132 215
Bundne tilsagn	- 15 372 399
Rest til refordeling ved budsjettrevisjon i 2002	4 208 594

Det anbefales at kun bundne midler på kr 15 372 399 avsettes. Resterende midler på kr 4 208 594 fordeles i revidert budsjett 2002.³⁸

³⁵ Etter at Sametinget tok i bruk avtalemøden, har det i innkjøringsperioden vært en del feilføringer. Dette gir kun feil beløp internt i regnskapet, mellom Sametingets konti. Den enkleste måten å korrigere dette på, var å overføre midlene i to transaksjoner.

³⁶ Ved overgang til avtaleregnskap, var det oppgitt et større beløp enn det som faktisk var av bundne tilsagn.

³⁷ Resultatet er inklusive inngående balanse på kr. – 183 333,38. Grunnen til negativ inngående balanse er at underskuddet for 1999 og avsetninger for 2000 oversteg det som var kontantbeholdningen i 2000. Avsetninger som verktøy gir et galt bilde av en virksomhets utgående balanse.

³⁸ Opplæringsavdelingen har et restbeløp på kr 1 190 041 gjenstående på tiltak til eksterne prosjekter. Dette er midler som er bundet til disse prosjektene og det er viktig å sikre kontinuitet og Sametinget avsetter kr 1 000 000 på post 01 slik at prosjektene kan gjennomføres. Restbeløpet på kr 190 041 må dekkes over Opplæringsavdelingens driftsbudsjett.

Miljø- og kulturvern avdelingen fikk innbetalt kr. 430.000 i desember 2001 og er knyttet til prosjekter som skal gjennomføres i 2002. Det avsettes et beløp på kr. 430.000 på post 01.

Sametinget har underbudsjettet utgifter til bokbussene og det avsettes kr 367 000 på post 01.

5 Vedlegg

5.1 Vedlegg 1 - Sammensetningen av det nye Sametinget

Valgkrets 1 Varanger

Representanter:

1. mandat Olav M. Dikkanen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Magnhild Mathisen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Berit Ranveig Nilssen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund

For Olav M. Dikkanen og Berit Ranveig Nilssen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Reidun Margrete Vælidalo
2. vararepresentant Einar Niemi
3. vararepresentant Tom Henrik Ellingsen
4. vararepresentant Christina Henriksen
5. vararepresentant Anne Lise Pedersen

For Magnhild Mathisen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Arild Johnsen
2. vararepresentant Sigrun Rasmussen
3. vararepresentant Leif Nystrom
4. vararepresentant Anders Mathisen

Valgkrets 2 Tana

Representanter:

1. mandat Steinar Pedersen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
2. mandat Janoš Trosten, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
3. mandat Jon Erland Balto, Guovddášbellodat - Senterpartiet

For Steinar Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Marie Therese Nordsletta Aslaksen
2. vararepresentant Elisabeth Hegge Guttorm
3. vararepresentant Solfrid Pettersen
4. vararepresentant Jan Atle Samuelsen

For Janoš Trosten er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Nancy Porsanger
2. vararepresentant Anne Lise Varsi Solbakk
3. vararepresentant Trond Are Anti
4. vararepresentant Reidun Aslaksen Måsø

For Jon Erland Balto er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Britt Hjørdis Somby

Sign: _____/_____

2. vararepresentant Lasse Wigelius
3. vararepresentant Randi Lille
4. vararepresentant Magne Ballovara

Valgkrets 3 Karasjok

Representanter:

1. mandat Ragnhild L. Nystad, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Egil Olli, Norgga Bargiiddbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Terje Tretnes, Sámeálbmot bellodat – Samefolkets parti

For Ragnhild L. Nystad er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Áilen Niigá Máhtte – Mattis Nilsen Eira
2. vararepresentant Áile Javo
3. vararepresentant Klemet Johannes Somby
4. vararepresentant Biret Ristin Sara

For Egil Olli er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Berit Alette Utsi Eira
2. vararepresentant Jørn Samuelsen
3. vararepresentant Elen Maria Eriksen
4. vararepresentant Nils Johan Gaup

For Terje Tretnes er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Amund P. Anti
2. vararepresentant Anne Line Anti
3. vararepresentant Marit Guttorm Graven
4. vararepresentant Evald Nordsletta

Valgkrets 4 Kautokeino

Representanter:

1. mandat Per Andersen Bæhr, Johttisápmelaččaid listu
2. mandat Ole Henrik Magga, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
3. mandat Isak Mathis O. Hætta, Dáloniid listu – Fastboendes liste

For Per Andersen Bæhr er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Berit Marie P. E. Eira
2. vararepresentant Nils J. M. Eira
3. vararepresentant Mikkell Per M. Bongo
4. vararepresentant Aslak P. Bals

For Ole Henrik Magga er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Klemet Erland Hætta
2. vararepresentant Ann Kristine Sara
3. vararepresentant Kristine Julie Eira
4. vararepresentant Johan Henrik A. Skum

For Isak Mathis O. Hætta er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Hans Isak Olsen
2. vararepresentant Inga Hornes
3. vararepresentant Isak Nils N. Hætta
4. vararepresentant Odd Arne Hætta

Valgkrets 5 Porsanger

Representanter:

1. mandat Josef Vedhugnes, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
2. mandat Olaf Eliassen, Guovddášbellodat - Senterpartiet
3. mandat Sverre Andersen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Josef Vedhugnes og Sverre Andersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Elna K. Persen
2. vararepresentant Edvard Pedersen
3. vararepresentant Anny S. Nilsen
4. vararepresentant Agnar Mikkelsen
5. vararepresentant Steinulf Isaksen

For Olaf Eliassen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Sigdis Olsen
2. vararepresentant Ole Martin Nilsen
3. vararepresentant Asbjørn Andersen
4. vararepresentant Helene Niitovuohppi Orti

Valgkrets 6 Alta/Kvalsund

Representanter:

1. mandat Willy Olsen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
2. mandat Jon Harald Skum, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
3. mandat Tormod Bartholdsen, Olgešbellodat - Høyre

For Willy Olsen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Per Edvin Varsi
2. vararepresentant Ann-Kristin Engstad
3. vararepresentant Inger Anne I. Eira
4. vararepresentant Per Ivar Henriksen

Sign: _____/_____

For Jon Harald Skum er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ingar Eira
2. vararepresentant Eva Josefsen
3. vararepresentant Gunnhild Meli
4. vararepresentant Hans Roald Johnsen

For Tormod Bartholdsen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Christel Trana Nilsen
2. vararepresentant Per Arnesen
3. vararepresentant Gunvald Nilsen
4. vararepresentant Brit Elbjørg Johansen

Valgkrets 7 Nord-Troms

Representanter:

1. mandat Geir Tommy Pedersen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Willy Ørnebakk, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Svein Peter Pedersen, Guovddášbellodat - Senterpartiet

For Geir Tommy Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Lene Hansen
2. vararepresentant Kaia Langgård
3. vararepresentant Reidar Solberg
4. vararepresentant Paula Simonsen

For Willy Ørnebakk er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Bjørn Inge Mo
2. vararepresentant Åse Halonen
3. vararepresentant Olaug Eliassen
4. vararepresentant Hans-Petter Myrland

For Svein Peter Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Kristine Marthinsen
2. vararepresentant Olaf Skogmo
3. vararepresentant Helge Guttormsen
4. vararepresentant Ingebjørg Jensen

Valgkrets 8 Midt-Troms

Representanter:

1. mandat Randi A. Skum, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Margreta Páve Kristiansen, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Per-Bjørn Lakselvnnes, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund

Sign: _____/_____

For Randi A. Skum og Per-Bjørn Lakselvnes er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ole Mathis Oskal
2. vararepresentant Vivi Pedersen
3. vararepresentant Mildri Pedersen
4. vararepresentant Nils Djupen
5. vararepresentant Jorunn Jernsletten

For Margreta Påve Kristiansen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Bård A. Berg
2. vararepresentant Walborg Dagny Fossan
3. vararepresentant Martin Urheim
4. vararepresentant Anders Nils Oskal

Valgkrets 9 Sør-Troms

Representanter:

1. mandat Ann-Mari Thomassen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Berit Oskal Eira, Norgga Bargiðbellodat - Det norske Arbeiderparti
3. mandat Ove Johnsen, Sámiid Válgalihttu - Samenes Valgforbund

For Ann Mari Thomassen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Lars Oskar Larsen
2. vararepresentant Thorstein Jørgensen
3. vararepresentant Emma Margret Skåden
4. vararepresentant Johan Thomassen

For Berit Oskal Eira er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Henrik Eriksen
2. vararepresentant Ellen Myrmel
3. vararepresentant Hans-Olav Andersen
4. vararepresentant Synnøve Olsen

For Ove Johnsen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant May Sylvi Grande
2. vararepresentant Kent Arne Johnsen
3. vararepresentant Margaret Erlandsson
4. vararepresentant Odd Arild Johnsen

Valgkrets 10 Nordre Nordland

Representanter:

1. mandat Åge Nordkild, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Roger Bernhard Pedersen, Sámiid Válgalihttu - Samenes Valgforbund
3. mandat Per Solli, Norgga Bargiðbellodat - Det norske Arbeiderparti

Sign: _____/_____

For Åge Nordkild er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Cato Olsen
2. vararepresentant Per Niia
3. vararepresentant Karen Slettbakk
4. vararepresentant Eskil Pedersen

For Roger Bernhard Pedersen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Jørn Ingemar Reinås
2. vararepresentant Odd-Roar Strømme
3. vararepresentant Kristian Storelv
4. vararepresentant Isabelle Strømme

For Per Solli er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Vibeke Larsen
2. vararepresentant Anna Bongo Johansen
3. vararepresentant Oddvin Storelv
4. vararepresentant Eilif Solberg

Valgkrets 11 Midtre Nordland

Representanter:

1. mandat Sven-Roald Nystø, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Stig Eriksen, Gaskka Nordlánda Sijdda – Midtre Nordland Sijdda
3. mandat Anders Urheim, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Sven-Roald Nystø er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Tone Kristin Amundsen
2. vararepresentant Ing-Lill Pavall
3. vararepresentant Per-Olav Sara
4. vararepresentant Trine Birgitte Kalstad

For Stig Eriksen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Simon Ivar Andersen
2. vararepresentant Nann Sissel Johnsen
3. vararepresentant Werner Johnsen
4. vararepresentant Elin Anita Sivertsen

For Anders Urheim er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Inger Mathisen
2. vararepresentant Ottar Johan Skjellhaug
3. vararepresentant Anders Eira
4. vararepresentant Grete Amundsen

Sign: _____/_____

Valgkrets 12 Sørsameområdet

Representanter:

1. mandat Jarle Jonassen, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Kjell Jøran Jåma, Sørsameland-lista
3. mandat Sten Erling Jønsson, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Jarle Jonassen er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Grethe Dunfjeld
2. vararepresentant Sigfred Hilfred Jåma
3. vararepresentant Aasta Granefjell Pentha
4. vararepresentant Paul Bendik Jåma

For Kjell Jøran Jåma er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Laura Aminda Jåma Renfjell
2. vararepresentant Aina Kristine Kant
3. vararepresentant Kirsten Gunnhild Annie Appfjell
4. vararepresentant Maths Mortensson

For Sten Erling Jønsson er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant John Kappfjell
2. vararepresentant Leif Elsvatn
3. vararepresentant Astrid Toven
4. vararepresentant Inger Berit Anti

Valgkrets 13 Sør-Norge

Representanter:

1. mandat Birger Nymo, Norgga Sámiid Riikkasearvi - Norske Samers Riksforbund
2. mandat Johan Mikkel Sara, Samer bosatt i Sør-Norge – Sámit Máttá/Lulli-Norggas
3. mandat Jørn Are Gaski, Norgga Bargiidbellodat - Det norske Arbeiderparti

For Birger Nymo er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ole Mathis Hetta
2. vararepresentant Nils John Nango
3. vararepresentant Lisa Jåma Jensen
4. vararepresentant Liisa-Ravna Finbog

For Johan Mikkel Sara er følgende vararepresentanter:

1. vararepresentant Ristin Guttorm
2. vararepresentant Emmy Nyheim
3. vararepresentant Charles Olsen
4. vararepresentant Aina Dahl

For Jørn Are Gaski er følgende vararepresentanter:

Sign: _____/_____

1. vararepresentant Elin Mary Sabbasen
2. vararepresentant Harald Norvang
3. vararepresentant Ellen Inga Sara Teig
4. vararepresentant Odd Iversen

5.2 Vedlegg 2 - Oversikt over antall dokumenter

Tabell 1 Antall dokumenter fordelt på avdelinger og kontorsteder i 2001:

Dokument type	BKO	KEO	OAo	GIO	PHO	SEO	GDO	SGL	DIR	RAD	Totalt
Inngående dokumenter	4713	2037	1695	237	365	1031	1583	39	101	3	11 804
Utgående dokumenter	2823	1767	1886	232	435	940	1204	27	53		9 367
Saksfremlegg	29	428	53	47	35	166	27	8	4		797
Notater som krever oppfølging	51	31	36	11	41	31	21	1	2		225
Notater kun til orientering	74	60	19	2	133	103	66		23		480
Totalt	7690	4323	3689	529	1009	2271	2901	75	183	3	22 673

BKO – Miljø- og kulturvernavdelingen

KEO – Kultur- og næringsavdelingen

OAo – Opplæringsavdelingen

GIO – Språkavdelingen

PHO – Plan- og administrasjonsavdelingen

SEO – Samfunnsavdelingen

GDO – Bibliotek- og informasjonsavdelingen

SGL – Samisk språknemnd (nordisk)

DIR – direktøren

RAD - rådet

Tabell 2 Antall dokumenter totalt for 2001 pr. kontorsted:

Kontorsted:	Antall dokumenter:
Karasjok	9 178
Varangerbotn	2 471
Kautokeino	4 395
Tromsø	2 282
Tysfjord	2 268
Snåsa	1 680

5.3 Vedlegg 3 - Virkemidler fordelt av tilskuddsstyret

Tabell 3 Fordelingen av støtte fra Samisk kulturfond i 2001 (i 1000 kroner)

Sign: _____/_____

Post 52.1	Samisk kulturfond	1999	2000	Avsetning 2001	Forbruk 2001
	Litteratur	2 600	2 100	2 100	2 100
	Musikk	1 200	595	1 000	1 000
	Billedkunst/duodji	1 441	1 105	1 000	978
	Teaterformål	424	480	400	485
	Barns oppvekstvilkår	2 431	2 690	1 963	1 898
	Andre tiltak	1 425	2 509	2 475	2 475
	SUM	9 521	9 479	8 938	8 936

Tabell 4 Tilkudd fordelt på ulike tiltak i 2000 og 2001 (i 1000 kroner)

Post 52.1	Tiltak	Antall	2000		2001	
			Sum	Antall	Sum	
	Teater/dans	5	102,50	6	148,50	
	Utemiljø	4	113,00	4	78,50	
	Kulturarrangement/div.	7	211,50	7	146,00	
	Festivaler	3	120,00	2	115,00	
	Leir/helgesamlinger	7	160,00	2	60,00	
	Forfatterturne	1	30,00	0	-	
	Forfatterseminar	1	40,00	0	-	
	Barne- og ungdomsmagasin	4	790,00	2	775,00	
	Kor	1	16,00	0	-	
	Duodji/kunst	0	86,50	8	148,10	
	Prosjekter knyttet til barnehager/skoler	13	132,22	5	64,50	
	Bøker	1	136,00	1	16,00	
	Dokumentasjonsprosjekt	1	293,00	2	70,00	
	Dåjmalasj mána	6	-	1	100,00	
	Sametingets ungdomskonferanse 2001	0	-	1	387,00	
	Div. kurs, foredrag og seminarer	0	-	4	117,50	
	Musikk	0	-	2	70,00	
	Annet	12	278,60	3	179,00	
	Totalt	66	2 509,32	50	2 475,00	

Tabell 5 Driftstøtte til samiske forlag i 2001 (i 1000 kroner)

Post 52.2	Forlag	Grunntilkudd		Kompetanse- heving		Markedsføring og distribusjon		Totalt	
		2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
	Davvi Girji	125,0	125,0	620,0	543,0	315,0	275,0	1 090,0	943,0
	Dat	125,0	125,0	30,0	43,5	20,0	40,0	175,0	208,5
	Idut	125,0	125,0	62,0	163,5	63,0	60,0	250,0	348,5
	Sum	375,0	375,0	712,0	750,0	398,0	375,0	1 515,0	1 500,0

Sign: _____/_____

Tabell 6 Fordeling av driftsstøtte til samiske kulturhus (i 1000 kroner)

Post 52.3	Kulturhus	1999	2000	2001
	Árran Julevsáme guovdásj, Tysfjord	1 240	1 270	1 270
	Sijti Jarnge, Hattfjelldal	826	1 050	1 050
	Sámi Dáiddaguovddáš, Kárašjohka	852	1 078	1 078
	Ája Samiske senter, Gáivuotna	400	540	600
	Sum	3 318	3 938	3 998

Tabell 7 Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner i 2001 (i 1000 kroner)

Post 52.4	Kulturorganisasjon	2000	2001
	Sámi Theater Searvi	160	160
	Sámi Girječálliid Searvi	160	160
	Sámi Dáiddačehpiid Searvi	175	190
	Sámi fágalašgirječálliid- ja jorg.	107	107
	Foreningen samiske komponister	50	55
	Samisk filmforbund	75	75
	Juoigiid Searvi	50	70
	Doajmmasiebbre Julev-sábme	95	95
	Samisk kunsterråd	150	160
	Sámi journalisttaid Searvi	-	100
	Sum	1 022	1 172

Tabell 8 Fordeling til festivaler (i 1000 kroner)

Post 52.5	Festivaler	2001
	Riddu Ridđu, Gáivuotna	350
	Samisk Musikkfestival, Guovdageaidnu	350
	Sum	700

Tabell 9 Tilskudd 1999-2001 fordelt på næringer

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	1999	%	2000	%	2001
	Jordbruk	3 336 000	15,0	2 134 500	11,5	2 940 000
	Fiske	3 655 374	16,5	3 421 000	18,5	4 102 000
	Industri/Bygg & anlegg	4 360 000	20,9	3 327 000	18,0	1 746 800
	Varehandel/duodji	2 086 000	9,4	2 336 000	12,6	1 466 000
	Turisme	1 866 000	8,4	1 253 000	6,8	1 310 500
	Eiendom/forretningsdrift	1 597 000	7,2	2 474 500	13,4	1 701 000
	Off./priv./sos. tjenesteyting(kultur)	5 007 100	22,6	3 551 000	19,2	3 185 140
	Sum	21 907 474	100,0	18 497 000	kr 100,0	16 451 440

Sign: _____/_____

Tabell 10 Tilskudd 1999-2001 til kvinner

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kvinner		Menn		Bedrifter	
		2000	2001	2000	2001	2000	2001
	Jordbruk	370 250	522 000	1 189 250	2 334 000	575 000	84 000
	Fiske	785 000	386 000	2 091 000	1 776 000	545 000	1 940 000
	Industri/Bygg & anlegg	0	308 000	417 000	280 000	2 910 000	1 158 800
	Varehandel/duodji	777 500	369 000	411 500	266 000	1 177 000	831 000
	Turisme	795 000	245 000	249 500	195 000	924 000	870 500
	Eiendom/forretningsdrift	582 000	537 000	327 000	41 000	1 565 500	1 123 000
	Off./priv./sos. tjenesteyting(kultur)	392 000	1 457 500	170 000	305 000	2 989 000	1 422 640
	Sum	3 701 750	3 824 500	4 855 250	5 197 000	10 685 500	7 429 940

Tabell 11 Tilskudd 2000 – 2001 fordelt på kjønn

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	2000	%	2001	%
	Kvinner	2 986 250	38,0	3 824 500	42,0
	Menn	4 855 250	62,0	5 197 000	58,0
	Sum	7 841 500	100,0	9 021 500	100,0

Tabell 12 Tilskudd 1999-2001 fordelt på kommuner

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	1999	%	2000	%	2001	%
Finmark	Kárášjohka	2 994 000	13,5	2 484 000	13,4	2 558 000	15,6
	Guovdageaidnu	2 542 374	11,5	2 218 000	12,0	1 216 000	7,4
	Porsanger	1 242 000	5,6	1 725 000	9,3	1 965 500	12,0
	Gamvik	236 000	1,1	46 000	0,2	613 000	3,7
	Kvalsund	390 000	1,8	397 000	2,1	524 000	3,2
	Lebesby	309 000	1,4	55 000	0,3	205 000	1,3
	Måsøy	43 000	0,2	43 000	0,2	116 000	0,7
	Unjárga	816 000	3,7	1 504 000	8,1	391 000	2,4
	Deatnu	2 828 000	12,8	1 134 500	6,1	667 000	4,1
	Alta	29 191 000	9,9	1 146 000	6,2	811 140	4,9
	Utenfor virkeområdet	787 000	3,5	835 000	5,1	955 000	5,8
Troms	Gratangen	120 000	0,5	0	-	0	-
	Kvænangen	2 557 000	11,5	1 599 000	8,6	1 272 000	7,7
	Gáivuotna	1 561 000	7,0	1 138 000	6,2	2 046 800	12,4
	Lavangen	8 000	-	109 000	0,6	0	-
	Skånland	348 000	1,6	313 000	1,7	200 000	1,2
	Storfjord	1 350 000	6,1	1 308 000	7,1	821 000	5,0
	Senja	250 000	1,1	600 000	3,3	174 000	1,1
	Tromsø (Ullsfjord)	259 000	1,2	190 000	1,0	274 000	1,7
	Utenfor virkeområdet	204 000	0,9	10 000	0,1	0	-

Sign: _____/_____

Nordland	Evenes	158 000	0,7	0	-	252 000	1,3
	Tysfjord	626 000	2,8	395 000	2,1	1 125 000	6,8
	Utenfor virkeområdet	0	-	37 000	0,2	64 000	0,4
Sørsameom.	unntatt Nordland	358 000	1,6	987 500	5,3	210 000	1,3
	Utenfor virkeområdet/interkomm.	0	-	153 000	0,8	0	-
	Sum	49 177 374	100,0	18 427 000	100,0	16 460 440	100,0

Tabell 13 Tilsagn 1999 – 2001 fordelt etter virkemidler

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	1999	2000	2001
	Driftstilskudd	3 965 800	5 976 000	6 991 400
	Etableringsstipend	393 000	603 000	437 000
	Utmarksressurser	0	-	0
	Kompetansebygging	0	-	0
	Sum	4 358 800	6 579 000	7 428 400

Tabell 14 Tilsagn 2001 fordelt etter næringer

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr	%
	Jordbruk	208 700	3,0
	Fiske	319 600	4,6
	Duodji	2 583 800	37,0
	Reindrift	3 687 900	52,7
	Utmarksnæringer	191 400	2,7
	Sum	6 991 400	100,0

Tabell 15 Tilsagn 2001 fordelt på kjønn

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr	%
	Kvinner	1 640 500	23,5
	Menn	5 350 900	76,5
	Sum	6 991 400	100,0

Tabell 16 Tilsagn 2001 fordelt på fylker

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr
	Finnmark	6 629 100
	Troms	224 700
	Nordland	112 500
	Resten av landet	25 100
	Sum	6 991 400

Sign: _____/_____

Tabell 17 Tilsagn 2001 fordelt på kommuner

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	kr
	Alta	50 000
	Guovdageaidnu	5 214 500
	Kárášjohka	792 700
	Deatnu	301 100
	Unjárga	179 400
	Gamvik	91 400
	Tromsø	30 000
	Gáivuotna	114 100
	Utenfor virkeområdet i Troms	80 600
	Saltdal	112 500
	Vikna	25 100
	Sum	6 991 400

Tabell 18 Driftsstøtte til organisasjonene 2001

Post 51.2	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	2000	2001
	Duodjeinstituhta	1 800	1 800
	Kárášjoga Duodje Gávpi	63	100
	Manndalen Husflidslag	63	100
	Unjárgga Sámiid Duodje	63	100
	Opplæringskontoret i duodji øst	150	150
	Opplæringskontoret i duodji og formgivningsfag	63	100
	Duojáriid Dállu	0	200
	Duojáriid Ealáhus Searvi (fra post 51.3)	-	-
	Sámiid Duodji OS (fra post 51.3)	500	980
	SUM	3 002	3 530

Tabell 19 Tilskudd 2001 til Interreg

Post 51.1	Samisk utviklingsfond	Kr
	Samirađđi	100 000
	Sámediggi, Sverige (teknisk assistanse)	496 000
	Sameforeningen i Murmansk-OOSMO	30 000
	Sum	626 000

5.4 Vedlegg 4 - Samisk kulturminnevern 2001

Sign: _____/_____

Tabell 20 Saker behandlet etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven

Ansvarsområde	Finnmark		Troms		Nordre Nordland		Snåsa		Totalt	Totalt
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
Plantype										
Statlige/FK verneplaner	0	2	3	2	0	4	0	3	3	11
Fylkesplaner/-delplaner	1	2	0	0	1	0	0	2	2	4
Kommuneplaner/-delplaner	7	20	16	18	11	28	17	26	51	92
Reguleringsplaner/ bebyggelsesplaner	41	85	95	139	85	104	171	199	391	527
Enkelt-/fradelingssøknader	216	261	373	543	71	98	94	161	754	1063
Landbruk/Skogbruk- og reindriftnlegg/mineralsaker	46	71	66	81	58	64	197	184	367	400
Veg, kraft, telekabler, høyspent o.a plansaker	23	46	28	24	19	22	72	49	142	141
Andre arealsaker	25	43	16	27	0	17	0	12	41	99
Sum	359	530	597	834	245	337	551	636	1751	2337

Tabell 21 Tilskudd 2001 Miljø- og kulturvernavdelingen

Tilskudd til samiske kulturminneprosjekter 2001		
Søker	Prosjekt	Tilskudd kr
Indre S-T- reg.museum	Registrering kulturminner	55 000
Låarte Sijte	Restaur.Bur Gamstuhagen	90 000
Essand reinbeitedistrikt	Kulturminneregistrering	86 000
Rørosmuseet	Dokumentasj. Av sørsam. matr.	46 000
Arran	Dokumentasj. av tradisj.materiale	40 000
Vardobaiki, Samisk språksenter	Dokumentasjonsprosj. Hinnøy	35 000
Skaniid Girjie	Samiske stedsnavn	70 000
BKO,administrasjon	Skjøtsel skoltebyen Neiden	45 000
	Forv.plan Skoltebyen Neiden	215 000
	Forv.plan Mortensnes	65 000
	Verne- og forv.pl. Samiske Bygn.	160 000
Anja V. Sommerbakk Olsen	Restaurering Monsastua	30 000
Foren.til norske fortidsm. bevaring	Restaurering Stia gård	20 000
BKO-F; Heammonjavvi	Skjøtsel Heammonjavvi	30 000
Idun K. Pedersen, Tana	Restaurering stabbur	28 000
Nils Aslak Skum	Restaurering bygning	25 000
Laila Susanne Vars	Restaurering Stabbur	25 000
Smørfjord bygdslag	Dokumentasj sjøsamekultur	15 000
Badjineanu Gilisearvi, Kautok.	Reg. av kulturminner,	5 000
Udisponert 2001	Udisponert 2001	4 000
		1 089 000

Saken ble avsluttet 30. mai 2002 kl. 12.50.

Sign: _____/_____

Sak 23/02

Samefolkets fond

Saken påbegynt 30. mai kl. 15.10.

I. Dokumenter

- Brev av 14.09.01 fra Kommunal- og regionaldepartementet
- Sametingets brev av 27.09.01 til Statsråd Sylvia Brustad
- Brev av 02.10.01 fra Kommunal- og regionaldepartementet
- Høringsbrev av 07.01.02
- Brev av 18.01.02 fra USKAV
- Brev av 12.02.02 fra Kvenangen kommune
- Brev av 19.02.02 fra Troms fylkeskommune
- Brev av 11.02.02 fra Norske Reindriftssamers Landsforbund
- Brev av 07.02.02 fra Sáráhká
- Brev av 12.02.02 fra Nesseby kommune
- Brev av 07.03.02 fra Karasjok kommune
- Brev av 03.03.02 fra Sámeálbmot Bellodat
- Brev av 18.02.02 fra Tapt skolegang v/leder Anne Marg. Teigmo Guttorm
- Brev av 08.03.02 fra Sámi Girječálliid Searvi
- Brev av 12.03.02 fra Sámi Nisson Forum
- Brev av 07.03.02 fra Finnmark fylkeskommune
- Brev av 09.03.02 fra Nordland fylkeskommune
- Brev av 28.02.02 fra Kåfjord kommune
- Brev av 15.03.02 fra Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Brev av 18.03.02 fra Kåfjord sameforening
- Brev av 15.03.02 fra Hans Skoglund
- Brev av 18.03.02 fra Storfjord kommune
- Brev av 18.03.02 fra Karasjok Senterparti
- Brev mottatt 18.03.02 fra Máze Sámiid Searvi
- Brev av 02.04.02 fra Reindrifftsforvaltningen
- Brev av 25.03.02 fra Porsanger kommune
- Brev av 14.03.02 fra Tana kommune
- Brev av 19.03.02 fra Kautokeino kommune
- Brev av 25.03.02 fra Narvik kommune
- Brev av 16.03.02 fra Oslo Sámiid Searvi
- Brev av 16.03.02 fra Rettshjelpkontoret i Indre Finnmark
- Vedtak av 12.03.02 fra Kárášjoga Sámiid Searvi
- Vedtak fra Norske Samers Riksforbunds landsstyre 18.04.02

Sign: _____/_____

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

I Fornorskning, forsoning, fornyelse

Sametinget viser til at Stortinget 16. juni 2000 opprettet et eget fond som kollektiv erstatning for de skadene og den uretten fornorskningspolitikken har medført for det samiske folk, i forbindelse med revideringen av statsbudsjettet for 2000 (jf Innst. S. 220 (1999-2000) Innstilling fra Finanskomiteen om omprioriteringer og tilleggsbevilgninger til statsbudsjettet 2000). Det ble bevilget 75 millioner til fondet.

Sametinget viser til at fornorskningspolitikken i Norge forstått som en periode, strakte seg fra ca. 1850 og fram til mot ca. 1980. Periodens begynnelse og avslutning kan knyttes til to hendelser. Begge hadde et materielt innhold, men fikk også en sterk symbolverdi. Den første var opprettelsen av Finnfondet i 1851. Det var en budsjettpost som Stortinget opprettet for å iverksette et språk- og kulturskifte blant samene. Den andre var Altasaken 1979-81 som ble et symbol for samenes kamp mot kulturell diskriminering og for kollektiv respekt, for politiske selvstyre og for materielle rettigheter. Det er i dette spennviddet i landets historie Sametinget ser spørsmålet om opprettelsen av et eget fond – Samefolkets fond, til kompensasjon for fornorskningspolitikken sine konsekvenser for det samiske folk.

Fornorskningspolitikken sine konsekvenser for det samiske folk, sett både i et individuelt og kollektivt perspektiv, er nærmest ubeskrivelig. Tap av selvrespekt, tap av våre åndelige verdier, tap av vårt morsmål, tap av uerstattelig samisk kultur og tap av troen på samefolkets fremtid, kan ikke bare ses i et historisk og et samtidig perspektiv. Fornorskningspolitikken vil også få konsekvenser for fremtidige generasjoner samer. Sametinget mener derfor at saken om Samefolkets fond må ses og behandles i et historisk, samtidig og et fremtidig perspektiv. Det må også omfatte alle sider av fornorskningspolitikken sine konsekvenser, både sett i et individuelt og et kollektivt perspektiv. I denne sammenhengen har Sametinget merket seg de beklagelser statsmyndighetene har fremført for tidligere fornorskningpolitikk, og at det er iverksatt ulike positive tiltak til oppbygging og videreutvikling av samisk språk, identitet, kultur og samfunnsnivå. Dette kan bidra til å skape et nytt forhold mellom samene som folk og den norske stat. Et forhold som bygger på likeverd, gjensidig respekt, partnerskap og andre fremtidsrettede samfunnsformer.

Sametinget mener på denne bakgrunn at den fornorskningpolitikk som nå er forlatt må avløses av en politikk for forsoning og fornyelse, og ser opprettelsen av Samefolkets fond som ett tiltak i dette perspektivet. Derfor må det iverksettes et arbeid for forsoning og fornyelse der pågående tiltak og fremtidige tiltak innenfor ulike samfunnsområder for samene samordnes i et gjensidig forpliktende program. Stortingets opprettelse av Samefolkets fond er derfor ikke å anse som et endelig oppgjør fra statens side ovenfor samene for fornorskningspolitikken sine konsekvenser, men starten på en gjensidig forsonende og utviklende prosess i forholdet mellom samene og den norske stat. Siktemålet må være at det mørke stadiet i landets historie ovenfor samene avløses av et produktivt og fremtidsrettet samfunnsbyggende samarbeid for fremtidige generasjoner. Det vil gagne samene, landets øvrige befolkning, staten og andre samfunnsinteresser for øvrig.

Sign: _____/_____

II Billighetserstatning for tapt skolegang under krigen

Sametinget viser til at en gruppe samer har søkt om erstatning for tapt skolegang under krigen. Sametinget har ved flere anledninger støttet disses krav om kompensasjon. Dette også med utgangspunkt i utdanning som menneskerett. I denne forbindelse uttalte Sametinget i sin behandling av St.meld nr 21(1999-2000) Menneskeverd i sentrum:

”Sametinget viser til at saken ikke bare gjelder spørsmål om økonomisk kompensasjon for tapt skolegang. Dette omfatter for en stor del en fratatt menneskerett overfor et urfolk, statens moralske og politiske forpliktelser til å ta et oppgjør med sin egen uverdige historiske behandling av samene, og nyttiggjøre seg muligheten av å kunne etablere et fornyet grunnlag mellom samene og den norske stat basert på forsoning, respekt og likeverd i inngangen til det nye tusenåret. På denne bakgrunn ber Sametinget Stortinget om å skape rom i systemet for å kunne rette opp den uretten som er begått. Dypest sett gjelder saken å videreutvikle de grunnprinsipper som bygger opp under respekten for menneskeverdet sett både i nasjonalt og globalt perspektiv. Sametinget deltar gjerne i denne sammenheng.”

Sametinget finner på denne bakgrunn å måtte beklage på det sterkeste at Stortinget har avslått samtlige søknader om billighetserstatning fra statskassen fra samer som har tapt skolegang under krigen (jf. Innst. S. nr 74 (2001-2002) Innstilling fra Justiskomiteen om billighetserstatning av statskassen). Sametinget har positivt merket seg at Stortingets justiskomiteé i innstillingen skriver:

”Det anføres at staten bør påta seg ansvar for tidligere tiders urett overfor det samiske folk. Fornorskningspolitikken har satt dype spor og påført det samiske folk store lidelser. Denne politikken verken kan eller bør forsvares i ettertid. Det anføres at fornorskningspolitikken satte samene i en særstilling, særlig fordi politikken var rettet mot et helt folk. Målet var at det samiske folk skulle opphøre å eksistere. Undertrykkelsen av det samiske folk har spilt en sentral rolle i utviklingen av de folkerettslige regler for beskyttelse av urfolk og minoriteter. (...) ”

På den annen side har Sametinget med enorm skuffelse registrert at komiteen likevel på bakgrunn av disse anførselene viser til opprettelsen av samefondet, og ”mener at Stortinget ved dette har tatt et oppgjør med fornorskningspolitikken, og komiteens tilråding i den enkelte sak har tatt utgangspunkt i dette.”

Sametinget vil i denne sammenheng påpeke det bemerkelsesverdige i at Stortinget på den ene siden uttaler at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger og på den andre siden viser til opprettelsen av fondet som en begrunnelse for avslag om individuelle erstatninger. Det er ingen logisk sammenheng i en slik handling. Sametinget vil derfor presisere at :

- Sametinget vil ikke overta ansvaret for fornorskningspolitikken konsekvenser og den norske stats forpliktelser for lidelser som staten har påført enkeltsamer og samene som folk. Sametinget ser på etableringen av fondet som starten på et oppgjør for skadene fornorskningen har medført fra statens side.
- Det må her skilles klart mellom fornorskningspolitikken som sak, og billighetserstatning for utdanningsskadelidte samer. Saken om tapt skolegang under krigen er ikke et spørsmål om fornorskning. Det gjelder skader påført samer på grunn av krigen.

Sametinget gjør oppmerksom på at det er statens moralske ansvar å ta situasjonen til de utdannings-skadelidte på alvor. På den andre siden er det en rekke grupper i den samiske befolkning som har lidt

overlast, og som kanskje ikke har hatt ressurser til å synliggjøre sin situasjon. Det kan omfatte barn og ungdom som har lidt seksuelle og andre fysiske overgrep i tilknytning til sin skolesituasjon, psykisk og fysisk utviklingshemmede som ikke har fått tilstrekkelig støtte og oppfølging, kvinner som ble tvangssterilisert, grenseløse i Tysfjord, de sultestreikende under Altasaken og andre som har lidt psykisk og annen overlast i ulike samfunnsammenhenger på grunn av fornorskningspolitikken.

Sett i sum er de skadene og den uretten fornorskningspolitikken har påført det samisk folk ikke godt nok klarlagt. Sametinget vil derfor foreslå at det nedsettes en kommisjon som hurtig skal kartlegge hvilke språklige og kulturelle tap og forsakelser fornorskningspolitikken har påført det samiske folk. Kommisjonen må også få i oppdrag og komme med forslag til tiltak for å rette opp disse skadene. Kommisjonen forutsettes å ha medlemmer fra Sametinget og Regjeringen.

Sametinget tar til etterretning at Stortinget har bestemt at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger. Når det gjelder de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig ber Sametinget Regjeringen ta saken opp til fornyet behandling. I denne sammenheng vil Sametinget bidra med forslag til ulike måter å kompensere tapt skolegang. Sametinget vil understreke at dette ikke forhindrer de utdanningskadelidte i å kunne søke om tilskudd til andre tiltak enn individuelle erstatninger fra Samefolkets fond. Sametinget vil komme tilbake til dette når tinget skal fastsette nærmere retningslinjer fra fondet.

III Konklusjon og vedtekter

1. Sametinget viser til at fornorskningspolitikken i Norge er avsluttet og at et nytt prinsipielt grunnlag ligger til grunn for forholdet mellom samene som urfolk i landet, og staten. Fornorskningspolitikken konsekvenser ovenfor samene, både som enkeltindivid og som et folk, må ses og behandles i et historisk, samtidig og et fremtidig perspektiv. Sametinget har merket seg statsmyndighetenes beklagelser for fornorskningspolitikken, og de positive tiltak for samisk språk, identitet, kultur og samfunnsnivå som er iverksatt. Derfor skulle det ligge til rette for å skape et nytt forhold mellom samene som et folk og staten.

Et forhold som bør bygge på likeverd, gjensidig respekt, partnerskap og andre framtidsrettede samarbeidsformer. Sametinget foreslår derfor at dette utvikles i form av et eget program for forsoning og fornyelse, der pågående tiltak og fremtidige tiltak for samene samordnes i gjensidig forpliktelse.

2. Sametinget viser til at de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig har fått avslag på sine søknader om billighetserstatninger fra Stortinget. Dette under henvisning til opprettelse av samefolkets fond. Sametinget mener at det av Stortinget er feil å koble disse to sakene sammen. Saken om tapt skolegang under krigen gjelder skader påført samer på grunn av krigen og er ikke et spørsmål om fornorskning. Sametinget ber Regjeringen om å ta disse sakene opp til fornyet behandling, og viser til at norske krigsfanger i japanske fangeleirer og deres etterkommere har fått erstatning fra staten.
3. Sametinget tar til etterretning Stortingets vedtak om at Sametingets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger. Under forutsetning av at:
  - Staten i samarbeid med Sametinget iverksetter et arbeid for å utvikle nye samarbeidsformer og tiltak ovenfor samene (jf punkt III nr 1 foran),

Sign: _____/_____

- Regjeringen setter i gang et arbeider for å løse saken for de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig (jf punkt III nr 2 foran)
tar Sametinget i mot Samefolkets fond, som et første steg i forsoningen og fornyelsen av forholdet mellom staten og samene. Dette skjer med de presiseringer av vedtektene slik det fremgår nedenfor.

Spesifikke synspunkter til vedtektene

§ 1 Fondets navn og etablering

Sametinget er enig i at navnet på fondet blir Samefolkets fond. Fondet skal bidra til å rette opp for de språklige og kulturelle tap og forsakelser tidligere tiders fornorskningsspolitikk har påført det samisk folk, men skal ikke være et endelig oppgjør for denne uretten.

§ 2 Fondets formål

Fondet må kunne nyttes til tiltak som har som formål å bevare, styrke og utvikle samisk språk og kultur. Fondets midler skal ikke nyttes til individuelle erstatninger.

§ 3 Fondets kapital, herunder størrelsen

Statlige myndigheter har i tiden etter 1850 brukt store midler på fornorskningsspolitikken. De årlige bevilgningene til Finnefondet, som var opprettet til bruk i fornorskning av samer, representerte, sett ut fra datidens pengeverdi og andel av statsbudsjettet, en verdi større en det som i dag er avsatt fondets kapital. Sametinget og staten må derfor årlig forhandle om tilførsel av kapital til fondet. En del av avsetningene til oljefondet kan for eksempel overføres til samefondet. Det må også være åpent for bidrag fra andre kilder til styrking av fondets kapital.

IV Sametingets forslag til vedtekter

§ 1 Fondets navn og etablering

Fondets navn skal være Samefolkets fond. Fondet er opprettet ved Stortingets budsjettvedtak 16. juni 2000.

Fondet skal bidra til å rette opp for de språklige og kulturelle tap og forsakelser tidligere tiders fornorskningsspolitikk har påført det samiske folk.

§ 2 Fondets formål

Fondets formål er å yte tilskudd eller bidrag til tiltak som styrker og bidrar til revitalisering av samisk språk og kultur. Fondets midler skal ikke nyttes til individuelle erstatninger.

§ 3 Fondets kapital og avkastning

Fondets grunnkapital er 75 millioner kr. Det forhandles årlig mellom Sametinget og regjeringen om tilførsel av kapital til fondet. Fondets kapital kan også styrkes med midler fra andre kilder.

Fondets midler er plassert som kontolån til staten og med en rente tilsvarende renten på langsiktige statsobligasjoner. Renten godskrives 31. desember hvert år og overføres til fondet.

Sign: _____/_____

Fondets styre kan disponere over fondets kapital og avkastning til tiltak nevnt i § 2.

§ 4 Fondet styre

Sametinget oppnevner fondets styre. Sametingets president er fondets rettslige representant.

§ 5 Fondets administrasjon og forvaltning

Fondet administreres av Sametinget som kan fastsette nærmere retningslinjer for forvaltning av fondet. Vedtak fattet av fondets styre kan påklages i samsvar med forvaltningslovens bestemmelser og behandles i samsvar med samelovens § 2-12 femte ledd.

Sametinget skal føre særskilt regnskap over bruken av fondets midler og rapportere om dette i sin årsmelding.

§ 6 Ikrafttredelse

Disse vedtektene trer i kraft straks.

Forslag 1, fellesforslag, fremmet av representant Isak Mathis O. Hætta, Samefolkets parti, Johttisápmelaččaid listu, Høyre, Gaskka Norlánda Sijdda, Guovdageainnu Dáloniid listu og Janoš Trosten:

Samefolkets fond til skoletapere

Det såkalte Samefolkets fond på 75 mill. kr skal gis til de som har krevd erstatning for tapt skolegang. De er blitt informert om at de ikke får billighetserstatning, men istedenfor gir staten 75 mill. kr i erstatning. Disse midlene er et resultat av tapt skolegangs 18 års arbeid. De har nok dokumentasjon på hvordan deres situasjon har vært og fremdeles er. Det er bare de som skal få anvende disse midlene.

Stortinget har blandet to saker i saken Samefolkets fond, nemlig tapt skolegang pga. krigen og fornorskningen.

Skoletaperne har dokumentert hvilke konsekvenser tapt skolegang har hatt for deres liv, hvordan de hele tida har vært avhengig av andre i lesing og skriving. De har følt seg mindreverdige. Dette har de dokumentert for myndighetene. Det er verdt å merke seg at andre grupper, som eks. jøder, har fått erstatning på individuelt grunnlag, og også mange av deres etterkommere.

Vi er enige i at et fornorskningfond etableres, men det kan ikke gjøres før saken er kartlagt. Derfor kan ikke disse 75 mill. kr brukes til å gjøre opp med fornorskningen. En utredning av fornorskningens konsekvenser gjennom mange generasjoner må ligge til grunn. Stortinget må hurtig igangsette utredning og forskning på hvilke konsekvenser fornorskningen har hatt på det samiske samfunn. I forhold til størrelsen på et fond til fornorskningens oppgjør, må det legges fram tall for en erstatningssum for over 100 års fornorskning. Dette vil være grunnlaget for fornorskningfondet. Vi tror at det er behov for

Sign: _____/_____

mange statsbudsjetter til et slikt fond. Dersom samene og staten ikke blir enige i saken, må saken opp til internasjonale domstoler.

Vi ber Sametinget:

- gi 75 mill. kr som staten nå vil overføre Sametinget, til de som over 18 år har arbeidet med å få erstatning for tapt skolegang,
- sørge for at det igangsettes en utredning, forskning og kartlegging på hvilke konsekvenser over 100 års fornorskning har hatt for det samiske samfunn, og på det grunnlag etablerer staten et fond for oppgjør med fornorskningen,
- arbeide for at staten skal sette inn tilstrekkelig med ressurser og iverksette tiltak som garanterer at samene ikke lider samme skjebne i framtiden.

Samefolkets fond på 75 mill. skal gis til de som har krevd erstatning for tapt skolegang. Ved behandling av søknadene etter billighetserstatning ordningen er disse henvist til fondet på 75 mill. Disse midler er et resultat av at USKAVs og tapt skolegangs arbeid over 18 år. Man har nok dokumentasjon på hvordan deres situasjon er og har vært. Dermed bør nevnte grupper få anvende disse midler.

Forslag til vedtektene:

1 Fondets navn og etablering

Navnet på fondet: Samefolkets fond.

Fondet skal brukes til de som har tapt skolegang.

§ 2 Fondets formål

Fondet skal nyttes til individuelle erstatninger, og tiltak for de som har tapt skolegang.

Fondet er opprettet ved Stortingets budsjettvedtak 16. juni 2000.

§3 Fondets kapital og avkastning

Fondets grunnkapital på 75 millioner samt renter, skal brukes til de som har tapt skolegang. Renten godskrives 31. desember hvert år og overføres fondet.

Fondets styre kan disponere over fondets grunnkapital og avkastning til tiltak nevnt i § 2.

§ 4 Fondets styre

Fondet forvaltes innenfor sametingssystemet.

De berørte parter (USKAV og Tapt skolegang) skal få uttale seg før Sametinget realitetsbehandler sakene.

§ 5 Fondets administrasjon og forvaltning

Fondet administreres av fondsstyret som kan fastsette nærmere retningslinjer for forvaltning av fondet.

Vedtatt fattet av fondets styre kan påklages i samsvar med forvaltningslovens bestemmelser.

Fondsstyret skal føre særskilt regnskap over bruken av fondets midler og rapportere om dette i sin årsmelding.

§ 6 Ikrafttredelse

Disse vedtektene trer i kraft straks.

Sign: _____/_____

Fornorskning av samer

Videre er det viktig å igangsette en bred vurdering av fornorskning av samer i Norge. Her vil Sametinget foreslå at regjeringen nedsetter en kommisjon som et første steg i arbeidet.

Forslag 2, representant Roger Pedersen, SVFs sametingsgruppe:

SVF fremmer følgende endringsforslag.

§2 erstattes med følgende ordlyd:

Sametinget er ikke enig i at fondet ikke kan nyttes til individuell erstatning. De som har tapt skolegang, og som har storparten av æren for at fondet er opprettet, skal ivaretaes.

Sametinget foreslår at fondet på 75 mill. kr deles i to. Den første halvpart, 37,5 mill. kr benyttes til individuell erstatninger, slik første avsnitt beskriver. Kriterier for hvem som skal få slik erstatning utarbeides av Sametinget. Utbetaling gjøres i 2003.

Resterende beløp avsettes til fond. Avkastning av dette fondet benyttes til fellestiltak i det samiske samfunn, for å rette opp for de språklige og kulturelle tap og forsakelser tidlige tiders fornorskningsspolitikk har påført det samiske folk. Første utbetaling gjøres i 2004 på bakgrunn av avkastning av fondet i 2003.

Saken sendes tilbake til Stortinget for å få opphevet bindingen om at fondet ikke kan nyttes til individuelle erstatninger.

§3

Fondets grunnbeløp settes til 37,5 mill. kr pluss renter som er påløpt frem til 2003.

Sametinget tar høyde for at fondets grunnkapital blir styrket gjennom de årlige budsjettvedtak i Stortinget, slik at fondet kommer opp på et akseptabelt nivå.

Forslag 3, representant Per Solli, APs sametingsgruppe:

Forslag til endring på side 2 i andre avsnitt i setningen:

Stortingets opprettelse av Samefolkets fond er derfor ikke å anse som et endelig oppgjør fra statens side ovenfor samene for fornorskningsspolitikkenes konsekvenser, men *en videreføring* på en....

Forslag, resten av andre avsnitt på side 2 utgår: *Siktemålet må være at ...*

Forslag til tilføyelse i setningen på side 3 tredje avsnitt: Sametinget gjør oppmerksom på at det er statens moralske ansvar å ta situasjonen til de utdanningsskadelidte *over hele landet på alvor*.

Forslag, resten av tredje avsnitt på side 3 utgår: *På den andre siden...*

Forslag, hele fjerde avsnitt på side 3 utgår: *Sett i sum er de skader...*

Sign: _____/_____

Forslag, på side 4 etter andre kulepunkt erstattes ordet første steg med *ledd*.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1, fellesforslaget, ble forkastet med 30 stemmer.
2. Forslag 2 ble forkastet med 30 stemmer.
3. Forslag 3 ble vedtatt med 31 stemmer.
4. Sametingsrådets innstilling, unntatt vedtatte endringer, ble vedtatt med 30 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Representant Jánoš Trosten fremmet følgende protokolltilførsel:

I denne sak støtter ikke representant Jánoš Trosten rådets innstilling. Jeg støtter Samefolkets Partis forslag i saken.

Representant Klemet Erland Hætta fremmet følgende protokolltilførsel:

Av hensyn og lojalitet til flertallet i NSRs samarbeidsgruppe valgte jeg ikke fremme følgende forslag i sak 23/02:

I Fornorskning, forsoning, fornyelse

Sametinget viser til at Stortinget 16. juni 2000 opprettet et eget fond som kollektiv erstatning for de skadene og den uretten fornorskningspolitikken har medført for det samiske folk. Dette skjedde i forbindelse med revideringen av statsbudsjettet for 2000 (jf Innst. S. 220 (1999-2000) Innstilling fra Finanskomiteen om omprioriteringer og tilleggssbevilgninger til statsbudsjettet 2000). Det ble bevilget 75 millioner til fondet.

Sametinget viser til at fornorskningspolitikken i Norge forstått som en periode, strakte seg fra ca. 1850 og fram til mot ca. 1980. Periodens begynnelse og avslutning kan knyttes til to hendelser. Begge hadde et materielt innhold, men fikk også en sterk symbolverdi. Den første var opprettelsen av Finnefondet i 1851. Det var en budsjettpost som Stortinget opprettet for å iverksette et språk- og kulturskifte blant samene. Den andre var Altasaken 1979-81 som ble et symbol for samenes kamp mot kulturell diskriminering og for kollektiv respekt, for politiske selvstyre og for materielle rettigheter. Det er i dette spennviddet i landets historie Sametinget ser spørsmålet om opprettelsen av et eget fond – Samefolkets fond, til kompensasjon for fornorskningspolitikken sine konsekvenser for det samiske folk.

Fornorskningspolitikken sine konsekvenser for det samiske folk, sett både i et individuelt og kollektivt perspektivet, er meget alvorlige. Tap av selvrespekt, tap av våre åndelige verdier, tap av vårt morsmål, tap av uerstattelig samisk kultur og tap av troen på samefolkets fremtid, kan ikke bare ses i et historisk og et samtidig perspektiv. Fornorskningspolitikken vil også få konsekvenser for fremtidige generasjoner samer.

Sign: _____/_____

Sametinget mener derfor at saken om Samefolkets fond må ses og behandles i et historisk, samtidig og et fremtidig perspektiv. Det må også omfatte alle sider av fornorskningens konsekvenser, både sett i et individuelt og et kollektivt perspektiv. I denne sammenhengen har Sametinget merket seg de beklagelser statsmyndighetene har fremført for tidligere fornorskningens politikk, og at det er iverksatt ulike positive tiltak til oppbygging og videreutvikling av samisk språk, identitet, kultur og samfunnsliv. Dette kan bidra til å skape et nytt forhold mellom samene som folk og den norske stat. Det må være et siktemål å utvikle et forhold som bygger på likeverd, gjensidig respekt, partnerskap og andre fremtidsrettede samfunnsformer. Sametinget går inn for at dette utvikles i form av et eget program for forsoning og fornyelse, der pågående tiltak og fremtidige tiltak for samene samordnes i gjensidig forpliktelser.

Sametinget viser til at fornorskningens politikk i Norge er avsluttet og at et nytt prinsipielt grunnlag ligger til grunn for forholdet mellom samene som urfolk i landet, og staten. Fornorskningens politikkens konsekvenser ovenfor samene, både som enkeltindivid og som et folk, må ses og behandles i et historisk, samtidig og et fremtidig perspektiv. Sametinget har merket seg statsmyndighetenes beklagelser for fornorskningens politikk, og de positive tiltak for samisk språk, identitet, kultur og samfunnsliv som er iverksatt. Derfor skulle det ligge til rette for å skape et nytt forhold mellom samene som et folk og staten.

Sametinget mener på denne bakgrunn at det må utvikles en politikk som tar sikte på forsoning og fornyelse, og ser opprettelsen av Samefolkets fond som ett tiltak i dette perspektiv. Derfor må det iverksettes et arbeid for forsoning og fornyelse der pågående tiltak og fremtidige tiltak innenfor ulike samfunnsområder for samene samordnes i et gjensidig forpliktende program. Stortingets opprettelse av Samefolkets fond er derfor ikke å anse som et endelig oppgjør fra statens side ovenfor samene for fornorskningens politikkens konsekvenser, men starten på en gjensidig forsonende og utviklende prosess i forholdet mellom samene og den norske stat. Siktemålet må være at det mørke stadiet i landets historie ovenfor samene avløses av et produktivt og fremtidsrettet samfunnsbyggende samarbeid for framtidige generasjoner. Det vil gagne samene, landets øvrige befolkning, staten og andre samfunnsinteresser for øvrig.

Sametinget tar i mot Samefolkets fond, som et første steg i forsoningen og fornyelsen av forholdet mellom staten og samene under de ovennevnte forutsetninger.

II Billighetserstatning for tapt skolegang

Sametinget viser til at en gruppe samer har aktualisert de ovenfor nevnte problemstillinger ved at de har søkt om erstatning for tapt skolegang under krigen samtidig som de har vist til de tap de har lidd som resultat av fornorskningen. Sametinget har ved flere anledninger støttet disse krav om kompensasjon. Dette også med utgangspunkt i utdanning som menneskerett. I denne forbindelse uttalte Sametinget i sin behandling av St.meld nr 21(1999-2000) Menneskeverd i sentrum:

Sametinget viser til at saken ikke bare gjelder spørsmål om økonomisk kompensasjon for tapt skolegang. Dette omfatter for en stor del en fratatt menneskerett overfor et urfolk, statens moralske og politiske forpliktelser til å ta et oppgjør med sin egen uverdige historiske behandling av samene, og nyttiggjøre seg muligheten av å kunne etablere et fornyet grunnlag mellom samene og den norske stat basert på forsoning, respekt og likeverd i inngangen til det nye tusenåret.

Sign: _____/_____

På denne bakgrunn ber Sametinget Stortinget om å skape rom i systemet for å kunne rette opp den uretten som er begått. Dypest sett gjelder saken å videreutvikle de grunnprinsipper som bygger opp under respekten for menneskeverdet sett både i nasjonalt og globalt perspektiv. Sametinget deltar gjerne i denne sammenheng.

Sametinget finner på denne bakgrunn å måtte beklage på det sterkeste at Stortinget har avslått samtlige søknader om billighetserstatning fra statskassen fra samer som har tappt skolegang under krigen (jf. Innst. S. nr 74 (2001-2002) Innstilling fra Justiskomiteen om billighetserstatning av statskassen). Sametinget har positivt merket seg at Stortingets justiskomiteé i innstillingen skriver:

”Det anføres at staten bør påta seg ansvar for tidligere tiders urett overfor det samiske folk. Fornorskningspolitikken har satt dype spor og påført det samiske folk store lidelser. Denne politikken verken kan eller bør forsvares i ettertid. Det anføres at fornorskningspolitikken satte samene i en særstilling, særlig fordi politikken var rettet mot et helt folk. Målet var at det samiske folk skulle opphøre å eksistere. Undertrykkelsen av det samiske folk har spilt en sentral rolle i utviklingen av de folkerettslige regler for beskyttelse av urfolk og minoriteter. (...)”

På den annen side har Sametinget med enorm skuffelse registrert at komiteen likevel på bakgrunn av disse anførselene viser til opprettelsen av samefondet, og ”mener at Stortinget ved dette har tatt et oppgjør med fornorskningspolitikken, og komiteens tilråding i den enkelte sak har tatt utgangspunkt i dette.” Stortinget har også forutsatt at midler fra det opprettede fondet ikke skal kunne brukes til individuelle erstatninger.

Sametinget vil i denne sammenheng påpeke det bemerkelsesverdige i at Stortinget på den ene siden uttaler at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger og på den andre siden viser til opprettelsen av fondet som en begrunnelse for avslag om individuelle erstatninger. Det er ingen logisk sammenheng i en slik handling. Sametinget vil derfor presisere at :

- Sametinget vil ikke overta ansvaret for fornorskningspolitikken sine konsekvenser og den norske stats forpliktelser for lidelser som staten har påført enkelt-samer og samene som folk. Sametinget ser på etableringen av fondet som starten på et oppgjør for skadene fornorskningen har medført fra statens side.
- Sametinget kan heller ikke påta seg noe ansvar for de skader krigen har medført.
- Det må skilles klart mellom de skader fornorskningspolitikken har medført de tapene mange samer har lidd under krigen, selv om skadene har ulike årsaker. Tapte skolegang under krigen er både et spørsmål om krigens konsekvenser, men de samme mennesker er også blitt påført skade på grunn av fornorsknings-politikken. Sametinget understreker at det er statens moralske ansvar å ta situasjonen til de utdanningsskadelidte på alvor uansett skadenes årsak.
- Det er også flere andre grupper i den samiske befolkning som har lidt overlast, og som kanskje ikke har hatt ressurser til å synliggjøre sin situasjon. Det kan omfatte barn og ungdom som har lidd psykisk og fysisk på grunn av sitt språk og sin kulturbakgrunn. Noen har endog vært utsatt for seksuelle og andre fysiske overgrep i tilknytning til sin skolesituasjon. Eksempler på dette er psykisk og fysisk utviklingshemmede som ikke har fått tilstrekkelig støtte og oppfølging, kvinner som er blitt tvangssterilisert, grenselosene i Tysfjord, de sultestrikende under Altasaken og andre som har lidt psykisk og annen overlast i ulike samfunnsammenhenger på grunn av fornorskningspolitikken.

III Konklusjon

Sett i sum er de skader og den urett fornorskningpolitikken har påført det samisk folk ikke godt nok klarlagt. Sametinget vil derfor foreslå at dette søkes rettet opp på følgende måte:

1. Sametinget ber Stortinget omgjøre sitt vedtak om at det opprettede fondets midler ikke kan brukes til individuelle erstatninger. Videre ber Sametinget om at Stortinget også omgjør sitt vedtak om at bare fondets rentemidler kan brukes.
2. En nærmere fastsatt andel av fondets midler brukes til individuelle erstatninger for skader forvoldt av fornorskningpolitikken hvis størrelse i hvert tilfelle fastsettes av et erstatningsutvalg sammensatt av en representant oppnevnt av de utdanningskadelidtes organisasjoner, én representant for Stortinget, en representant for Regjeringen og én representant for Sametinget.
3. Søknadene om erstatning for skader som er forvoldt av den andre verdenskrig ber Sametinget Regjeringen ta opp til fornyet behandling. Vi viser til at norske krigsfanger i japanske fangeleirer og deres etterkommere har fått erstatning fra staten.
4. Det nedsettes en kommisjon som hurtig skal kartlegge hvilke språklige og kulturelle tap og forsakelser fornorskningpolitikken har påført det samiske folk i sin helhet. Kommisjonen må også få i oppdrag og komme med forslag til tiltak for å rette opp disse skadene med midler fra det opprettede fondet. Kommisjonen forutsettes å ha medlemmer fra Sametinget og Regjeringen.
5. Det opprettede fondet tilføres ytterligere midler fra Staten slik at det kan være et reelt virkemiddel til å godtgjøre de skader fornorskningpolitikken har medført.
6. Fondets vedtekter endres/utformes i tråd med vedtaket i denne sak, og vi vil særlig påpeke følgende:

Sametinget er enig i at navnet på fondet blir Samefolkets fond. Fondet skal bidra til å rette opp for de språklige og kulturelle tap og forsakelser tidligere tiders fornorskningpolitikk har påført det samisk folk, men skal ikke være et endelig oppgjør for denne uretten.

Fondet må kunne nyttes til individuelle erstatninger og til tiltak som har som formål å bevare, styrke og utvikle samisk språk og kultur. Statlige myndigheter har i tiden etter 1850 brukt store midler på fornorskningpolitikken. De årlige bevilgninger til Finnefondet, som var opprettet til bruk i fornorskning av samer, representerte, sett ut fra datidens pengeverdi og andel av statsbudsjettet, en verdi større en det som i dag er avsatt fondets kapital. Sametinget og staten må derfor årlig forhandle om tilførsel av kapital til fondet. En del av avsetningene til oljefondet kan for eksempel overføres til samefondet.

Det må også være åpent for bidrag fra andre kilder til styrking av fondets kapital.

Rådet bes fremme forslag til vedtekter for fondet slik at plenum kan behandle disse raskest mulig.

Sign: _____/_____

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Terje Tretnes	
3.	Roger Pedersen	Sven-Roald Nystø Roger Pedersen
4.	Per Solli	Sven-Roald Nystø Per Solli
5.	Isak Mathis O. Hætta	Sven-Roald Nystø Jørn Are Gaski Ann-Mari Thomassen Terje Tretnes Berit Ranveig Nilssen Isak Mathis O. Hætta
6.	Åge Nordkild	Isak Mathis O. Hætta Janoš Trosten Per Solli Terje Tretnes Klemet Erland Hætta Åge Nordkild
7.	Olaf Eliassen	
8.	Per A. Bæhr	Ingar Eira Olaf Eliassen Per A. Bæhr
9.	Jørn Are Gaski	
10.	Janoš Trosten	
11.	Jon Erland Balto	
12.	Svein Peter Pedersen	
13.	Egil Olli	
14.	Ingar Eira	
15.	Isak Mathis O. Hætta	
16.	Terje Tretnes	
17.	Per Arnesen	
18.	Ove Johnsen	
19.	Per Solli	
20.	Sven-Roald Nystø (saksordfører)	
	Isak Mathis O. Hætta (til voteringen)	
	Terje Tretnes (til voteringen)	

Sign: _____/_____

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

I Fornorskning, forsoning, fornyelse

Sametinget viser til at Stortinget 16. juni 2000 opprettet et eget fond som kollektiv erstatning for de skadene og den uretten fornorskningspolitikken har medført for det samiske folk, i forbindelse med revideringen av statsbudsjettet for 2000 (jf Innst. S. 220 (1999-2000) Innstilling fra Finanskomiteen om omprioriteringer og tilleggsbevilgninger til statsbudsjettet 2000). Det ble bevilget 75 millioner til fondet.

Sametinget viser til at fornorskningspolitikken i Norge forstått som en periode, strakte seg fra ca. 1850 og fram til mot ca. 1980. Periodens begynnelse og avslutning kan knyttes til to hendelser. Begge hadde et materielt innhold, men fikk også en sterk symbolverdi. Den første var opprettelsen av Finnefondet i 1851. Det var en budsjettpost som Stortinget opprettet for å iverksette et språk- og kulturskifte blant samene. Den andre var Altasaken 1979-81 som ble et symbol for samenes kamp mot kulturell diskriminering og for kollektiv respekt, for politiske selvstyre og for materielle rettigheter. Det er i dette spennviddet i landets historie Sametinget ser spørsmålet om opprettelsen av et eget fond – Samefolkets fond, til kompensasjon for fornorskningspolitikken sine konsekvenser for det samiske folk.

Fornorskningspolitikken sine konsekvenser for det samiske folk, sett både i et individuelt og kollektivt perspektiv, er nærmest ubeskrivelig. Tap av selvrespekt, tap av våre åndelige verdier, tap av vårt morsmål, tap av uerstattelig samisk kultur og tap av troen på samefolkets fremtid, kan ikke bare ses i et historisk og et samtidig perspektiv. Fornorskningspolitikken vil også få konsekvenser for fremtidige generasjoner samer. Sametinget mener derfor at saken om Samefolkets fond må ses og behandles i et historisk, samtidig og et fremtidig perspektiv. Det må også omfatte alle sider av fornorskningspolitikken sine konsekvenser, både sett i et individuelt og et kollektivt perspektiv. I denne sammenhengen har Sametinget merket seg de beklagelser statsmyndighetene har fremført for tidligere fornorskningpolitikk, og at det er iverksatt ulike positive tiltak til oppbygging og videreutvikling av samisk språk, identitet, kultur og samfunnsliv. Dette kan bidra til å skape et nytt forhold mellom samene som folk og den norske stat. Et forhold som bygger på likeverd, gjensidig respekt, partnerskap og andre fremtidsrettede samfunnsformer.

Sametinget mener på denne bakgrunn at den fornorskningpolitikk som nå er forlatt må avløses av en politikk for forsoning og fornyelse, og ser opprettelsen av Samefolkets fond som ett tiltak i dette perspektivet. Derfor må det iverksettes et arbeid for forsoning og fornyelse der pågående tiltak og fremtidige tiltak innenfor ulike samfunnsområder for samene samordnes i et gjensidig forpliktende program. Stortinget opprettelse av Samefolkets fond er derfor ikke å anse som et endelig oppgjør fra statens side ovenfor samene for fornorskningspolitikken sine konsekvenser, men en videreføring på en gjensidig forsonende og utviklende prosess i forholdet mellom samene og den norske stat.

Sett i sum er de skadene og den uretten fornorskningspolitikken har påført det samiske folk ikke godt nok klarlagt. Sametinget vil derfor foreslå at det nedsettes en kommisjon som hurtig skal kartlegge hvilke språklige og kulturelle tap og forsakelser fornorskningspolitikken har påført det samiske folk. Kommisjonen må også få i oppdrag og komme med forslag til tiltak for å rette opp disse skadene. Kommisjonen forutsettes å ha medlemmer fra Sametinget og Regjeringen.

II Billighetserstatning for tapt skolegang under krigen

Sametinget viser til at en gruppe samer har søkt om erstatning for tapt skolegang under krigen. Sametinget har ved flere anledninger støttet disses krav om kompensasjon. Dette også med utgangspunkt i utdanning som menneskerett. I denne forbindelse uttalte Sametinget i sin behandling av St.meld nr 21(1999-2000) Menneskeverd i sentrum:

”Sametinget viser til at saken ikke bare gjelder spørsmål om økonomisk kompensasjon for tapt skolegang. Dette omfatter for en stor del en fratatt menneskerett overfor et urfolk, statens moralske og politiske forpliktelser til å ta et oppgjør med sin egen uverdige historiske behandling av samene, og nyttiggjøre seg muligheten av å kunne etablere et fornyet grunnlag mellom samene og den norske stat basert på forsoning, respekt og likeverd i inngangen til det nye tusenåret. På denne bakgrunn ber Sametinget Stortinget om å skape rom i systemet for å kunne rette opp den uretten som er begått. Dypest sett gjelder saken å videreutvikle de grunnprinsipper som bygger opp under respekten for menneskeverdet sett både i nasjonalt og globalt perspektiv. Sametinget deltar gjerne i denne sammenheng.”

Sametinget finner på denne bakgrunn å måtte beklage på det sterkeste at Stortinget har avslått samtlige søknader om billighetserstatning fra statskassen fra samer som har tapt skolegang under krigen (jf. Innst. S. Nr 74 (2001-2002) Innstilling fra Justiskomiteen om billighetserstatning av statskassen). Sametinget har positivt merket seg at Stortingets justiskomite i innstillingen skriver:

”Det anføres at staten bør påta seg ansvar for tidligere tiders urett overfor det samiske folk. Fornorskningspolitikken har satt dype spor og påført det samiske folk store lidelser. Denne politikken verken kan eller bør forsvares i ettertid. Det anføres at fornorskningspolitikken satte samene i en særstilling, særlig fordi politikken var rettet mot et helt folk. Målet var at det samiske folk skulle opphøre å eksistere. Undertrykkelsen av det samiske folk har spilt en sentral rolle i utviklingen av de folkerettslige regler for beskyttelse av urfolk og minoriteter. (...) ”

På den annen side har Sametinget med enorm skuffelse registrert at komiteen likevel på bakgrunn av disse anførselene viser til opprettelsen av samefondet, og *”mener at Stortinget ved dette har tatt et oppgjør med fornorskningspolitikken, og komiteens tilråding i den enkelte sak har tatt utgangspunkt i dette.”*

Sametinget vil i denne sammenheng påpeke det bemerkelsesverdige i at Stortinget på den ene siden uttaler at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger og på den andre siden viser til opprettelsen av fondet som en begrunnelse for avslag om individuelle erstatninger. Det er ingen logisk sammenheng i en slik handling. Sametinget vil derfor presisere at :

- Sametinget vil ikke overta ansvaret for fornorskningspolitikken konsekvenser og den norske stats forpliktelser for lidelser som staten har påført enkeltsamer og samene som folk. Sametinget ser på etableringen av fondet som starten på et oppgjør for skadene fornorskningen har medført fra statens side.
- Det må her skilles klart mellom fornorskningspolitikken som sak, og billighetserstatning for utdanningsskadelidte samer. Saken om tapt skolegang under krigen er ikke et spørsmål om fornorskning. Det gjelder skader påført samer på grunn av krigen.

Sametinget gjør oppmerksom på at det er statens moralske ansvar å ta situasjonen til de utdannings-skadelidte over hele landet på alvor.

Sign: _____/_____

Sametinget tar til etterretning at Stortinget har bestemt at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger. Når det gjelder de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig ber Sametinget Regjeringen ta saken opp til fornyet behandling. I denne sammenheng vil Sametinget bidra med forslag til ulike måter å kompensere tapt skolegang. Sametinget vil understreke at dette ikke forhindrer de utdanningskadelidte til å kunne søke om tilskudd til andre tiltak enn individuelle erstatninger fra Samefolkets fond. Sametinget vil komme tilbake til dette når tinget skal fastsette nærmere retningslinjer fra fondet.

III Konklusjon og vedtekter

1. Sametinget viser til at fornorskningspolitikken i Norge er avsluttet og at et nytt prinsipielt grunnlag ligger til grunn for forholdet mellom samene som urfolk i landet, og staten. Fornorskningspolitikkenes konsekvenser ovenfor samene, både som enkeltindivid og som et folk, må ses og behandles i et historisk, samtidig og et fremtidig perspektiv. Sametinget har merket seg statsmyndighetenes beklagelser for fornorskningspolitikken, og de positive tiltak for samisk språk, identitet, kultur og samfunnsnivå som er iverksatt. Derfor skulle det ligge til rette for å skape et nytt forhold mellom samene som et folk og staten.

Et forhold som bør bygge på likeverd, gjensidig respekt, partnerskap og andre framtidsrettede samarbeidsformer. Sametinget foreslår derfor at dette utvikles i form av et eget program for forsoning og fornyelse, der pågående tiltak og fremtidige tiltak for samene samordnes i gjensidig forpliktelser.

2. Sametinget viser til at de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig har fått avslag på sine søknader om billighetserstatninger fra Stortinget. Dette under henvisning til opprettelse av samefolkets fond. Sametinget mener at det av Stortinget er feil å koble disse to sakene sammen. Saken om tapt skolegang under krigen gjelder skader påført samer på grunn av krigen og er ikke et spørsmål om fornorskning. Sametinget ber Regjeringen om å ta disse sakene opp til fornyet behandling, og viser til at norske krigsfanger i japanske fangeleirer og deres etterkommere har fått erstatning fra staten.
3. Sametinget tar til etterretning Stortingets vedtak om at Sametingets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger. Under forutsetning av at:
  - Staten i samarbeid med Sametinget iverksetter et arbeid for å utvikle nye samarbeidsformer og tiltak ovenfor samene (jf punkt III nr 1 foran),
  - Regjeringen setter i gang et arbeider for å løse saken for de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig (jf punkt III nr 2 foran)

tar Sametinget i mot Samefolkets fond, som et første ledd i forsoningen og fornyelsen av forholdet mellom staten og samene. Dette med de presiseringer av vedtektene som fremgår nedenfor:

Spesifikke synspunkter til vedtektene

§ 1 Fondets navn og etablering

Sametinget er enig i at navnet på fondet blir Samefolkets fond. Fondet skal bidra til å rette opp for de språklige og kulturelle tap og forsakelser tidligere tiders fornorskningspolitikk har påført det samiske folk, men skal ikke være et endelig oppgjør for denne uretten.

Sign: _____/_____

§ 2 Fondets formål

Fondet må kunne nyttes til tiltak som har som formål og å bevare, styrke og utvikle samisk språk og kultur. Fondets midler skal ikke nyttes til individuelle erstatninger.

§ 3 Fondets kapital, herunder størrelsen

Statlige myndigheter har i tiden etter 1850 brukt store midler på fornorskningspolitikken. De årlige bevilgningene til Finnefondet, som var opprettet til bruk i fornorskning av samer, representerte, sett ut fra datidens pengeverdi og andel av statsbudsjettet, en verdi større en det som i dag er avsatt fondets kapital. Sametinget og staten må derfor årlig forhandle om tilførsel av kapital til fondet. En del av avsetningene til oljefondet kan for eksempel overføres til samefondet. Det må også være åpent for bidrag fra andre kilder til styrking av fondets kapital.

IV Sametingets forslag til vedtekter

§ 1 Fondets navn og etablering

Fondets navn skal være Samefolkets fond. Fondet er opprettet ved Stortingets budsjettvedtak 16. juni 2000.

Fondet skal bidra til å rette opp for de språklige og kulturelle tap og forsakelser tidligere tiders fornorskningsspolitikk har påført det samiske folk.

§ 2 Fondets formål

Fondets formål er å yte tilskudd eller bidrag til tiltak som styrker og bidrar til revitalisering av samisk språk og kultur. Fondets midler skal ikke nyttes til individuelle erstatninger.

§ 3 Fondets kapital og avkastning

Fondets grunnkapital er 75 millioner kr. Det forhandles årlig mellom Sametinget og regjeringen om tilførsel av kapital til fondet. Fondets kapital kan også styrkes med midler fra andre kilder.

Fondets midler er plassert som kontolån til staten og med en rente tilsvarende renten på langsiktige statsobligasjoner. Renten godskrives 31. desember hvert år og overføres til fondet.

Fondets styre kan disponere over fondets kapital og avkastning til tiltak nevnt i § 2.

§ 4 Fondet styre

Sametinget oppnevner fondets styre. Sametingets president er fondets rettslige representant.

§ 5 Fondets administrasjon og forvaltning

Fondet administreres av Sametinget som kan fastsette nærmere retningslinjer for forvaltning av fondet. Vedtak fattet av fondets styre kan påklages i samsvar med forvaltningslovens bestemmelser og behandles i samsvar med samelovens § 2-12 femte ledd.

Sign: _____/_____

Sametinget skal føre særskilt regnskap over bruken av fondets midler og rapportere om dette i sin årsmelding.

§ 6 Ikrafttredelse

Disse vedtektene trer i kraft straks.

Saken ble avsluttet 30. mai 2002 kl. 18.45.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk og John Osvald Grønmo

Møteboken består totalt av 257 sider

Sak 24/02

Stabbursdalen nasjonalpark og verneområde

Saken påbegynt 29. mai 2002 kl. 18.35.

I. Dokumenter

- Sak 15/02 Kunngjøring av nye saker, forslag 11 og 13

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Fellesforslag, representant Josef Vedhugnes, Arbeiderpartiets og Senterpartiets samtingsgrupper og NSRs samarbeidsgruppe:

1. Sametinget viser til forslag om utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark som sterkt vil berøre et samiske bosettingsområde i Porsanger. Politiske myndigheter har lovet særlig varsomhet med inngrep i samiske områder inntil Samerettsutvalgets innstilling er behandlet. Sametinget konstaterer at disse lovnadene ikke overholdes.

Sametinget mener en utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark er et type inngrep som berører lokalbefolkningens utøvelse av nedarvede rettigheter til utnyttelse av naturressursene gjennom historisk bruk.

Sametinget mener at slike vesentlige inngrep i et samisk område er en brudd på folkerettslige avtaler og konvensjoner som Norge har ratifisert, herunder ILO-konvensjon nr. 169, FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter, samt Grunnlovens § 110 a. I ILO-konvensjonen artikkel 6 heter det:

1. Når bestemmelsene i denne konvensjonen settes i verk, skal regjeringene:

a) rådføre seg med vedkommende folk, ved hensiktsmessige ordninger og spesielt gjennom deres representative institusjoner, når det overveies å innføre lovgivning eller administrative tiltak som kan få direkte betydning for dem;

Videre heter det at:

2. De konsultasjonene som finner sted ved iverksetting av denne konvensjonen, skal foregå med god vilje, i former som er tilpasset forholdene og med den målsetting å oppnå enighet om eller tilslutning til de foreslåtte tiltakene.

Den norske stat har ved flere og gjentatte anledninger utøvet en form for politikk overfor det samiske folk i Norge som er uakseptabel og som har skadet samenes kultur og livsform. Ytterligere inngrep kan derfor ikke aksepteres.

Sametinget mener derfor at planene om opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og verneområder er et slikt inngrep. Et eksempel er eksisterende nasjonalpark og verneområder i Stabbursdalen og på Stabbursnes i Porsanger i Finnmark. Dette er et klart inngrep i samisk kultur og livsform. Samtidig er

Sign: _____/_____

det et klart eksempel på manglende oppfølging av konsultasjonsplikten i ILO-konvensjon nr. 169. Sametinget kan ikke akseptere statlige myndigheters overgrep overfor befolkningen i samiske områder.

Sametinget krever derfor umiddelbar stopp i planene om utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark og opprettelse av nye verneområder, og ber om at det utarbeides en konsekvensutredning.

2. Sametinget krever drøftinger mellom Sametinget og sentrale myndigheter for å avklare hvordan prosessene i saker om opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og verneområder skal gjennomføres for å sikre samiske rettigheter.

Sametinget vil understreke at reelle drøftinger om vern av samiske områder i samsvar med internasjonale konvensjoner og handlingsplaner vil kunne bidra til en bærekraftig utvikling i tråd med tradisjonell samisk utnyttelse av naturressursene i områdene.

Forslag 1, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie gruppa:

Der det står Stabbursdalen settes også Reisa nasjonalpark inn. Ved Porsanger settes Kautokeino.

Forslag 2, representant Willy Olsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Tillegg i pkt. 2: Der det står drøftinger skal det også stå forhandlinger.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Fellesforslaget ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 1 ble forkastet med 30 stemmer.
3. Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Representant Isak Mathis O. Hætta, Frie gruppa, fremmet følgende protokolltilførsel:

Det er meget beklagelig når flertallet i Sametinget ikke vil stoppe utvidelse av Reisa nasjonalpark. Flertallet består av NSR og samarbeidslistene, Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

En utvidelse av Reisa nasjonalpark er et type inngrep som utelukker lokalbefolkningens utøvelse av nedarvede rettigheter til utnyttelse av naturressurser gjennom historisk bruk.

Videre er det beklagelig at NSR og samarbeidslistene, AP og SP, mener at slike vesentlige inngrep i et samisk område ikke er et alvorlig brudd på folkerettslige avtaler og konvensjoner som Norge har ratifisert,

Sign: _____/_____

herunder ILO-konvensjonen nr. 169, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter samt grunnlovens § 110 a.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Josef Vedhugnes	
2.	Isak Mathis O. Hætta	Sven-Roald Nystø
		Isak Mathis O. Hætta
3.	Olaf Eliassen	Isak Mathis O. Hætta
		Olaf Eliassen
4.	Willy Ørnebakk	
5.	Josef Vedhugnes	Stig Eriksen
6.	Willy Olsen	
7.	Olav M. Dikkanen	
8.	Sven-Roald Nystø	
9.	Isak Mathis O. Hætta	
10.	Per Solli	
11.	Olaf Eliassen	
12.	Willy Olsen	
13.	Sven-Roald Nystø	
14.	Per A. Bæhr	
15.	Isak Mathis O. Hætta	
16.	Egil Olli	
17.	Willy Ørnebakk	
18.	Stig Eriksen	
19.	Roger Pedersen	
20.	Johan Mikkel Sara	
	Isak Mathis O. Hætta (til forr.orden)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

- Sametinget viser til forslag om utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark som sterkt vil berøre et samiske bosettingsområde i Porsanger. Politiske myndigheter har lovet særlig varsomhet med inngrep i samiske områder inntil Samerettsutvalgets innstilling er behandlet. Sametinget konstaterer at disse lovnadene ikke overholdes.

Sametinget mener en utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark er en type inngrep som berører lokalbefolkningens utøvelse av nedarvede rettigheter til utnyttelse av naturressursene gjennom historisk bruk.

Sign: _____/_____

Sametinget mener at slike vesentlige inngrep i et samisk område er et brudd på folkerettslige avtaler og konvensjoner som Norge har ratifisert, herunder ILO-konvensjon nr. 169, FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter, samt Grunnlovens § 110 a. I ILO-konvensjonen artikkel 6 heter det:

1. Når bestemmelsene i denne konvensjonen settes i verk, skal regjeringene:

a) rådføre seg med vedkommende folk, ved hensiktsmessige ordninger og spesielt gjennom deres representative institusjoner, når det overveies å innføre lovgivning eller administrative tiltak som kan få direkte betydning for dem;

Videre heter det at:

2. De konsultasjonene som finner sted ved iverksetting av denne konvensjonen, skal foregå med god vilje, i former som er tilpasset forholdene og med den målsetting å oppnå enighet om eller tilslutning til de foreslåtte tiltakene.

Den norske stat har ved flere og gjentatte anledninger utøvet en form for politikk overfor det samiske folk i Norge som er uakseptabel og som har skadet samenes kultur og livsform. Ytterligere inngrep kan derfor ikke aksepteres.

Sametinget mener derfor at planene om opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og verneområder er et slikt inngrep. Et eksempel er eksisterende nasjonalpark og verneområder i Stabbursdalen og på Stabbursdalen i Porsanger i Finnmark. Dette er et klart inngrep i samisk kultur og livsform. Samtidig er det et klart eksempel på manglende oppfølging av konsultasjonsplikten i ILO-konvensjon nr. 169. Sametinget kan ikke akseptere statlige myndigheters overgrep overfor befolkningen i samiske områder. Sametinget krever derfor umiddelbar stopp i planene om utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark og opprettelse av nye verneområder, og ber om at det utarbeides en konsekvensutredning.

2. Sametinget krever drøftinger/forhandlinger mellom Sametinget og sentrale myndigheter for å avklare hvordan prosessene i saker om opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og verneområder skal gjennomføres for å sikre samiske rettigheter.

Sametinget vil understreke at reelle drøftinger/forhandlinger om vern av samiske områder i samsvar med internasjonale konvensjoner og handlingsplaner vil kunne bidra til en bærekraftig utvikling i tråd med tradisjonell samisk utnyttelse av naturressursene i områdene.

Saken ble avsluttet 29. mai 2002 kl. 19.45.

Sak 25/02

Møteplan for Sametinget 2003

Saken påbegynt 29. mai 2002 kl. 19.50.

I. Dokumenter

- Kalender 2003

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametingets samlinger for år 2003:

Uke 9	24. - 28. februar
Uke 21	19. - 23. mai
Uke 39	22. - 26. september
Uke 48	24. - 28. november

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Josef Vedhugnes, saksordfører	
2.	Willy Ørnebakk	

Sign: _____/_____

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametingets samlinger for år 2003:

Uke 9	24. - 28. februar
Uke 21	19. - 23. mai
Uke 39	22. - 26. september
Uke 48	24. - 28. november

Saken ble avsluttet 29. mai 2002 kl. 19.55.

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Kárásjohka 31. mai 2002
Møtelederskapet

Josef Vedhugnes
leder

Margreta Påve Kristiansen

Klemet Erland Hætta

Per-Bjørn Lakselvnes

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk og John Osvald Grønmo